Esko Seppänen

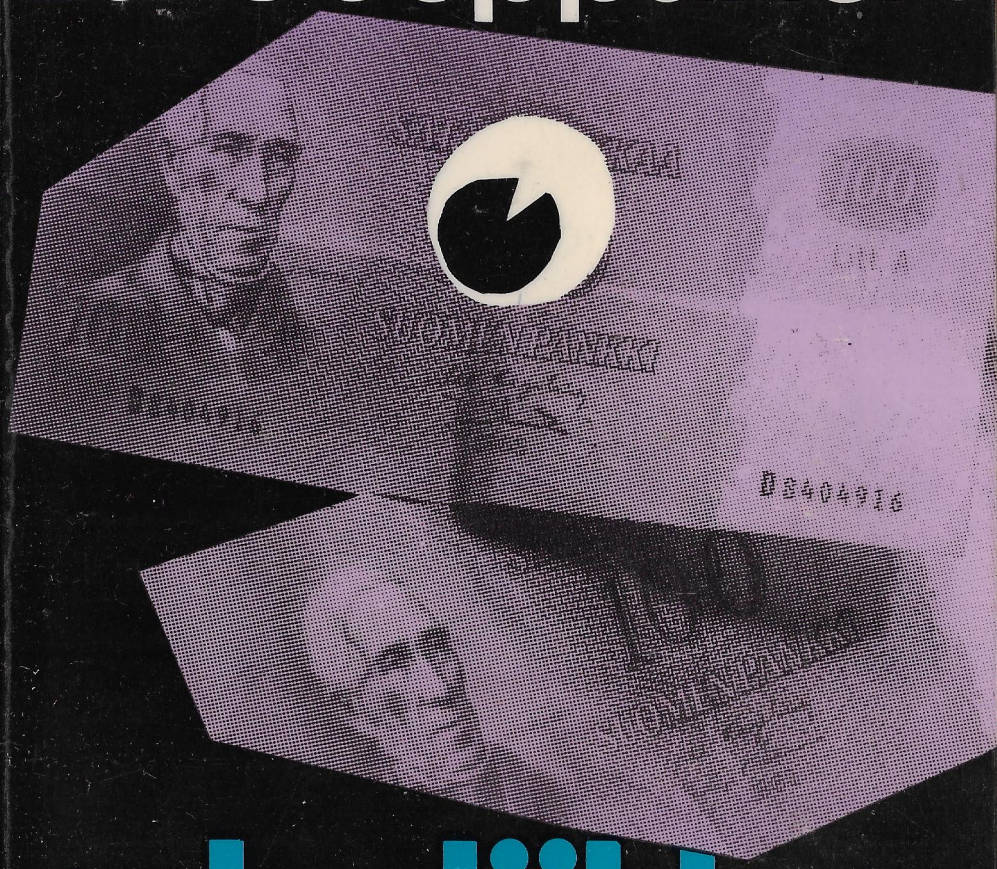

raha liikkuu ja käy pyydykseen

Kansi OLLI PARKKARI
ISBN 951-615-148-5 nid.
Kirjapaino Sanan Tie Tampere 1977

MUONON KUNNAN
16149
PÄÄKIRJASTO

SISÄLTÖ

Esipuhe 7
1. Salaisuuksien säilyttäminen 9
2. Tulonjaon muuttaminen 23
3. Voittojen kätkeminen 37
4. Suhdanteiden lieventäminen 56
5. Määräysvallan säilyttäminen 64
6. Muilla maksattaminen 74
Liite 1. Yhtiöiden omistustiedot 83
Liite 2. Tietoja maanomistuksesta 153
Yhteisöhakemisto 179

ESIPUHE

Suomi on melkoisen rikas maa.

Täällä on aivan kohtuullisesti luonnonvaroja. Vaikka kaikilla naapureillamme on niitä vielä enemmän, ei meidän ole syytä muita kadehtia.

Taloudellinen kasvukin on maassamme ollut melkoisen nopeaa.

Vuonna 1974 saavutettiin tavaroiden ja palvelusten tuotannossa uusi kaikkien aikojen ennätys. Suomenniemellä ei koskaan aikaisemmin ollut tuotettu niin paljon kuin vuonna 1974.

Seuraavana vuonna tuotanto pysyi suurin piirtein edellisen vuoden tasolla.

Ja vuonna 1976 maassamme saavutettiin jälleen uusi kaikkien aikojen ennätys. Tavaroita ja palveluksia tuotettiin Suomessa enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Tämä kirja pyrkii selvittämään miten on mahdollista, että tuotannon kaikkien aikojen ennätysvuosi kuitenkin oli raskain lamavuosi pitkiin, pitkiin aikoihin.

Asiassa ei päästä tyydyttävään selvitykseen, jos tuotannon perusteella syntyvien tulojen ohella emme tarkastele myös kansallisen varallisuuden jakautumista ihmisten kesken. Varallisuuttakin maassamme varmasti oli vuonna 1976 enemmän kuin koskaan aikaisemmin.

Varallisuus on Suomessa jakautunut epätasaisesti kansalaisten kesken. Sen takia myös taloudellinen kasvu jakaantuu epätasaisesti: toiset perivät pääomatuloja, toiset eivät.

On täysin perusteltua vaatia, että työn tekijät saavat määräysvaltaansa sen taloudellisen kasvun ja sen uuden varallisuuden, joka yhteiskunnassa syntyy ilman vanhojen omistajien myötävaikutusta.

Suurin osa taloudellisesta kasvusta ja uudesta pääomanmuodostuksesta tapahtuu ilman vanhojen omistajien myötävaikutusta.

Tämä maa on oikein hyvä paikka elää kaikille kansalaisille, kunhan vielä työn tulokset vapautetaan yksityisestä omistusoikeudesta ja saadaan palvelemaan yhteistä etua.

Helsingissä 4. huhtikuuta 1977

Esko Seppänen

1. SALAISUUKSIEN SÄILYTTÄMINEN

Taloudellinen kasvu on myönteinen asia niin idässä kuin lännessäkin.

Sosialistisissa maissa järjestelmän perusteena on marxilais-leniniläinen yhteiskuntakäsitys: Ensin rakennetaan sosialismia, jonka tavoitteena on kommunismi. Kun yhteiskunnasta on poistettu tavaroiden niukkuus ja sosialistinen tavaratuotanto toimii niin tehokkaasti, että ihmisten tarpeet tulevat tyydytetyiksi, voidaan ruveta noudattamaan kommunistista periaatetta: Jokaiselta hänen kykynsä mukaan, jokaiselle hänen tarpeidensa mukaan.

Sosialistisissa maissa taloudellinen kasvu kuuluu järjestelmän perusteisiin. Ja kun järjestelmää rakennetaan suunnitelmallisesti, tieteelliseen suunnitteluun perustuen, taloudellinen kasvu tapahtuu niillä aloilla, joilla sen halutaan tapahtuvan.

Sosialistisessa järjestelmässä taloudellinen ja poliittinen valta ovat yksi ja sama asia. Kun tuotantotoiminnan perusyksikkönä olevat yritykset ovat valtion omistuksessa, ne toteuttavat valtiovallan tahtoa. Tuotantoyksiköiden etu ei ole ristiriidassa yhteisen edun kanssa.

Sen sijaan kapitalistisissa maissa taloudellinen kasvu tapahtuu yleensä sellaisissa yksityisissä yhtiöissä, joiden päätöksentekijät saattavat olla riippumattomia yhteiskunnan demokraattisesti valituista päätöksentekoelimistä.

Kun näin on, kapitalistisen yhteiskunnan kehittäminen tapahtuu suurelta osin anarkistisesti: Yksityiset yhtiöt suuntaavat yhteiskunnan taloudellisen kasvun niille aloille joilla pääomat uusiutuvat nopeimmin. Tuotantopäätösten tekijöillä on apunaan tehokas myynti- ja markkinointikoneisto, jonka avulla kansakunnan raatajien kysyntää sitten suunnataan tarkoituksenmukaisesti.

Tuotannollinen toiminta on kaiken taloudellisen kasvun välttämätön edellytys. Tuotannossa tavaroille syntyy uusia arvoja.

Välttämätön tavaran arvonnousun edellytys on ihmistyö.

Nopeaa taloudellista kasvua ei voida ylläpitää pelkästään sillä tavalla, että ihmiset myyvät työvoimansa tuotannon käyttöön. Tieteellis-teknisellä aikakaudella nykyaikaiset koneet, jotka ihminen on suunnitellut ja rakentanut, auttavat säästämään kaiken arvonnousun perustana olevaa ihmisen työvoimaa. Koneet ja teollinen tuotantotapa lisäävät nopeasti yleistä elintason nousua ja auttavat ihmisiä tyydyttämään tarpeitaan entistä paremmin.

Koneet ovat ihmistyön kasautumia.

Kapitalismille on yleensä tyypillistä se, että yhteiskunnan tuotantovälineet (koneet) ovat yksityisessä omistuksessa.

Kapitalismin valtiomonopolistiseen kehitysvaiheeseen puolestaan kuuluu se, että uusien tuotantovälineiden rahoitus tapahtuu yhteiskunnan yhteisin varoin. Monimutkaisen tekniikan aikakaudella yhden kapitalistin voitot eivät riitä uusien koneiden ja laitteiden hankintaan.

Kun kapitalisti omistaa tuotantovälineet, hän saa tällä verukkeella määräysvallan myös tuotannon tuloksiin.

Yksityisen omistusoikeuden perusteella kapitalisti voi pidättää osan tuotannossa syntyneestä tavaran arvonnoususta, ns. lisäarvon, itsellään. Osan hän maksaa työntekijälle palkkana työvoiman uusintamista varten.

Pääoma uusiutuu tehokkaimmin silloin kun se on jatkuvassa liikkeessä — silloin kun se on uusiutumassa tuotannossa.

Kapitalisti voi pyrkiä keinottelemaan myös ns. ei-tuotannollisilla finanssipääomilla ostamalla ja myymällä maata, kiinteistöjä ja arvopapereita, mutta uutta arvonmuodostusta syntyy vain tuotannossa. Arvopaperille, osakkeelle tai obligaatiolle, ei synny uutta arvoa vaikka se vaihtaisikin omistajaa. Arvopaperi ei ole tavara.

Kapitalistisessa kilpailussa erisuuruiset pääomat kilpailevat myös keskenään. Sen tuloksena tapahtuu pääomien kasautumista entistäkin harvempiin käsiin: vahva pääoma syö heikompansa.

Kapitalistisessa kilpailussa voittaa se, joka saa määrätä uusista investoinneista ja joka saa määräysvaltaansa niiden rahoittamiseksi tarvittavat yhteiset varat.

Rahan lainaksi antajien vaikutusvalta taas tulee näkyviin siten, että he voivat antaa tai olla antamatta varoja lainaksi yksityisille kapitalisteille.

Vaihtoehto sille, että rahat lainataan kapitalisteille, on niiden ohjaaminen valtion ja kuntien määräysvaltaan. Sosialististen maiden esimerkki samoin kuin valtion yhtiöiden toiminta kapitalistisissa maissa on osoittanut, että tuotantotoiminnankaan kannalta yksityiset omistajat eivät ole välttämättömiä. Yhteisesti rahoitettujen tuotantovälineiden yksityisomistus ei ole luonnonlaki.

Tuotanto kasvaa kun siihen suunnataan uusia voimavaroja. Tuotannon kasvu lisää yhteiskunnan yleistä hyvinvointia — ja uusia työpaikkoja. Uusien työpaikkojen synnyttämisen ehtona ei kuitenkaan ole se, että tuotantovälineet ovat yksityisessä omistuksessa. Sen sijaan yksityisen pääoman kasautumisen ja paisumisen ehtona on se, että työntekijät myyvät työvoimaansa tuotantovälineiden yksityisille omistajille.

Porvarillisessa yhteiskunnassa ihmisten kulutusmahdollisuudet eli tuotannon perusteella saadut tuotannontekijätulot eivät lisäänny rinta rinnan kiinteän omaisuuden ja tuotantovälineiden lisääntymisen kanssa. Ennen pitkää yhteiskunnassa syntyy vakava ristiriitatilanne: Tuotantoa on, mutta kulutusmahdollisuuksia ei.

Tällöin on tapahtunut pääomien liikatuotantoa eli liikakasautumista, joka ilmenee epävakaisina suhdanteina. Pääomien liike on hidastunut, tuotantovälineet käyvät vajaalla teholla ja koneiden käyttäjiä lomautetaan tuotannontekijätulojen jaolta.

Marxilaisen selityksen mukaan pääomien liikakasautuminen johtaa harvinaislaatuiseen ilmiöön: pääomien arvonvähennykseen.

Omaisuuden arvonvähennystä ei kukaan yksityinen kapitalisti halua ottaa kannettavakseen, ja kaikki yrittävät saada sen kohdistumaan ennen muuta muihin kuin itseensä. Nimenomaan tässä kapitalistisen kilpailun vaiheessa heikot pääomat kohtaavat vahvempansa: Vaikka pienten yh-

tiöiden varallisuuden arvo olisi velkoja suurempi, pienyrittäjät joutuvat myymään yrityksensä käyttövarojen puutteessa vanhoille yhtiöille.

Kapitalistisen talouden kierouksiin kuuluu myös se, että työtätekevän väestönosan palkkojen ostoarvoa voidaan inflaation avulla alentaa kiinteän omaisuuden hyväksi. Aikaisemmin, ennen kuin kapitalisti keksi inflaation, hän suoranaisesti alensi palkkoja. Nyt sama asia toteutetaan yhdessä valtiovallan kanssa inflaation avulla.

Nykyaikaisen kansantalouden kehitykseen liittyy uutena tärkeänä osa-alueena ulkomaankauppa sekä siihen liittyvät maksuvirrat. Ne joko vahvistavat yksityisten pääomien uusiutumista tai eivät.

Porvarillisessakin valtiossa työvoiman asema on keskeinen.

Näin sanoo Suomen perustuslaki kansalaisten työvoimasta:

"Jokainen Suomen kansalainen olkoon lain mukaan turvattu hengen, kunnian, henkilökohtaisen vapauden ja omaisuuden puolesta.

Kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa. Valtiovallan asiana on tarvittaessa järjestää Suomen kansalaisille mahdollisuus tehdä työtä, mikäli laissa ei ole toisin säädetty.

Omaisuuden pakkolunastuksesta yleiseen tarpeeseen täyttä korvausta vastaan säädetään lailla."

Kun kysymyksessä on perustuslakeihin luettava hallitusmuoto, sen säätämisestä, muuttamisesta, selittämisestä tai kumoamisesta on eduskunnassa päätettävä valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n säätämässä järjestyksessä. Muutosesitys on ensin hyväksyttävä yksinkertaisella ääntenenemmistöllä, jonka jälkeen se jää automaattisesti odottamaan uusien vaalien jälkeistä eduskuntaa. Esitys on silloin hyväksyttävä kahden kolmasosan enemmistöllä.

Jos perustuslakia koskeva ehdotus halutaan voimaan vielä saman eduskunnan aikana, se on julistettava kiireelliseksi viiden kuudesosan ääntenenemmistöllä.

Kun tällä tavalla tarkastellaan maamme oikeusjärjestelmää, työvoima on teoriassa Suomi-äidin hyvän huolenpidon kohteena.

Laki on kuitenkin ennen muuta sitä miten se luetaan tai niin kuin sitä selitetään. Työttömyystilastot osoittavat, että työvoima ei ainakaan vuosina 1975—1977 ole ollut missään erityisessä suojeluksessa.

Sama lainkohta, jossa ilmoitetaan kansalaisten työvoiman olevan valtakunnan erikoisessa suojeluksessa, säätää myös kansalaisten omaisuuden turvasta. Sen mukaan aikaisempien sukupolvien työn tuloksena rakennetut ja työntekoa ilmentävät tuotantovälineet saavat olla yksityisessä omistuksessa. Koneiden käyttäjien elämästä tekevät tällöin päätöksiä muut kuin kansalaisten vapaissa vaaleissa valitsemat edustajat.

Suomessa työvoimaa ottavat ja erottavat yksityisissä yhtiöissä henkilöt, jotka ovat yhtiöiden omistajien suoraan tai välillisesti palkkaamia. Heidän tehtävänään on hoitaa yksityistä omaisuutta niin että se palvelee yksityisten omistajien etua.

On vaikea kuvitella, että yleinen tarve ei olisi koskaan joutunut ristiriitaan yksityisomistukseen perustuvan edun ja omaisuuden hoidon kanssa. Ja kuitenkaan Suomessa ei ole koskaan pakkolunastettu tai otettu yhteiskunnan omistukseen yhtään ainoaa tuotantolaitosta vastoin omistajien tahtoa.

Yleinen tarve ei siis ole koskaan syrjäyttänyt maan tuotantotoiminnassa yksityistä etua. Ei, vaikka yksityiset yhtiöt ovat käyttäneet ja käyttävät koko kansakunnan työvoimaa, koko kansakunnan luonnonvaroja, koko kansakunnan tuotantovälineitä ja koko kansakunnan säästövaroja. EFTA- ja EEC-sopimukset ovat lisäksi tehneet mahdolliseksi sen, että yksityiset yhtiöt käyvät myös kansakunnan ulkomaankauppaa ilman valtiovallan asettamia rajoituksia.

Mitä on sitten tehty silloin kun yleinen tarve ja yksityinen etu ovat joutuneet ristiriitaan?

Silloin on harjoitettu ristiriitojen sääntelyä. Niitä ei kuitenkaan ole säännelty niin, että yksityinen omistusoikeus olisi joutunut merkittävässä määrin kärsimään: Kapitalistit ovat sadan vuoden ajan pystyneet säilyttämään määräysvaltansa tuotantovälineisiin.

Suomalaisessa yhteiskunnassa kapitalistit hankkivat ratkaisevat tuotantovälineet omistukseensa pääosin vasta 1800-luvun loppupuolella.

Siitä lähtien Suomi on ollut tyypillinen kapitalistinen maa. Täällä yksityinen omistusoikeus on poikkeuksellisen hyvin suojattu. Esimerkiksi Ruotsin tai Englannin parlamenteissa voidaan, kun yleinen tarve on todettu, kansallistaa kokonaisia tuotannonaloja yksinkertaisella enemmistöllä. Suomessa siihen tarvitaan kahden kolmasosan enemmistö.

Suomalaista kapitalismia kuvaavat hyvin seuraavat kehityspiirteet:

1. Suomessa on kapitalistisen maailman keskittynein liikepankkijärjestelmä. Täällä on vain kaksi tärkeää liikepankkia (SYP ja KOP).
2. Keskittynyttä liikepankkijärjestelmää täydentää Länsi-Euroopan keskittyneimpiin kuuluva vakuutuslaitosjärjestelmä, jossa muutamat suuret vakuutusyhtiöt keräävät — suurimmalta osin valtiovallan pakollisiksi säätämistä vakuutuksista — uusia varoja jatkuvasti kasvaviin vakuutusrahastoihin.
3. Vakuutuslaitosjärjestelmään kuuluu Länsi-Euroopan ainoa yksityisten yhtiöiden hoitama työeläkevakuutusjärjestelmä, joka myös on rahastoiva.
4. Suomessa on kapitalistisen maailman vapaamielisimpiin kuuluva lainsäädäntö kilpailurajoitusten estämiseksi. Täällä on kielletty vain vertikaaliset määrähinnat (tuottajan sitovasti määräämät hinnat) sekä tarjouskartellit (tuottajien sopimat tarjoushinnat).
5. Kapitalistien uudet tuotantovälineet voidaan yrityksissä rahoittaa joko tulorahoituksella tai lainarahoituksella. Lainarahat pankeissa ja vakuutusyhtiöissä ovat suurimmalta osin yksityisessä määräysvallassa ja myös tulorahoituksen lisääminen hintojen nostamisen avulla on tehottoman hintavalvontalainsäädännön puitteissa mahdollista.
6. Tuotantovälineiden yksityiset omistajat eivät maassamme osallistu merkittävässä määrin uusien tuotantovälineiden rahoittamiseen. Verolainsäädännön takia omistajille on edullista pitää voitot vanhoissa yhtiöissä.
7. Muutamat suuret metsäteollisuusyhtiöt, joiden ympärille on vientivoittojen avulla rakennettu laajamittaista metalliteollisuutta, ovat maan tuotantoelämässä ratkaisevassa asemassa.

Kun kapitalismi Suomessa syntyi, muutamat kauppiaat ja jotkut suomenruotsalaisen aateliston edustajat varasivat käyttöönsä tuotannollista toimintaa varten edullisimmat paikat mitä maassa löytyi: puuraaka-aine, koskivoima ja kuljetusyhteydet olivat helposti käyttöön saatavissa. Näin syntyi tuotantolaitoksia, jotka ovat periytyneet — ja periytyvät jos mitään ei tehdä — samoissa suvuissa edelleenkin.

Kun tuotanto tarvitsi pankkeja, maahan perustettiin pankkeja. Näin syntyi finanssipääoman ruotsinkielinen ryhmä SYP:n ympärille ja suomenkielinen ryhmä KOP:n ympärille.

Tuotantovälineet, vaikka ovatkin väkevä yhteiskunnallinen voima, ovat vain tavaroita. Ne ovat luonnon ja ihmisen voimien armoilla — ja ne voivat myös vahingossa tuhoutua. Maassa tarvittiin vakuutusyhtiöitä, kun kapitalistit halusivat jakaa kiinteän omaisuuden tuhoutumisriskin keskenään. Tämän takia perustettiin vakuutusyhtiöt, jotka ovat tarvitsijoidensa määräysvallassa.

Tänä päivänä harvat kyselevät sitä, mitä maamme ensimmäiset kapitalistit itse asiassa tekivät ja miten he toimivat hankkiessaan sukujensa määräysvaltaan maamme tuotannon harjoittamisen kannalta parhaat paikat.

Se osoittaa, että maassa ei paljon kysellä.

Harvat kyselevät edes niiden omien säästövarojensa perään, jotka tänä päivänä ohjataan talletustileiltä yksityisen pääoman uusintamistarkoituksiin. Säästäjien inflaatiotappio on sen inflaatiovoitto, joka saa säästövarat käyttöönsä.

Kapitalismiin liittyy erilaisia kehitysvaiheita. Tiettyjen sukujen nykyinen varallisuus hankittiin niiden omistukseen kaudella, jota voidaan pitää kunniattomien menettelytapojen ajanjaksona.

Kunniattomien menettelytapojen kautta on seurannut kapitalismin valtiomonopolistinen kehitysvaihe. Kun "vanhat on unohdettu" ja esi-isien toiminta erilaisissa historiikeissa siloteltu, herrat voivat tänä päivänä kantaa arvokkaan näköisinä kunniamerkkejään. Aatelisto tanssii edelleenkin määrävuosin säätytansseja omassa talossaan Helsingin keskustassa kivenheiton päässä Suomen Pankista.

MUONION KUNNAN PÄÄKIRJASTO

Suomen Pankin toiminta kuvaa erinomaisen hyvin kapitalismin nykyistä kehitysvaihetta: Yksityinen kapitalisti ei enää menesty omillaan, ja hänellä on Suomen Pankissa ystävä.

Suomen Pankin tehtävänä on "Suomen rahalaitosten pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä maan rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen".

Ei ole vaikea perustella, jos sanotaan, että Suomen Pankki on maamme itsenäisyyden aikana hoitanut maamme rahalaitosta palkansaajien, maanviljelijöiden ja pienyrittäjien säästöjen kannalta epätyydyttävästi.

Sen sijaan maan suurteollisuus ei voine historiallisessa tarkastelussa valittaa Suomen Pankin toimenpiteiden johdosta.

Miksi ei?

Siksi, että nimenomaan Suomen Pankista on yhteisiä varoja ohjattu liikepankkeihin kiinteän pääomanmuodostuksen (investointien) rahoittamiseen.

Kun tuotanto on pääomien uusiutumisen välttämätön edellytys ja kun varoja on annettu nimenomaan olemassa olevien yhtiöiden käyttöön, näin on pidetty yllä rakenteellista yksityisten pääomien uusiutumisen järjestelmää.

Tätä kautta tapahtuvaa toisenlaista rahavirtojen ohjailua pitävät maamme sosialidemokraatit ja monet sosialistit tuotantovälineiden kansallistamisen vaihtoehtona.

Viimeisten viidentoista vuoden aikana tärkeät rahavirrat ovat olleet tällaisia:

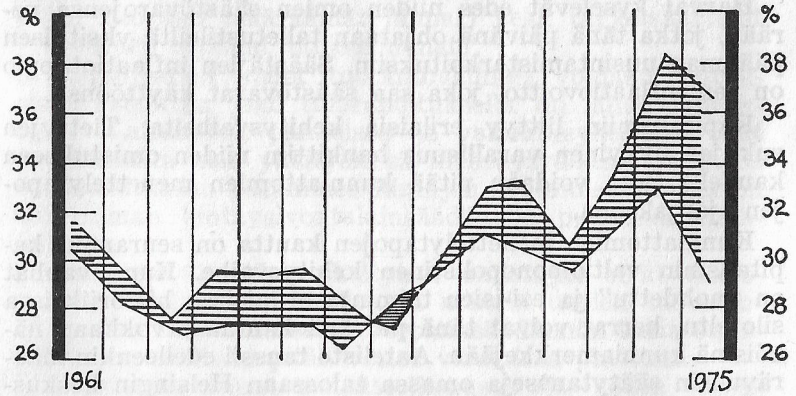

Kuva 1. Investointien, säästöjen ja niiden välisen erotuksen (vaihtotaseen alijäämän) osuudet bruttokansantuotteesta.

Ylempi viiva kuvaa kiinteän pääoman bruttomuodostusta kansantaloudessa eli kaikenlaisia investointeja. *Taulukossa 1* kerrotaan, miten nämä varat on viime vuosina käytetty kansantaloudessa eri aloilla.

Alempi viiva kuvaa säästämistä kansantaloudessa eli sitä, miten suuri osuus investoinneista on rahoitettu kotimaisin varoin.

Viivojen välinen erotus kuvaa vaihtotaseen vajausta. Kun investointeja ei ole rahoitettu kotimaisin varoin, ne on rahoitettu ulkomaisen pääoman tuonnin avulla. Käytännössä ulkomaiset varat on tuotu maahan niin, että tänne on ostettu tavaraa velaksi.

	1971	1972	1973	1974	1975*
Maatalous ja kalastus	650	686	850	999	1 363
Metsätalous	322	355	445	545	679
Kaivannaisteollisuus	100	109	85	164	207
Tehdasteollisuus	3 194	3 402	3 828	5 832	7 106
Rakennustoiminta	281	320	408	513	633
Sähkö-, kaasu-, vesijohto-yms. laitokset	830	939	1 455	2 095	2 816
Liikenne	2 221	2 723	3 076	3 654	4 650
Kauppa, pankit ja vakuutus-laitokset	972	1 073	1 842	1 582	2 374
Yleinen hallinto ja maanpuo-lustus	563	784	817	980	1 186
Asuntojen omistus	2 827	3 623	4 280	5 746	6 302
Muut palvelukset	1 016	1 088	1 437	1 837	2 335
Yhteensä	12 977	15 101	18 523	23 945	29 650

Taulukko 1. Kiinteän pääoman bruttomuodostus (investoinnit) kansantalouden eri tuotannonaloilla (milj. mk).

Suomen Pankki on pitänyt maan rahalaitosta vakavalla ja turvallisella kannalla siten, että se on sallinut — pääomien uusintamiseksi — kapitalistien rahoittaa suuren osan uusista investoinneistaan ulkomaisen velan avulla.

Mistä sitten tiedetään, että juuri yritykset ovat velkaantuneet ulkomaille?

Siitä, että kun julkinen sektori (valtio ja kunnat), yritykset ja kotitaloudet ovat maksaneet kulutusmenonsa ja omat investointinsa, näiden kansantalouden eri sektoreiden rahoitussäästöt ja -vajeet ovat *taulukon 2* mukaisia.

	1971	1972	1973	1974	1975
Kotitaloudet	+1 273	+ 553	+ 174	+2 180	+1 413
Yritykset	—4 298	—2 692	—4 711	—8 686	—9 989
Julkinen hallinto	+1 604	+1 659	+3 058	+1 944	+ 602
Yhteensä (=vaihtotaseen alijäämä)	—1 421	— 480	—1 480	—4 562	—7 974

Taulukko 2. Kansantalouden eri sektoreiden rahoitussäästöt ja -vajeet (milj. mk) sen jälkeen, kun jokainen sektori on maksanut oman kulutuksensa ja omat investointinsa.

Useinkaan Suomen Pankki ei itse ole ottanut ulkomaista velkaa. Se on ollut tarpeellista vain silloin kun maan valuuttavarannosta ei ole riittänyt ulkomaan rahoja yritysten kansainvälisiin liiketoimiin.

Ulkomaiset velat ovat useimmiten niiden nimissä, jotka ovat saaneet rahat jotakin tiettyä tarkoitusta varten käyttöönsä.

Tästä johtuen yhteiskunnassa joudutaan suhdannelaskun aikana suorittamaan tuotannontekijätulojen uusjakoa sellaisten ulkomaisten velkojen maksamista varten, joilla on hankittu vanhoihin yrityksiin uusia koneita.

Seuraavat luvut kertovat koruttomasti, miten Suomen ulkomainen kokonaisvelka kasvoi viidessä vuodessa yli kolminkertaiseksi.

1971	5 688	milj.mk
1972	6 564	„
1973	7 528	„
1974	11 386	„
1975	20 294	„

Velkaantumisen kasvu oli aivan uskomattoman nopeaa nimenomaan ns. Sorsan-Virolaisen hallituksen aikana. Silloisen hallituksen — ja Suomen Pankin — talouspolitiikka oli suuryritysten anarkistista kasvua suosivaa, eikä siitä ole hyvä seurannut.

Suomen Pankki toimii muodollisesti "eduskunnan takuulla ja hoidossa sekä eduskunnan valitsemain valtuusmiesten valvonnan alaisena". Näin ollen keskuspankki on erotettu kulloisenkin hallituksen määräysvallasta ja se voi toimia melkoisen itsenäisesti.

Suomen Pankin ja maan hallituksen todellisia toimivaltasuhteita ei kuitenkaan koskaan ole jouduttu arvioimaan minkään ristiriitatilanteen mudostamaa taustaa vasten.

Kun esimerkiksi Miettusen-Paavelan hallitus rupesi marraskuun lopussa vuonna 1975 selvittämään Sorsan-Virolaisen hallituksen pesää, hallituksen odotettiin joutuvan "napit vastakkain" Suomen Pankin kanssa. Kun Suomen Pankin talouspolitiikka teki työttömiä, "työllisyyshallituksen" piti toimia työttömyyden estämiseksi.

Perustuslain mukaanhan kansalaisten työvoima on valtakunnan erikoisessa suojeluksessa.

Kuitenkin jo helmikuussa 1976 hallitus päätyi talouspolitiikassaan yhteisille linjoille Suomen Pankin kanssa — ja maata johdettiin niin kuin ennenkin.

Helmikuun alkuviikkoina Suomessa vieraili *Kansainvälisen Valuuttarahaston (IMF)* tutkijoita, joiden tehtävänä oli selvittää Suomen kelpoisuus uusien lännestä myönnettävien luottojen saajana.

Nämä tutkijat vaativat toimeksiantajilleen selvityksiä siitä, millaista talouspolitiikkaa Suomessa aiottiin harjoittaa.

Päätökset Suomessa harjoitettavan talouspolitiikan suunnasta tehtiin tällöin pikavauhtia ja annettiin asianmukaisessa järjestyksessä IMF:n käyttöön.

Maan hallituksen iltakoulussa (11. 2. 1976) oli käsiteltävänä salaiseksi merkitty paperi, jonka valtiovarainministeri oli valmistellut yhdessä Suomen Pankin edustajien kanssa. Muut ministerit saivat sen käsiinsä pari tuntia ennen iltakoulun alkua.

Valtioneuvoston jäsenille kerrottiin, että heillä oli käsillä olevan paperin suhteen kaksi vaihtoehtoa. Asia piti joko hyväksyä, jolloin Suomi saisi uusia luottoja lännen valuuttamarkkinoilta, tai sen sai myös hylätä kun otti kantaakseen vastuun ulkomaisen velkasuonen tukkimisesta.

Hallitus hyväksyi paperin sillä tavalla kuin se iltakoulussa on mahdollista hyväksyä: epävirallisesti. Suomessa vuonna 1976 harjoitettavaksi tarkoitetun talouspolitiikan suuntaviivat hyväksyttiin tässä yhteydessä tavalla, jota yhden puolueen ministerit pitivät kansallista itsemääräämisoikeutta loukkaavana. Taloudellisen itsenäisyyden vapaaehtoinen rajoittaminen hyväksyttiin sellaisessa muodossa, että USA:n ja EEC:n maiden johtamassa kansainvälisessä Valuuttarahastossa voitiin suomalaisiin olla tyytyväisiä.

Tätä talouspoliittista sitoumusta ei kirjattu valtioneuvoston pöytäkirjaan. Asia oli iltakoulussa merkitty "salaiseksi".

Sen sijaan Suomen Pankin johtokunnan pöytäkirjassa kyllä lienee merkintä siitä, että pankin johtokunnan puheenjohtaja lähetti Suomen hallituksen puolesta IMF:lle selvityksen maamme talouspolitiikan suuntaviivoista vuonna 1976. Tässä pöytäkirjassa asia on suojassa julkisuudelta siten, että johtokunnan pöytäkirjoihin ei edes eduskunnan valitsemien pankkivaltuusmiesten sallita tutustua.

Vuonna 1976 harjoitettavan talouspolitiikan suuntaviivoista Kansainväliselle Valuuttarahastolle ilmoitettiin seuraavaa:

1. Tiukan finanssipolitiikan avulla vaihtotaseen alijäämä vuonna 1976 rajoitetaan 3 miljardiin markkaan. "Vuoden loppupuolella vaihtotaseen alijäämän voidaan sallia kohoavan hieman tätä tasoa suuremmaksi, jos talouden ja kansainvälisten pääomamarkkinoiden kehitys sen sallii."

Ja mitä se on? Se on sitä, että vaihtotaseen alijäämää luvattiin supistaa tiukan finanssipolitiikan (kotimaisen kysynnän supistamisen) avulla eikä esimerkiksi tuonnin valikoivan säännöstelyn avulla. Lainanantajamaiden yritysten Suomeen tapahtuvan myynnin kannalta ero on merkityksellinen.

2. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi hallitus rajoittaa valtiontalouden kaikkinaisen alijäämän 1,2 miljardiin markkaan.

Ja mitä se on? Se on sitä, että valtiovalta ei lisää valtiontalouden velkaantumista budjetin rahoittamiseksi, vaikka nimenomaisesti valtion velka oli vuonna 1976 alhaisemmalla tasolla kuin kertaakaan 1970-luvun alkupuolella. Velkaantumisen jatkamiselle luotiin tilaa nimenomaan yksityisten yritysten puolella.

3. "Jos menojen rahoittamiseksi on lisättävä tuloja, turvaudutaan lähinnä sellaisiin keinoihin, jotka merkitsevät kulutusverotuksen lisäämistä."

Ja mitä se on? Se on sitä, että maassa tuli korottaa sellaisia liikevaihto- ja valmisteveroja, jotka suosivat rikkaita ja lisäävät pienituloisten (erityisesti lapsiperheiden) verorasitusta.

4. Ulkomaankauppaa tasapainottavat ja työllisyyttä turvaavat investoinnit pyritään saamaan rahoitetuiksi. Muun investointikysynnän toteutumista pyritään hidastamaan. Niin ikään kuntien ja kuntainliittojen kulutus- ja investointikysynnän rajoittamista pyritään jatkamaan ja tehostamaan myös vuonna 1977.

Ja mitä se on? Se on sitä, että rahanjaossa suositaan nimenomaan sellaisia lainavarojen saajia, jotka toimivat maamme kansantalouden kaikkein tuottavimmassa tuotantosektorissa. Kun ne "sattuvat" olemaan yksityisiä yrityksiä, niiden aseman vahvistamista perusteltiin koko kansantalouden eduilla.

Kun tämä salainen sitoumus Suomessa vuonna 1976 harjoitettavan talouspolitiikan keskeisistä suuntaviivoista hyväksyttiin epävirallisesti maan hallituksessa, Suomen Pankin pääjohtaja saattoi lähettää hallituksen puolesta omissa nimissään IMF:lle sisällöltään edellä esitellyn vakuuden Suomelle myönnettävien lainojen vastineeksi.

Asiasta ei tehty virallista päätöstä, joka olisi kirjattu valtioneuvoston pöytäkirjoihin. Kuitenkin sillä oli hallitusta moraalisesti sitova vaikutus, mikä ilmeni käytännössä sitoumuksessa mainitun talouspolitiikan harjoittamisena maassamme vuonna 1976.

Sitä paitsi ei ole perusteltua puhua tässä yhteydessä vain siitä mitä tapahtui vuonna 1976.

Kansainväliselle Valuuttarahastolle vuonna 1976 annetut sitoumukset koskivat vuoden 1976 talouspolitiikkaa. Pää oli aukaistu jo aikaisemmin: Mainitut sitoumukset olivat vain eräänlainen järjestelyasiakirja Sorsan-Virolaisen hallituksen vuonna 1975 antamien sitoumusten jatkeeksi.

Tällaista järjestelyasiakirjaakaan Suomen hallituksen enemmistö ei uskaltanut näyttää kansalle, vaan asiasta tehtiin "epävirallinen" päätös, ja Mauno Koivisto hoiti sitten varsinaisen "likaisen työn".

Samanlaisten hallitusta moraalisesti sitovien päätösten myötävaikutuksella toimittiin myös silloin kun Suomen markan arvo "piilodevalvoitiin" 1970-luvun alkupuolella. Rahalain mukaan valuuttakurssipäätösten tekeminen kuuluu hallitukselle, mutta valtioneuvoston pöytäkirjoihin piilodevalvaatiopäätöksiä ei ole kirjattu.

Viimeksi markan ulkoista arvoa alennettiin 4. 4. 1977. Tätä tulonsiirtoa kutsutaan devalvaatioksi siksi, että toisin kuin piilodevalvaatioista siitä päätti valtioneuvosto.

Suomessa on helppo nauraa jollekin Zairelle, jonka talous on otettu Kansainvälisen Valuuttarahaston valvontaan, tai Chilelle, jonka satojen prosenttien suuruisen inflaatiovauhdin suosittelija on palkittu Nobel-palkinnolla.

Nauru osuu helposti omaan nilkkaan.

Suomella on IMF-sidonnaisuutensa, jonka perusteella valtiovalta joutuu antamaan talouspoliittisia vakuuksia maksuvirtojen aukipitämiseksi. Suomella on GATT-, EFTA- ja EEC-sidonnaisuutensa, joiden perusteella valtiovalta ei näytä voivan vaikuttaa ulkomaankaupan tavaravirtoihin. Suomella on myös OECD-sidonnaisuutensa, jonka perusteella taloudellisten vaihtoehtojen lukumäärä vähennetään niin pieneksi kuin mahdollista.

Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö *OECD* on periaatteessa järjestö, joka ei tee talouspolitiikkaa. Sen tärkeimpiin tehtäviin on perinteisesti kuulunut vain jäsenmaita koskevien yhtenäisten tilastojen laatiminen.

Kuitenkin OECD on lisäämässä talouspoliittista valtaansa siten, että se ryhtyy erityisen tukirahaston välityksellä myös rahanlainaajaksi. Suomen liittymistä tähän rahastoon käsiteltiin eduskunnassa keväällä 1977.

2. TULONJAON MUUTTAMINEN

(Käsitteistö perustuu suurelta osin kansantalouden SNA-tilinpitojärjestelmään)

Kun maanviljelijä kasvattaa viljaa, rehua tai karjaa, hän on mukana tuotannossa.

Suomen maatalous perustuu siihen, että maa ja maatalouden tuotantovälineet ovat pääosin yksityisessä omistuksessa. Sen vastakohta on kollektiivinen omistus.

Sosialistisissa maissa (Puolaa lukuun ottamatta) maa ja maatalouden tuotantovälineet omistetaan yleensä yhteisesti eli kollektiivisesti. Se tapahtuu niin, että joko valtio omistaa tuotantovälineet tai ne ovat osuuskuntien omistuksessa. Suomessakin maataloustuotteiden jalostus valmiiksi tuotteiksi tapahtuu pääosin kollektiivisesti omistetuissa tuotantolaitoksissa, joita hallitaan vain muodollisesti yhdessä.

Maatalous on ihmisen tuotannollisista toiminnoista vanhin ja usein tarkoituksenmukaisin. Minkään maan taloutta ei voida rakentaa hiekalle niin, että maanviljelyn kehittäminen lyötäisiin laimin.

Yhteiskunnan teollistumisen myötä maatalouden merkitys ihmisen tuotannollisten toimintojen joukossa on kuitenkin käynyt vähäisemmäksi. Maatalouden piirissä tuotetaan Suomessa nykyisin vain noin 1/20 koko kansantalouden tuotannosta.

Kansantalouden tuotantoa mitataan yleisesti *bruttokansantuotteella (BKT)*. BKT:n avulla mitataan sitä arvonlisäystä, joka kansantaloudessa vuoden aikana on ihmisen työn tuloksena saatu aikaan.

Tuotannon arvonlisäystä voidaan käytännössä mitata kahdella tavalla: Valmiiden tuotteiden arvosta vähennetään tuotantoon käytettyjen mutta muiden tuottajien valmistamien tuotteiden arvo tai tuotannon eri portaissa syntyneet arvonlisäykset lasketaan yksitellen yhteen.

BKT:n ilmaisema arvonlisäys on mittari, jonka avulla asiaa tarkastellaan tuotannon näkökulmasta.

Samaa asiaa voidaan tarkastella myös tulojen näkökulmasta. Arvonlisäys on aina jonkun tulonsaajaryhmän tuloa,

tuotannontekijätuloa. Esimerkiksi maanviljelijän tuotannostaan saamat tulot kuuluvat yksityisten elinkeinonharjoittajien saamiin tuotannontekijätuloihin.

Kun kaikki arvonlisäykseen perustuvat tuotannontekijätulot lasketaan yhteen, saadaan kansantulo (=nettokansantuote). Se on periaatteessa yhtä suuri kuin kansantuote. Samaa asiaa on vain tarkasteltu kahdesta eri näkökulmasta.

Bruttokansantuotteeseen sisältyy kaikki tuotannossa syntynyt arvonlisäys, myös se, että uusia tuotantovälineitä on tuotettu kuluneiden tilalle. Tällainen tuottaminen ei varsinaisesti lisää taloudellista kasvua, mutta välttämätöntä sekin on. Ilman kuluvien tavaroiden korvausinvestointeja ei maan tuotantovoima säily entisen suuruisena.

Tavaroiden kulumisesta aiheutuvia arvonvähennyksiä kutsutaan taloudessa poistoiksi. Kun maan kokonaistuotannon arvosta vähennetään poistot, saadaan esille todella uuden tuotannon määrä. Ja todella uuden tuotannon arvoa kutsutaan kansantaloudessa *nettokansantuotteeksi* (= kansantulo).

Nettokansantuote saadaan kun bruttokansantuotteesta vähennetään tuotantovälineiden kulumisen perusteella lasketut poistot.

Poistot eivät luonnollisestikaan koskaan voi perustua täysin todenmukaiseen tavaroiden kulumiseen. Kulumista voidaan mitata vain arvionvaraisesti.

Sitä paitsi kapitalistisiin talouden arviointiperusteisiin liittyy monia sellaisia virhelähteitä, jotka vaikeuttavat kulumisen todenmukaista arviointia:

1. Kansantalouden tilinpidossa ei pidetä kirjaa varallisuudesta, sen jakautumisesta ja laadusta. Poistot joudutaan hyväksymään sen suuruisina kuin varallisuuden omistajat ilmoittavat niiden olevan.
2. Kapitalistiselle taloudelle luonteenomainen inflaatio muuttaa kiinteän omaisuuden keskinäisiä arvosuhteita. Yleensä inflaatio hyödyttää kiinteän omaisuuden omistajia, sillä heidän varallisuutensa arvo säilyy rahan ostovoiman alentumisesta huolimatta.
3. Verolainsäädännön perusteella yrityskirjanpidon poistot ovat etupainoisia siten, että ne eivät vastaa tuotantovälineiden todellista kulumista. Kun kuluminen jaksotetaan verotuksessa niin, että yritysten tilinpitoon tehtävät kulukirjaukset eli poistot ovat koneiden käyttöönoton alkuvaiheessa todellista kulumista suurempia, tämä etupainoisuus siirtyy omistajien ilmoitusten perusteella myös kansantalouden tilinpitoon.

Erityisesti teollisuusyritysten poistoihin sisältyy Suomessa sellaisten uusien koneiden hankintoja, joita ei voida pitää kuluneiden tavaroiden korvaamisena uusilla. Poistorahoitus muodostaa tärkeimmän osan yrityksen käyttöön tulevasta verottomasta tulorahoituksesta, ja siksi kansantalouden poistoihin sisältyy myös uusien tuotantovälineiden hankintoja, so. laajennettua uusintamista.

Taulukosta 3 ilmenee Suomen bruttokansantuotteen kehitys viime vuosien aikana. BKT (elinkeinoaloittain) on laskettu tuotantokustannushintaan.

	1971	1972	1973	1974	1975*
Maatalous, metsästys ja kalastus	3 035	3 363	3 561	4 170	5 838
Metsätalous	2 824	2 752	3 559	4 960	4 812
Kaivannaisteollisuus	229	272	386	503	378
Tehdasteollisuus	12 255	14 618	18 281	25 143	27 912
Talonrakennustoiminta	2 836	3 389	4 264	5 433	6 648
Maa- ja vesirakennustoiminta	1 281	1 472	1 730	2 074	2 662
Sähkö-, kaasu-, vesijohtoyms. laitokset	1 116	1 332	1 595	2 107	2 876
Liikenne	3 025	3 439	4 178	5 209	5 965
Kauppa	4 155	4 864	6 025	7 620	9 107
Pankit ja vakuutuslaitokset	1 132	1 358	1 695	2 202	2 856
Asuntojen omistus	2 333	2 537	2 768	3 060	3 299
Yleinen hallinto ja maanpuolustus	1 937	2 261	2 709	3 416	4 313
Palvelukset	6 062	7 045	8 408	10 476	13 035
Bruttokansantuote tuotantokustannushintaan	42 221	48 702	59 158	76 372	89 702

Taulukko 3. Suomen bruttokansantuote (milj. mk) tuotantokustannushinnoin mitattuna. Sama asia voidaan mitata myös ns. markkinahinnoilla, jolloin tuotantokustannushintoihin lisätään välilliset verot ja niistä vähennetään tukipalkkiot.

Kansantuotteella mitataan siis tavaroiden sekä palvelusten tuottamista. Sosialistisissa maissa vastaava kansantalouden tase sisältää vain tavaratuotannon; marxilaisen tarkastelu-

tavan mukaan vain tavaralla on arvo, joka tuotannossa ihmistyön perusteella voi lisääntyä.

Kapitalistisen tilinpidon mukaiselle tuottamiselle on tyypillistä se, että monien alojen palvelukset tuotetaan pääosin julkisessa sektorissa. Palvelusten tuotanto, jossa tavaralle ei synny uutta arvoa, on siis jo pääosin kansallistettu. Näiden palvelusten tuottamisen maksavat yksittäiset kansalaiset välillisinä ja välittöminä veroina sekä erilaisina maksuina.

Palvelusten tuotannolle on niin ikään tyypillistä se, että se tapahtuu pääosin kansanvaltaisessa valvonnassa. Kun yksittäiset kansalaiset maksavat palvelusten tuotannon omasta tulonjako-osuudestaan, palvelukset voidaan kapitalistisessakin yhteiskunnassa organisoida yhteisessä valvonnassa. Se on taistellen saavutettu oikeus.

Kun yhteiskunnan tulonjakosuhteita lamaolosuhteissa muutetaan kiinteän pääoman lisääntymistä suosiviksi, palvelukset joutuvat supistusuhan kohteiksi. Palvelusten rahoittamisesta luopuminen tekee tilaa tavaratuotannon rahoittamiselle.

Palvelusten tuottaminen silloin, kun kustannuksia ei peritä veroina yksittäisten kansalaisten tulonjako-osuudesta, tapahtuu yleensä pienissä yksiköissä vastakohtana julkisen vallan palvelusten massatuotannolle.

Palvelusten pientuottajat (parturit, hammaslääkärit, elokuvateatterinomistajat jne.) kuuluvat *taulukossa 4* siihen yksityisyrittäjien ryhmään, joka ei ole järjestänyt toimintaansa yhtiömuotoon.

	1971	1972	1973	1974	1975
Julkiset liikelaitokset	3 084	3 446	4 089	4 987	6 071
Osuuskunnat, yhdistykset, säätiöt yms.	3 514	4 036	4 834	5 874	6 977
Julkiset yhtiöt	2 665	3 313	4 289	6 295	7 226
Julkinen toiminta	5 743	6 722	8 092	10 220	13 318
Yksityisyritykset	10 241	11 313	13 064	16 102	19 332
Yksityiset yhtiöt	16 974	19 873	24 790	32 894	37 265
Yhteensä kansantuote	42 221	48 702	59 158	76 372	89 702

Taulukko 4. Bruttokansantuote tuottajaryhmittäin (milj. mk). Tärkein tuottajaryhmä muodostuu osakeyhtiöistä siksi, että juuri osakeyhtiöt saavat määräysvaltaansa suurimman osan uusista tuotantovälineistä.

Tuotannon arvonlisäykset ovat aina jonkun tulonsaajaryhmän tuotannontekijätuloa. *Kansantulo* saadaan siten, että kaikki kansakunnan tuotannontekijätulot (-poistot) lasketaan yhteen.

Taulukossa 5 on esitetty kansantulo tulolajeittain.

	1971	1972	1973	1974	1975*
Palkat	20 916	24 217	29 034	36 352	44 335
Työnantajain sosiaalikulut	3 807	4 630	5 835	7 534	9 702
Yksityisten elinkeinonharjoittajain tulot	5 339	5 766	6 734	8 721	10 055
— maatalouden harjoittajain tulot	2 005	2 220	2 229	2 506	3 736
— yksityisten metsänomistajain tulot	1 379	1 232	1 767	2 807	2 384
— muut yksityisten elinkeinonharjoittajain tulot	1 955	2 313	2 738	3 407	3 935
Yhteisöjen voitot ja julkisten liikelaitosten ylijäämä	2 843	3 604	5 132	7 757	7 504
Korko- ja vuokratulot	4 295	4 805	5 408	6 622	7 537
Yhteensä kansantulo	37 200	43 021	52 142	66 986	79 134

Taulukko 5. Kansantulo tulolajeittain (milj. mk). Kansantulo on yhtä suuri kuin nettokansantuote (= bruttokansantuote miinus poistot).

Ylivoimaisesti suurin osa kansantulosta on palkkoja, jotka pääosin käytetään työvoiman uusintamistarkoituksiin: asuntoon, ravintoon sekä välttämättömään virkistykseen.

Kansantulotilaston perusteella ei voida vetää suoranaisia johtopäätöksiä tavaratuotantoon perustuvan arvonlisäyksen jakaantumisesta tuotantovälineiden omistuksen ja palkkatyön kesken.

Palvelusektorin tuottama arvonlisäys, joka kapitalistisissa maissa lasketaan kansantulotilastoon mukaan, on käsitteellisesti epämarxilainen arvonlisäyksen lähde. Osin tästä syystä on tilastojen perusteella mahdotonta laskea, kuinka suuri osuus työläisten tuottamasta tavaroiden arvonlisäyksestä jää heille itselleen ja kuinka suuren osuuden kapitalisti pidättää itselleen ns. lisäarvona.

Työntekijöiden kannalta on yhdentekevää, miten työntekijöiden työvoiman riistämisen tuloksena syntynyt lisäarvo jakaantuu kapitalistien kesken erilaisina osinkoina, korkoi-

na, vuokrina tai muina voiton lajeina. Tärkeää on se, paljonko palkkatyöntekijä saa tuottamastaan lisäarvosta itselleen ja paljonko pääoman omistaja.

Mitä tulee kansantulon jakaantumiseen tuotantovälineiden omistajien eli kapitalistien ja muun kiinteän pääoman omistajien kesken, siitäkin on kansantulotilaston perusteella vaikea tehdä luotettavia johtopäätöksiä.

Taulukossa 6 on laskettu kansantalouden tärkeimpien osa-alueiden käytettävissä olevat tulot sen jälkeen kun kansantalouden tulonsiirrot on tehty. Tämä taulukko on jo paljon tärkeämpi kuin kansantulotilasto. Nyt aletaan lähestyä niitä alkulähteitä, joilla selviää kuka saa määräysvaltaansa yhteiskunnan taloudellisen kasvun.

	1971	1972	1973	1974	1975*
A. Nettokansantuote markkinahintaan	43 092	49 796	60 435	75 713	88 850
— julkinen sektori (laskennallinen korko)	471	529	636	770	897
— yksityinen sektori	42 621	49 266	59 799	74 943	87 954
B. Tulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle	16 514	19 343	24 026	29 864	36 324
— välittömät verot	6 971	8 443	10 678	13 883	17 059
— välilliset verot	6 912	7 881	9 340	11 179	12 801
— sosiaaliturvamaksut	2 259	2 583	3 489	4 223	5 783
— muut tulonsiirrot	373	436	520	579	682
C. Tulonsiirrot julkiselta sektorilta yksityiselle	5 352	6 326	7 117	10 374	13 138
— tukipalkkiot	1 472	1 674	1 752	3 378	4 480
— kansan-, perhe- ja rintamasotilaseläkkeet	1 698	1 957	2 383	3 224	3 878
— sairausvakuutuskorvaukset ja perhekustannusten tasaus	959	1 113	1 216	1 569	2 104
— muut tulonsiirrot	1 224	1 582	1 766	2 203	2 676
D. Nettotulonsiirrot yksityiseltä sektorilta julkiselle (B—C)	11 162	13 017	16 910	19 490	23 186
E. Julkisen sektorin saamat korko-, osinko- yms. tulot, netto	530	620	639	896	991
F. Tulonsiirrot ulkomaille	453	614	761	994	1 504
— julkinen sektori	134	149	203	204	234
— yksityinen sektori	319	464	558	790	1 269
G. Käytettävissä olevat tulot (A—F)	42 639	49 182	59 673	74 719	87 347
— julkinen sektori (A+D+E—F)	12 029	14 017	17 982	20 952	24 840
— yksityinen sektori (A—D—E—F)	30 610	35 165	41 692	53 767	62 507
H. Kulutus	32 878	38 281	45 188	55 284	68 229
— julkinen sektori	7 937	9 295	11 162	14 220	18 137
— yksityinen sektori	24 941	28 987	34 025	41 064	50 091
I. Nettosäästäminen (G—H)	9 761	10 901	14 486	19 436	19 118
— julkinen sektori	4 093	4 722	6 819	6 733	6 702
— yksityinen sektori	5 668	6 179	7 666	12 703	12 416
— yhteisöt	1 489	1 937	3 048	4 734	4 472
— kotitaloudet	4 180	4 241	4 619	7 968	7 944

Taulukko 6. Kansantalouden tulonsiirrot, käytettävissä olevat tulot, kulutus ja säästäminen.

Tämän kansantalouden tilinpidon tarkastelun lähtökohtana oli tavaroiden ja palvelusten tuotanto (=kansantuote).

Kun tuotantoa tarkasteltiin tuottajaryhmittäin, havaittiin, että valtaosan bruttokansantuotteesta tuottavat yksityiset yhtiöt ja elinkeinonharjoittajat. Julkisen sektorin tuotettavaksi on annettu palvelusten massatuotanto, jossa marxilaisen tarkastelutavan mukaan ei varsinaisia uusia arvoja tuoteta: vain tavaratuotannossa luodaan uutta arvoa.

Tämän jälkeen käytiin tarkastelussa läpi se, miten kansantulo (tuotannontekijätulot) jakaantuu tulotyypeittäin sekä miten se tehtyjen tulonsiirtojen jälkeen jakantuu eri tulonsaajaryhmien kesken.

Vielä on selvittämättä, miten tuotannon perusteella syntynyt ja poliittisten päätösten mukaisesti uudelleen jaettu kansantulo on käytetty erilaisiin menoihin. Selvitettävä on myös, kuka on tehnyt päätökset siitä, että se on käytetty juuri sillä tavalla kuin se on käytetty.

Tarkastelun näkökulmaa on nyt laajennettava niin, että mukaan otetaan myös ulkomaat. Viedyt tavarat ovat poissa kotimaisesta käytöstä. Tuodut tavarat lisäävät tarjolla olevien tavaroiden määrää. Oleellista on, että noudattaessaan aivan yksityiskohtaisesti GATT-, EFTA- ja EEC-sopimuksia valtiovalta on maassamme suurimmaksi osaksi luopunut oikeudestaan säädellä ulkomaankauppaa, tavaroiden tuontia ja vientiä.

Taulukossa 7 esitetään maamme huoltotaseen kehitys niiden vuosien osalta, jolloin kauppataseen vajaus (tavaroiden vientiä suurempi tuonti) on ollut suurempi kuin koskaan aikaisemmin tämän maan historiassa.

	1971	1972	1973	1974	1975*
Bruttokansantuote tuotantokustannushintaan	42 221	48 702	59 158	76 372	89 702
Välilliset verot miinus tukipalkkiot	5 440	6 207	7 588	7 802	8 321
Bruttokansantuote markkinahintaan	47 661	54 909	66 746	84 174	98 023
Tavaroiden ja palvelusten tuonti	13 398	15 090	18 964	28 492	31 326
Kokonaistarjonta	61 059	69 999	85 710	112 666	129 349
Tavaroiden ja palvelusten vienti	12 429	15 136	18 245	24 924	24 856
Kulutusmenot	32 877	38 281	45 188	55 284	68 229
— yksityiset	24 941	28 987	34 025	41 064	50 091
— julkiset	7 937	9 295	11 162	14 220	18 137
Kotimainen kiinteän pääoman bruttomuodostus	12 977	15 101	18 523	23 945	29 650
— yksityinen	10 837	12 353	15 484	20 265	25 227
— julkinen hallinto	2 140	2 748	3 039	3 681	4 422
Varastojen lisäys ja tilastovirhe	2 775	1 481	3 754	8 513	6 615
Kokonaiskysyntä	61 059	69 999	85 710	112 666	129 349

Taulukko 7. Kansakunnan huoltotase (milj. mk). Taulukossa oleva kiinteän pääoman bruttomuodostus on jaoteltu eri tuotantoalojen kesken taulukossa 1.

Tästä taulukosta on tarpeellista eristää uudeksi tarkastelun kohteeksi kotimaisen kiinteän pääoman bruttomuodostus, josta suurin osa rahoitetaan kotimaisen säästämisen avulla.

Säästäminen on pidättymistä kulutuksesta. Kulutus taas on sellaista tulojen käyttöä, jonka perusteella kuluttaja ei tulevaisuudessa saa uusia tuloja vanhan tulonkäytön perusteella.

Säästäminen on pidättymistä nimenomaan hetkellisestä kulutuksesta jonkun toisen tai joidenkin toisten hyväksi.

Säästäjä ei yleensä voi valita sitä, kenen hyväksi hän luopuu kulutuksestaan. Pankit on perustettu sitä varten, että ne yhdistävät säästöpurosia kiinteän omaisuuden hankinnan rahoitusta varten tarvittaviksi rahavirroiksi.

Kotitalouksien säästöpäätökset perustuvat siihen, että kansalaiset vapaaehtoisesti luopuvat siitä kulutuksesta (työ-

voiman uusintamisesta), joka heille tulonjako-osuuden perusteella olisi mahdollista.

Porvarillisessa yhteiskunnassa on nimenomaan omistusasunnosta kehitetty erityisen pirullinen tulonjako-osuuksien uudelleen jakamisen väline. Välttämätöntä asuntoa säästävien ihmisten talletusten ostoarvoa on järjestelmällisesti huononnettu inflaation avulla samaan aikaan kun työntekijät joutuvat lainanlyhennysten ja korkorasituksen vuoksi myymään työvoimaansa kapitalistien käyttöön huonommilla ehdoilla kuin he muissa oloissa voisivat tehdä.

Myös *julkisen sektorin* piirissä säästäminen perustuu siihen, että osa varoista jätetään käyttämättä suoranaiseen kulutukseen. Säästämistä on sekin, että julkinen valta päättää sijoittaa varoja kiinteän omaisuuden hankintaan.

Julkisen vallan investoinnit suunnataan lähinnä aloille, jotka liittyvät palvelusten massatuotantoon ja yhteiskunnan taloudellisten perustoimintojen (infrastruktuurin) parantamiseen. Valtion yhtiöille annetut varat (osakepääomien korotukset) ovat eräs vaihtoehto sille, että yhteiskunnan taloudellinen kasvu tapahtuu vain yksityisten yhtiöiden välityksellä.

Valtion yhtiöt kilpailevat yksityisten yritysten kanssa vasta silloin, kun niiden tuotanto ei rajoitu pelkästään perusteollisuuteen. Suomessa tällaista kilpailua ei juuri esiinny toisin kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa valtion yhtiöt toimivat samoilla aloilla kuin yksityisetkin yhtiöt.

Kansantalouden tilinpidon mukaan *yrityssektori* ei käytä varojaan lainkaan kulutukseen. Kaikkien teollisten yritysten toimintojen katsotaan tapahtuvan uuden arvonlisäyksen tuottamiseksi.

Yrityssektorissa syntyy säästämistä lähinnä siten, että vanhoihin yrityksiin hankitaan poistorahoituksella uusia koneita ja laitteita. Ne voivat olla joko korvaus- tai uusinvestointeja.

Yhteiskunnan uudet tuotantovälineet voidaan yrityksissä rahoittaa joko *tulorahoituksella* (hintojen avulla) tai *kotimaisella lainarahoituksella* (säästöjen avulla). Sen lisäksi rajansa rajoittamattomalle ulkomaiselle tuonnille avanneeseen maahan voidaan tuoda ulkomailta tavaroita velaksi siten, että velalliset pyrkivät maksamaan tilaamansa ta-

varat Suomessa tehdyn työn tulosten ja täällä tapahtuneen koneiden käytön perusteella *(ulkomaisella lainarahoituksella)*.

Kapitalismin valtiomonopolistiselle kehitysvaiheelle on tyypillistä se, että yksityisten omistajien tuotantovälineitä rahoitetaan koko kansakunnan varoilla. Työn tekijöiden on tällöin luovuttava osasta heidän työnsä perusteella syntyneistä tuotannontekijätuloista uusien tuotantovälineiden rahoittamisen hyväksi.

Tulonjakokysymyksissä ei ole tärkeää se, että kapitalistien elintaso on korkea, asumistapa mukava ja vatsa täynnä hyvää ruokaa ja hyviä juomia. Tällaisia tarkoituksia varten kapitalistin on helppo hankkia tuloja. Muilta osin hänen ei kannata realisoida varallisuuttaan sen suuremmiksi tuloiksi kuin hyvän elintason ylläpitämisen kannalta on tarpeellista.

Tulonjakokysymyksissä on tärkeää se, että työn tekijät saadaan joko vapaaehtoisesti tai suostuttelun jälkeen luopumaan vaatimasta tekemänsä työn tuloksia kokonaisuudessaan omaan määräysvaltaansa. Tällöin työn tulokset joutuvat yksityisen omistusoikeuden perusteella kapitalistien määräysvaltaan.

Kun maassamme Suomen Pankin pääjohtaja valtiovallan edustajana puhuu taloudellisen kasvun lisäämisestä, hän käytännössä tarkoittaa sitä, että vanhoihin yhtiöihin ja vanhojen omistajien määräysvaltaan on saatava uusia tuotantovälineitä. Tällöin sosialidemokraattinen pääjohtaja toimii ns. kansallisen edun nimissä kapitalistien puhemiehenä.

Nämä ns. kansallisen edun erilaiset muunnelmat, joiden avulla taloudellisessa rakenteessa ei kuitenkaan tapahdu merkittäviä uudistuksia, kuvaavat hyvin kapitalismin valtiomonopolistista kehitysvaihetta.

Taulukossa 1 sivulla 17 selvitetään kotimaisen kiinteän pääoman bruttomuodostus (=investoinnit) elinkeinoittain 1970-luvun alkupuolella.

Näissä luvuissa Mauno Koivistoa puheenjohtajaystävineen korkean viran puolesta huoletti se, että tehdasteollisuudessa tuotantovälineiden määrä ei ollut lisääntynyt tarpeeksi nopeasti. Ja kuitenkin jo tällaisen lisääntymisvauhdin avulla maahan oli tuotu niin paljon uusia koneita, että niitä oli maassa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Lamakauden aikana niitä riitti käymään vajaatehoisesti ja tykkänään seisomaan.

Sen sijaan mainittuja herroja ei ainakaan julkisuudessa huolettanut se, että vaikka nämä investoinnit rahoitetaan yhteisin varoin ja työtä tekevän väestönosan työn tuloksiin perustuen, ne ovat joutuneet vanhojen omistajien määräysvaltaan käytännöllisesti katsoen kokonaan ilman näiden suorittamia uusia rahasijoituksia.

Kun yksityisissä yrityksissä päätetään, että ne haluavat määräysvaltaansa uusia työn tuloksia eli uusia koneita ja laitteita, niiden rahoitus ei aina järjesty kuin Manulle illallinen. Kapitalistisessa kilpailussa, jota käydään pääomien omistajien kesken, menestyvät ne joille rahoitus järjestyy.

Jos kapitalistisessa taloudessa eletään noususuhdannevaihetta, investointien rahoitus ei ole kovin ongelmallinen. Silloin koneet käyvät täydellä teholla, ja kun työn tekijät eivät ulosmittaa yhtiöistä tuottamaansa todellista arvonlisäystä, uusien tuotantovälineiden hankinnan tulorahoitusosuus on yleensä suuri.

Sen sijaan laskusuhdannevaihe ja lama ovat yksittäisten yritysten ja koko yksityisomistuksen järjestelmän säilymisen koetinkiviä. Kapitalistit eivät voi koskaan olla täysin varmoja siitä, että laman aikana työn tekijät sallivat yhteiskunnassa pidettävän yllä työttömyyttä ja elintason alentamista uusien tuotantovälineiden maksamiseksi.

Jos kotitaloudet ja julkinen sektori eivät vapaaehtoisesti käytä tulonjako-oikeudestaan tarpeeksi varoja säästämiseen, niiden määräysvallassa olevaa tulonjako-osuutta eli investointi- ja kulutuskysyntää on "kansan edun" nimissä alennettava — tuotantovälineiden rahoittamiseksi. Kansalaisten määräysvallassa olevien tulojen tosiasiallista ostovoimaa vähennetään tehokkaimmin inflaation avulla.

Ja nyt ollaan tässä tilinpidollisessa tarkastelussa vähitellen päätymässä kaikkein tärkeimpään asiaan: yhteiskunnan uuden taloudellisen kasvun jakaantumiseen kansalaisten kesken.

Yhteiskunnassa ei voi tapahtua uutta taloudellista kasvua ilman, että sen tuottamista varten on säästössä vanhoja

työn tuloksia: kiinteistöjä, koneita, tavaravarastoja, tarve-esineitä jne.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa vanha taloudellinen kasvu ilmenee varallisuutena, joka jakaantuu kansalaisten kesken epätasaisesti.

Sen varallisuuden jakaantumisesta, joka on kaiken uuden tuotannon edellytys, ei monessakaan kapitalistisessa yhteiskunnassa ole olemassa luotettavia tilastoja!

Suomessakin Tilastokeskus laatii tarkempia tietoja maan kotieläinkannan syntyvyydestä, kuolleisuudesta ja sairauksista kuin kansakunnan varallisuudesta.

Ruotsissa on suoritettu eräitä sellaisia arvioita varallisuuden jakaantumisesta, joita Suomessa ei ole tehty. Myös siellä virallisessa tilastoinnissa on samat puutteellisuudet kuin täälläkin.

Roland Spåntin tutkimuksen mukaan vuonna 1970 *kaikkinainen reaaliomaisuus* Ruotsissa jakaantui eri omistajaryhmien kesken seuraavasti:

luonnolliset henkilöt	216 milj. mk	37 %
valtio ja kunnat	171 „	29 %
osakeyhtiöt	144 „	24 %
muut omistajat	57 „	10 %

Jos kaiken varallisuuden sijasta tarkastellaan vain ns. *tuotannollista pääomaa,* omistussuhteet ovatkin toisenlaiset. Kun yhteiskunnan reaaliomaisuudesta vähennetään pois ennen muuta asunnot ja kotitalouksien tarve-esineet, omaisuus jakaantuu omistajaryhmien kesken seuraavalla tavalla:

osakeyhtiöt	112 milj. mk	58,5 %
valtio ja kunnat	56 „	29,0 %
luonnolliset henkilöt	13 „	7,0 %
muut omistajat	11 „	5,5 %

Ja kun vielä tuotannollisestakin pääomasta erotetaan pois muunlainen kiinteä pääoma, *varsinaisen teollisuuden kiinteä omaisuus* jakaantui Ruotsissa vuonna 1970 näin:

osakeyhtiöt	79 milj. mk	80,0 %
valtio ja kunnat	6 „	6,5 %
luonnolliset henkilöt	6 „	6,5 %
muut omistajat	7 „	7,0 %

Tehdasteollisuus on koko yhteiskunnan taloudellisen kasvun kannalta tärkein tuotannollinen voima. Tämän takia kansakunnan tärkeimmät omistussuhteet ovat ne, jotka vallitsevat tehdasteollisuudessa.

Suomessa tavaroiden tuotanto tapahtuu suurimmalta osin yksityisissä yhtiöissä. Valtion osuus tehdastuotannosta — mittaustavasta riippuen — on noin 1/7. Suurin osa valtion tuotannollisesta toiminnasta tapahtuu ns. perusteollisuudessa, jossa ei synny suuria liikevoittoja.

Miksi valtion teollisuus ei sitten tuota suuria voittoja? Siksi, että jos se tuottaa, silloin yksityinen jatkojalostus ei tuota.

Koko yhteiskunnan taloudellisen kasvun kannalta on tärkeää, että yksityisissä yhtiöissä tuotantovälineiden määrä lisääntyy. Ilman uusia tuotantovälineitä — pidättymistä kaiken vanhoilla tuotantovälineillä tuotetun tuotannon kuluttamisesta — tavaratuotanto ei voi lisääntyä. Jos ei investoida, ihmisten tarpeiden tyydyttämisen tilaa ei voida jatkuvasti parantaa.

Kapitalistisessa maassa tavaratuotanto on yksityisen omistusoikeuden perusteella muiden kuin yhteiskunnan yleisten päätöksentekijöiden määräysvallassa. Ns. taloudellinen valta perustuu juuri tuotantovälineiden yksityiseen omistukseen.

Tieteellis-teknisen kehityksen myötä ihminen on oppinut valmistamaan yhä parempia koneita, joita hyväksi käytettäessä arvokasta ihmisen työvoimaa vapautuu taloudellisen hyvinvoinnin lisäämiseen muilla kuin koneellistetuilla aloilla. Kone voi myös suojata ammattitaudeilta ja työtapaturmilta.

Kapitalisti pyrkii yleensä pitämään määräysvallassaan nämä ns. koneellistetut alat, joilla pääomat ovat kasautuneet koneiden muodossa ilmentämään menneiden sukupolvien tekemää ja kapitalistien määräysvaltaansa ottamaa työtä.

Inflaatio, jonka avulla kansantuloa jaetaan uusien koneiden hankinnan hyväksi, ei koskaan synny itsestään eikä toimi sattumanvaraisesti. Se on kiinteän pääoman omistajien liittolainen, vaikka inflaatio-oloissa heidän varallisuutensa realisoiminen tuloiksi saattaa hetkellisesti vaikeutuakin.

Koneiden ja laitteiden hankinnan rahoittaminen voi ta-

pahtua, jos kotimaista kiinteän pääoman bruttomuodostuksen rahoitusta ei tule yritysten käyttöön muuten tarpeeksi, myös ulkomaisella velalla.

GATT-, EFTA- ja EEC-sopimukset sekä Kansainväliselle Valuuttarahastolle annetut sitoumukset ovat tehneet Suomen taloudellisista ongelmista entistäkin vaikeampia siksi, että päätökset ulkomaisesta velkaantumisesta tehdään itse asiassa yksityisissä yrityksissä. Velkaantuminen ei kuitenkaan voi tapahtua vain lainansaajan ehdoilla.

Suomen kansantaloudessa taloudellista kasvua ei enää voida täysitehoisesti lisätä niin, että arvonlisäystä tuotettaisiin pelkästään omiin tarpeisiimme. Ulkomainen velka pakottaa kansakunnan suuntaamaan voimavaroja velkojen maksuun viennistä saaduilla tuloilla. Kun laman aikana koneiden myyjien maanmiehet eivät ostakaan myydyillä koneilla valmistettuja tuotteita, länsimaisia vientimarkkinoita varten hankitut koneet toimivat vajaakäyttöisinä tai seisovat käyttämättöminä — ja maksamattomina.

Tätä taustaa vasten on ymmärrettävä se, miksi Suomessa ei haluttu laman aikana tuottaa asuntoja niitä tarvitseville ihmisille.

Kuitenkin edellytyksiä olisi ollut omasta takaa: oli ammattitaitoisia rakennusmiehiä, oli rakentamatonta maapohjaa ja oli tarvittavia tuotantovälineitä sekä raaka-aineita. Maan taloutta vain johdettiin niin, että työn tekijöillä ei ollut tilaisuutta tuottaa uutta arvonlisäystä.

Ja miksi nämä ihmiset eivät ole saaneet tehdä työtä?

Asuntoja ei ole laman aikana rakennettu siksi, että aikaisempien sukupolvien työn tuloksena syntyneet pääomat ovat olleet kiinni vajaatehoisesti käyneissä tehdasteollisuuden koneissa ja laitteissa. Kun niillä valmistetuille tuotteille ei löytynyt kysyntää muista länsimaista, kansakunnan omien tarpeiden mukainen taloudellinen kasvu on hidastunut.

Taloutta on hoidettu huonosti. Taloutta hoidetaan useimpien ihmisten näkökulmasta huonosti silloin, kun yksityisen pääoman uusiutumisen kannalta välttämätön tehdasteollisuus on määräävässä asemassa, mutta sitä käytetään yksityiseen voitontavoitteluun. Eikä yksityinen tehdasteollisuus määrää vain työntekijöistään vaan myös koko kansantalouden tärkeimpien voimavarojen käytöstä.

Yksityisomistus ei ole niiden etujen mukaista, jotka eivät ole omistajia.

3. VOITTOJEN KÄTKEMINEN

Maamme kansantalouden tilinpito ei toimi tarpeeksi hyvin. Poliittista päätöksentekoa yhteisistä asioista haittaa se viive, joka on tärkeiden asioiden tilastotuotannolle tyypillinen. Sen syynä on suurelta osin yrityssektorin ja yritysten keskusjärjestöjen kielteinen suhtautuminen hyvää tilastotuotantoa kohtaan.

Sen sijaan yritystoiminnan kirjanpito kyllä toimii tehokkaasti. Sen perusteella saatava tietoaines on valitettavasti vain harvojen ja valittujen käytössä. Omistajat valitsevat näiden tietojen käyttäjät.

Lain mukaan jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on kirjanpitovelvollinen. Tätä kirjanpitolain määräystä on täydennetty lakien ja asetusten avulla siten, että yksityisistä elinkeinonharjoittajista mm. maanviljelijät pitävät tuloistaan ja menoistaan vain muistikirjaa.

Kirjaukset kirjanpitoon voidaan tehdä joko maksu- tai suoriteperusteella.

Maksuperusteen (kassaperusteen) mukaan tulot ja menot kirjataan tilikirjoihin tai tietokoneisiin silloin kun raha maksetaan kassaan tai sieltä ulos.

Suoriteperusteen mukaan kirjaukset tehdään jo tai vasta silloin kun tavaroiden tai palvelusten tosiasiallinen suoritus on tapahtunut tai tapahtuu. Suoritteeseen liittyvä maksusuoritus kirjataan maksun tapahtuessa suoriteperusteiselta tililtä kassatilille.

Suomessa yritysten kirjanpidon perusteena on ns. meno-tulo-teoria.

Sen mukaan tulo kirjataan yrityksen kirjanpitoon vasta silloin kun sitä vastaava suorite luovutetaan asiakkaalle. Tällöin tulo realisoituu.

Niin ikään meno-tulo-teorian perusteisiin kuuluu se, että yrityksen menot kirjataan tuloslaskelmaan huonontamaan vasta sen vuoden tulosta (voittoa), jolloin niistä on saatu

tuloa. Näin ollen voittoa ei periaatteessa voida pienentää hankkimalla yritykselle nopeasti kuluja, jos niistä ei ehditä vastaavasti saada tuottoja. Käytännössä tätä yleisperiaatetta sovelletaan toisin nimenomaan varastoon hankittujen tavaroiden (varastovaraus) osalta.

Yritysten kirjanpitoa ja sen mukaista tuloksen muodostumista on helpompi ymmärtää, jos asiaa tarkastellaan seuraavista näkökulmista:

1. Kirjanpidollisen voiton pitää olla tarpeeksi pieni jotta yritys ei joudu verolle.
2. Kirjanpidollisen voiton pitää olla niin suuri että omistajat voivat ottaa yhtiöistä ulos haluamansa suuruisen elinkoron osingon muodossa.
3. Todellisten voittojen pitää jäädä verottomina yritysten sisään käytettäväksi tulorahoituksena uusien tuotantovälineiden hankintaan.

Yritystä voidaan verottaa tulosta, varallisuudesta tai molemmista.

Suomessa osakeyhtiöt maksavat tuloveroa 43 % veronalaisesta voitostaan. Tuloveron perustana oleva voitto on periaatteessa — mutta vain periaatteessa — yhtä suuri kuin kirjanpidossa ja *tuloslaskelmassa* näytetty voitto.

Jos yritys ei kirjanpidossaan näytä lainkaan voittoa, se välttyy valtion tuloverotukselta. Kunnilla on kuitenkin mahdollisuus ns. harkintaverotukseen, jos kunnallisen verottajan mielestä kirjanpidollinen nollatulos ei vastaa yrityksen todellista tulosta.

Liiketoiminnan verotuksen perustana olevan elinkeinotuloverolain uudistamisen yhteydessä vuonna 1968 osakeyhtiöt vapautettiin kokonaan varallisuuden perusteella maksettavista veroista. Tällainen vero tosin oli vuonna 1976 voimassa yksivuotisena verolakina.

Minne sitten joutuvat yhtiöiden todelliset voitot, jos niitä ei näytetä kirjanpidossa?

Todelliset voitot näkyvät vanhojen yhtiöiden uusina investointeina omaan käyttöomaisuuteensa (tuotantovälineisiin) sekä uusiin yrityksiin. Kun todellisia voittoja ei näytetä veronalaisina voittoina kirjanpidossa, niillä voidaan ostaa vanhoihin yrityksiin enemmän uusia tavaroita kuin jos verottaja veisi osan voitoista yritysten ulkopuolisten (= omistamattomien kansalaisten) hyväksi.

Kirjanpidollista voittoa voidaan pienentää erityisesti käyttöomaisuudesta tehtävien poistojen ja vaihto-omaisuuden perusteella tehtävän varastovarauksen avulla.

Käyttöomaisuuden poistoilla tarkoitetaan sitä, että tuotantovälineiden hankintamenot jaksotetaan yrityksen kuluiksi usean verovuoden ajalle.

Kun kone hankitaan yhtenä vuonna, siitä saadaan tuloa hankintavuoden jälkeen usean vuoden aikana, ja yleisperiaatteen mukaan koneen hankintahinta vähennetään kuluna yrityksen tuotoista vähitellen ja sitä mukaan kuin näitä tuloja syntyy. Yritykset tuskin tuottaisivat koskaan voittoa, jos uusien tuotantovälineiden hankintamenot saisi vähentää kokonaisuudessaan kuluina sen vuoden tuloslaskelmassa, jolloin koneet on hankittu.

Juuri käyttöomaisuuden hankintamenojen jaksottamista usealle eri vuodelle kutsutaan poistomenettelyksi.

Poistojen suorittamistapa ja suurimmat sallitut poistojen määrät on säädetty laissa.

Laissa poistojärjestelmä on kuitenkin säädetty hyvin mekaaniseksi ja poistot on tehty etupainoisiksi siten, että niitä on vaikea perustella tuotantovälineiden todellisella kulumisella.

Tällä etupainoisuudella tarkoitetaan sitä, että poistot voidaan tehdä hyvin suurina nimenomaan käyttöomaisuustavaroiden hankintaa seuraavina ensimmäisinä vuosina. Kun koneista ja laitteista saa poistaa vuosittain 30 % (poistamattomasta jäännösarvosta), esimerkiksi 10 tai 12 vuotta kestävän koneen hankintamenosta voidaan kirjata kuluihin 30 % jo ensimmäisenä vuonna, 21 % (= 30 % jäännösarvosta) toisena vuonna, 14,7 % (= 30 % jäännösarvosta) kolmantena vuonna jne. Näin koneesta on kahden vuoden jälkeen voitu poistaa puolet ja kolmen vuoden jälkeen 2/3.

Nämä kulukirjaukset yritys on voinut vähentää asianomaisten tilivuosien tuotoista, ja sille on täten jäänyt verotonta tulorahoitusta käytettäväksi koneiden hankkimiseksi otettujen lainojen nopeaan maksuun — sekä uusien koneiden hankintaa varten.

Poistojärjestelmä vahvistaa itse itseään: Jos jonakin vuonna yrityksen käytössä ei ole tarpeeksi poistoja (verotuksessa vähennyskelpoisia kulukirjauksia tuotoista vähennettäväksi), todelliset voitot tulevat näkyviin. Järjestelmä panee yrityksen aina verolle, jos yritys ei pysty kirjaamaan kuluihin uusia poistoja. Uusia tuotantovälineitä on siten verotuksen estämiseksi pakko hankkia — ja usein vielä ulkomailta. Eivätkä tavarat aina ole edes tuotantovälineitä, pääasia on että syntyy kuluja.

Inflaatio-olosuhteissa yritysten yleensä kannattaa käyttää välittömästi hyväksi poistojen etupainoisuutta. Tällöin niistä on saatavissa suurin mahdollinen hyöty.

Sen sijaan muita tuloksen tasaamiseen liittyviä järjestelmiä voidaan harkita käytettäväksi sen jälkeen kun on ensin tehty maksimipoistot. Ensimmäisenä tulee tällöin kuvaan mukaan merkitykseltään poistojärjestelmään rinnastettavissa oleva vaihto-omaisuuden aliarvostamisjärjestelmä, ns. piilovaraukset.

Varastovarausjärjestelmällekin on tyypillistä se, että sitä voidaan käyttää tehokkaasti hyväksi vain uusien tavarahankintojen muodossa. Tavara on parasta mitä kapitalismi on koskaan pystynyt luomaan.

Suomessa julkisella vallalla ei ole käytettävissä pakotteita, joiden avulla se voisi ohjata yksityisten yritysten toimintaa kansantalouden yleisten tarpeiden mukaisesti.

Kun siis piiskaa ei ole, on käytettävä porkkanaa.

Suomessa on porkkanatarkoituksiin säädetty mm. kaksi sellaista lakia, joiden avulla yritysten on annettu siirtää suuria voittoja verottomasti yhteiskunnan tarkoituksenmukaisiksi arvioimiin kohteisiin. Nämä lait, jotka molemmat suurelta osin perustuvat ylimääräisiin poisto-oikeuksiin, ovat merenkulun veronhuojennuslaki sekä kehitysalueiden teollisuuden veronhuojennuslaki.

Merenkulun veronhuojennuslain mukaan yhtiöiden tilaamista aluksista on voitu tehdä poistoja yrityksen verotettavan tuloksen pienentämiseksi jo siitä hetkestä lähtien kun laivat on tilattu. Tämän takia mm. Amer-Tupakka Oy, Iskun

Tehtaat Oy, Palkki Oy, Oy Gustav Paulig Ab ja Salora Oy ovat tietyssä toimintansa vaiheessa alkaneet harjoittaa myös laivanvarustusta.

Kehitysalueiden teollisuuden veronhuojennuslaki on antanut yrityksille käytännössä vapaan harkintavallan kirjata käyttöomaisuuden poistot kuluihin haluamanaan tilivuotena. Tällä tavalla yritykset ovat voineet jaksottaa poistonsa entistäkin etupainoisemmiksi ja saada veronalaisen tuloksensa käytännössä nollille. Lakiin liittyy myös määräys, joka kieltää kunnallista verottajaa käyttämästä harkintaverotusta.

Tämän lain perusteella ja sen voimassaoloaikana esimerkiksi Outokumpu Oy, Kajaani Oy ja Kemi Oy, jotka ovat vanhoja yrityksiä, ovat välttyneet suurilta veroilta ja niiden osuus sijaintipaikkakuntiensa verotuloista on olennaisesti pienentynyt.

Veroetujen ohella kehitysalueella toimivat yritykset saavat verovaroista erilaisia avustuksia, joita ovat mm. investointiavustus, käynnistysavustus, koulutusavustus sekä erityinen kuljetustuki.

Yrityksen taseesta ilmenee yrityksen "tila" eli yrityksen taloudellinen asema varallisuuden ja velkojen perusteella. *Tase* kuvaa yhden tilivuoden tuloksen vaikutusta yrityksen toimintaan jatkona aikaisempien vuosien toiminnalle.

Yhden tilivuoden tulos saadaan tuloslaskelmasta, mikä jo aikaisemmin on käynyt ilmi.

Taseessa näkyvät yrityksen omaisuuden arvot eivät yleensä anna tarkkaa kuvaa yrityksen todellisesta varallisuudesta.

Sijoitusomaisuus on merkitty taseeseen esimerkiksi arvopapereiden osalta hankintahintojen mukaan, ja kapitalistiselle taloudelle tyypillinen inflaatio säilyttää tällaisen reaaliomaisuuden arvon rahan ostovoiman huonontuessa.

Käyttöomaisuuden hankinta-arvosta on yleensä suoritettu etupainoiset poistot, minkä lisäksi inflaatio nostaa uusien tuotantovälineiden hankinta-arvoa.

Jos yritykselle hankittaisiin uudet, taseeseen merkittyjen kaltaiset koneet, laitteet ja muut käyttöomaisuustavarat, niitä ei saisi taseeseen merkityn arvon suuruisella rahamäärällä.

Käyttöomaisuuden käypää arvoa kuvaa yleensä parhaiten tavaroiden palovakuutusarvo.

Seuraavassa on eräitä esimerkkejä siitä, miten paljon käyttöomaisuuden jälleenhankinta-arvot olivat eräissä suuryhtiöissä vuonna 1975 omaisuuden tasearvoja suuremmat (ensin palovakuutusarvo, sitten tilinpäätösarvo):

Enso-Gutzeit Oy	5 246	milj. mk	1 936	milj. mk
Outokumpu Oy	3 070	„	897	„
Oy Nokia Ab	2 243	„	836	„
G. A. Serlachius Oy	1 988	„	606	„
Oy Tampella Ab	1 945	„	1 040	„
Oy Kaukas Ab	1 571	„	839	„
Oy Wärtsilä Ab	1 400	„	926	„
Metsäliiton Teollisuus Oy	1 202	„	673	„
Kajaani Oy	1 100	„	368	„
Kemi Oy	1 026	„	270	„

Yllä olevista tiedoista voidaan selvästi lukea, että esimerkiksi Oy Tampella Ab:n ei ole tarvinnut kätkeä todellisia voittojaan etupainoisten poistojen avulla, kun taas Kajaani Oy:n ja Kemi Oy:n voittoja on pienennetty nimenomaan kehitysalueiden erityispoistojen avulla.

Niin ikään kannattaa panna merkille, että tällainen kiinteä omaisuus edustaa koko yhteiskunnan mitassa suurimpia mahdollisia palovakuutusarvoja. Niistä joudutaan maksamaan suuria vakuutusmaksuja, jotka taas antavat valtaa keskinäisten vakuutusyhtiöiden asioista vakuutusmaksujen mukaisessa suhteessa päätettäessä.

Sijoitus- ja käyttöomaisuuden ohella myös *vaihto-omaisuuden* arvo on käytännössä suurempi kuin minkä tase ilmoittaa. Siitä pitää huolen inflaatio sekä vaihto-omaisuuden aliarvostamismahdollisuus.

Yrityksen varastossa olevien tavaroiden (vaihto-omaisuuden) hankintahinnoista voidaan 50 % vähentää tuloslaskelmassa kuluina, vaikka niiden perusteella ei yritykselle ole vielä syntynyt vastaavia tuottoja. Jos näiden kulukirjausten suuruus ei ole taseen ja tuloslaskelman lukijalla tiedossa, yrityksen tilasta syntyy aivan väärä kuva.

Suurissa suomalaisissa yksityisissä yhtiöissä varastojen aliarvostuksen suuruus (milj. mk) vuonna 1975 (suluissa v. 1976) selviää seuraavasta taulukosta:

	Arvo hankinta-hinnoin		Arvo tilinpäätök-sessä		Aliarvostus %
Rauma-Repola Oy	1 156	(1 406)	913	(1 163)	21
Oy Wärtsilä Ab	897	(1 221)	563	(967)	37
A. Ahlström Oy	557		407		27
Oy Tampella Ab	484	(552)	463	(531)	4
Oy Nokia Ab	478	(487)	239	(286)	50
Kymi Kymmene Oy	439	(364)	278	(259)	37
Oy Wilh. Schauman Ab	363	(330)	257	(261)	29
Yhtyneet Paperitehtaat Oy	331		236		29
Kemi Oy	306	(325)	200	(244)	35
Oy Strömberg Ab	299	(202)	221	(172)	26
Oy Kaukas Ab	283	(297)	206	(233)	27
G. A. Serlachius Oy	272	(249)	158	(187)	42
Kajaani Oy	267	(313)	184	(239)	31
Ovako Oy	240	(205)	187	(168)	22
Metsäliiton Teollisuus Oy	220		182		17
Oy W. Rosenlew Ab	183	(262)	117	(203)	36
Oy Finlayson Ab	178	(194)	148	(178)	17
Kone Oy	139	(108)	110	(63)	21
Paraisten Kalkki Oy	131		101		23
Oy Lohja Ab	118		80		32
Oy Fiskars Ab	114	(109)	63	(57)	45

Näiden 21 yksityisen suuryhtiön varaston aliarvostusten avulla verottajan ulottumattomiin oli vuonna 1975 "kätketty" todellisia voittoja 2 000 milj. markkaa.

Varastovaraukset ovat suuria myös eräissä valtion yhtiöissä, joissa aliarvostusprosentit vuonna 1975 vaihtelivat 0 %:sta (Outokumpu Oy) ja 4 %:sta (Valmet Oy) täyteen 50 %:iin (Kemira Oy) ja 28 milj. markasta (Suomen Autoteollisuus Oy) useaan sataan miljoonaan markkaan (Neste Oy). Metallin perusteollisuuden Rautaruukki Oy edusti ylempää tasoa (40 %) kuin metsäteollisuusyhtiö Enso-Gutzeit Oy (27 %). Yhteensä suurten valtion yhtiöiden varastovarausten määrä oli noin miljardi markkaa.

Edellä olevan perusteella voidaan tehdä se johtopäätös, että teollisuusyrityksillä on käytössään tuloksen tasausjärjestelmä, jonka avulla todelliset voitot eivät näy tilinpäätösinformaatiossa. Järjestelmää käyttävät hyväkseen niin yksityiset kuin valtion yhtiöt. Yksityisissä yhtiöissä ko. varat ovat yksityisten omistajien määräysvallassa ja valtion yhtiöissä välillisesti valtiovallan määräysvallassa.

Yleisesti lienee teollisuuden piirissä ennen pitkää leviämässä käytäntö, jonka mukaan vaihto-omaisuuden aliarvostuksen mukainen varojen määrä eli varastovaraus kirjataan yrityksen taseessa samalle puolelle tasetta kuin yhtiöiden omat pääomat. Tällöin vaihto-omaisuuden arvo voidaan taseen toisella puolella ilmoittaa todellisten hankintahintojen suuruisena.

Kun yrityksen voittoa halutaan pienentää, varastovarausta lisätään. Kun voittoa halutaan huonona vuonna (esimerkiksi osingonmaksua varten) näyttää todellista suurempana, varastovarausta puretaan.

Näin yksinkertaista on kirjanpidollisen tuloksen tekeminen sellaiseksi kuin joku sen haluaa.

Seuraava todellisesta elämästä peräisin oleva muistio kuvaa hyvin sitä ajattelutapaa, joka on yrityksissä yleinen voiton suuruutta määrättäessä.

Neste Oy:ssä oli vuodelta 1974 syntymässä jättiläismäinen 672 milj. markan tuottojen ja kulujen erotus. Yhtiön johtajille laaditussa salaisessa muistiossa kerrottiin niistä johdon käytettävissä olleista mahdollisuuksista, joilla kirjanpidollinen voitto voitiin pienentää 672 milj. markasta 5 milj. markkaan. Näin se käy:

Neste Oy:n kirjanpidollisen tuloksen ennen poistoja ja veroja arvioidaan tällä hetkellä olevan 672 milj. markkaa. Lukua voidaan pitää kuitenkin ainoastaan suuruusluokkaa osoittavana. Kirjanpidon kirjaukset joulukuulta ovat kesken samoin kuin vaihto-omaisuuden inventointimittaukset ja arvojen käsittely. Tässä muistiossa käsitellään niitä järjestelytekijöitä, joilla kirjanpidon tulosta voidaan järjestellä ja on seuraavassa laskettu järjestelytekijöitä niin, että kirjanpidon näytettävä voitto olisi 5 milj. markkaa. Mikäli voittoa näytettäisiin enemmän, voidaan osa mainituista järjestelytekijöistä jättää käyttämättä.

Tuloksen järjestely

Voitto ennen poistoja ja veroja ..... 672,0 mmk

./. Käyttöomaisuuden poistot

Arvioidut maksimipoistot ovat 175,4 milj. mk. Mikäli valtioneuvosto hyväksyy poistot tehtäväksi myös tilatuista aluksista, nousisi poistojen määrä 63,7 mmk:lla eli 239,5 mmk:aan. Poistot on joka tapauksessa tarkoitus käyttää täysimääräisinä. ..... 175,4 mmk

./. Vaihto-omaisuuden varastovarauksen (= aliarvostuksen) lisääminen

Maksimivarastovaraus voi olla enintään 50 % vaihto-omaisuuden hankintamenosta.

Vuoden loppuvaraston hankintamenoksi arvioidaan:

Raakaöljy	678,7 mmk
Tuotteet	740,5 mmk
Yhteensä	1 419,2 mmk,

josta maksimivarastovaraus 709,6 mmk.

Varastovaraus 31. 12. 73 oli 257,8 mmk. Lisäystä käytettävissä 451,8 mmk, josta käytetään ..... 432,8 mmk

Käytettäväksi suunniteltu varastovaraus olisi siten 48,7 % hankintamenosta sen oltua edellisenä vuotena 39,8 %.

./. Siirto eläkesäätiölle

Arviosumma perustuu vakuutusmatemaatikon ennakkolaskentaan. Lopullinen ennakkolaskelma voi tästä muuttua. Hallintoneuvosto on kokouksessaan 18. 12. 74 hyväksynyt mahdollisuuden siirtää eläkesäätiölle korkeintaan vastuuvajauksen määrä ..... 16,0 mmk

./. Luottotappiovarauksen kasvu

Verolaki sallii tehdä myyntisaamisista 3 %:n suuruisen luottotappiovarauksen. Lähinnä hintojen nousun vaikutuksesta myyntisaatavat tulevat olemaan viime vuotista suuremmat, jonka johdosta luottotappiovarausta voidaan lisätä noin ..... 6,0 mmk

./. Vuosilomapalkkavaraus
Verolait hyväksyvät kuluna vuosilomapalkkavarauksen ja pidetään tätä varausta jo nykyisin hyvään kirjanpitotapaan kuuluvana. Neste Oy:ssä tätä varausta ei ole aikaisemmin käytetty. Varauksen määräksi arvioidaan ..... 7,8 mmk

./. Raakaöljysäiliöiden pohjat
Raakaöljyn inventaarissa on varastona huomioitu ns. pohjat eli se osuus, jota ei ilman erikoistoimenpiteitä saada pumpatuksi syöttöön. Tämä osa voitaneen jättää normaalin vaihto-omaisuuden ulkopuolelle ja kirjata kokonaan kuluksi. Sen avulla voidaan kirjanpidollista tulosta järjestellä noin 28,0 mmk, josta on tarkoituksena käyttää .... 6,0 mmk

Tähän siirtoon saattaa liittyä pieni verotuksellinen epävarmuustekijä, mutta jos — niin kuin tässä laskelmassa — aliarvostus ei ole loppuun käytetty, ei tämän järjestelykeinon käyttäminen lisää verotettavaa tuloa siinäkään tapauksessa, että verottaja hylkää tämän kuluerän.

Yhteensä tulos ennen investointirahastosiirtoja ja veroja ..... 28,0 mmk

./. Siirto investointirahastoon
Investointirahastosta annetun lain mukaan voidaan tuloksesta ennen veroja siirtää investointirahastoon 60 %. Siirto on tarkoitus käyttää kokonaisuudessaan. Hallintoneuvoston kokous on 18. 12. 74 oikeuttanut tekemään investointirahastosiirron ..... 7,5 mmk

./. Verot kulukirjauksena ..... 15,5 mmk

Verojen määrä on laskettu seuraavasti:

Valtio 43 % mmk:sta 20,5 (= voitto + verot)	8,8 mmk
Kunnat harkintaveroa 4 % liikevaihdosta, josta vero	+25,1 mmk
Verot yhteensä	33,1 mmk
./. Käyttörahastosta	—17,6 mmk
Jää	15,5 mmk

Rahaston (josta jo aikanaan on verot maksettu) käytöllä pienennetään verotettavaa tuloa ja siten veroja. Hallintoneuvosto on kokouksessaan 18. 12. 74 oikeuttanut käyttämään rahastoja tähän tarkoitukseen. Summa summarum, näytettävä voitto .... 5,0 mmk

Tässä yhteydessä on todettava, että kirjanpidollinen tulos ennen poistoja ja veroja 672 mmk on erittäin korkea ja siitä johtuen järjestelytekijöitä ja nimenomaan varastovarausta on lisättävä huomattavasti. Tuloksen hyvyys johtuu yksinomaan siitä, että Neste Oy:llä oli vuonna 1973 lopussa "halpaa" varastoa, joka myytiin vuoden 1974 aikana kalliimmalla hinnalla. Tulos on kuitenkin vain näennäinen, koska vastaavat tuotteet ja raakaöljy jouduttiin hankkimaan korkealla hinnalla "voiton" sitoutuessa siten varastoihin varastomäärän tältä osin kuitenkaan lisääntymättä."

Muistion viimeisessä kappaleessa esitetään ajatus, joka on levinnyt laajalle yritysjohdon piirissä.

Kun verolaki määrää, että yrityksen varastossa olevat tavarat on kirjattava kuluihin siinä järjestyksessä kuin ne on hankittu (fifo- eli *first in first out* -periaate), yritykset haluaisivat tasata tulostaan ns. lifo-periaatteen *(last in first out* eli viimeksi sisään ensiksi ulos) avulla.

Lifo-periaate on eräs tapa lisätä yrityksen verotonta tulorahoitusta. Se on tuloksen tasauksen muoto, jonka käyttöönoton jälkeen varsinaisen varastovarauksen merkitys vähenisi.

Samaa periaatetta yrittävät yritysten laskentapäälliköt tarjota myös poisto-oikeuksien laajentamisen perustaksi. Kun inflaatio nostaa käyttöomaisuuden arvoa, poistot pitäisi saada tehdä koneiden jälleenhankinta-arvoista eikä niiden hankintahinnoista. Tällöin poisto-oikeuksista tulisi joustavampia, eikä niistä saavutettava hyöty olisi samalla tavalla sidottu etupainoisuuteen ja syntyneiden poisto-oikeuksien välittömään hyväksikäyttöön kuin nykyisin.

Asia voidaan ymmärrettävimmin ilmaista niin, että tässä yhteydessä yrityksille vaaditaan entistä laajempia oikeuksia suorittaa uudet investointinsa verottomina — ja siten lisätä omistajiensa varallisuuden määrää ja määräysvaltaa yhä uusiin tuotantovälineisiin.

Edellä esitetystä Neste Oy:n johtoa varten valmistetusta muistiosta käy hyvin selville se, miten näistä asioista yrityksissä ajatellaan.

Yritysten tulosta voidaan huonontaa mainitun muistion mukaisesti 1) käyttöomaisuuden poistojen avulla, 2) varastovarauksen avulla, 3) eläkesäätiön kannatusmaksun avulla, 4) luottotappiovarauksen avulla, 5) vuosilomapalkkavarauksen avulla, 6) investointirahastosiirron avulla, 7) veronmaksurahaston avulla sekä 8) toimialakohtaisten kulukirjausten avulla.

Viimeksi mainitusta mahdollisuudesta voidaan mainita esimerkkinä ns. raakaöljysäiliöiden pohjien kirjaaminen kuluiksi Nesteessä sillä perusteella, että niistä ei ole odotettavissa suoranaista tuloa. Tekstiilikaupassa sama asia toteutuu ns. epäkuranttisuuskirjauksena sen perusteella, että muoti muuttuu. Rakennus-, laivanrakannus- ja metalliteollisuuden yrityksissä voidaan vastaavasti tehdä enintään 3 %:n suuruinen takuuvaraus takuuaikana mahdollisesti aiheutuvista korjaustöistä. Jne.

Näistä mahdollisuuksista löytyy luetteloja alan kirjallisuudesta.

Kun kaikki laillistetut kulukirjaamistavat otetaan käyttöön, on aivan varmaa, että suuryrityksillä ei ole vaikeuksia kirjata tilinpäätöksiinsä niin pieniä voittoja kuin verotuksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Siksi olisi paikallaan, että tiedotusvälineissä siirryttäisiin yleisesti käyttämään nimitystä "kirjanpidollinen voitto" siitä tuloksesta, jonka yritys ilmoittaa tuloslaskelmassaan tilikauden "voittona".

Tuloksen tasauksen ohella mielenkiintoisen tarkastelukohteen muodostaa myös se, että omistajat ottavat yhtiöistään ulos voittoja ilman vastaavia rahasijoituksia tai minkäänlaista työpanosta.

Kun kukaan kapitalisti ei voi syödä tai juoda määrättömästi eikä asua paljon nykyistä paremmin, on tärkeää pitää ajattelun pohjana sitä tosiasiaa, että yritysten todelliset voitot pidetään yleensä niiden sisällä. Näin ne säilyvät yritysten omistajien määräysvallassa ilman, että verottaja tulee jaolle.

Pääomien uusiutumisen kannalta on oleellista, että ne uusiutuvat tehokkaimmin tuotannossa. Kun niitä ei oteta ulos vanhoista yrityksistä voittoina vaan niiden annetaan jatkaa liikettään juridisesti samojen yhtiöiden sisällä, ne pysyvät koossa, lisääntyvät ja ylläpitävät yhteiskunnassa porvariston valta-asemaa.

Tämä on olennainen asia. Ei se, että kapitalisti lihoo ja voi hyvin.

Jos kapitalisti käyttää hyväkseen kaikkia lain sallimia mahdollisuuksia, yhtiö voi kirjanpidollisen voiton perusteella jakaa omistajilleen osinkoa, vaikka verottajalle olisi näytetty nollatulos.

Asiaan voidaan vaikuttaa monella tavalla:

1) Yritykset ovat voineet vuoteen 1977 asti suorittaa vaihto-omaisuuden aliarvostamisen varsinaisen tilinpäätöksen ulkopuolella, jolloin niiden verotuslaskelmat on puhdistettu veronalaisesta voitosta vaikka sitä osingon maksua varten olisikin näytetty.

2) Yritykset ovat voineet saada kiinteän omaisuuden myymisestä (maasta, kiinteistöistä, arvopapereista) sellaista tuloa, joka ei ole veronalaista. Tämä myyntivoitto voidaan kirjanpidollisena voittona jakaa osakkaille osinkoina ilman, että verottaja saa myyntivoittotulosta osuuttaan.

3) Yritykset ovat voineet lisätä laissa olevan poikkeusmenettelyn (EVL 61 §) avulla osingonmaksun perustana olevaa osakepääomaa siten, että yrityksen voitto suurelta osin onkin vähennyskelpoista kulua.

4) Metsä- ja yritysverotuksen keskinäisen poikkeavuuden perusteella suuret metsäteollisuusyhtiöt ovat voineet vähentää verotuksen perustana olevaa voittoa siitä syystä että metsäverotuksessa puunmyyjät eivät maksa veroa todellisten myyntitulojen mukaan.

Viimeksi mainitussa tapauksessa verotuksen perustana on arvioitu puun tuotto, joka on riippumaton todellisista metsänmyyntituloista. Yleensä hyvin hoidetuissa metsissä, jollaisia yhtiöiden metsät ovat, tuotto on huomattavastikin arvioitua suurempi.

Kun puunjalostusyhtiö ottaa raakapuuta käyttöön omasta metsästä, siitä syntyy kirjanpitoon metsäpuolelle tuotto

ja teollisuuspuolelle kulu. Kirjanpidossa tuotto ja kulu vastaavat toisiaan.

Verotuslaskelmassa omasta metsästä otetun puun hankintameno on vähennyskelpoinen kulu sen suuruisena kuin se esiintyy kirjanpidossa.

Tulojen puolella yhtiötä ei kuitenkaan veroteta saman suuruisesta tuotosta, koska metsäverotus tapahtuu metsän arvioidun tuoton perusteella.

Näin verotuslaskelmaan syntyy todellisen suuruinen meno ja todellista pienempi tulo. Se heijastuu tilinpäätökseen siten, että tuloslaskelmassa yhtiö voi näyttää suurempaa voittoa kuin verotuslaskelmassa ja maksaa sen perusteella osakkaille osinkoa.

Usein kuulee väitettävän, että Suomessa tuotantotoimintaan kohdistuu kahdenkertainen verotus: ensin verotetaan tuotantotoiminnan tulosta ja sen jälkeen vielä tulokseen perustuvien pääomatulojen saajia.

Tällainen väite on propagandistinen.

Esimerkiksi vuonna 1975 maassa maksettiin osinkoja 2 000 milj. markkaa, mutta verotukseen niitä ilmoitettiin veronalaisiksi tuloiksi vain 200 milj. markkaa.

Suuryhtiöillä on mahdollisuus näyttää valtion tuloverotuksessa nollatulos ja siten välttyä veronmaksulta. Jos osinkotulon saaja joutuu verolle (mikä ei suuromistuksen kohdalla aina ole tavallista), kysymyksessä yleensä on vain yhdenkertainen verotus.

Ja jos suomalainen osakeyhtiö maksaa osinkoa edelleen toiselle kotimaiselle osakeyhtiölle tai muulle verosta vapautetulle yhteisölle (säätiö, eläkesäätiö, kannatusyhdistys yms.), osinkotulo ei joudu lainkaan verolle.

Määräys osakeyhtiöiden toisiltaan saamien osinkojen verottomuudesta kuuluu niihin verotuksen "porsaanreikiin", joiden avulla yhtiöiden omistajat ovat siirtäneet voittoja ulos tuotannollisista yhtiöistä. Nimenomaan 1970-luvun alussa useiden perheyhtiöiden omistajat perustivat tätä tarkoitusta varten erityisiä holding-yhtiöitä, joiden yksinomaisena tehtävänä oli verottomasti omistaa pääyhtiöiden osakkeita ja periä niistä verottomasti osinkotuloja.

Tämä verotuksen epäkohta yritettiin poistaa sen lakiesityksen avulla, jonka "hätätilahallitus" antoi eduskunnalle. Lain mukaan tällaisten holding-yhtiöiden saamat osingot ovat verovapaita vain silloin kun ne oman toimintansa perusteella maksavat osinkoa vähintään 80 % pääyhtiöltä saamiensa osinkotulojen määrästä.

Lain tehokkuus riippuu täysin siitä, kuinka viranomaiset käyttävät heille annettua suurta harkintavaltaa. Jos valtiovarainministeriön vero-osasto ei noudata asiassa tiukkaa linjaa, epäkohta on edelleen olemassa muiden vastaavien epäkohtien joukossa.

Muista yhtiöverotuksen porsaanrei'istä merkittävimpiin kuuluu se, että oikeistopuolueiden vuoden 1977 budjetin käsittelystä tekemän sopimuksen mukaisesti ns. fuusiotappion vähennysoikeus säilyy edelleenkin. Tämän epäkohdan korjaaminen oli mukana samassa lakiesityksessä kuin holding-yhtiöiden verotuksen uudistus, mutta kokoomuksen vaatimuksesta esitystä tältä osin muutettiin.

Se, mistä nyt puhutaan, ei kuitenkaan ole olennaista tässä asiassa. Nyt puhutaan tuloveron kiertämisestä, kun taas kapitalistin kannalta kiusallisin asia on varallisuusvero.

Tuloveroa voidaan periä vain tuloiksi realisoidusta varallisuudesta. Jos voitot kuitenkin jätetään pääyhtiöihin lisäämään niiden varallisuutta, ne eivät yleensä joudu lainkaan verolle.

Varallisuusvero on se veromuoto, jonka takia suurten yhtiöiden omistajien verot saattavat olla yli 100 % heidän veronalaisista tuloistaan. Nämä varallisuuden perusteella maksettavat verot on yhä mahdollista kiertää holding-yhtiöiden avulla.

Siksi tällaisia yhtiöitä tullaan edelleenkin perustamaan nimenomaan varallisuusveron kiertämistä varten. Suuromistajien kannaltahan on lähes yhdentekevää, vaikka he eivät realisoisikaan varallisuuttaan tuloiksi. Heidän etunsa mukaista on säilyttää varallisuus ja lisätä sitä.

Yhtiöiden suuromistajat voivat aina saada veronalaista tuloa yhtiöistään määräämällä yhtiöt maksamaan heille muodollisista tehtävistä palkkioita tai palkkaa. Nämä palkkiot ovat veronalaista tuloa niin kuin muukin palkkatulo. Niitä varten on turha yhtiön näyttää veronalaista voittoa.

Kaikkein edullisin tapa saada omistukseen perustuvia tuloja on kuitenkin hankkia myyntivoittotuloja, jotka yhtiöi-

den osakkeiden osalta ovat viiden ja kiinteistöjen osalta kymmenen vuoden omistuksen jälkeen verovapaita. Kiinteän omaisuuden arvonnoususta ei siis Suomessa veroteta myyntivoittojen saajia päinvastoin kuin voittojen realisoimisesta tuloiksi.

Taulukossa 8 on tietoja siitä, kuinka suuri osuus eräiden suomalaisten suuryhtiöiden omistajista on tulo- ja varallisuusveroa maksamattomia yhteisöjä sekä myös näissä yhtiöissä omistajien edustajille maksetuista hallinnollisista palkkioista.

	omistajista verottomia yhteisöjä	hallinto-elimen nimi	palkkio jäsenille	palkkio puheenjohtajalle
Enso-Gutzeit Oy	noin 90 %	hallinto-neuvosto	3.840 mk/v	4.680 mk/v
Oy Finlayson Ab	yli 80 %	hallitus	10.000 mk/v	15.000 mk/v
Oy Fiskars Ab	alle 10 %	hallitus	2.000 mk + 0,5 % osingosta (n. 7.500 mk)	kaksinkertainen
Kajaani Oy	noin 60 %	hallitus + hallinto-neuvosto	hallintoelimet saavat jakaa 200.000 mk/v	
Kansallis-Osake-Pankki	yli 30 %	hallinto-neuvosto	6.000 mk/v	15.000 mk/v
Oy Kaukas Ab	noin 10 %	hallitus	3.000 mk/v + 0,5 % nettovoitosta (n. 23.000 mk/hlö)	6.000 mk/v
Kone Oy	lähes 90 %	hallitus	1.500 mk/kk	3.000 mk/kk
Kymin Oy	noin 45 %	hallitus	2.200 mk/kk	4.500 mk/kk
Oy Lohja Ab	noin 40 %	hallitus	12.000 mk/v + kokouspalkkio 400 mk/kokous	22.000 mk/v
Metsäliiton Teollisuus Oy	noin 30 %	hallitus	50 mk/kokous + 4.500 mk	
Oy Nokia Ab	lähes 80 %	hallitus	2.000 mk/kk	4.000 mk/kk
Vak. Oy Pohjola			4.800 mk/v + kokouspalkkio 75 mk/kokous	9.000 mk/v
Rauma-Repola Oy	noin 75 %	hallitus + hallinto-neuvosto	hallintoelimet saavat jakaa 200.000 mk/v	
G. A. Serlachius Oy	noin 45 %	hallitus	6.000 mk/v + 4,5 % jaetusta osingosta (n. 80.000 mk/hlö)	12.000 mk/v
Oy Strömberg Ab	noin 98 %	hallitus	11.000 mk/v	18.000 mk/v
Suomen Yhdyspankki Oy	lähes 30 %	hallinto-neuvosto	4.000 mk/v + kokouspalkkio 300 mk/kokous	6.000 mk/v
Oy Tampella Ab	yli 50 %	hallitus	12.000 mk/v	24.000 mk/v
Oy Wärtsilä Ab	noin 40 %	hallitus	2.000 mk/kk + kokouspalkkio 500 mk/kokous	3.000 mk/kk

Taulukko 8. Verottomien yhteisöjen osuus kaikista omistajista sekä yhtiön hallintoelimille maksettavat palkkiot vuonna 1976 eräissä sellaisissa yhtiöissä, joista se on saatu tietoon.

Kotimaisten yhtiöiden ohella maassamme toimii noin 800 ulkomaalaisten omistamaa yritystä.

Näiden Suomessa toimivien ulkomaisten yhtiöiden on hyvin helppoa viedä maasta ulos voitot, joista täällä on maksettu veroa yrityksen tuloksen perusteella (tai useissa tapauksissa jätetty ko. vero maksamatta, koska ulkomaisten yhtiöiden käytössä ovat samat kirjanpidolliset keinot veronalaisen voiton pienentämiseksi kuin suomalaistenkin omistamilla yhtiöillä).

Suomi on tehnyt mm. Ranskan, Tanskan ja Irlannin kanssa vastavuoroisen verosopimuksen, jonka mukaan näistä maista kotoisin olevat yhtiöt saavat viedä voittonsa

ulos kokonaan verottomasti. Sveitsiläisten, englantilaisten ja yhdysvaltalaisten pääyhtiöiden perustamien tytäryhtiöiden voitoista peritään veroa 5 %, ruotsalaisilta ja belgialaisilta 10 % jne.

Verosopimuksista vieraiden valtioiden kanssa päättää Suomessa valtioneuvosto, ei eduskunta.

Ford Motor Co (USA) omistaa Suomessa tytäryhtiön Oy Ford Ab:n.

Vuonna 1970 suomalainen tytäryhtiö maksoi omistajilleen jättiläismäisen 110 prosentin osingon. Tähän ei ollut Suomessa totuttu, sillä yleensä monikansalliset yhtiöt vievät voittonsa ulos muulla tavalla kuin veronalaisten voittojen muodossa. Mutta näitä rahoja ei vietykään pois Suomesta, vaan niillä korotettiin suomalaisen Oy Ford Ab:n osakepääomaa maksullisessa osakeannissa.

Miksi yhtiö sitten teki näin?

Ensinnäkin kaikki osingot on säädetty valtion verotuksessa 40-prosenttisesti vähennyskelpoisiksi sen vuoden veronalaisista tuloista, jolta osinko jaetaan.

Toiseksi yhtiöt ovat saaneet vähentää kokonaan vuosina 1969—1978 maksullisessa osakeannissa korotetulle osakepääomalle maksetut osingot.

Oy Ford Ab:n 27 milj. markan suuruinen osakepääoma on syntynyt siten, että omistajat ovat sijoittaneet siihen omia varojaan vain 0,3 milj. markkaa. Muu osa osakepääomasta on syntynyt ilmaisosakeanneissa sekä näille ilmaisille osakkeille maksettujen osinkojen kautta.

Kun Oy Ford Ab nyt maksoi omistajilleen vuodelta 1975 noin 10 milj. markan suuruisen osingon, josta suurin osa oli maksavalle yhtiölle ja maksun saavalle ulkomaalaiselle pääyhtiölle verotonta rahaa, ei ole kovin perusteltua puhua kaksinkertaisesta verotuksesta. Tai edes voittojen verottamisesta.

Aina ei yrityksen tuloksen tasauksessa ole kysymys siitä, että liian suuret voitot pitää saada verottajalta piiloon kartuttamaan yrityksen varallisuutta. Tulosta voidaan ta-

sata myös niin päin, että huonoinakin vuosina omistajat pystyvät ottamaan yhtiöistä ulos osinkoja.

On selvää, että kun yritykset pystyvät näyttämään hyvinä vuosina miten pienen kirjanpidollisen voiton tahansa, ne voivat vastaavasti huonoina vuosina näyttää voittoa vaikka sitä ei olisi syntynytkään.

Silloin ovat omistajat "rosvoamassa" yhtiöistä ulos niitä rahoja, jotka säästyvät kun työntekijöitä pannaan pakkolomalle.

Useat suuret suomalaiset yhtiöt laskivat vuodelta 1976 osinkoprosenttia yhdellä tai kahdella prosenttiyksiköllä. Tämä on omistajien tapa olla solidaarisia sille, että työntekijöiden kulutuskysyntää alennetaan maahan tuotujen tuotantovälineiden rahoittamiseksi.

Kuitenkin kaikissa niissä yhtiöissä, joissa on ollut ilmaisosakeanti 1970-luvun puolella, omistajat perivät yhtiöistä ulos määrällisesti suurempia osinkoja kuin aikaisemmin yhtiöiden historiassa.

Ja kun yritykset samaan aikaan näyttävät tappiollisia tilinpäätöksiä, sillekin on luonnollinen selitys. Ne voivat vähentää lamavuosien jälkeen näyttämänsä kirjanpidolliset tappiot tuloverotuksessaan viiden seuraavan vuoden kuluessa. Tätä varten on säädetty erityinen *laki ns. tappiontasauksesta.*

4. SUHDANTEIDEN LIEVENTÄMINEN

Kapitalistisen talouden kasvu tapahtuu epätasaisesti. Sitä ilmentävät toinen toistaan seuraavat suhdannenousut ja -laskut.

Sosialistisissa maissa, joissa taloutta suunnitellaan, ei esiinny suhdannevaihteluita. Mitään luonnonlakiin verrattavia lainalaisuuksia ne eivät siten voi olla.

Suhdannevaihteluiden syyt näyttävät vääjäämättömästi liittyvän taloudelliseen kasvuun. Sitä ei suhdannetaantuman aikana tapahdu ainakaan kovin nopeasti. Sen sijaan taloudellisen kasvun lisääntyminen saa aikaan ns. suhdannenousun.

Taloudellisen kasvun edellytyksenä on se, että osa tuotannosta on aina suunnattu uusien tuotantovälineiden valmistamiseen ja osa tuotannontekijätuloista käytetään niiden maksamiseen.

Suhdannetaantuma on siitä kummallinen ilmiö, että nimenomaan silloin kapitalistisessa taloudessa on enemmän tuotantovälineitä kuin koskaan aikaisemmin. Silloin on tapahtunut pääomien liikakasautumista, mitä uudet tuotantovälineet ilmentävät. Ne ovat aikaisemman työn kasaumia.

Suhdannetaantuman ja kiinteän omaisuuden liikakasautumisen aikana kansalaisten kulutusmahdollisuudet ovat rajoitetut; maassa aikaisemmin syntyneet ja tänne lainatut pääomat on usein käytetty pääomien uusintamisen kannalta tehokkaalla tavalla eli niillä on hankittu uusia tuotantovälineitä.

Uusilla tuotantovälineillä valmistetuille tavaroille ei kuitenkaan ole kysyntää siksi, että ihmisten työn tulokset ovat kiinni omaisuudessa. Sitä on liikakasautuminen.

Kun uudet tuotantovälineet sitten saadaan jälleen käyntiin täydellä teholla, kapitalisti tarvitsee enemmän palkansaajaväestön myymää työvoimaa kuin laman aikana. Työvoima on pääomien uusintamisessa tavaran arvonnousun ehdoton edellytys.

Tällöin palkansaajaväestön kulutusmahdollisuuksilla myös on tilaa lisääntyä ja järjestäytyneen ammattiyhdistysliikkeen toiminnan avulla kapitalisteilta voidaan yrittää mitata ulos osa heidän pidättämästään lisäarvosta, so. työntekijöiden työn tuloksena syntyneestä mutta työntekijöille maksamatta jätetystä työn arvosta.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa *suhdannenousu* on sitä aikaa, jolloin yksityisomistuksessa olevat koneet käyvät täydellä teholla ja jolloin yksityiset pääomat uusiutuvat tuotannossa tehokkaasti. Se on aikaa, jolloin pääomien uusintamista harjoitetaan täydellä teholla. Seuraavaan lamaan saakka.

Voiko tällaista kapitalismin kehitystä suunnitella? Voidaanko tällainen kehitys muuksi muuttaa kapitalistisen talouden perusteisiin puuttumatta?

Ei voida. Epätasaisen kehityksen haittavaikutuksia voidaan vain yrittää lievittää.

Suhdannekehityksen tasaaminen on tärkeimpiä poliittisia kysymyksiä, mitä kapitalistisessa taloudessa esiintyy.

Laskusuhdanteen aikana mitataan eri ryhmien poliittinen voima kansakunnan piirissä silloin kun uusia tuotantovälineitä rahoitetaan yhteisin varoin ja kun määräysvaltaa näihin uusiin investointeihin jaetaan.

Noususuhdanteen aikana taas poliittinen voima mitataan silloin kun suhdannevoittojen käyttötarkoituksesta päätetään. Siitä, syntyykö noususuhdanteen aikana poikkeuksellisen suuria voittoja, ei ole pienintäkään epäilystä. Kun koneet käyvät, voittoja syntyy.

Tässä yhteydessä on paikallaan tarkastella suhdannekehityksen haittavaikutuksia lieventävää lainsäädäntöä Suomen kansantaloudessa.

Asia on tärkeämpi kuin miltä se näyttää.

Jos kansakunnan piirissä suhdannevoitot halutaan käyttää koko yhteiskunnan hyväksi, siihen ei viiden kuudesosan tai kahden kolmasosan enemmistöpäätöksiä eduskunnassa tarvita. Kun lainsäädäntö ei ole ajan tasalla, suhdannevoitot voidaan panna jakoon työmarkkinaosapuolten neuvotteluissa. Silloin on kysymys siitä, kenellä yhteiskunnassa on valta ja voima.

Parempi kuitenkin olisi, että asioista voitaisiin sopia lainsäädäntöteitse. Silloin voitaisiin ottaa huomioon myös se, että kansantalouden kannalta on välttämätöntä käyttää osa työn tuloksista uuden taloudellisen kasvun siemeniksi.

Ja kaikkien kansalaisten on yhdessä saatava päättää siementen käytöstä.

Nykyisin suhdannevoitot joutuvat yksityisten omistajien määräysvaltaan. Näitä voittoja ei voida käyttää koko kansantalouden kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla, jos taloutta ei ole mahdollista kokonaisvaltaisesti suunnitella. Se taas ei ole mahdollista, jos kapitalisti ei suostu luopumaan mistään minkä hän on saanut määräysvaltaansa yksityisen omistusoikeuden perusteella.

Suomen taloudessa ns. suhdannepolitiikka on aina ollut kovin suoraviivaista. Kun palkankorotusten perusteena on ollut pelkästään työn tuottavuuden kasvu tai elinkustannusten nousu, ammattiyhdistysliikekään ei ole yrittänyt panna uusjakoon työn kasautumiin, uusiin koneisiin ja muuhun kiinteään omaisuuteen kohdistuvaa määräysvaltaa.

Nousu- ja korkeasuhdanteen aikana suhdanteiden tasaaminen on ollut sitä, että maassa on pyritty kiristämään kulutuksen ja investointien rahoitusmahdollisuuksia. Käytännössä on harvoin onnistuttu synnyttämään uusia rahoitusmahdollisuuksia lamakauden taloudellista toimintaa varten.

Lasku- ja matalasuhdanteen aikana on ollut oikeaoppista pyrkiä keventämään uusien investointien rahoitusmahdollisuuksia.

Ja mitä lakeja on sitten säädetty näiden tarkoitusten toteuttamiseksi?

Vanhin voimassa oleva laki, jolla on merkitystä, on *laki investointirahastoista* (vuodelta 1955). Tämän lain perusteella yritykset saavat siirtää kirjanpidossaan rahaa ns. investointirahastoon ja tehdä näiden muutoin verolle pantavien tulojen osalta Suomen Pankkiin investointitalletuksen, jonka ne saavat sieltä laissa määriteltyjä investointeja varten ulos maan hallituksen määräämänä aikana. Oleellista on, että tämä investointitalletus (investointivaraus) ei ole yhtiöiden veronalaista tuloa. Kun investointi suoritetaan, investointitalletuksena ollut raha voidaan käyttää ko. tarkoitusta varten verottomasti.

Lailla ei ole ollut suurta merkitystä. Käyttöomaisuuden poistot ja vaihto-omaisuuden aliarvostaminen näyttävät antaneen yhtiöille mahdollisuuden tuloksen tasaamiseen tarpeellisessa määrin ilman suuria investointivarauksiakin.

Vuonna 1962 uudistetussa *rahalaissa* säädetään markan kansainvälisestä perusarvosta, josta päättää valtioneuvosto Suomen Pankin esityksestä. Tämä lienee maamme tärkein suhdannelaki siinä mielessä, että siinä määrätään devalvaatioiden toimittamistavasta. Devalvaatiota merkittävämpi tulonsiirto suurpääoman hyväksi voi olla vain se, että niiden käyttöön annetaan vastikkeettomasti kansalaisten verovaroja.

Melkoisen vähän suhdannepoliittista merkitystä on *lailla luottoehdoista vähittäismaksukaupassa* (vuodelta 1962), *lailla rahalaitosten erityistalletuksista Suomen Pankissa* (vuodelta 1965) ja *lailla valtion suhdannerahastosta* (vuodelta 1969).

Vähittäismaksukaupan rajoituksilla, so. käsirahan suuruuden nostamisella ja maksuajan lyhentämisellä, voidaan vaikuttaa pieneen osaan kansalaisten kulutuksesta. Määräykset asiasta antaa Suomen Pankki.

Erityistalletuslain mukaan rahalaitokset voidaan määrätä tallettamaan Suomen Pankkiin talletuksia silloin, kun niiden luotonantomahdollisuudet muodostuvat rahan arvon säilyttämisen tai maan ulkomaisen maksuvalmiuden kannalta liiallisiksi. Tätä mahdollisuutta ei Suomessa käytetä.

Sen sijaan täällä on voimassa päinvastainen järjestelmä, jossa Suomen Pankki antaa keskuspankkiluoton muodossa rahaa lainaksi rahalaitoksille. Näillä keskuspankkiluottokiintiöillä on enemmän suhdannepoliittista merkitystä kuin millään talletusmenettelyillä.

Valtion suhdannerahasto on budjetin ulkopuolella, Suomen Pankin sulkutilillä, oleva rahasto. Sinne "leikataan" valtiolle tulleita verovaroja noususuhdanteen aikana ja sieltä otetaan käyttöön varoja laskusuhdanteen aikana työllisyyden turvaamiseksi yms. tarkoituksiin.

Vuonna 1974 säädetyistä ns. EEC-suojalaeista tärkein on *laki vientihintojen poikkeuksellisen nousun johdosta tulokehityksen tasapainoittamiseksi suoritettavasta vientimaksusta*. Tämän lain avulla voidaan osa valuuttakurssien huomattavan muutoksen (devalvaation), kansainvälisen hintatason vakavan häiriintymisen tai muun maan ulko-

puolella tapahtuneen poikkeuksellisen kehityksen aiheuttamasta vientitulojen lisäyksestä saada hyödyttämään koko yhteiskuntaa. Vientimaksuvaroista 50 % palautetaan toisessa suhdannevaiheessa ao. vientiyhtiölle. Loppuosasta 30 % käytetään eduskunnan päätöksen mukaisesti valtion budjetin kautta, 10 % käytetään metsänparannustöihin ja 10 % energiainvestointeihin.

Oleellista on, että rahasta sentään ainakin osa saadaan jäämään koko yhteiskunnan hyväksi.

Laki maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta antaa mahdollisuuden rajoittaa tavaroiden tuontia ja vientiä sekä ulkomaan maksuliikennettä. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua vastoin EFTA- ja EEC-sopimusten sekä Kansainvälisen Valuuttarahaston sääntöjen määräyksiä. Näin ollen mahdollisuudet vaikuttaa suhdannekehitykseen ulkomaista tuontia rajoittamalla ovat sangen pienet tämänkin lain puitteissa.

Vuonna 1974 eduskunta vielä hyväksyi ns. *suhdannetalletuslain* sekä *lain talonrakennustöiden investointiverosta*. Ne äänestettiin silloin lepäämään yli seuraavien vaalien.

Suhdannetalletuslaki antaa hallitukselle valtuudet määrätä yritykset suorittamaan erityisen suhdannetalletuksen, jonka perustana on tulon ja omaisuuden perusteella kannettava vero. Tämän talletuksen avulla yritysten suhdannevoittojen käyttöä yritetään saada siirtymään korkeasuhdanteen ajasta laskusuhdannekauteen. Koska kysymyksessä on talletus, varsinaisia rahoja ei oteta pois talletuksen tehneiltä yrityksiltä.

Samaan päämäärään pyritään talonrakennustöiden investointiverolla. Hallituksella on tämän lain perusteella valtuudet määrätä rakennustöille vero, joka tekee korkeasuhdanteen aikana rakentamisen tietyissä osissa maata kannattamattomaksi.

Edellä on esitelty Suomessa voimassa oleva suhdannepoliittinen lainsäädäntö melkoisen yksityiskohtaisesti. Se on kuitenkin ollut tarpeellista siksi, että tässä yhteydessä puhutaan Suomen taloudellisen järjestelmän kaikkein tärkeimmästä osa-alueesta, jolla talouselämän rakenteisiin voidaan yrittää vaikuttaa "normaalin" poliittisen päätöksenteon kautta.

Vaikka maassamme on voimassa edellä esitetyt suhdannepoliittiset lait, on perusteltua sanoa, että poliittisilla päätöksentekijöillä ei kuitenkaan vielä ole tarpeeksi valtuuksia suhdannekehityksen haittavaikutusten poistamiseen tai edes kunnolliseen lievittämiseen.

Tämä asia tuli selvästi esille silloin, kun ns. "hätätilahallitukselle" laadittiin hallitusohjelmaa. Sen perusteella laadittujen lakiehdotusten sisältö ja käsittely antaa selvän kuvan siitä, miten vahvoja ovat yksityisomistukseen perustuvat edut ollessaan kaikkien kansalaisten yhteisen edun kanssa vastakkain.

Toimintansa ensimmäiset kuukaudet marraskuussa 1975 nimitetty "hätätilahallitus" toimi ilman varsinaista hallitusohjelmaa.

Hallitusohjelma saatiin aikaan helmikuussa 1976. Käytännössä sillä ei ollut suurta merkitystä, mutta hallitusohjelmasta voitiin kuitenkin lukea eräiden asiaryhmien olevan tärkeämpiä kuin toisten. Niiden hoitamisesta tunsivat kaikki hallituspuolueet jonkinlaista huolta.

Tällainen asiaryhmä oli suhdannepoliittisen lainsäädännön puuttuminen maasta.

Hallitusohjelman mukaan "yleisessä talouspolitiikassa kiinnitetään erityistä huomiota suhdannepolitiikan asettamiin vaatimuksiin. Seuraavaan suhdannekiertoon varautumiseksi luodaan tarpeeksi ajoissa käynnistyvä suhdannetasausjärjestelmä."

Ei luotu kuitenkaan suhdannetasausjärjestelmää tämän hallituksen toimikaudella eikä ole luotu sen jälkeen.

Noususuhdanne, joka tullee 1970-luvun lopussa, tuskin voi perustua nopeaan hintojen nousuun. Pikemminkin se perustuu Suomessa olevien tuotantovälineiden täyskäyttöön.

Tämän takia seuraavan suhdannenousun aikana valtiovalta ei voine käyttää olemassa olevaa vientimaksulakia suhdannevoittojen leikkaamiseen. Sitä paitsi, jos poliittiset valtasuhteet ovat silloin oikeistolle edulliset, valtiovalta ei edes halunne siirtää metsäteollisuuden ylimääräisiä suhdannevoittoja yhteiseen määräysvaltaan.

Siitä antoi näytön ns. vientitalletuslain käsittely eduskunnassa joulukuussa 1976.

Vientitalletuslakiesitys, joka oli valmisteltu jo "hätätilahallituksen" aikana, sisälsi 1970-luvun suurimman elinkeinoverotuksen uudistuksen.

Vientitalletuslakiesityksen mukaan yritykset olisivat noususuhdanteen aikana joutuneet tekemään erityisen vientitalletuksen, jonka suuruuden valtioneuvosto olisi voinut määrätä. Vientitalletus ei olisi ollut yritykselle sen vuoden verotettavaa tuloa, jolloin se talletettiin erityistilille Suomen Pankkiin. Talletus olisi ollut vasta sen vuoden verotettavaa tuloa, jolloin se matalasuhdanteen aikana olisi palautettu yritykselle. Kun kysymyksessä tässäkin oli talletus, yritys olisi saanut sen kokonaisuudessaan takaisin itselleen.

Tämä järjestely olisi myös ollut uusi tuloksen tasausjärjestelmä, jonka hyväksymisen jälkeen poistojen etupainoisuus ja varaston aliarvostaminen olisivat olleet vasta toissijaisia tuloksen tasaamisen välineitä.

Sitä paitsi tämä lakiesitys ei ollut eduskuntakäsittelyssä yksin. Siihen liittyi vientimaksulain muutosesitys, jonka mukaan valtioneuvoston harkintavaltaa vientimaksun määräämisessä olisi nykyisestään rajoitettu. Näin maamme suhdannepoliittisesta lainsäädännöstä olisi poistettu kaikkein tehokkain julkisen vallan päätöksenteon piirissä ollut väline: laaja harkintavalta vientimaksun suuruuden määräämiseksi.

Vientimaksulain muutosesitys oli ilmeisesti hinta sille, että kokoomus ei olisi äänestänyt vientitalletuslain kiireelliseksi julistamista vastaan. Kokoomuksen isäntien kannalta vientitalletuslaki toki oli kiusallisempi tuloksen tasausjärjestelmä kuin vapaasti yritysten käytössä olevat poistot ja varastovaraus. Mutta jos suhdannelainsäädäntö pitää maahan saada, vientitalletuslaki olisi voitu ottaa vastaan vientimaksulakiin tehtävän muutoksen hinnalla.

Nyt SKDL:n ryhmä äänesti lakiesityksen yli vaalien. Pelkästään yksi suuri eduskuntaryhmä saattoi saada tämän aikaan siksi, että kysymyksessä oli valtuuslaki. Valtuuslait vaativat valtiopäiväjärjestyksen mukaan 5/6 enemmistön kiireelliseksi julistamisen yhteydessä.

Tällaiset merkittävät lakiuudistukset olivat aivan vähällä mennä läpi siinä lakiruuhkassa, joka eduskunnassa aina joulukuussa vallitsee. Lakiesityksiä oli silloin käsittelyssä niin paljon, että harvat edes huomasivat tämän lain siirtyneen yli uusien vaalien.

Yhtä hiljaa ja huomaamattomasti hyväksyttiin tässä yhteydessä lähes yksimielisesti vuonna 1974 yli vaalien äänestetyt suhdannetalletuslaki sekä talonrakennustöiden investointivero.

Suhdannetalletuslaki, joka nyt siis on voimassa, on periaatteessa samanlainen laki kuin mikä oli yli vaalien äänestetty vientitalletuslaki. Siinä talletuksen perustana vain on vientiyritysten vientihintojen nousun sijasta kaikkien yritysten tulon ja omaisuuden perusteella kannettava vero.

Yksi hyvin tärkeä ero vuonna 1974 kirjoitetussa suhdannetalletuslaissa on vuonna 1976 kirjoitettuun vientitalletuslakiin verrattuna: suhdannetalletus lasketaan yrityksen veronalaiseksi tuloksi siltä vuodelta jolloin talletus tehdään. Voimassa oleva laki ei siis johtanut 1970-luvun suurimpaan elinkeinoverotuksen uudistukseen, mitä vientitalletuslain avulla yritettiin ajaa läpi.

5. MÄÄRÄYSVALLAN SÄILYTTÄMINEN

Ruotsin sosialidemokraattisessa ammattiyhdistysliikkeessä käydään ideologista keskustelua lähinnä kahdesta suuresta asiaryhmästä. Ne ovat (1) työpaikkojen demokratisoimiseen sekä ns. myötämääräämiseen liittyvät kysymykset ja (2) talouden rakenteisiin liittyvät kysymykset.

Ruotsin suurin ammatillinen keskusjärjestö LO on asettanut tavoitteekseen erityisten palkansaajarahastojen perustamisen. Niiden tarkoituksena on tuotantovälineiden yksityisomistuksen vinouttaman talouden rakenteen demokratisoiminen. LO:n piirissä ollaan yksiselitteisesti sitä mieltä, että ns. kansankapitalismilla ei ole tulevaisuutta yksityisomistukseen perustuvan taloudellisen järjestyksen korkeimpana muotona.

Vuonna 1976 pidettyä LO:n kongressia varten valmistettiin ruotsalaisten yhtiöiden omistuksellisesta rakenteesta laajoja selvityksiä.

Vertailumateriaalina olivat Ruotsin valtiovallan asettaman keskittymiskomitean vuonna 1964 julkaisemat tiedot pörssiyhtiöiden silloisista omistajista.

Näiden vertailutietojen mukaan Ruotsin pörssiyhtiöissä oli vuonna 1964 keskimäärin 7 000 osakkeenomistajaa. Silloin 1/500 osakkaista omisti 25 %, 1/50 omisti 50 % ja 1/10 omisti 75 % yhtiöiden osakkeista.

LO:n tutkimustulosten mukaan vuonna 1975 pörssiyhtiöissä oli keskimäärin 17 000 osakkeenomistajaa. Omistuksen rakenne oli muuttunut niin, että 1/650 osakkaista omisti 32 %, 1/200 omisti 47 % ja 1/33 omisti 66 % yhtiöiden osakkeista.

Tämän tutkimuksen perusteella Ruotsin LO:ssa tehtiin sellainen johtopäätös, että yhtiöiden omistus oli Ruotsissa ko. kymmenvuotiskautena edelleen keskittynyt.

Tutkimustulosta vahvistivat tiedot yhtiökokousten vallankäyttäjistä.

Ruotsalaisten pörssiyhtiöiden yhtiökokouksiin vuonna 1975 osallistui pieni murto-osa osakkeenomistajista. Enemmän kuin 200 osanottajaa oli vain joka kymmenennessä kokouksessa. Kuitenkin yhtiökokouksissa oli edustettuna keskimäärin 46 % yhtiöiden kaikista osakkeista.

Henkilöitä	1	2	3	4	5	6
Tutkittavat yhtiöt	16	16	15	5	1	1
%	29,5	29,5	28	9	2	2
Suuruusluokka:						
>10.000 omistajaa	2	7	6	3	—	—
5001—10.000	3	3	6	1	1	1
2501— 5.000	2	4	3	—	—	—
1001— 2.500	3	2	—	—	—	—
— 1.000	6	—	—	1	—	—
Toimialat:						
Konepajateollisuus	4	4	10	3	—	1
Metsäteollisuus	3	6	1	1	—	—
Rakennusteollisuus	1	—	2	—	—	—
Muu teollisuus	3	3	2	1	—	—
Kauppa	—	2	—	—	—	—
Sijoitusyhtiöt	5	1	—	—	—	—
Pankit	—	—	—	—	1	—

Taulukko 9. LO:n tutkimus yhtiökokouksissa enemmistöön tarvittavien henkilöiden määrästä suurissa ruotsalaisissa yhtiöissä vuonna 1975.

Taulukossa 9 on esitetty tietoja siitä, kuinka monta henkilöä näissä Ruotsin suurimpien yritysten yhtiökokouksissa tarvittiin muodostamaan äänten enemmistö. Missään yhtiössä siihen ei tarvittu enempää kuin kuusi henkilöä.

Kuusi henkilöä on muuten se määrä ihmisiä, joka Suomen suurimmissa yhtiöissä KOP:ssa ja SYP:ssä on 1960- ja 1970-luvuilla keskimäärin tarvittu äänten enemmistöön yhtiökokouksissa. Ja kun Suomessakin ns. kansankapitalismi eli yhtiöiden omistajien määrä lisääntyy, täällä yhtiökokouksien äänten enemmistöön tarvittavien henkilöiden määrä edelleen vähenee.

Ruotsissa toimivien *sijoitusyhtiöiden* "demokratiaa" kuvaa hyvin saman tutkimuksen tulos, jonka mukaan viidessä sijoitusyhtiössä kuudesta äänten enemmistöön yhtiökokouksessa tarvittiin vain yksi ainoa henkilö.

Tämä on se perusta, jolle porvaristo haluaa Suomessakin sijoitusyhtiöt rakentaa.

Kun ihmiset ostavat sijoitusyhtiöiden osakkeita tai osuustodistuksia, he eivät käytännössä saisi valtaa sijoitusyhtiön asioissa sen paremmin kuin niissäkään yhtiöissä joiden osakkeita sijoitusyhtiö omistaa.

Sijoitusyhtiöiden tarkoituksena on pelkästään muiden yhtiöiden osakkeiden omistaminen. Ne ovat jättiläismäisiä holding-yhtiöitä, joita käytetään hyväksi vanhojen omistajien myyntivoittotulojen lisäämiseksi.

Kuitenkaan kansankapitalismia ei voida luoda pörssissä myytävien vanhojen osakkeiden tai uusien sijoitusyhtiöiden avulla.

Siihen vaikuttaa kaksi ristiriitaa, joita kapitalistisessa yhteiskunnassa ei pystytä ratkaisemaan:

1) Uudet omistajat joutuvat ostamaan oikeuden omistaa vanhoja yhtiöitä vanhoilta omistajilta. Vanhat omistajat saavat tällä tavalla yhä uusia ansiottomia myyntivoittotuloja varallisuutta realisoimalla.

2) Uudet omistajat eivät saa ostamalla valtaa pois vanhoilta omistajilta. Vaikka uudet omistajat omistajiksi kerran ryhdyttyään antavat yhtiöiden käyttöön yhtä paljon rahaa kuin vanhatkin omistajat, valta periytyy osakemäärien ja erilaistettujen äänimäärien mukana.

Seuraavissa esimerkeissä tarkastellaan vallan jakautumista suurimmissa suomalaisissa yhtiöissä. Näissä yhtiöissä on enemmän omistajia kuin missään muissa yhtiöissä Suomessa.

Suomen Yhdyspankin yhtiökokouksessa 3. 3. 1975 oli paikalla noin 2 promillea yhtiön omistajista eli noin joka 2 000:s yhtiön osakas. Enempää ei Finlandia-talon pienelle puolelle olisi juuri mahtunutkaan.

Yhtiökokouksessa oli edustettuina 19 657 853 ääntä. Kun pankkilain mukaan kukaan läsnäolija ei saa käyttää enempää kuin 1/20 kokouksessa edustettuna olevasta äänimäärästä, suurin sallittu yhden henkilön äänimäärä oli 982 892.

Eniten ääniä oli seuraavilla henkilöillä:

Elis Nyholm (Kansaneläkelaitos)	2 518 800
Tor Eklöf (Svenska Litteratursällskapet)	1 764 568
Olof Hernberg (Kymin Oy)	1 564 450
Fredrik Björnberg (Myllykoski Oy)	1 425 890
Nils von Veh (Kesk.yhtiö Teollisuusvakuutus)	1 077 000
Nils G. Grotenfelt (Oy Tampella Ab)	1 062 490

Yllä olevilla kuudella henkilöllä oli käytettävissään 9 413 198 ääntä. Kun kuitenkin korkein yhden henkilön äänimäärä sai olla vain 1/20 kokouksen käytössä olleista äänistä, näiden henkilöiden yhteinen äänimäärä aleni niin, että se oli enää 5 897 352. Tällöin myöskin kokouksen tosiasiallinen äänimäärä aleni 3 515 846 äänellä ja oli 16 142 007.

Seuraavaksi eniten ääniä kokouksessa oli seuraavilla henkilöillä:

Casimir Ehrnrooth (Oy Kaukas Ab)	978 111
Heikki Reenpää (Suomen Kulttuurirahasto ym.)	917 990
Tauno Liukko (Yksityiskoulujen Eläkekassa)	876 480
Lasse Räihä (Kotka Tegelbruks Ab)	775 550
Kari Karhunen (Kesk.yhtiö Suomi-Salama)	736 240
Nils E. Ingman (Vak. Oy Fennia)	635 731
Tor Nymalm (Salaojitusyhdistys)	553 220
Stig Brunow (Oscar Öflundin säätiö)	482 470
K. E. Stenius (Sigrid Juseliuksen säätiö)	467 322
Tankmar Horn (Oy Wärtsilä Ab)	439 050
Tor Haglund (Finnish Chemicals Oy ym.)	415 590
C. G. Aminoff (Kesk.yhtiö Eläke-Varma)	349 191

Tässä kokouksessa tarvittiin poikkeuksellisen monta henkilöä eli yhdeksän osanottajaa muodostamaan äänten enemmistö.

Suurinta äänimäärää kokouksessa käytti kansanvaltaisesti valvotun Kansaneläkelaitoksen edustaja. Kelan osakkeet maamme suuryhtiöissä ovat peräisin ajalta, jolloin kansaneläkejärjestelmä oli rahastoiva. 1960-luvun alussa sen syrjäytti rahastoiva työeläkevakuutusjärjestelmä, joka vain Suomessa Länsi-Euroopankin käytännöstä poiketen on yksityisissä käsissä.

Kokouksen valtasuhteet jakaantuivat niin, että vaikka suurinta äänimäärää käyttänyt Kansaneläkelaitoksen edustaja olisi äänestänyt vastoin yhtenäistä suurpääoman edustajien kantaa, enemmistöön ei olisi tästä huolimatta tarvittu kuin yhdeksän henkilöä. Elis Nyholm vain olisi voittajien puolella vaihtunut Kymin Oy:n toiseen edustajaan Lasse Räihään (Kotka Tegelbruks Ab).

Kaikki muut kokouksessa olijat olisivat voineet äänestää näitä yhdeksää vastaan. He olisivat hävinneet äänestyksen.

Kansallis-Osake-Pankin yhtiökokouksessa 27. 2. 1976 oli paikalla tasan 300 kokousedustajaa.

Paikalla olijoilla oli käytettävissään 96 457 ääntä. Äänimäärän pienuus SYP:n kokouksen ääniin verrattuna johtuu siitä, että KOP:n yhtiökokouksessa eivät suuret osakkaat yhtiöjärjestyksen mukaan saa käyttää niin monta ääntä kuin heillä on osakkeita. Menettely on siis periaatteessa pieniä omistajia suosiva.

Käytännössä sitä ei kuitenkaan huomaa.

Tässä kokouksessa suurin sallittu yhden henkilön äänimäärä oli 1/20 kokonaisäänistä eli 4 822 ääntä.

Suurimmat äänimäärät olivat seuraavilla henkilöillä:

Tauno Angervo (Vak. Oy Pohjola)	28 153
Osmo Juote (Wihurin rahastot)	18 119
Björn-Erik Saarinen (Emil Aaltosen säätiöt ym.)	11 044
Pentti Ilmonen (KOP:n eläkesäätiö)	10 576
Aimo Nurmela (Suomen Tankkilaiva Oy)	8 336

Näillä viidellä suuren osakepaketin edustajalla oli yhteensä 76 228 ääntä, ja kun heidän äänimääränsä alennettiin suurimpaan sallittuun yhden kokousedustajan äänimäärään, kokouksen käytöstä poistui 52 118 ääntä.

Kokouksen käytettäväksi jäi 44 339 ääntä, joista mainituilla viidellä henkilöllä oli yli puolet eli enemmistö.

Sitä, että KOP:ssa yhtiöjärjestykseen kirjattu äänioikeusmenettely suosii pieniä omistajia, ei yleensä huomaa.

Se tulee näkyviin vasta silloin, jos KOP:n yhtiökokoukseen olisi tullut paikalle 10 000 pienosakkeenomistajaa kullakin mukanaan puoli tusinaa osakkeita. Silloin olisi mahdollisissa äänestyksissä tarvittu enemmistöön mainittujen

viiden henkilön lisäksi neljä muuta kokousedustajaa: Aarne Aarnio, Pentti Huhanantti (Suomen Hypoteekkiyhdistys), Veikko Kauppi ja Rakel Wihuri.

Vastaavaa muutosta enemmistöön tarvittavien henkilöiden lukumäärässä ei olisi tapahtunut SYP:n puolella. Siellä kokouksen kulku ei olisi muuttunut, vaikka siihen olisi osallistunut 100 000 pienomistajaa kullakin mukanaan tusinan verran etuoikeutettuja osakkeita. Heidät olisi äänestänyt kumoon sama yhdeksän suuren osakkeenomistajan joukko, joka muutoinkin pystyi äänestämään muut kumoon.

Mutta mistä löytyisivät ne yli 10 000 ja 100 000 pientä osakkeenomistajaa, joiden avulla enemmistöön tarvittavien suurosakkaiden määrä saataisiin edes toiselle kymmenelle?

Helsingin Osakepankissa omistussuhteet ovat vielä keskittyneemmät kuin SYP:ssä tai KOP:ssa. Ennen kahta suurta osakeantia 1970-luvun alussa 20 suurinta yksittäistä osakasta omisti yli puolet yhtiön osakkeista.

Kun suuriin yhtiöihin saadaan uusia omistajia, vanhojen omistajien suhteellinen osuus luonnollisesti pienenee. Samalla pienenee se osakemäärä, joka käytännössä tarvitaan yhtiön toiminnan valvomiseen.

HOP:ssa on neljä suurta osakasryhmää, jotka käyttävät pankissa suurta omistukseen liittyvää valtaa. Ne ovat Amos Andersonin perinnön haltijat (13,3 %), Antti Wihurin perinnön haltijat (5,9 %), Nygrenin perhe (4,4 %) ja HOP:n omat johtajat (3,6 %).

HOP:n yhtiökokouksessa 5. 3. 1975 paikalla oli muutamia kymmeniä osakkaita, jotka edustivat 1 218 958 osaketta ja ääntä. Suurimmista osakkaista olivat edustettuina Konstsamfundet, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, HOP:n eläkesäätiö, Forum Henrici Fastighets Ab, Ab Hufvudstadsbladet, Svenska Teatern ja Ab Investor Oy. Näillä seitsemällä suuromistajalla oli kullakin enemmän kuin 1/20 (60 947) paikalla olleista osakkeista, joten heidän äänimääräänsä alennettiin. Samalla poistui kokouksen käytöstä 472 360 ääntä ja sen yhteiseksi äänimääräksi jäi 746 598.

Yhtiökokouksen enemmistön olisi tarvittaessa muodostanut Konstsamfundet (Amos Andersonin perintöä), Jenny ja Antti Wihurin rahastot (Antti Wihurin perintöä), HOP:n eläkesäätiö (HOP:n osakkeita), Ab Hufvudstadsbladet (Amos Andersonin perintöä), Ab Investor Oy (Nygrenin

osakkeita) sekä lisäksi esimerkiksi Metsätila Oy (Nygrenin osakkeita) tai Rakel Wihuri (Antti Wihurin perintöä).

Vakuutusosakeyhtiöissä peli on yleensä selvä sillä perusteella, että suurimpien omistajien omistusosuudet ovat riittävät kaikkinaiseen vallankäyttöön.

Suurissa osakeyhtiömuotoisissa vakuutusyhtiöissä toiset vakuutusyhtiöt ja pankit omistavat yli puolet osakkeista. Keskinäiset yhtiöt puolestaan ovat suurten vakuutuksenottajien eli suuryhtiöiden määräysvallassa.

Osakeyhtiömuotoisista suuryhtiöistä *eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen* omistavat keskinäinen yhtiö Suomi-Salama (55,2 %) ja Vak. Oy Pohjola (28,6 %)

Vak. Oy Fennian suurimpia omistajia ovat kesk.yhtiö Teollisuusvakuutus tytäryhtiöineen (50,3 %), kesk.yhtiö Eläke-Varma (13,9 %) ja SYP (13,9 %).

Vakuutusosakeyhtiö Pohjolassa on omistajia eniten, noin 9 500. Yhtiökokouksessa 7. 5. 1976 äänestettiin siitä, valitaanko hallintoneuvoston 34 jäsenen joukkoon yksi työntekijöiden edustaja vai ei.

Pohjolan yhtiöjärjestyksen mukaan osakkeenomistajilla on 1 ääni jokaista viittä osaketta kohden. Vaikka paikalla oli Suomi-Salaman 3 373 756 osaketta (41,4 %) ja KOP:n sekä sen eläkesäätiön 1 338 541 osaketta (16,3 %), käytettävissä oli vain 1 279 151 ääntä. Yhtiöjärjestyksen mukaan kukaan ei saanut äänestää suuremmalla äänimäärällä kuin 1/10 kokouksen käytössä olleista äänistä. Kun Suomi-Salaman ja KOP:n äänimäärät oli asianmukaisesti alennettu, kokouksen käytössä oli yhteensä 592 520 ääntä.

Ehdotus yhden työntekijän valitsemisesta yhtiön 34-jäseniseen hallintoneuvostoon kaatui äänestyksessä luvuin 590 289—810.

Kesko Oy:ssä on noin 30 000 osakkeenomistajaa. Osakkeita on kahdenlaisia: perusosakkeita ja vaihto-osakkeita. Perusosakkeita voivat omistaa vain toimivat vähittäiskauppiaat — ja Keskon eläkekassa.

Yleensä Kesko Oy:n yhtiökokouksissa Keskon eläkekassalla on yksinään äänten enemmistö. Esimerkiksi 17. 9. 1973 sillä oli käytettävissään 3/4 ja 1. 4. 1974 lähes 2/3 paikalla olleista äänistä.

Kesko Oy:n korkeinta vallankäyttöä valvoo käytännössä yhtiön palkattua johtoa tukeva eläkekassa.

Oy Stockmann Ab:n yhtiökokouksessa 20. 12. 1976 paikalla oli yli 200 osakkeenomistajaa. Heillä oli yhteensä 252 149 ääntä.

Kun kukaan läsnäolija ei saanut käyttää enempää kuin 1/5 edustettuina olleista äänistä, suurin käytettävissä ollut äänimäärä oli 50 429 ääntä. Tämän takia Konstsamfundetin edustajan Tor-Erik Lasseniuksen äänimäärää alennettiin parilla sadalla.

Jos kokouksessa olisi äänestetty, enemmistöön olisi tarvittu neljä henkilöä. Tai oikeastaan kolme. Tor-Erik Lasseniuksen 50 612 äänen, Erik Antellin (mm. Oy Finlayson Ab) 42 226 äänen ja Rakel Wihurin (mm. Jenny ja Antti Wihurin rahasto) 30 554 äänen lisäksi paikalla olivat edustettuina mm. Konstsamfundetin omistaman Forum Henrici Fastighets Ab:n ja Antti Aarnio-Wihurin perheen osakkeet. On vaikea kuvitella, että niiden edustajat olisivat voineet äänestää toisin kuin mainitut kolme suuromistajaa.

Yli 3 300 osakkaan omistamassa Oy Stockmann Ab:ssä suuret omistajat määräävät. Se on pienten osakkeenomistajien tiedossa, eivätkä he käytä yhtiökokouksissa puheenvuoroja. Itse asiassa tässä tilaisuudessa käytti yhtiökokousasioista puheenvuoroja vain kokouksen puheenjohtaja Rakel Wihuri, joka itse teki ehdotuksetkin hänelle valmiiksi suomen ja ruotsin kielillä kirjoitetusta paperista.

KOP:n ryhmän suuryhtiöissä KOP:lla ja Vak. Oy Pohjolalla on yleensä itsellään niin paljon osakkeita, että niiden yhteinen äänimäärä riittää enemmistöön missä tahansa *Kajaani Oy:n, Rauma-Repola Oy:n* tai *Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n* yhtiökokouksessa.

Sen sijaan SYP:n ryhmän yhtiöissä pankin oma osuus on pienempi ja vastaavasti tiettyjen sukujen tai yhteisöjen osuus ratkaiseva.

Paraisten Kalkki Oy:n kokouksessa 21. 6. 1976 paikalla oli 8 600 omistajan edustajina noin 30 henkilöä ja 246 871 ääntä. Kun Åbo Akademin säätiön 121 055 osakkeen ja Myllykoski Oy:n 77 938 osakkeen äänimäärät oli vähen-

netty yhtiöjärjestyksen sallimaan 1/5:aan äänistä, kahdella suurimmalla omistajalla (á 48 312 ääntä) oli käytettävänään 66,7 % kokouksen äänistä. Suurimman omistajaryhmän eli Hans von Rettigin perheen osakkeet eivät edes olleet paikalla.

Oy Strömberg Ab:n kokouksessa 21. 4. 1976 äänten enemmistö oli samoilla yhtiöillä kuin enemmistö tämän 2 100 omistajan yhtiön osakepääomastakin. Suurimmat osakemäärät omistavat Kymin Oy (44,3 %) ja Oy Tampella Ab (20 %).

Oy Fiskars Ab:n yhtiökokouksessa 24. 4. 1975 paikalla oli edustettuna 127 739 osaketta ja ääntä (yhtiön 280 000 osakkeesta). Sukuyhtiössä, jossa kuitenkin on puolitoistatuhatta omistajaa, ei ole mielekästä laskea sitä kuinka monta läsnäolijaa muodostaa missäkin kokouksessa äänten enemmistön. Jos niin halutaan tehdä, niin tässä kokouksessa enemmistöön olisi tarvittu 4 kpl von Julineja ja 4 kpl Ehrnrootheja paikalla olleiden von Julinin ja Ehrnroothin sukujen jäsenten joukosta.

Muissa sukuyhtiöissä tilanne on täsmälleen samanlainen. Jos niitä ei hallitse yksi perhe niin kuin Herlinien *Kone Oy:ssä,* niitä hallitsevat saman suvun jäsenet. He eivät keskenään äänestele.

Sen sijaan on syntynyt tilanteita, joissa omistajasuvun jäsenet ovat äänestäneet pankkia ja vakuutusyhtiötä vastaan.

Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n yhtiökokouksessa 5. 12. 1975 Valkeakoskella päätettiin yhtiön osakepääoman korottamisesta sekä ilmaisen että maksullisen osakeannin muodossa.

Kun Waldenien suvulla ei ollut varoja merkitä uusia maksullisia osakkeita, osa heistä äänesti myös ilmaisosakeantia ja osinkotulojen lisäämistä vastaan siksi, että tässä yhteydessä perheen suhteellinen osuus yhtiön osakkeista supistui ratkaisevasti.

Toisin kuin omistajasuvuilla, pankeilla ja vakuutusyhtiöillä on aina varoja merkitä maksulliset osakkeet. Niiden kannalta kysymys on vain siitä, antavatko ne yritykselle rahaa lainaksi vai omaksi; käyttävätkö ne rahanlainaajan vai omistajan valtaa.

KOP ja Pohjola voittivat äänestyksessä ne Waldenit, jotka olivat osakepääoman korottamista vastaan.

Sellaisia äänestyksiä, joissa omistajat ovat yhtiökokouksissa todella selvitelleet välejään, on maamme suuryhtiöissä suoritettu melkoisen vähän. Lääkäreiden ja apteekkareiden yhtiöissä niitä on ollut muutamia. Myös *WSOY:n* omistajat ratkoivat äänestämällä välinsä 1970-luvun alussa.

Pankkeihin, vakuutusyhtiöihin ja metsäteollisuuden suuryhtiöihin äänestystauti ei ole levinnyt.

6. MUILLA MAKSATTAMINEN

Tuotantovälineiden uusiminen (korvausinvestoinnit) on välttämätöntä, jotta tuotanto voitaisiin säilyttää entisellä tasolla. Korvausinvestointien ohella uusien tuotantovälineiden hankinta on taloudellisen kasvun tärkeimpiä edellytyksiä.

Aikaisemmin on jo tullut esille, että uudet tuotantovälineet voidaan rahoittaa joko tulorahoituksella tai lainarahoituksella.

Teollisuuden Verovaliokunta on tasetilaston perusteella laskenut, että tulorahoituksen osuus yrityssektorin pääomanmuodostuksesta (investoinneista) oli 1960-luvulla keskimäärin noin 65 % ja 1970-luvun alussa noin 60 %.

Näiden lukujen perusteella voidaan arvioida, että tulorahoituksen osuus uusien investointien rahoittamisessa Suomen teollisuudessa on keskimäärin 3/5 ja lainarahoituksen osuus noin 2/5.

Kun tuotteita valmistetaan jonakin vuonna enemmän kuin niillä on kysyntää, tulorahoituksen avulla ei luonnollisestikaan rahoiteta investoinneista niin suurta osaa kuin kysynnän vastatessa tuotantoa. Kysynnän puuttuessa tuotteita pyritään valmistamaan varastoihin, joiden purkautuminen lisää tulorahoituksen osuutta seuraavien vuosien investointien rahoituksesta.

Toisin kuin kapitalistisissa maissa, sosialistisessa taloudessa ei ole merkitystä sillä, mikä on tulorahoituksen tai lainarahoituksen osuus kunkin tuotantoyksikön uusien tuotantovälineiden rahoituksesta. Kun taloutta johdetaan suunnitelmallisesti, valtio antaa yrityksille niiden tarvitsemat tuotantovälineet. Ne ovat valtion omaisuutta, johon tuotantoyksiköllä on käyttöoikeus.

Sen sijaan kapitalistisessa taloudessa uusien tuotantovälineiden rahoittamisen yhteydessä käydään tulonjakotaistelua siitä, miten tuotannon tulokset jaetaan työn tekijöiden ja tuotantovälineiden yksityisten omistajien kesken.

Kun yritys saa uusiin tuotantovälineisiin tarvittavat varat *tulorahoituksen* avulla, se on menestynyt tulonjakotaistelussa. Tällöin se on pystynyt toimimaan niin, että aikaisemman tuotannon perusteella syntyneistä tuotannontekijätuloista se on saanut omarahoitukseen riittävän osuuden uusien tuotantovälineiden hankkimiseksi.

On kuitenkin vaikea kuvitella, että yritys nykyisin voisi saada tuotantovälineiden lisäämisen kannalta välttämättömän rahoituksen yksinomaan tulorahoituksena. Varoja on myös lainattava.

Ne varat, joita kansantalouden piirissä on uutta tuotantoa varten lainattavissa, ovat sellaisia tuotannontekijätuloja, joita ei ole käytetty suoranaiseen kulutukseen.

Pankit lainaavat säästäjien rahoja, vakuutusyhtiöt tulevien korvauksensaajien rahoja, työeläkevakuutusyhtiöt tulevien eläkeläisten rahoja, valtiovallan luottolaitokset veronmaksajien rahoja ja muut luottolaitokset ulkomailta maahan tuotuja rahoja.

Tuotantovälineiden hankintaan käytetty *lainarahoitus* on sellaista rahaa, joka ei siirry lainan saajan suoranaiseen omistukseen vaan pelkästään hänen käyttöönsä. Lainarahoituksesta rahanlainaajat perivät korkoa, joka maksetaan yrityksen tuotannontekijätuloista. Korot ovat kansakunnan tuotannontekijätulojen uusjakoa niiden hyväksi, jotka antavat rahoja lainaksi.

Työn tekijöiden eli koneistetun tehdasteollisuuden palveluksessa olevien palkkatyöläisten ja toimihenkilöiden kannalta on luonnollisesti yhdentekevää, miten heille maksamatta jätetty tuotannon arvonlisäys jaetaan niiden kesken jotka voittoja jakavat.

Oleellista on sen sijaan se, miten heidän tuottamansa lisäarvo, osa uutta arvonlisäystä, joutuu kapitalistisessa yhteiskunnassa yksityisen omistusoikeuden perusteella muiden kuin heidän itsensä tai heidän edustajiensa määräysvaltaan.

Keskustelu siitä, miksi arvonlisäys menee muiden kuin työn tekijöiden määräysvaltaan, on aina ajankohtainen.

Muodollisesti kapitalistit saavat määräysvallan yhtiöihinsä ja niissä tehtyihin uusiin investointeihin (taloudelliseen kasvuun) osakepääoman välityksellä. Se on Suomessa yksityisomistuksen laillisuuden mittari.

Osakepääoma on jakaantunut nimellisarvoltaan yhtä suuriin osakkeisiin. Kaikki *osakkeet* ovat markkamääräisesti yhtä suuria, vaikka niihin saattaakin liittyä erilainen äänimäärä. *Yhtiöjärjestyksessä* voidaan myös määrätä, että ennen osakkeiden myymistä yhtiön ulkopuolisille ne on tarjottava vanhojen omistajien lunastettavaksi.

Osakeyhtiöissä käytetään korkeinta valtaa *yhtiökokouksissa,* joissa osakkeiden ja niihin liittyvien äänien lukumäärä eli raha ratkaisee.

Osakepääoma on se rahamäärä, jonka kapitalistien sanotaan sijoittaneen yhtiöihinsä. Sen perusteella heille maksetaan *osingot,* joita yleisesti pidetään korvauksena omistajien yhtiöön sijoittamasta rahasta.

Todellisuudessa omistajat eivät ole sijoittaneet yhtiöihinsä läheskään kaikkea sitä rahaa, joka muodostaa osakepääoman ja jolle he yhtiökokouksissa voivat määrätä osingot maksettaviksi.

Osakepääomaa voidaan nimittäin nostaa *ilmaisosakeanneissa* niin, että omistajat lisäävät osakkeidensa lukumäärää ilman vastaavia uusia rahansijoituksia. Tällainen kirjanpidollinen arvonnousu perustuu siihen, että yhtiöiden hallussa olevan kiinteän omaisuuden arvo säilyy inflaatio-olosuhteissakin.

Seuraavassa taulukossa on laskettu se prosentuaalinen osuus eräiden suurimpien suomalaisten yksityisten yhtiöiden osakepääomista, jota omistajat eivät ole todellisuudessa yhtiöihin sijoittaneet. Taulukossa on otettu huomioon se, että joskus omistajat ovat *maksullisessa osakeannissa* voineet sijoittaa yhtiöön enemmänkin rahaa kuin mikä on osakkeen nimellisarvo.

	osakepääoma (milj. mk)	todellisuudessa sijoittamattoman rahan osuus
A. Ahlström Oy	112,0	99,9 %
Oy W. Rosenlew Ab	67,5	91,7 %
Oy Tampella Ab	60,0	84,0 %
Oy Wilh. Schauman Ab	107,3	82,9 %
G. A. Serlachius Oy	105,0	81,0 %
Oy Lohja Ab	68,0	80,0 %
Oy Fiskars Ab	21,2	78,0 %

Oy Wärtsilä Ab	201,0	72,9 %
Oy Kaukas Ab	72,0	67,6 %
Kone Oy	61,9	64,5 %
Kymin Oy	197,6	63,5 %
Oy Nokia Ab	202,0	62,2 %
Kajaani Oy	49,5	58,0 %
Myllykoski Oy	10,0	58,0 %
Paraisten Kalkki Oy	70,0	54,0 %
Yhtyneet Paperitehtaat Oy	172,0	34,0 %
Rauma-Repola Oy	340,0	14,1 %
Asko-Upo Oy	27,0	4,0 %

Tämä tilasto on vielä omistajien kannalta edullinen siten, että esimerkiksi Asko-Upo Oy:n omistajien on laskettu todella sijoittaneen yhtiöihin (Asko Oy ja Upo Oy) suurimman osan niiden osakepääomasta. Todellisuudessa mainitut rahat ovat kuitenkin niitä Askon ja Upon voittoja, jotka on ensin otettu näistä samoista pääyhtiöistä ulos holdingyhtiöön eli Asko-Yhtymä Oy:öön ja sitten annettu niille osakepääoman korotuksena takaisin. Omistajat eivät ole siis tässäkään tapauksessa sijoittaneet yhtiöihin varsinaista uutta rahaa.

Yhteenlaskettuna näiden 18 suuren teollisuusyhtiön osakepääoma on *1 944* milj. markkaa. Siitä omistajat ovat antaneet mainitun laskutavan mukaisesti yhtiöiden käyttöön *854* milj. markkaa.

Jos yhtiöiden osinkoprosentit (v. 1976) muutetaan vastaamaan todellisuutta eli lasketaan korko omistajien yhtiöihin todellisuudessa sijoittamalle rahalle, yhtiöistä ulos maksettujen rahojen osinkoprosentit muuttuvat aivan toisenlaisiksi: Oy Rosenlew Ab:ssä todellinen osinkoprosentti on 96,4 %, Oy Wilh. Schauman Ab:ssä 52,7 %, Oy Fiskars Ab:ssä 44,7 % ja lähes konkurssikypsässä Oy Tampella Ab:ssäkin 31,3 %.

Kun nyt puhutaan yritysten omien ja vieraiden pääomien välisestä suhteesta, porvaristo laskee yritysten omiin varoihin sellaiset kiinteän omaisuuden arvonkorotukset, jotka yhtiö on kirjanpidossaan pannut näkyville. Sen sijaan sellaisen kiinteän pääoman todellista arvoa, johon osakepääoma antaa määräysvallan, ei uskalleta edes panna näkyviin.

Niin ikään yritysten varastovaraukset jäävät oman ja vieraan pääoman vertailussa laskematta mukaan yhtiöiden omiin varoihin, vaikka ne ovat selviä voittovaroja.

Julkinen valta, valtio ja kunnat, osallistuu merkittävällä tavalla yritysten toimintaedellytysten parantamiseen siten, että yritykset saavat käyttöönsä julkisia verovaroja.

Eniten huomiota ovat viime vuosina herättäneet ns. K-takuut.

K-takuita perustellaan sillä, että raskaan metalliteollisuuden suuryritykset joutuvat myymään tuotteitaan pitkällä toimitusajalla ja kiinteisiin hintoihin. Kun kustannustaso nousee kotimaassa yrityksistä riippumattomista syistä, valtiovalta maksaa kustannusten noususta näille yhtiöille tietyn indeksisarjan mukaan määrätyn K-takuukorvauksen.

Siitä, mikä oli K-takuujärjestelmän perustana oleva indeksisarja 1970-luvun puolivälissä, teki päätöksen ns. Auran virkamieshallitus vuonna 1972. Sen jälkeiset hallitukset eivät pystyneet muuttamaan korvausten perusteena olevaa koneiden ja laitteiden hintoja mittaavaa indeksisarjaa valtiolle vähemmän menoja aiheuttavaksi, vaan valtiovalta on joutunut lunastamaan ao. virkamieshallituksen sille maksuun panemat sitoumukset.

K-takuita maksettiin vuonna 1975 yhteensä 395 milj. markkaa, joista rahoista *Oy Wärtsilä Ab* sai 194 milj. mk, *Rauma Repola Oy* 105 milj. mk, *Oy Tampella Ab* 13 milj. mk ja *Kone Oy* 2 milj. mk. Näiden yhtiöiden osalta korvaussumman suuruus on saatu selville yhtiökokouksissa. Sen sijaan *A. Ahlström Oy:n, Valmet Oy:n* ja metalliteollisuuden vientitoimintaa varten perustetun osuuskunta *Metexin* saamista korvauksista ei ole liikkunut julkisuudessa tietoja.

Joka tapauksessa kolme neljäsosaa korvauksista saivat yksityiset yhtiöt Oy Wärtsilä Ab ja Rauma-Repola Oy.

Oy Wärtsilä Ab oli saanut samoja korvauksia jo vuonna 1974 noin 90 milj. markkaa. Tapausta juhlittiin yhtiössä siten, että osinkoprosentti nostettiin tällöin yhdeksästä kymmeneen eli osakkaiden osinkotuloja nostettiin noin 11 %.

Vuoden 1975 osinkoprosentti pidettiin yhtä suurena kuin vuotta aikaisemmin. Uusia rahoja juhlittiin nyt siten, että

yhtiössä pantiin toimeen ilmaisosakeanti. Vanhat omistajat saivat viidellä vanhalla osakkeellaan kolme uutta ilmaiseksi. Tällä tavalla omistajien osinkotuloja lisättiin 60 % ilman, että he antoivat penniäkään uutta rahaa yhtiön käyttöön.

Sen ohella Oy Wärtsilä Ab:llä oli vaikeuksia kätkeä kaikki saamansa avustukset kirjanpitoon.

Tuloksen tasaus toteutettiin niin, että yhtiö suoritti suurimmat lain sallimat (etupainoiset) poistot. Lisäksi varastovaraus nostettiin 25 prosentista 37 prosenttiin, ja tällä tavalla yhtiön tuloslaskelmaan saatiin voittoa pienentäviä ylimääräisiä kuluja yli 120 milj. markkaa. Muitakin varauksia lisättiin. Ja vielä eläkesäätiöllekin maksettiin avustus, joka eläkejärjestelmän pelisääntöjen mukaan on ensin pääyhtiölle verotuksessa vähennyskelpoinen tulo ja sitten aina automaattisesti lainataan takaisin pääyhtiölle.

Näiden järjestelyjen ansiosta yhtiö välttyi maksamasta K-takuurahoja takaisin valtiolle veronalaisena voittona.

Oy Wärtsilä Ab:n kirjanpidollinen voitto vuodelta 1975 oli 24 milj. markkaa. Ilman K-takuukorvauksia yhtiön tappio, samojen kirjanpitoperusteiden mukaan, olisi ollut 170 milj. markkaa. Sen suuruisella tappiolla osakkaille ei kyllä olisi jaettu ilmaiseksi penninkään vertaa uusia osinkotuloja.

Myös *Rauma-Repola Oy:ssä* pantiin K-takuurahoilla toimeen ilmaisosakeanti. Siellä omistajien osinkotuloja lisättiin tällä tavalla "vain" 20 %. Yhtiön taloudellinen tulos oli huonompi kuin Wärtsilällä, vaikka käytettyjen kirjanpitoperusteiden mukaan tilikauden tappio ilman K-takuukorvauksia olisi ollut vain 84 milj. markkaa (Wärtsilässä 170 milj. markkaa). Rauma-Repola Oy ei kuitenkaan pystynyt tekemään samanlaisia "piilovarauksia" voiton pienentämiseksi kuin lähes yksinomaan laivanrakennusalalla toimiva Oy Wärtsilä Ab.

Vuonna 1976 K-takuita maksettiin 505 milj. markkaa. Wärtsilä sai 146 milj. markkaa, Rauma-Repola 116 milj. markkaa ja Valmet Oy 100 milj. markkaa.

Valtion tuki yrityksille voidaan yleisesti antaa joko siten, että yhtiöille annetaan vastikkeetonta rahaa, tai siten, että ne välttyvät maksamasta lainmukaisia veroja ja maksuja.

Vaihtoehto yksityisille yrityksille annettujen rahojen vastikkeettomuudelle on se, että valtio antaakin rahansa vastikkeellisesti. Niin muut kapitalistisessa yhteiskunnassa tekevät. Siihen myös perustuu se kapitalismin rautainen laki, jonka mukaan vahvempi pääoma syö heikompansa.

Vuoden 1976 alussa näytti siltä, että torniolainen yritys Norlyn Oy menee konkurssiin ja 500—1000 työntekijää menettää työpaikkansa.

Suomen Trikoo Oy suostui kuitenkin ottamaan Norlyn Oy:n omistukseensa. Se tapahtui ehdolla, että Norlyn Oy saa vanhoja velkojaan anteeksi noin 20 milj. markkaa.

Valtiovalta suostui tähän vaatimukseen omalta osaltaan siten, että Kehitysaluerahasto Oy:n omistamat osakkeet (25 %) katsottiin luottotappioiksi ja tämän valtion omistaman luottolaitoksen lainat yhtiölle (n. 11 milj. mk) kuitattiin annetuksi anteeksi. Lisäksi valtio sitoutui antamaan uuden omistajan omistamalle yhtiölle eräitä muita avustuksia.

Samassa yhteydessä myös KOP antoi yhtiölle anteeksi lainoja. Tämä toimenpide merkitsi kuitenkin sitä, että samalla KOP jätti yhtiön oman onnensa nojaan. Se ei halunnut enää olla tekemisissä SYP:n ryhmän yhtiön omistukseen tulleen Norlynin kanssa.

Valtio ei kuitenkaan omasta puolestaan mennyt tähän järjestelyyn mukaan vastikkeettomasti niin kuin se on tehnyt useimmiten aikaisemmin vastaavissa tilanteissa. Valtion ja Suomen Trikoo Oy:n kanssa sovittiin, että rahojen vastineeksi Norlyn Oy:ssä säilytetään kahden vuoden ajan ainakin 500 työpaikkaa.

Kapitalistisessa yhteiskunnassa tällainen valtiovallan ja yksityisen yhtiön välinen sopimus johti kuitenkin siihen, että Suomen Trikoo Oy saattoi seurauksista välittämättä tulkita sopimusta haluamallaan tavalla. Se saattoi mm. olla sitä mieltä, että työpaikat Torniossa oli säilytetty, kun Norlyn Oy uuden omistajansa alaisuudessa pakkolomautti työntekijöitä irtisanomisten sijasta.

Niin ikään Suomen Trikoo haki valtiovallalta jatkuvasti uusia lainoja ja avustuksia työllisyyden ylläpitämiseksi ja sopimusvelvoitteensa täyttämiseksi.

Kapitalismin valtiomonopolistiseen kehitysvaiheeseen kuuluu se yleinen piirre, että valtiovalta tukee entistä avoimemmin ja suuremmassa mitassa yksityisiä yhtiöitä. Tämä selviää *taulukosta 10*, joka on peräisin valtion vuoden 1977 budjetin liitteestä. Siihen on koottu yhteen valtion teollisuuden edistämiseksi maksamat kassamenot.

	1972	1973	1974	1975	1976
Tuotanto- ja investointitoiminnan edistäminen	330	480	558	1 017	1 300
— lainananto teollisuudelle ...	45	202	75	112	545
— osakepääomien korotukset	125	91	236	326	300
— muut menot	160	187	247	579	455
Markkinoinnin edistäminen ...	100	84	315	581	680
Yhteensä	430	564	873	1 598	1 980
— siitä valtionenemmistöiset osakeyhtiöt	161	280	455	729	—

Taulukko 10. Valtion elinkeinotoiminnalle ohjatut kassamenot (milj. mk) vuoden 1977 budjetin liitteen mukaan.

Noin puolet näistä varoista jää valtion omien yhtiöiden käyttöön. Vastaavasti yksityiset yhtiöt saavat yhteisiä varoja myös muihin tarkoituksiin kuin teollisuuden edistämiseen ja myös muista yhteiskunnan valvomista rahalähteistä kuin valtion budjetista.

Yksityisen pääoman uusiutumisen edistämiseen käytetään nykyisin mitä kummallisimpia keinoja.

Kun keskustaryhmät ja kokoomus sopivat valtion vuoden 1977 budjetin yleissuunnasta, siinä yhteydessä päätettiin poistaa liikevaihtovero uusilta teollisuusrakennuksilta.

Liikevaihtovero on välillinen vero, jota yritykset keräävät valtion puolesta. Vero sisältyy tuotteiden hintoihin.

Liikevaihtovero tilitetään valtiolle erityisen liikevaihtoverolaskelman perusteella. Siinä yrityksen veronalaisesta myynnistä vähennetään ostot. Arvonlisäyksestä yritys maksaa liikevaihtoveroa 14 % sen jälkeen kun ko. veron korotus vuoden 1977 budjetissa saatettiin voimaan.

Kokoomus halusi tässä yhteydessä suorittaa yksityisen suurpääoman hyväksi tulonsiirron siten, että uusista tehdasrakennuksista tai niihin sisältyvistä tarveaineista ei teollisuuden tarvitse maksaa veroa.

Käytännössä asia hoidetaan niin, että liikevaihtoveroa ei poisteta siitä hinnasta minkä teollisuus maksaa rakentajille uusista teollisuusrakennuksista. Sen sijaan teollisuus saa vähentää 75 % teollisuusrakennuksen hankintahinnasta *omasta liikevaihtoverotilityksestään* valtiolle. Ko. tulonsiirto toteutuu siis siten, että valtiolle jää vastaava määrä tuloja yritysten liikevaihtoverotilityksista kertymättä.

Kun kansantaloudessa jollekin annetaan tulonsiirto, sen muut maksavat. Ennen pitkää teollisuusrakennuksiin sisältynyt liikevaihtovero tulee palkansaajaväestön maksettavaksi. Ja jos Suomessa muiltakin osin siirrytään EEC-maiden arvonlisäverojärjestelmään, verot tulevat yhä enemmän tavallisten kansalaisten maksettaviksi.

Sitä paitsi tässä mainitun tulonsiirron teknillinen suorittamistapa on sellainen, että mitä todennäköisimmin yritykset välttyvät maksamasta valtiolle liikevaihtoveroa muiltakin osin kuin vain teollisuusrakennuksista. Verohelpotuksen perustaksi kaavailtu prosenttiluku (75 %) on todennäköisesti suurempi kuin se osuus mikä teollisuusrakennuksista todellisuudessa on liikevaihtoveron alaista. Näin ollen tulonsiirto, joka annetaan yrityksille liikevaihtoverotilitysten yhteydessä, on todennäköisesti paljonkin suurempi kuin arvioitu 200 milj. markkaa.

Liite 1

YHTIÖIDEN OMISTUSTIEDOT

Kahdessa aikaisemmassa kirjassa, "Oy Suomi-Finland Ab:ssä" ja "Isossa pahassa rahassa", on julkaistu suomalaisten yhtiöiden tarkkoja omistustietoja. Kuitenkaan ne eivät kummassakaan kirjassa ole olleet niin täydellisiä ja yksityiskohtaisia kuin ne ovat nyt tämän kirjan yhteydessä.

Tuskin on kuitenkaan enää tämän jälkeen tarkoituksenmukaista, että ko. omistustiedot julkaistaan tällä tavalla uuden kirjan liitteenä. Tietojen tärkeys sekä niissä jatkuvasti tapahtuvat muutokset tehnevät tarpeelliseksi niiden julkaisemisen tulevaisuudessa omana kirjasenaan, jonka perustana tulevat olemaan nimenomaan nyt tämän kirjan yhteydessä julkaistavat tiedot.

Omistusliitteessä maamme talouden tärkeimmät yhtiöt on ladottu lihavammilla kirjasimilla kuin sellaiset yhtiöt, jotka useissa tapauksissa ovat muiden yhtiöiden omistamia yhteistoimintayhtiöitä tai pelkästään omistamista varten perustettuja holding-yhtiöitä. Jos suuryhtiön nimen jäljessä on päivämäärä, se tarkoittaa, että omistustiedot vastaavat mainitun ajankohdan tilannetta.

Aikaisemmin julkaistuista tiedoista poiketen useiden suuryhtiöiden kohdalla on nyt mainittu myös osakkeenomistajien omistamien osakkeiden määrä eikä vain osakkeiden prosentuaalinen osuus yhtiön osakepääomasta. Nämä tiedot ja niissä tapahtuvat muutokset ovat melkoisen kiinnostavia, koska niistä tulee käymään tulevaisuudessa hyvin konkreettisesti selville se, että omistajat eivät juuri sijoita uutta rahaa yhtiöihinsä. He vain poimivat kypsät hedelmät: perivät osingot, myyvät maksullisten osakeantien merkintäoikeuskupongit ja tunkevat tallelokeroihin maksuttomissa osakeanneissa ilmaiseksi saamansa uudet osakkeet.

Valtaa vanhat omistajat käyttävät useissa tapauksissa vanhojen osakkeiden perusteella. Sitä varten on moniin

yhtiöjärjestyksiin tehty monimutkaisia äänioikeusjärjestelyjä.

Tähän liitteeseen on myös lisätty monipuoliset tiedot maamme tärkeimpien joukkotiedotusvälineiden omistajista. Aikaisemmissa omistustiedoissa näiden omistajien merkitystä on perusteettomasti aliarvioitu.

Sen sijaan osuuskuntien ja keskinäisten vakuutusyhtiöiden omistajista julkaistavat tiedot eivät ole riittävän perusteellisia, jotta näiden yhteisöjen vallankäyttäjät tulisivat yksityiskohtaisesti esille. Kirjan tekstiosassa on kuitenkin monia sellaisia mainintoja, joiden perusteella voidaan tehdä johtopäätöksiä näiden yhtiöiden valtasuhteista.

Lisäksi omistustiedoista puuttuvat monien ulkomaisten yhtiöiden omistajat. Pääosa Suomessa toimivista ulkomaisista ja monikansallisista yhtiöistä on ns. markkinointiyhtiöitä. Eräiden arvioiden mukaan ne tuovat maahamme noin viidesosan kaikista Suomeen tuotavista tavaroista. Se on merkittävä osuus, kun otetaan vielä huomioon, että näiden tavaroiden hinnanmuodostus on täten kokonaisuudessaan vierasmaalaisissa käsissä.

Suurimpia sellaisia ulkomaisessa omistuksessa olevia tuotannollisia yhtiöitä, joista omistustietoja ei ole esitelty, ovat pääyhtiönsä nimellä kulkevat Oy Aga Ab (Ruotsi), Oy L. M. Ericsson Ab (Ruotsi), Oy Mölnlycke Ab (Ruotsi) sekä Akkuteollisuus Oy (Nordiska Akkumulatorfabriker Noack Ab, Ruotsi), Oy Aluma Ab (Gränges Essem Ab, Ruotsi), Oy ESAB (Elektriska Svetsningsaktiebolag, Ruotsi), Oy Hercofinn Ab (Hercules Inc, USA), Oy Mölnteks Ab (Ruotsi), Standard Electric Puhelinteollisuus Oy (ITT, USA) ja Oy Trans-Meri Ab (Didrichsenit, Tanska).

Markkinointiyhtiöistä, joita ei ole mainittu muissa omistustiedoissa, ovat suurimpia seuraavat:

Oy Esso Ab (USA), Oy Shell Ab (Englanti), Oy Teboil Ab (Neuvostoliitto), Suomen Petrooli Oy (Neuvostoliitto), Oy Suomen BP Ab (Englanti), Oy Volvo-Auto Ab (Ruotsi), Oy Ford Ab (USA), Philips-yhtymä (Hollanti), Astra-yhtiöt Oy (Ruotsi), Rank Xerox Oy (USA), Asea-Skandia Oy (Ruotsi), Oy Hoechst Fennica Ab (Saksan liittotasavalta), Oy Suomen Bayer Ab (Kanada), Oy Konela Ab (Neuvostoliitto), Suomen General

Motors Oy (USA), Oy IBM Ab (USA), Oy Asea Ab (Ruotsi), Oy Suomen Michelin Ab (Sveitsi, Ranska), Oy Elektrohelios Ab (Ruotsi), Kodak Oy (USA), Oy Mobil Oil Ab (USA), Oy SKF Ab (Ruotsi), Oy Agfa-Gevaert AB (Saksan liittotasavalta), Oy Husqvarna Ab (Ruotsi), Oy Honeywell Ab (USA), Hoover Oy (Englanti), Suomen Sandvik Oy (Ruotsi) ja Oy Kockum Industri Ab (Ruotsi).

Kaikkien yhteisöjen ja niitä koskevien tietojen löytämisen helpottamiseksi kirjan loppuun on liitetty yhteisöhakemisto.

Suomessa osakkeiden omistamisen eli ns. kansankapitalismin levinneisyys ei ole vielä saavuttanut kovin laajoja mittasuhteita. Suomen Pankkiyhdistys laskee, että maamme pörssiyhtiöissä on yhteensä yli 250 000 omistajaa. Monet kansalaiset omistavat useamman kuin yhden yhtiön osakkeita.

Osakkeiden omistuspohjaa on laajennettu ja laajennetaan nimenomaan arvopaperipörssin välityksellä. Sen lisäksi useimmat suuryhtiöt ovat myyneet osakkeita työntekijöilleen melkoisen edulliseen hintaan. Näin työntekijät — edullisesta hinnasta huolimatta — ovat itse rahoittaneet työnantajaansa pidättymällä vastaavasti muusta säästämisestä tai kulutuksestaan.

Kun vanhojen yhtiöiden uudet omistajat ovat ostaneet osakkeita pörssistä, vanhat omistajat eivät ole suinkaan olleet pyyteettömiä omistuspohjan laajentajia. Päinvastoin, he käyttävät pörssiä välikätenä, jonka tehtävänä on helpottaa verottomien myyntivoittotulojen saalistusta. Myyntivoitothan ovat Suomessa verottomia osakkeiden oltua omistajansa hallussa viisi vuotta.

Vanhat omistajat myyvät pörssin välityksellä uusille omistajille joko osakkeita tai merkintäoikeuksia.

Jos uusi omistaja ostaa *osakkeen,* penniäkään hänen maksamistaan rahoista ei mene yhtiön käyttöön. Myyntihinta on usein kokonaisuudessaan vanhan omistajan myyn-

tivoittotuloa, sillä harvoin todellisilla suuromistajilla on ollut muita hankintakuluja kuin perintövero.

Jos uusi omistaja ostaa *merkintäoikeuden,* hän joutuu vielä maksamaan — vanhalle omistajalle merkintäoikeudesta maksamansa hinnan lisäksi — yhtiölle osakkeen merkintähinnan. Tällöin yhtiö saa käyttöönsä vastaavan määrän uutta rahaa.

Viime vuosina useissa osakeanneissa, joissa omistajille on ollut tarjolla sekä ilmaisia että maksullisia osakkeita, vanhat omistajat ovat ottaneet ilmaisosakkeet ja myyneet pois maksullisten osakkeiden merkintäoikeudet. Näin he eivät ole rahoittaneet yhtiön toimintaa lainkaan, vaikka heidän osakkeidensa määrä onkin lisääntynyt.

Seuraavaan taulukkoon on koottu suurimpien suomalaisten pörssiyhtiöiden osakkeenomistajien lukumäärä.

SYP	145 000
KOP	134 000
Metsäliiton Teollisuus Oy	75 000
Rauma-Repola Oy	40 000
Kesko Oy	30 000
HOP	25 000
Enso-Gutzeit Oy	21 300
Kymin Oy	20 000
Oy Wärtsilä Ab	17 000
Oy Nokia Ab	12 000
Huhtamäki Oy	11 000
Suomen Sokeri Oy	11 000
Oy Lohja Ab	10 000
Yhtyneet Paperitehtaat Oy	10 000
Vak. Oy Pohjola	9 500
Paraisten Kalkki Oy	8 600
Oy Tampella Ab	7 100
Suomen Trikoo Oy	4 500
Oy Wilh. Schauman Ab	4 300
Kemi Oy	3 300

Näiden yhtiöiden ohella maassa on vain muutamia tuotannollisia yhtiöitä, joissa omistajien lukumäärä nousee satoihin tai tuhansiin. Niistä suurimpia ovat osuustoiminnallisia yhteisöjä muistuttavat Raision tehtaat, Lännen

tehtaat Oy sekä eräät lääkintähuoltoon liittyvät yhtymät.

Omistajien lukumäärä ei kuitenkaan paljasta sitä, paljonko suurimpia omistajia tarvitaan tekemään päätöksiä yhtiöiden asioissa.

Monta niitä ei tarvita.

Yhtiökokousten pöytäkirjojen perusteella voi kuka tahansa vakuuttua, että 10 suurinta omistajaa riittää muodostamaan enemmistön minkä tahansa suuryhtiön yhtiökokouksessa. Kansallis-Osake-Pankissa tai Suomen Yhdyspankissakin pidetään yhtiökokouksia, joissa vain kolmella läsnäolijalla saattaa olla äänten enemmistö.

Vallankäytön kannalta on tärkeä huomata, että useiden pörssiyhtiöiden vanhat omistajat myyvät uusille omistajille osakkeita, joihin liittyy olennaisesti pienempi äänimäärä kuin vanhojen omistajien (useissa tapauksissa ilman rahasijoituksia saamiin ja hallussa pitämiin) osakkeisiin.

Esimerkiksi uusimmissa pörssiyhtiöissä *WSOY:n* vanhojen omistajien A-osakkeilla on 20 ääntä ja kaupankäynnin kohteena olevilla B-osakkeilla 1 ääni sekä *Amer-Yhtymä Oy:n* vanhojen omistajien K-osakkeilla on 10 ääntä ja myyntivoittotulojen tavoittelun välineenä olevilla A-osakkeilla 1 ääni kutakin 10 osaketta kohden.

Monissa vanhojen sukujen omistamissa yhtiöissä tällainen äänimäärien eriarvoistaminen on ollut käytössä jo kauan.

Osakkeiden omistajia on kahta lajia: toiset käyvät kauppaa ja toiset vain omistavat. Ensiksi mainitut omistajat ovat niitä, jotka voivat toivoa saavansa omistamisen perusteella myyntivoittotuloja.

Vanhojen sukujen ohella yhteiskunnassamme monet säätiöt ja muut itseään täydentävät yhteisöt ovat ns. passiivisia omistajia. Niiden hallinnassa on tietty (testamentattu tai veroa kiertämällä hankittu) perusvarallisuus, jota kasvatetaan tuotannollisten yhtiöiden varallisuuden lisääntymisen avulla.

Tuotantoelämää ja pankkeja omistavista säätiöistä suurimpia taseiden loppusumman perusteella olivat vuoden 1975 päättyessä seuraavat:

		milj.mk
1.	Åbo Akademin säätiö, SYP:n ryhmää	92,6
2.	Sigrid Juseliuksen säätiö, SYP:n ryhmää	63,6
3.	Brita Maria Renlundin muistosäätiö, SYP:n ryhmää	35,6
4.	Jenny ja Antti Wihurin rahastot, KOP:n ryhmää	35,4
5.	Suomen Kulttuurirahasto, KOP:n ryhmää	33,0
6.	Turun Yliopistosäätiö, KOP:n ryhmää	23,7
7.	Emil Aaltosen säätiö, KOP:n ryhmää	12,6
8.	Signe ja Ane Gyllenbergin säätiö, SYP:n ryhmää	10,7
9.	William Thuringin säätiö, SYP:n ryhmää	7,0
10.	William ja Ester Otsakorven säätiö, KOP:n ryhmää	4,4

Näiden suurten säätiöiden joukkoon on tulevaisuudessa perusteltua liittää myös *Maj ja Tor Nesslingin säätiö,* jonka taseen loppusumma oli 33,3 milj.markkaa. Säätiö on saanut suurimman osan rahoistaan siten, että se möi valtiolle testamentin kautta saamansa *Suomen Autoteollisuus Oy:n* osakkeet niiden nimellisarvoon verrattuna hurjaan 37-kertaiseen hintaan. Säätiö ei kuitenkaan ollut vielä vuoden 1975 päättyessä sijoittanut varoja riittävässä määrin, jotta se voitaisiin tässä yhteydessä liittää tuotannollisia yhtiöitä omistavien säätiöiden joukkoon.

Saman kaupan yhteydessä muuten *Åbo Akademin säätiöstä* tuli maamme varakkain säätiö. Se oli saanut testamentin kautta puolet Nesslingien omistuksessa olleista osakkeista, jotka valtio sitten osti.

Itse asiassa varsinainen Maj ja Tor Nesslingin säätiö lienee päässyt "siivelle" kaupassa, jossa Ruotsalaisen Kansanpuolueen vaikutusvaltaiset jäsenet ostivat valtiovallan puolesta ja möivät Åbo Akademin säätiön puolesta Suomen Autoteollisuus Oy:n osakkeita.

Perin harvassa tapauksessa säätiöiden omaisuuden tasearvot kuvaavat niiden omistuksessa todellisuudessa olevaa varallisuutta. Virhelähteet ovat samat kuin varsinaisten tuotannollisten yhtiöidenkin taseissa.

On perusteltua arvioida, että vanhojen säätiöiden varallisuuden käypä arvo on ainakin 4—5 kertaa suurempi kuin omaisuuden tasearvo.

Nämä suuret säätiöt kuuluvat yleensä tiukasti joko KOP:n tai SYP:n ryhmän valtapiiriin. Ja ne myös omistavat etupäässä oman ryhmänsä yhtiöiden osakkeita. Asia selviää seuraavasta esimerkistä, johon on otettu kahden suursäätiön omistuksessa vuoden 1975 päättyessä olleet osakkeet.

Sigrid Juseliuksen säätiö		*Jenny ja Antti Wihurin rahasto*	
SYP:n ryhmän osakkeita:		KOP:n ryhmän osakkeita:	
kpl		kpl	
102.437	Kymin Oy	258.910	KOP
83.868	SYP	61.634	Enso-Gutzeit Oy
76.999	Oy Wärtsilä Ab	56.102	Rauma-Repola Oy
30.702	Oy Nokia Ab	50.000	Uusi Suomi Oy
16.142	Paraisten Kalkki Oy	13.760	Vak. Oy Pohjola
15.719	G. A. Serlachius Oy	12.060	Suomen Tankkil. Oy
13.760	Oy Lohja Ab	3.686	Kemi Oy
7.120	Oy Finlayson Ab	1.909	Yhtyneet Paperitehtaat Oy
2.500	Oy W. Rosenlew Ab		
570	Oy Fiskars Ab	312	Kajaani Oy
Muita:		Muita:	
kpl		kpl	
47.473	HOP	147.431	HOP
4.625	KOP	54.057	Oy Lohja Ab
2.400	Oy Stockmann Ab	23.174	Kymin Oy
		23.065	SYP
		18.908	Oy Stockmann Ab
		12.044	Oy Nokia Ab
		2.264	Oy Tampella Ab
		1.362	G. A. Serlachius Oy
		566	Oy Wilh. Schauman Ab
		553	Paraisten Kalkki Oy
		400	Oy Finlayson Ab

Säätiöiden omaisuuksia hallitsevat useissa tapauksissa samat henkilöt, jotka ovat vastaavien pankkien ja teollisuusyhtiöiden johtopaikoilla.

Sigrid Juseliuksen säätiön hallituksen jäsenistä valitsevat Svenska Litteratursällskapet i Finland ja Åbo Akademin

konsistori kumpikin kaksi sekä Helsingin Yliopiston konsistori, Suomen Pankkiyhdistys ja Suomen Lainopillinen yhdistys kukin yhden.

Jenny ja Antti Wihurin rahaston hallitukseen, joka toimii myös Wihurin kansainvälisen palkinnon rahaston hallituksena, valitsevat yhden edustajan Ekonomiliitto, Suomalainen liikesivistysrahasto, Suomen Kulttuurirahasto, Suomen Liikemiesyhdistys, Suomen Naisyhdistys, Suomen Teknillinen Seura ja Turun Yliopisto.

Säätiöiden hallintopaikat jakavissa yhteisöissä siteet SYP:n tai KOP:n ryhmään ovat selvät.

Säätiöt, jotka useimmiten täydentävät itse itseään, eivät välttämättä toimi sellaisella yhteisöpohjalla kuin mitä edellä olevat esimerkit osoittavat.

Sukusäätiöissä määräävät tietyt suvut.

Säätiöitä on perustettu eri sukujen omistukseen sen takia, että luonnollisten henkilöiden varallisuusvero käy yksittäisille sukujen jäsenille raskaaksi ja säätiöt puolestaan ovat verovapaita. Lähtökohtana on siis se, että nämä henkilöt saavat palkkaa tai pystyvät realisoimaan henkilökohtaisiksi tuloikseen muuta varallisuutta. Säätiöiden kautta saadut varat voidaan sitten suunnata samojen henkilöiden määräysvallassa — mutta verottomina — muihin tarkoituksiin.

Tyypillisimpiä esimerkkejä sukusäätiöistä ovat Vuorineuvos R. Erik Serlachiuksen säätiö ja hänen veljensä Bror Serlachiuksen säätiö. Molemmat perustettiin samaan aikaan vuonna 1970.

R. Erik Serlachiuksen säätiön hallituksen muodostavat R. Erik Serlachius sekä hänen lapsensa Gustaf Serlachius ja Christina Reenpää. Vastaavasti *Bror Serlachiuksen* säätiön hallitukseen kuuluvat vuorineuvos Bror Serlachius sekä hänen poikansa Peter ja Olof Serlachius.

R. Erik Serlachiuksen säätiön alkupääoma oli 1 000 kpl G. A. Serlachius Oy:n osakkeita. Bror Serlachiuksen säätiössä vastaava alkupääoma oli 600 kpl samoja osakkeita.

G. A. Serlachius Oy:n ilmaisten osakeantien seurauksena ensiksi mainittu säätiö omisti vuoden 1976 päättyessä

14 347 kpl G. A. Serlachius Oy:n osakkeita ja jälkimmäinen 8 400 kpl samoja osakkeita. Näiden säätiöiden ohella R. Erik Serlachiuksen sukuhaaran ja hänen sisarensa Greta Hornborgin määräysvallassa oli 185 236 *Gösta Serlachiuksen Taidesäätiön* nimissä ollutta sukuyhtiön osaketta.

Mainittujen G. A. Serlachius Oy:n osakkeiden, jos ne eivät olisi olleet säätiöiden hallussa, varallisuusveroarvo vuoden 1976 päättyessä olisi ollut 38,5 milj. markkaa.

Vaikka säätiöiden hallussa olevaan omaisuuden hoitoon liittyy tekijöitä, joiden perusteella monia säätiöitä voidaan pitää veronkierron välineinä, säätiöitä sentään valvotaan viranomaisten toimesta.

Jos jollakulla olisi jotakin salattavaa, ja hän haluaisi perustaa yhteisön tällaista salaamista varten, säätiö ei olisi edullisin mainittuun tarkoitukseen.

Tietojen salaamista varten edullisin yhteisömuoto on yhdistys tai kannatusyhdistys. Niitä ei valvota julkisesti, jos yhdistyksen varsinaisen toiminnan perusteella viranomaiset eivät muuten niistä kiinnostu.

Yhdistysmuodon toimintaansa varten ovat valinneet mm. seuraavat maan elinkeinoelämän yhtiöiden suuret omistajat: *Konstsamfundet, Liikesivistysrahasto, Svenska Litteratursällskapet i Finland, Folkhälsan, Finska Läkaresällskapet, Salaojitusyhdistys, Maa- ja Vesitekniikan Tuki* ja *Suomen Teknillinen Seura*. Samaan joukkoon julkisen valvonnan puuttumisen osalta lukeutuvat myös suuret työnantajaliitot, joiden kärjessä on *Metalliteollisuuden Työnantajaliitto*.

AALTOSEN TEHTAAT OY

Riihisora Oy 42,5 %, Nelikanta Oy 26,7 %, Iso-Huukonen Oy 10 %, Pauniemi Oy 10 %, Emil Aaltosen säätiö 6,7 %, Poikkiluhta Oy 1,3 %, Pemaville Oy 1,3 %, Jutahela Oy 1,3 % ja J. Mustakallion perilliset 0,2 %. Yhtiöön on fuusioitu Sarvis Oy.

OY ABBORFORS AB

Enso-Gutzeit Oy 52,3 %, Oy Tampella Ab 28,8 %, Helsingin kaupunki 13,7 % ja Kotkan kaupunki 5,5 %.

A-ELEMENTTI OY RAKENNUSMIES

Ka-Ras Oy (Kauko Rastas) 31,3 %, Lauri Jämsä 29 %, Heljo Lepäsmaa 22,4 %, Leo Eklund 6,4 %, Yrjö Karjalainen 6,4 %, Helga Jämsä 2,2 %, Soilikki Lepäsmaa 2,2 % ja Ins.tsto Valmisosarakenne, Lauri Jämsä & Kumppanit 0,2 %.

A. AHLSTRÖM OY (17. 2. 1976)

Yhtiön suurimpia omistajia ovat Antti Ahlströmin Perilliset Oy 11,4 %, Oy Mandatum Ab 8,6 %, SYP:n eläkekassa 4,7 % ja SYP 4,4 %.

Ahlströmin suvun jäsenistä suurin yksittäinen osakas omistaa 2,3 % osakkeista. Suvun jäsenillä on lunastusoikeus muiden omistamiin osakkeisiin.

Tytäryhtiöitä: Kajaanin Koski- ja Teollisuus Oy ja Warkauden Kirjapaino Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: A. Ahlströms Svenska Industrier Ab (Ruotsi), Ahlstrom Canada Ltd (Kanada), Ahlström Development GmbH (Saksan Liittotasavalta), Cartiere Bosso S.p.A (Italia), Iittala Bruks Ab (Ruotsi), Iittala GmbH (Saksan Liittotasavalta), Iittala UK Ltd (Englanti), Ahlstrom Trading Inc (USA), Kamyr Ab (Ruotsi) 33 %, Kamyr Inc. (USA) 22 % ja Plywood & Door Manufacturers Corp. (USA) 12 %.

Yhtiö omistaa yhdessä Oy Kaukas Ab:n kanssa Englannissa Plywood & Timber Products Ltd:n ja holding-yhtiön välityksellä (A. Ahlström Oy 2/3 ja Kemi Oy 1/3 osakkeista) Saksan Liittotasavallassa Kämmerer GmbH:n.

AHVIONKOSKI OY

A. Ahlström Oy 47,5 %, Myllykoski Oy 28 % ja Oy Tampella Ab 24,5 %.

OY AIRAM AB

Oy Nokia Ab:llä on yli 50 % osakkeista. Mutta suuria omistajia ovat mm. Oy Strömberg Ab ja Lauri Jännes.

AITTO-KÖLI OY

Ulla Laurila 20 %, Liisa Paaermaa 20 %, Hanna Parviainen 20 %, Jussi Turunen 20 % ja Olva Turunen 20 %.

AJOKKI OY

Suomen valtio 96,5 % ja eräät valtion yhtiöt 3,5 %.

ALAKOSKI OY

G. A. Serlachius Oy 52,8 %, Tampereen Verkatehdas Oy 39 % ja H. Liljeroos Oy 8,3 %.

A-LEHDET OY

Yhtiön omistavat Yhtyneet Kuvalehdet Oy ja Apu-yhtiöt Oy.

OY ALKO AB

Yhtiön omistaa Suomen valtio.

Tytäryhtiöitä: Kantaravintolat Oy ja Yhtyneet Ravintolat Oy.

AMER-YHTYMÄ OY

Yhtiön omistivat ennen pörssiosakeantia Suomen Teknillinen Seura 34 %, Kauppakorkeakoulun Ylioppilaskunta 25 %, Ekonomiliitto 25 % sekä Maa- ja Vesitekniikan Tuki 16 %.

Näiden yhteisöjen määräämisvalta on säilytetty osakkeisiin liittyvien erilaisten äänimäärien avulla, vaikka yhtiöön on tullut yli 4300 uutta omistajaa.

Yhtymään fuusioitiin v. 1976 Amer-Sea Oy, Amer-Tupakka Oy, Golden Leaf Oy, Koho-Tuote Oy, Kukkameri Oy ja Oy Weilin & Göös Ab.

Tytäryhtiöiksi jäivät edelleen Kemion Oy ja Kuhakirja Oy.

Yhtiö omistaa yhdessä Apu-yhtiöt Oy:n kanssa Novamer Oy:n.

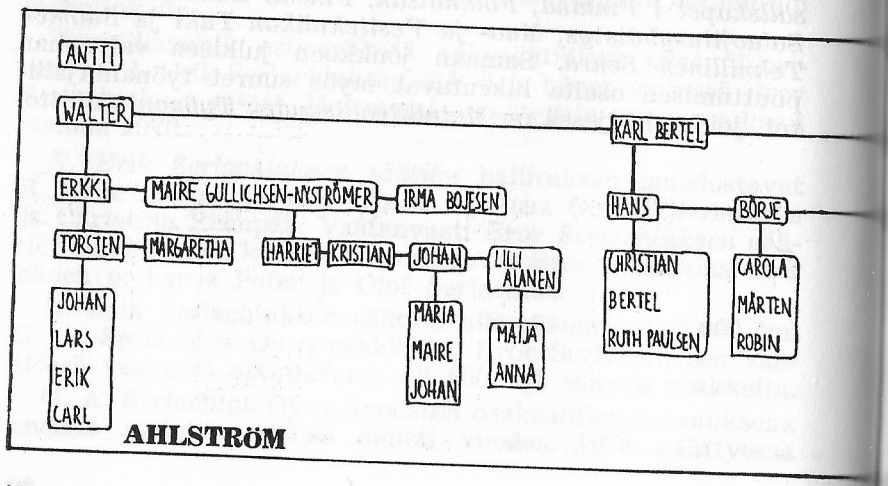

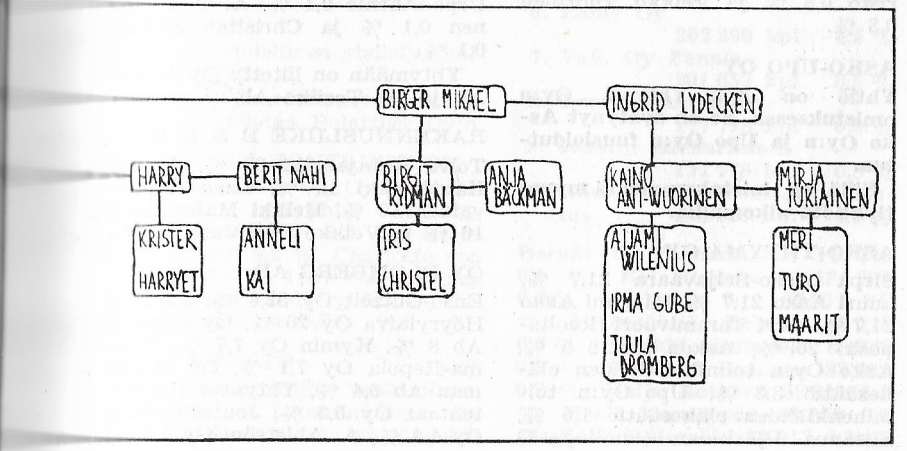

OY HERMAN ANDERSSON

Kajaani Oy 40 %, Rauma-Repola Oy 33 % ja Oulu Oy 27 %.

ANMATI OY

Maire Walden 40 %, Antti Arho 30 % ja Timo Juutilainen 30 %.

APU-YHTIÖT OY

Olli Lyytikäinen 99 %, Kirsti Lyytikäinen 0,5 % ja Yrjö Kokko 0,5 %.

AREX OY

Ilmari Helanto 64,8 %, Airi Helanto 33 %, Anneli Helanto 0,7 %, Antti Helanto 0,7 % ja Erkki Helanto 0,7 %.

ARO-YHTYMÄ OY

Simo Aro 99,4 %, Reijo Korhonen 0,3 % ja Lasse Nieminen 0,3 %.

Yhtymään kuuluu Katepal Oy.

Yhtiö omistaa yhdessä OTK:n ja Lemminkäinen Oy:n (à 30,5 %) sekä Tampereen Kattohuopa Oy:n (8,5 %) kanssa Oy Roofing Ab:n.

ASA-RADIO OY

A. A. Sakrelius 99 %, Riitta-Maija Peltonen 0,3 %, Tauno Vuoristo 0,3 % ja Veikko Vuorinen 0,3 %.

ASKO-UPO OY

Yhtiö on Asko-Yhtymä Oy:n omistuksessa. Se on syntynyt Asko Oy:n ja Upo Oy:n fuusioidattua.

Sillä on toistakymmentä myyntiyhtiötä ulkomailla.

ASKO-YHTYMÄ OY

Sirpa Asko-Seljavaara 21,7 %, Lauri Asko 21,7 %, Mirjami Asko 21,7 %, Arvi Tammivuori (kuolinpesä) 20 %, Askon säätiö 5 %, Asko Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö 3,3 %, Upo Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö 1,6 %, Susanna Björkman (kuolinpesä) 1,6 %, Kauko Grönberg 0,8 %, Elli Snellman 0,8 %, Pentti Avotie 0,7 %, Kerttu Avonius 0,3 %, Mauri Avotie (kuolinpesä) 0,3 % ja Helvi Haakana 0,3 %.

ASPO OY

(ent. G. H. H.)

Yhtiötä hallitsee Polttoaineosuuskunta.

Yhtiöön on fuusioitu Aspotrading Ltd Oy, Kovakone Oy, Oy Paramic Ab ja Oy Troili Ab.

ATINA OY

R. Erik Serlachius 99,9 %, Gustaf Serlachius 0,05 % ja Christina Reenpää 0,05 %.

OY BENSOW AB

Robert Jansson 99,7 %, Karin Jansson 0,2 % ja Maud Jansson 0,1 %.

BERGENHEIM-YHTIÖT OY

(ent. Lääketuonti Oy)

Holger Bergenheim 40,2 %, Ky Holger Bergenheim & Co 33 %, Torsten Bergenheim 5,4 %, Brita Bergenheim 5,4 %, Christian Bergenheim 5,4 %, Kenneth Bergenheim 5,4 %, P. E. örthen 4,9 %, Urpo Aarnio 0,1 %, A. T. Hietanen 0,1 % ja Christian Zitting 0,1 %.

Yhtymään on liitetty Oy Epeko Ab ja Oy Tosilko Ab.

RAKENNUSLIIKE B & K OY

Toivo Katajamäki 60 %, Sirkku Katajamäki 10 %, Lasse Kirjavainen 10 %, Heikki Malkavaara 10 % ja Veikko Tuominen 10 %.

OY BLOMBERG AB

Enso-Gutzeit Oy 32,4 %, Suomen Höyrylaiva Oy 20 %, Oy Kaukas Ab 8 %, Kymin Oy 7,7 %, Rauma-Repola Oy 7,1 %, Oy Hackman Ab 6,4 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 5,3 %, Joutseno-Pulp Oy 4,4 %, A. Ahlström Oy 4,2 %, Myllykoski Oy 1,1 %, Oy Tampella Ab 1,1 % ja Savo Oy 0,3 %.

HÖYRYLAIVA OY BORE

Hans von Rettig 74,2 %, Gilbert von Rettig 23,6 %, Hans von Rettig & Co Ky 0,9 %, P. C. Rettig & Co 0,8 %, Avesta Jernverk 0,2 %, Oy Julius Tallberg Ab 0,1 %, Gunnar Liljeqvist 0,1 %, Lilith Beckett 0,04 %, J. Krutscoff 0,04 %, H. F. Storm 0,04 %, Bore Lines AB 0,01 % ja C. M. Trapp 0,01 %.

BRADE OY

Jouko Brade 48 %, Lamy Oy 37 % ja Laaduntarkastus r.y. 5 %.

OY COFA AB

Peter Fazer 25,5 %, Sven Fazer 13,9 %, Magnus Linder 12,4 %, Ulla von Wendt 12,4 %, Claes Hagelstam 12,1 %, Monica Salovaara 12,1 %, Marianne Heikkinen 11 %, Brita Fazer 0,6 % ja Kitty Fazer 0,07 %.

DULCIMARA OY

Tellervo Walden 60 %, Eeva-Liisa Glörsen 20 %ja Kaarle Walden 20 %.

EKONO OY

Energiataloudellinen yhdistys hallitsee yhtiötä.

Yhdessä suurteollisuuden kanssa yhtiö omistaa Polartest Oy:n.

EKSTRÖMIN KONELIIKE OY

Iris Schütt 27,5 %, Oy Ekström & Co Ab (tytäryhtiö) 16,7 %, Robert Lindberg 9,2 %, Helen von Hertzen 9,2 %, Charlotte von Hertzen 9,2 %, Lars von Hertzen 9,2 %, Inga Lindberg 9,2 %, Susanne Bentolila 5,5 % jne.

KY ELEMENTO

Kommandiittiyhtiön vastuullinen yhtiömies on Lemminkäinen Oy sekä "äänettömiä" yhtiömiehiä Eva Vilamo-Pentti ja K. H. Pentti.

ELEMENTTITYÖ OY

Pentti Järvenranta 50 %, Tampereen Elementti Oy 37,5 %, Pauli Kemmo 8,5 % ja Olavi Murtomäki 4 %.

Tampereen Elementti Oy:n omistavat Erkki Kahila 25,6 %, Olavi Murtomäki 25,6 %, Salli Noppa 25,6 % ja Pauli Kemmo 23,3 %.

OY ELORG-DATA AB

V/O Electronorgtechnika (Neuvostoliitto) 57,7 %, KOP 15,4 %, Oy Nokia Ab 15,4 % ja Oy Teboil Ab 11,5 %.

ENSO-GUTZEIT OY

(2. 4. 1976)

Yhtiössä on noin 21 300 osakasta.

1. **Suomen valtio**
   19 892 983 kpl 51,8 %
2. **Kansaneläkelaitos**
   5 624 188 kpl 14,6 %
3. **Suomen Pankki**
   3 952 981 kpl 10,3 %
4. **Enso-Gutzeit Oy:n eläkesäätiö**
   1 265 551 kpl 3,3 %
5. **Enso-Gutzeit Oy:n eläkekassa 520 972 kpl 1,4 %**
6. **Lamy Oy**
   202 399 kpl 0,5 %
7. **Vak. Oy Fennia**
   201 059 kpl 0,5 %
8. **Jens Zachariassen**
   177 778 kpl 0,5 %
9. **Joakim Zachariessen**
   177 778 kpl 0,5 %
10. **Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 168 212 kpl 0,4 %**

Berndt G. Zachariassen 140 778 0,4 %, Bo Strömberg 134 628 0,4 %, Nelikanta Oy 107 052 0,3 %, Eläkesäätiö Polaris 95 718 0,2 %, Eerikki Rutanen 88 889 0,2 %, Henrikki Rutanen 88 889 0,2 %, Maija Rutanen 88 889 0,2 %, Heidi Vainionpää 82 356 0,2 %, Raili Peltomäki 81 917 0,2 %,

Kauko Vainionpää 82 356 0,2 %, Vak. Oy Pankavara 76 527, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 61 634, Eric V. Söderström 53 298, Heikki Rancken 45 089, Toini Nikander 41 630, Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 40 991, Yksityiskoulujen Eläkekassa 38 980, Tornator Oy 37 323, E. J. Längmanin A-rahasto 36 750, Kesk.yhtiö Metsäpalo 31 296 jne.

Tytäryhtiöitä: Aunuksen Puuliike Oy, Enso-Talo Oy, Oy Finnlines Ab, Oy Heinolan Faneritehdas (fuusioitu pääyhtiöön), The Insulite Co of Finland Oy, Merivienti Oy, Vak. Oy Pankavara, Tornator Oy ja Oy Waldhof Ab.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Boise-Griffin Steamship Co.Inc. (USA) 42,5 %, Cartonneries du Maroc Ondumar (Marokko) 15 %, Enso AG (Sveitsi), Enso Italia S.p.A, Enso Marketing Company Ltd (Englanti), Oy Enso-Trading Ab (Ruotsi), Enso Trading Handelsgesellschaft m.b.H (Itävalta), Finntransit Ltd (Englanti), Firma Johann Heinrich Poppe (Saksan Liittotasavalta) ja Speter S.r.L. (Italia).

Yhdessä Kymin Oy:n kanssa yhtiö omistaa Eurocan Pulp & Paper Co Ltd:n Kanadassa (á 50 %), jonka tytäryhtiöitä ovat Eurocan Enso Far East Co Ltd (Japani) ja South East Asia Co. Pte. Ltd (Singapore).

OY A-E ERICKSON AB

Yhtiö on suurten teollisuusyhtiöiden omistuksessa. Suurimmat osakkaat ovat Enso-Gutzeit Oy 30,6 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 17,0 %, Suomen Höyrylaiva Oy 13,7 %, Rauma-Repola Oy 5,9 %, Höyrylaiva Oy Bore 5,8 %, SOK 4,1 % ja Oy Stevedoring Ab 3,6 %.

OY ERIVAN HOLDING AB

Peter Fazer 26,2 %, Sven Fazer 16,4 %, Brita Fazer 8,2 %, Fredrik Fazer 8,2 %, Gustaf Fazer 8,2 %, Majlen Fazer 8,2 %, Claes Hagelstam 8,2 %, Magnus Linder 8,2 % ja Monica Salovaara 8,2 %.

ESAN KIRJAPAINO OY

Tämän Etelä-Suomen Sanomia kustantavan yhtiön suurimpia omistajia ovat Heli Kyttä 31,7 %, Ossi Kivekäs 30,2 %, Toini Mesiäinen 18,4 % ja Hilkka Pöysälä 5,2 %.

ETELÄ-SUOMEN VOIMA OY

Oy Tampella Ab 57,5 %, Helsingin kaupunki 26,7 %, Kotkan kaupunki 11,1 % ja Enso-Gutzeit Oy 4,7 %.

EUROMARKET LTD OY

Jorma Ihatsu 27 %, Olavi Uitto 27 %, Yrjö Uitto 27 %, Erkki Päivinen 14 % ja Arto Seppä 5 %.

EVOY OY

Emanuel Walden 99,67 %, Louie Walden 0,15 % ja Rudolf Walden 0,15 %.

FACTORING RAHOITUS OY

SYP 19 %, Oy Mandatum Ab 18 %, Osamaksu Oy 18 %, HOP 15 %, Osuuspankkien Keskuspankki Oy 15 % ja Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki 15 %.

FARMOS OY

Yhtiön suurimpia omistajia ovat Osuuspankkien Keskuspankki Oy, Tuottajain Lihakeskuskunta, Lounais-Suomen Osuusteurastamo, Lihakunta, Valio, Agronomien Yhdistys, MTK, Hankkija, Aura ja SOK.

Yhtiöön on fuusioitu tytäryhtiöt Dipolar Oy, Lääke Oy,

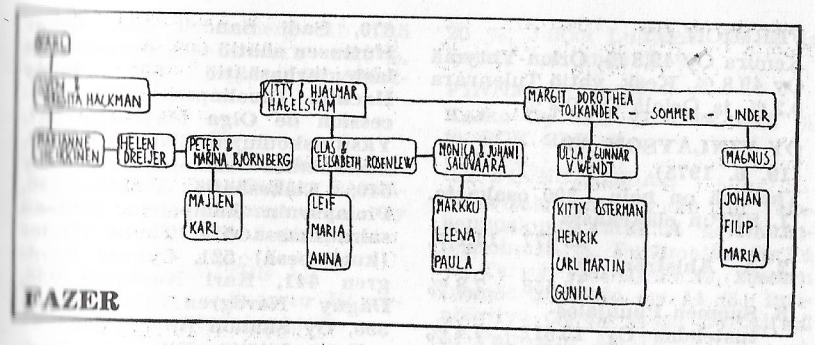

Lääketukku Oy, Lääketalo Oy, Oy Suomen Rohdosyhtymä ja Farvas-Rehu Oy.

Itsenäisiä tytäryhtiöitä ovat Pohjolan lääketehdas Medipolar Oy 55,3 % ja Pitäjänmäen Tehdastalo Oy.

OY KARL FAZER AB

Peter Fazer 17,7 %, Helen Dreijer 10,6 %, Marianne Heikkinen 11,0 %, Ulla von Wendt 7,6 %, Monica Salovaara 6,0 %, Clas Hagelstam 5,9 %, Sven Fazer 5,3 %, Karl Sommer 3,1 %, Johan Linder 2,9 %, Filip Linder 2,9 %, Maria Linder 2,9 %, Majlen Fazer 2,8 %, Karl Fazer 2,8 %, Jan Fazer 2,8 %, Magnus Linder 2,2 %, Anna Hagelstam 2,1 %, Leif Hagelstam 2,1 %, Maria Hagelstam 2,1 %, Markku Salovaara 2,7 %, Lena Salovaara 2,1 %, Paula Salovaara 2,0 % jne.

Oululaisen Mylly Oy on tytäryhtiö.

Yhtiö on yhdistänyt Colombian, Oululaisen, Hildénin ja Fazerin konditoriamyymälät ja kahvilat. Niitä hallitsevat Oy Cofa Ab ja Oy Go-Inn Ab.

Yhtiö on perustanut monikansallisen Nestlén kanssa sveitsiläisen tytäryhtiön Nordgrillin, joka laajentaa Pohjoismaissa Go-Inn -ravintolaketjua.

Yhtiö omistaa Ruotsissa AB Svenska Karl Fazerin, johon on liitetty Mazetti-nimisen yhtiön tuotannollinen toiminta. Lisäksi yhtiöllä on tuotannollista toimintaa Länsi-Berliinissä.

VAK. OY FENNIA
(23. 2. 1976)

Yhtiössä on noin 700 osakasta. Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus omistaa tytäryhtiöineen (Oy Fabianinkatu 8, Suomen Vakuutus Oy, Vak. Oy Ursa ja Kiint. Oy WHW) 140 853 osaketta 50,3 %.

Muita suuria omistajia ovat kesk. yhtiö Eläke-Varma 38 793 13,9 %, SYP 38 778 13,9 %, Oy Kiinteistö-Alta Ab (tytäryhtiö) 7 491 2,7 %, Vak. Oy Pohjola 7 069 2,5 %, Union Rückversicherungs-Gesellschaft 5 286 1,9 %, E. J. Nygren & Co ky 1 786 0,6 %, Henning von Hertzen 1 638 0,6 %, Magnus von Hertzen 1 460 0,5 %, Vak. Oy Alandia 1 346 0,5 %, Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag 1 346 0,5 %, Åbo Akademin säätiö 1 322 0,5 %, Rolf Tollander (kuolinpesä) 1 200 0,54 %, Iikka Wallin 984 0,4 %, Gunnar von Hertzen 648 0,2 %, Eric J. Nordman 600 0,2 % jne.

Yhtiö omistaa 5 % englantilaisesta Treaty Reinsurances Ltd:stä.

FERMION OY

Kemira Oy 49,8 %, Orion-Yhtymä Oy 49,8 %, Kesk. yhtiö Tulenvara 0,2 % ja Oriola Oy 0,2 %.

OY FINLAYSON AB
(19. 6. 1975)

Yhtiössä on noin 1 300 osakasta.

1.	**SYP:n eläkekassa**	**29 677**	**14,1 %**
2.	**A. Ahlström Oy**	**16 553**	**7,8 %**
3.	**Suomen Puunjalostustehdas Oy**	**15 612**	**7,4 %**
4.	**Walter ja Andree de Nottbeckin säätiö**	**11 837**	**5,6 %**
5.	**Forssan Rakennus Oy**	**10 150**	**4,8 %**
6.	**Nelikanta Oy**	**9 048**	**4,3 %**
7.	**Aaltosen Kenkätehdas Oy**	**7 707**	**3,6 %**
8.	**Oy Finlayson Ab:n eläke- ja avustussäätiö**	**7 129**	**3,4 %**
9.	**Sigrid Juseliuksen säätiö**	**7 120**	**3,4 %**
10.	**Emil Aaltosen säätiö**	**5 950**	**2,8 %**

Oy Possessor Ab 5 632 (1,9 %), Oy Finlayson Ab:n toimihenkilöiden yleinen eläkesäätiö 3 357 1,6 %, John Hjelt 3 000 1,4 %, Oy Tampella Ab 2 961 1,4 %, Andree de Nottbeck 1 944 0,9 %, Svenska Litteratursällskapet 1 704 0,8 %, Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 1 686 0,8 %, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto 1 482 0,7 %, Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys 1 444 0,7 %, Helene de Nottbeck 1 221 0,6 %, Oy W. Rosenlew Ab 1 081, Svenska Kulturfonden i Björneborg 1 071, Abo Akademin säätiö 1 024, Inga Rosenlew 929, Finlayson-tehtaan omistajien perustama avustussäätiö 924, Iris Reelfs 854, Elna von Seidlitz-Lambrecht 825, C.H. Ek 812, Nils Petrell 772, Suomen Pipliaseura 735, Margit Boije 670, Sadi Sandell 633, Oskar Huttusen säätiö 609, Borgströmin lastentarhasäätiö 577, Betty Hacklin (kuolinpesä) 570, Succession de Olga Mayensky 557, Yksityiskoulujen Eläkekassa 546, Suomalaisia Arvopapereita Oy 540, Eläkesäätiö Polaris 536, Finlaysonin Tampereen tehtaan sairauskassa 525, Thyra Winter (kuolinpesä) 521, Gunnar Nordgren 441, Karl Nordgren 435, Dagny Nordgren (kuolinpesä) 390, Oy Skanoil Ab 387 jne.

Tytäryhtiöitä: Kiint. Oy Amurinlinna, Oy Coats-Finlayson Ab, Oy Fennosilk Ab, Forssan Rakennus Oy, Forssan Vuokratalo Oy, Kainuun Tekstiili Oy, Porin Puuvilla Oy, Oy Rukka Products 50 %, Muovitehdas Oy Ulvila 50 %, Tikkurila Oy ja Vaasan Puuvilla Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Finlayson GmbH (Saksan Liittotasavalta), Finlayson Försäljnings AB (Ruotsi), A/S Finlayson-Danmark (Tanska), Friitala France Sarl (Ranska) ja Vinsotén AB (Ruotsi) 50 %.

FINNAIR Oy

Suomen valtio 75,2 %, Neste Oy 8,8 %, KOP 3,3 %, Wihuri-Yhtymä Oy 2,1 %, Vak. Oy Pohjola 1,2 %, Enso-Gutzeit Oy 1,2 %, Kesk. yhtiö Sampo 0,9 %, SYP 0,9 % jne.

Tytäryhtiöitä: Aero Oy, Oy Aurinkomatkat, Oy Finnmatkat Ab, Imatran Matkatoimisto Oy, Interhotel Oy (yli 50 %), Matkatoimisto Oy Area, Mikkelin Matkatoimisto Oy, Suomen Matkatoimisto Oy, Suomen Ulkomaanmatkat Oy ja Tähtilinjat Oy.

OY FINNATOM AB

A. Ahlström Oy 12,5 %, Oy Nokia Ab 12,5 %, Rauma-Repola Oy 12,5 %, Oy W. Rosenlew Ab 12,5 %, Oy Strömberg Ab 12,5 %, Oy Tampella Ab 12,5 %, Valmet Oy 12,5 % ja Oy Wärtsilä Ab 12,5 %.

FINNBOTNIA Oy

Insinööriteho Oy, Oulun Maarakennuspojat Oy, Oulun Rakennus Oy ja Rakennusvoima Oy (à 25 %) omistavat yhtiön.

OY FINNCARRIERS AB

Finnlines Oy ja Suomen Höyrylaiva Oy omistavat yhtiön.

FINNISH CHEMICALS OY

Imperial Chemical Industries Ltd (Englanti) 33,3 %, Solvay & Cie S.A. (Belgia) 33,3 % ja Enso-Gutzeit Oy 33,3 %.

OY FINNISH DESIGN CENTER AB

Yhtiön suurimpia omistajia ovat Oy Fiskars Ab, Oy Finlayson Ab ja Oy Wärtsilä Ab à 10 %, Suomen Trikoo Oy 8 %, Oy Tampella Ab 7,5 %, Oy Artek Ab 6,8 %, Oy Stockmann Ab 6,7 % jne.

OY FINNETANOL AB

Oy Kaukas Ab 12,3 %, Kemi Oy 12,3 %, Metsäliiton Teollisuus Oy 12,3 %, Oy Wilh. Schauman Ab 12,3 %, G. A. Serlachius Oy 12,3 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 12,3 %, Kymin Oy 9,7 %, Oy Nokia Ab 8,3 % ja Oy Tampella Ab 8,3 %.

OY FINNISH PERODIXES AB

Kymin Oy 50 %, Laporte Industries Ltd (Englanti) 25 % ja Solvay & Cie S. A. (Belgia) 25 %.

OY FINNIS STEVEDORES AB

Yhtiön omistavat Oy Stevedoring Ab ja Oy Åkerman Ab.

FINNLUHTA OY

Pekka Luhtanen 31 %, Heikki Luhtanen 20 %, Mikko Luhtanen 20 %, Jukka Luhtanen 20 % ja Leena Luhtanen 9 %.

FINNMATCH OY

Kesko Oy 33,3 %, OTK 33,3 % ja SOK 33,3 %.

OY FINNSTROI AB

Polar-rakennus Oy 20 %, Rakennuskunta Haka 14 %, Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy 14 %, Teräsbetoni Oy 14 %, Yleinen Insinööritoimisto Oy 14 %, Insinöörityö Oy 12 % ja Oy Alfted A. Palmberg Ab 12 %.

OY FISKARS AB
(20. 4. 1976)

Yhtiössä on noin 900 osakasta.

1.	**A. I. von Julin (kuolinpesä)**	**10 970**	**5,2 %**
2.	**Elsa von Julin**	**9 710**	**4,6 %**
3.	**Rachel von Julin (kuolinpesä)**	**9 315**	**4,4 %**
4.	**Jacob von Julin**	**8 081**	**3,8 %**
5.	**Göran J. Ehrnrooth**	**5 950**	**2,8 %**
6.	**Louise Ehrnrooth**	**5 000**	**2,4 %**
7.	**Oy Orte Ab**	**4 000**	**1,9 %**
8.	**Mary Tallberg**	**4 000**	**1,9 %**
9.	**Robert Ehrnrooth**	**3 885**	**1,8 %**
10.	**T. Gunnar Nyström**	**3 765**	**1,8 %**

Olof Bruncrona 3 745 1,8 %, Erik Hisinger-Jägerskiöld (kuolinpesä) 3 600 1,7 %, Karin Nyström (kuolinpesä) 3 500 1,6 %, Peter Hartwall 3 345 1,6 %, Wilhelm Bruncrona 3 340 1,6 %, John Lindsay von Julin 3 265 1,6 %, Gerda Ahola 3 255 1,5 %, Claes-Johan Hisinger-Jägerskiöld (kuolinpesä) 3 005 1,4 %, Anna Therman 2 740 1,3 %, Johannes Frankenhaeuser 2 575 1,2 %, Margaretha Gripenberg 2 485 1,2 %, Ulla Bruncrona 1,1 %, Aino Hök 1,0 %, Fredells Trävaru (Margit Fredell) 1,0 % ja Lindsay von Julin & Co ky 1,0 %.

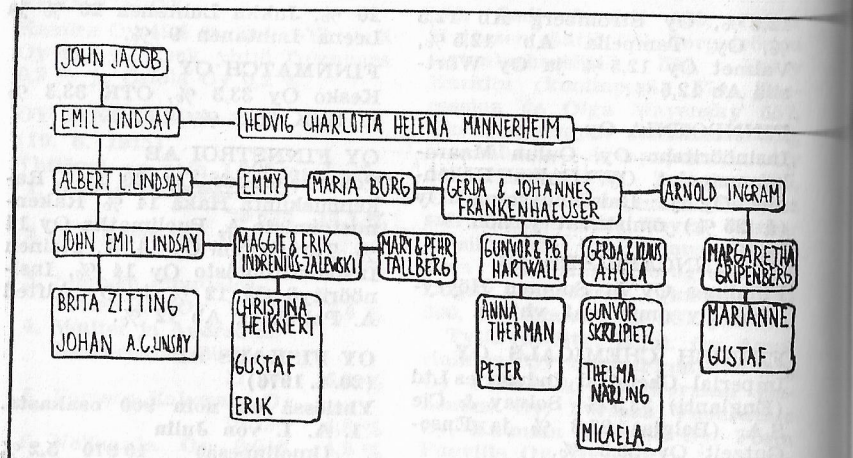

VON JULIN

Muita suuria osakkaita (0,5—1 %) ovat: Ebba Lindahl, Eläketurvakeskus, Carl Borg, Oy Mogador Ab, Rolf Tollander (kuolinpesä), Jarl Gripenberg, Kristina Engberg, Marianne von Limburg-Stirun, Gerda Frankenhaeuser (kuolinpesä), Christina Heiknert, Thomas Tallberg, Karin von Bonsdorff (kuolinpesä), Gunilla Grotenfelt, Paul Martinmaa, Brummerit (Anna, Hans, Karin, Lars-Johan ja Sigrid) sekä Tallbergit (Carina, Susanna ja Thomas).

Tytäryhtiöitä: Oy Ferraria Ab, Oy Filektron Ab, Oy Metra Ab ja Oy Predium Ab.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Ballena Ltd (Englanti), Fiskars A/S (Tanska), Fiskars GmbH (Saksan Liittotasavalta), Fiskars GmbH (Itävalta) ja Fiskars Svenska AB (Ruotsi). Yhdessä Osuuskunta Metsäliiton kanssa yhtiö omistaa Oy Metsä-Skogby Ab:n á 50 % ja Pohja-yhtiöiden kanssa Tietotyö Oy:n á 50 %.

PANKKIIRILIIKE ANE GYLLENBERG OY

K. E. Stenius 98,7 %, Ane Gyllenberg 0,7 % ja Sylvia Stenius 0,7 %.

GYPROC OY

Paraisten Kalkki Oy 50 % ja Ab Gyproc 50 % (Ruotsi) omistavat yhtiön.

OY HACKMAN AB

Birgitta Rozat 12,2 %, Mary-Ann Hackman 12,2 %, Adrianne Ekström 4,7 %, Gustaf Hackman 4,7 %, Gunilla Hackman 3,8 %, Henry Hackman 3,8 %, Johan Hackman 3,8 %, Doris Harkimo 3,8 %, Mårten Ekström 3,7 %, Björn Hackman 3,7 %, Barbro Köhler 3,4 %, Jan Hörhammer 3 %, Tessi Fazer 2,4 %, Daisy Ekström 1,9 %, Eva Stewen 1,9 %, Henrick Hackman 1,9 %, Ebba Valentini 1,9 %, Peter Fazer 1,8 %, Marianne Heikkinen 1,8 %, Henrick Hackman 1,7 %, Holger Thesleff 1,4 %, Helene Franzén 1,3 % jne.

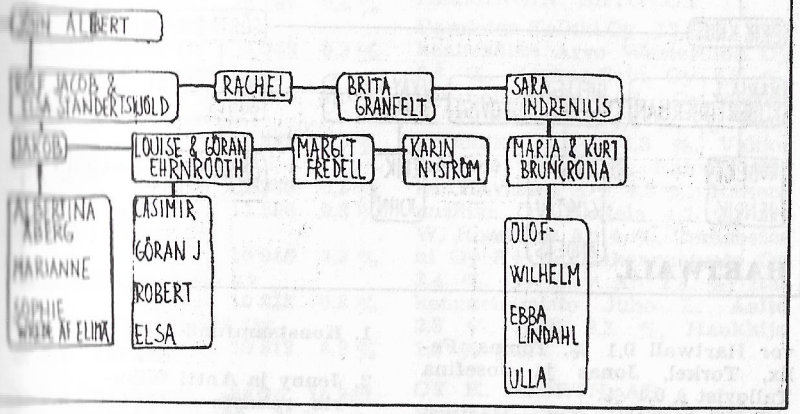

Yhtiö omistaa 4/5 Havin Oy:n osakekannasta.

RAKENNUSKUNTA HAKA

Osuuskuntamuotoisessa Hakassa on suurimmat osuudet Elannolla, OTK:lla, Vahinko-Kansalla, Kulutusosuuskuntien Keskusliitolla, SAK:lla ja Henki-Kansalla. Muutamilla ammattiliitoilla (Kirjatyöntekijäin liitto, Kunnallisten viran- ja toimenhaltijain liitto, Liiketyöntekijöiden liitto, Metallityöväen liitto) on pienehköt vähemmistöosuudet samoin kuin eräillä Hakan rakentamilla asunto-osakeyhtiöillä.

KESKUSOSUUSLIIKE HANKKIJA

Hankkija on osuuskuntamuotoinen. Osuuskunnan jäseninä on osuuskauppoja, osuusmeijereitä, maatalousosuuskuntia, osuusteurastamoja yms.

Tytäryhtiöitä: Autonovo Oy, Oy Farmer Ab, Oy Labor Ab, Aimo Lindgren Oy, MTK-tehtaat Oy, Suomen Vesi- ja Lämpöjohto Oy, Tampereen Rakennuskone Oy, Oy Tarvikeyhtymä Ab ja Oy Union-Öljy Ab.

RAKENNUS OY HARTELA

Emil Hartela (kuolinpesä) 33,3 %, Antti Hartela 33,3 % ja Jaakko Hartela 33,3 %.

Samat omistajat omistavat Oy Semeran, Urakoitsijat Oy:n ja M. Ylismäki Oy:n.

OY HARTWALL AB

P. G. Hartwall (kuolinpesä) 13,9 %, Anna Hartwall (Therman) 11,9 %, Peter Hartwall 11,9 %, Erik Hartwall 10,6 %, John Hartwall 10,6 %, Henrik Therman 7,4 %, Robert Therman 7,4 %, Gösta Hartwall (kuolinpesä) 4,9 %, Anders Tallqvist, 3,8 %, Gustav Tallqvist 3,8 %, Johan Tallqvist 3,7 %, Hellen Tallqvist 3,6 %, Helmi Hartwall (kuolinpesä) 2,3 %, Marja Therman 1,1 %, Oy Hartwall Ab:n yhteiseläkesäätiö 0,8 %, Kay Hartwall 0,8 %, Wanda Hartwall 0,2 %, Charlotta ja Staffan Tallqvist à 0,2 %, Gun-

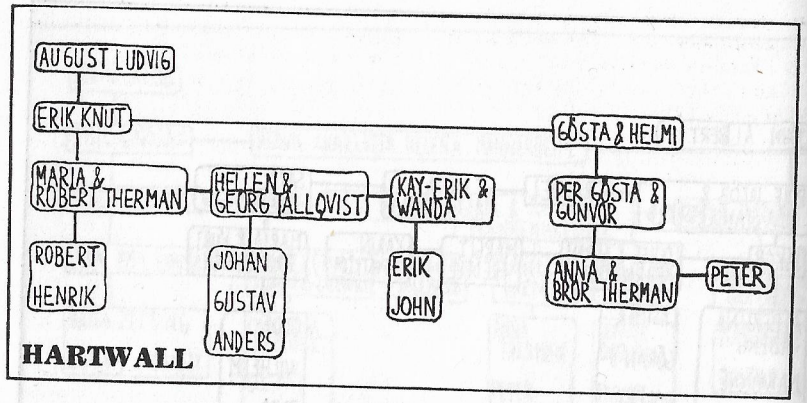

vor Hartwall 0,1 %, Tomas, Felix, Torkel, Jonas ja Josefina Tallqvist à 0,1 %.

Tytäryhtiöitä: Oy Hartwa-Trade Ab, Oy Hartwall Vending Ab sekä yhdessä Rautakonttori Oy:n ja Oy Julius Tallberg Ab:n kanssa Oy Ironvip Ab.

HELKAMA OY

Eero Helkama 25 %, Matti Helkama 25 %, Paavo Helkama 25 % ja Pekka Helkama 25 %.

Yhtymään kuuluvat Ase Oy, Auto-Helkama Oy, Forste Oy, Novi Oy, Suomen Koneliike Oy ja Uuttera Oy.

AB HELSINGFORS STEAMSHIP COMPANY LTD.

Berndt Nielsen 83,3 %, Oy Henry Nielsen Ab 16,5 % ja Iris Nielsen 0,2 %.

HELSINGIN OSAKELIIKE OY

Osmo P. Karttunen 96,4 %, Liisa Karttunen 0,9 %, Petra Karttunen 0,9 %, Petteri Karttunen 0,9 % ja Pirkko Karttunen 0,9 %.

HELSINGIN OSAKEPANKKI (1. 3. 1976)

Yhtiössä on noin 22 000 osakasta.

1.	**Konstsamfundet**	327 721	7,8 %
2.	**Jenny ja Antti Wihurin rahasto**	154 650	3,7 %
3.	**HOP:n eläkesäätiö**	122 385	2,9 %
4.	**Abo Akademin säätiö**	106 456	2,5 %
5.	**Forum Henrici Fastighets Ab**	100 886	2,4 %
6.	**Suomen Tankkilaiva Oy**	76 799	1,8 %
7.	**Ab Hufvudstadsbladet**	68 571	1,6 %
8.	**Svenska Teatern i Helsingfors**	62 680	1,5 %
9.	**Oy Investor Ab**	61 170	1,5 %
10.	**Sigrid Juseliuksen säätiö**	48 263	1,1 %
11.	**Aktieförvaltning Ab**	45 000	1,1 %
12.	**Metsätila Oy**	43 607	1,0 %
13.	**SHO:n konttorihenkilökunnan eläkesäätiö**	32 326	0,8 %
14.	**Helmikas Ab**	28 407	0,7 %
15.	**Suomen Höyrylaiva Oy**	28 224	0,7 %
16.	**Ilmari Helander**	26 186	0,6 %
17.	**Gunnar Stenkull**	23 145	0,6 %
18.	**Lars Nygren**	19 480	0,5 %
19.	**Kesk. yhtiö Eläke-Varma**	18 734	0,4 %
20.	**Suomen Hiilihappoteollisuus Oy**	18 596	0,4 %
21.	**Suomen Vanutehdas Oy**	15 258	0,4 %
22.	**Rakel Wihuri**	15 167	0,4 %
23.	**Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy**	14 348	0,3 %
24.	**Oscar öflundin säätiö**	12 500	0,3 %
25.	**Brita Bergenheim**	11 880	0,3 %
26.	**Vaasan kaupunki**	11 340	0,3 %
27.	**Emil Österberg**	11 200	0,3 %
28.	**Lääketuonti Oy**	10 940	0,3 %
29.	**Palkki Oy & Co ky**	10 813	0,3 %
30.	**Paraisten Kalkki Oy**	10 813	0,3 %

Niilo Helanderin säätiö 10 302, Kai Hallman 10 100, Vak. Oy Fennia 9 784, Eläkesäätiö Polaris 9 450, Ole Stolzenberg 9 078, SHO:n laivapäällystön eläkesäätiö 8 979, Risto Järnefelt 8 623, Oy Nokia Ab:n toimihenkilöiden eläkesäätiö 8 236, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 8 179, Eero Nelimarkka 7 801, Kesk. yhtiö Yrittäjäin Vakuutus 6 888, KOP 6 699, Suomen Punainen Risti osanstoineen 6 596, Valborg Nygren 6 565, Suomen Keskinäinen eläinvakuutusyhtiö 6 451, Oulun Rakennus Oy 6 335, Veljekset Gröndahlin säätiö 6 000, E. J. Nygren & Co ky 6 000, Herman Aironen 5 708, J. W. Suominen Oy 5 670, Arvid Järvinen 5 286, Svenska Teatern garantiförening 5 140, Toini Nikander 5 053, Hakon Borup 4 936, Nelikanta Oy 4 874, Veikko Hiltunen 4 760, Oy Hackman Ab 4 245, Clarissa Hagert 4 200, Svenska Litteratursällskapet 4 133, Oskar Huttusen säätiö 4 131, Harry Blomqvist 3 900, Karen Bonsdorff 3 866 jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Asiakasluotto, Oy Finanssilaitos (fuusioitu 1977), Oy Helmikas Ab ja Oy Mikonkatu 9 sekä Hanse-Bank S.A. (Luxemburg) 10 %.

HELSINGIN SATO OY

Paraisten Kalkki Oy 13,4 %, Rakennusliike Arvo Westerlund Oy 6,4 %, Keskus-Sato Oy 6,3 %, Oy Lohja Ab 6 %, Oy Alfred A. Palmberg Ab 4,4 %, Oy Vesijohtoliike Huber 4,3 %, Vakiorakenne Oy 4,3 %, Rakennusliike Häyrinen Oy 4,3 %, Rakennusliike Oy Hartela 4,1 %, Oy W. Rosenlew Ab 4 %, Teräsbetoni Oy 3,4 %, Rakennustuote Oy 3,4 %, Oy Slev Ab 2,8 %, Rakennustoimisto Juho L. Aalto 2,8 %, SOK 2,3 %, Hankkija 1,3 % jne.

OY K. HJORTH AB

K. A. Hjorth 43,3 %, John Hjorth 43,3 %, Oy Hämeenkatu 31 12,0 %, Ilmari Hjorth 1,1 % ja Eric Kyander 0,2 %.

HOLDING MANUTAS OY

Pekka Herlin 66,3 %, Heikki Herlin 33,3 % ja Insinööritoimisto Oy Levator 0,3 %.

HOLLMING OY

Kersa Oy (Reino Salo) 33,3 %, Aila Salo 16,7 %, Aarno Mannonen 8,3 %, Leo Pöntynen 8,3 %, Aarne Hollming 8,3 %, Erkki Pulli 8,3 %, Elli Agge 4,3 %, Veikko Pulli 4,2 %, Heimo Pulli 3,5 %, Raimo Pulli 1,6 %, Tarja Salo 1,6 %, Marja-Liisa Salo 1,6 %, Reino Salo 0,01 % ja T. W. Hollming (perikunta) 0,01 %.

OY HOLY AB

Enso-Gutzeit Oy 13,7 %, Oy Kaukas Ab 10,7 %, Kemi Oy 9,4 %, Oulu Oy 9,0 %, Kajaani Oy 7,9 %, Sunila Oy 7,1 %, Rauma-Repola Oy 6,5 %, G. A. Serlachius Oy 5,9 %, Oy Wilh. Schauman Ab 4,1 %, Veitsiluoto Oy 4,1 %,

Kymin Oy 3,4 %, A. Ahlström Oy 3,2 %, Metsäliiton Teollisuus Oy 2,7 %, Oy Tampella Ab 2,7 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 2,6 %, Oy W. Rosenlew Ab 2,4 %, Joutseno-Pulp Oy 2,4 %, Suomen Selluloosayhdistys Finncell 1,4 % ja Oy Nokia Ab 1,2 %.

Yhtiön toiminta tapahtuu Suomen Selluloosayhdistyksen puitteissa.

OY HUBER AB

Kajliss Norrmén 15,3 %, Ulli Burmeister 14,5 %, Lisa Juselius 14,5 %, A. L. Ekholms Holding Ab 13,2 %, Oy Huberko Trading Ab (Claes Wahlberg ja Christian Huber) 12,6 %, C. Wahlberg 12,1 %, Oy Huber Ab:n eläkesäätiö 10 % ja G. W. Norrmén 9 %.

OY HUBERKO TRADING AB

Oy Huber Ab 80 %, Gustaf W. Norrmén 10 % ja Claes Wahlberg 10 %.

AB HUFVUDSTADSBLADET

Konstsamfundet omistaa yhtiön kokonaan. Konstsamfundet omistaa myös Oy Tilgman Ab:n, Kiint. Oy Forum Henricin ja Ab St Henrikin.

HUHTAMÄKI Oy

(22. 4. 1976,
ent. Huhtamäki-Yhtymä Oy)

Yhtiössä on noin 11 000 osakasta.

1. **Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistys**
   560 892 22,2 %
2. **Suomen Kulttuurirahasto**
   421 827 16,7 %
3. **Vak. Oy Ilmarinen**
   163 700 6,5 %
4. **Työväen Akatemian kannatusosakeyhtiö**
   62 552 2,5 %
5. **Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys**
   53 277 2,1 %
6. **Turun Yliopisto**
   49 208 2,0 %
7. **Suomen liikesivistysrahaston kannatusyhdistys**
   43 166 1,7 %
8. **Teresia Lönnström**
   38 203 1,5 %
9. **Vak. Oy Pohjola**
   34 368 1,4 %
10. **Oy Kontino Ab (Matikkalat)**
    30 150 1,2 %

Suomen Opettajain liitto 28 857 1,1 %, Oy Te-Ke Ab (Matikkalat) 28 607 1,1 %, Lääketukku Oy 24 145 1,0 %, Kesk. yhtiö Suomi-Salama 20 250 0,8 %, Aarre Falck 13 527 0,5 %, Fincos Oy 11 933 0,5 %, Eläketurvakeskus 10 000 0,4 %, Gunnar Åberg 9 999 0,4 %, Bertel Gardberg 9 034 0,4 %, Kauppakorkeakoulu 5 733 0,2 %, Pyrkijä Oy 5 477, Kalle Lagerstam 4 474, Runar Öhman 4 188, M. Huhtamäki 3 300, Elli Pakkanen 3 250, Hilkka Viljanen 3 250, V. ja O. Linnamon säätiö 3 211, Marjaleena Falck 3 203, Eero Falck 3 028, Janne Falck 3 028, Arne Erikoski 3 000, Suomen lasi- ja posliinityöväen liitto 3 000, Kansan Sivistysrahaston säätiö 2 946, Erkki Kuusinen 2 650, Fanny Similä (kuolinpesä) 2 435, Maiju Kvikont 2 337, Suomalaisen kirjallisuuden seura 2 270, Wiljo Saaristo 2 250, Suomen kirjatyöntekijöiden liitto 2 250, Suomen kirjatyöntekijöiden liiton työttömyyskassa 2 250, Vilho Wäiniö 2 238, Aarre Leikola 2 125, Erkki Pihlasmaa 2 074, Rautakirja Oy 2 034, Pernajan Koskenkylän suomalainen opintorahasto 2 000, Toivo Makkonen 2 000, Maanpuolustuksen Tuki r.y. 1 950, Rauman Vanhainkotiyhdistys 1 950, Oiva Inkilä 1 895, Agronomien Yhdistys 1 687, Jorma Jääskeläinen 1 575, Laura Jätyri 1 550, Hakaniemen Poliklinikka Oy 1 500, Erkki Hiltunen 1 500, Kerttu Kitunen 1 500, Martta Valanto 1 500, Erkki Helasmaa 1 500, Amylon Oy (Niemistöt) 1 500, Pakkaus Oy 1 484, Erkki Partanen 1 444, Vilho Wäiniön säätiö 1 375, Allan Saari 1 368, A. J. Seppälä 1 365, William ja Ester Otsakorven säätiö 1 350, Veikko Valasvaara 1 310, Else Madsen-Bech 1 300, Sotainvalidien Veljesliitto 1 300, Aleksei Windgradov 1 298, Veli Arvonen 1 217, Väinö Niva 1 215, Urho Salminen 1 204, Aarre Tuomola 1 178, Jorma Hyppölä 1 173, Sakari Mustakallio 1 170, Mannerheimin lastensuojeluliitto 1 132, Kaarlo Kivirikko 1 125, Meri Kyrki 1 070, Turun Liikemiesyhdistys 1 045, Kyllikki Klossner 1 034, Dan. Joh. Wadenin säätiö 1 013, Jussi Kurikka 1 013, Inkeri Vikainen 1 013, Ulla Makkonen 1 000, Pentti Ekbom 1 000, Kalervo Seppä 995, Esa Aho 963, Aarno Turunen (kuolinpesä) 960, Pekka Brummer 950, Helvi Partanen 936, Kerttu Elonen 930, Satu Tikkanen 927, Alli Paasikiven säätiö 925, Torvald Carlson 907, Ossi Palva 900, J. W. Rangell 900 jne.

Yhtymään kuuluvat seuraavat tytäryhtiöt: Aeropak Oy, Fincos Oy (myyty v. 1976), Oy Finnfoods Ltd, Kartanot Oy, Kemistien Oy, Lääketukku Oy, Lönnström Oy, Kiint. Oy Mensa, Oy Merkur Rohdos Ab, Noster Oy, Pyrkijä Oy, Siltapirtti Oy, Suomen Kalastus Oy, Suomen Säilyke Oy ja Tehomainos Oy.

Tuotantoyksiköitä ovat lisäksi Fincos, Suklaatehdas Hellas, Säilyketehdas Jalostaja, Lääkeainetehdas, Lääketehdas Leiras, Viini- ja likööritehdas Marli, Elintarviketehdas Mensa ja Pakkaustehdas Polarpak.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Finnfoods AB (Ruotsi), Finnfoods GmbH (Saksan liittotasavalta), Finnfoods Inc. (USA), Fyens Konservesfabrik A/S (Tanska), Lönnström Armaturfabrik AB (Ruotsi), O.Y. Norfinn A.S. (Norja), Polarcup Ltd (Englanti) ja Polarpak GmbH (Saksan liittotasavalta).

HUONEISTOKESKUS

Veijo Merjamaa 50 %, Vak. Oy Fennia 30 % ja SYP 20 %.

HUONEISTOMARKKINOINTI OY

Rauma-Repola Oy 27 %, Vakuutus Oy Pohjola 27 %, Tukkukauppojen Oy 27 % ja KOP 19 %.

HYVILLA OY

Oy Finlayson Ab 20 %, SYP 20 %, Suomen Trikoo Oy 20 %, Tampereen Verkatehdas Oy 20 % ja Tikkurila Oy 20 %.

HÖCKERTIN SEURAAJAT OY

Kemi Oy 49,98 %, Veitsiluoto Oy 49,98 % ja Kiinteistö Oy Merikarhu 0,04 %.

ELÄKEVAKUUTUS OY ILMARINEN

Kesk.yhtiö Suomi-Salama 55,2 %, Vak. Oy Pohjola 28,6 %, Kesk. yhtiö Sampo 13,3 %, Kesk. Hämeen Vakuutusyhtiö 1 %, Työväen kesk.yhtiö Turva 1 % ja Kesk.yhtiö Varma 1 %.

IMATRAN VOIMA OY

Suomen valtio 81,6 % ja Kansaneläkelaitos 18,4 %.

Tytäryhtiöitä: Killin Voima Oy, Lahden Lämpövoima Oy ja Lappeenrannan Lämpövoima Oy.

OY IMPREGNO AB

Osuuskunta Metsäliitto 50 %, Arex Oy 25 % ja Oy Kaukas Ab 25 %.

INSINÖÖRITEHO OY

Rakennusliike Insinöörirakentajat Oy (Reino Meriläinen) 50 %, Reino Meriläinen 49 % ja Sinikka Meriläinen 1 %.

INSTRUMENTARIUM OY

(26. 4. 1976)

Yhtiön noin 4 100 osakkaasta kuuluvat suurimpiin mm. Lääkäriseura Duodecim 5,4 %, Juhani Kirpilä 2,9 %, Suomen Kulttuurirahasto 2,3 %, Oy Metava Ab 2,5 %, Instrumentarium Oy:n eläkesäätiö 1,8 %, Armo Hormia 1,3 %, M. J. Karvonen 1,3 %, Lauri K. J. Tukiainen 1,2 %, Arvo Ylppö 1 %, Reidar Grenman 0,9 %, Kaarina Miettinen 0,9 %, Marja Miettinen 0,9 %, Jaakko Taskinen 0,9 %, Kaarlo Taskinen 0,9 %, Irmo Mikkonen 0,8 %, Juhani Aho 0,8 %, Lääkintäsähkö Oy 0,8 %, Mirja Tukiainen 0,7 %, Aulis ja A-M. Hauhia 0,6 %, Ingegerd Forssell 0,5 %, Matti Koskenoja 0,5 %, Oy Star Ab 0,5 % ja Tampereen Lääkärikeskus 0,5 %.

Tytäryhtiöitä: ABI Special Lens Oy, Barli Oy, Fototalo Oy, Inra Oy, Insinööritoimisto Datex Oy, Medko Oy, Me-Jo Oy, Oy Metava Ab, Servendo Oy, Wesley-Jessen of Scandinavia Oy ja Yhteiskuva Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Accord AC AB, E. Langes Optiska AB ja Metos Storkök AB Ruotsissa ja Metos-Scheller A/S Norjassa.

AB INVESTOR

E. J. Nygren & Co ky 99,3 %, Ab Grankulla 0,3 % ja Suomen Kiinteistötoimisto Oy 0,3 %.

Samat omistajat omistavat Ab Aktieförvaltningin, Ab Grankullan, Metsätila Oy:n ja Suomen Kiinteistötoimisto Oy:n.

OY IRANHOUSE LTD

Enso-Gutzeit Oy 35 %, Rauma-Repola Oy 28 %, Kemi Oy 15 %, Saastamoinen-Yhtymä Oy 15 % ja Riihimäen Saha Oy 7 %.

ISKU-YHTYMÄ OY

Kirsi Vikström 16,0 %, Seppo Vikström 16,0 %, Mirja Vikström 13,3 %, Heikki Juomala 6 %, Laura Juomala 6 %, Antti Saario 6 %, Mariikka Saario 6 %, Timo Vikström 5,3 %, Aino Vikström 3,3 %, Seppo Vikström 3,3 %, Ulla Juomala 1,3 % ja Terttu Saario 1,3 %.

Timo Vikströmillä on äänten enemmistö.

Yhtymään kuuluvat Iskukaluste Oy, Oy Iskun Tehtaat ja Isku Inredningar AB (Ruotsi).

ISO-HUUKONEN OY

Pauniemi Oy 98 %, Nelikanta Oy 1 % ja Pirkko Virkkunen 1 %.

OY JA-RO AB

Oy Wilh. Schauman 79,98 %, Ingvar Granroth 20 % ja Carl-Olaf Homen 0,02 %.

JO-FO OY

(ent. Jokioisten—Forssan Rautatie Oy)

Suomen valtio 65,8 %, Oy Finlayson Ab 20 % jne.

JOUTSENO-PULP OY

Oy Kaukas Ab 49,998 %, Rauma-Repola Oy 49,998 %, Kaltimon Voima Oy 0,002 % ja Klamilan Saha Oy 0,002 %.

JU-LE OY

Kirsti Berglund 25 %, Eeva-Kaarina Berglund 25 %, Juha Berglund 25 % ja Liisa Berglund 25 %.

Liisa Berglundilla on äänten enemmistö.

JUTAHELA OY

Antti Mustakallio 32,3 %, Saimi Mustakallio 32,3 %, Timo Mustakallio 32,3 % ja Helena Koskimaa 3,2 %.

Helena Koskimaalla on äänten enemmistö.

KAJAANI OY

(16. 8. 1976)

Yhtiössä on 1 750 osakasta.

1. **Vak. Oy Pohjola 32 205 (19,5 %)**
2. **KOP 27 464 (16,6 %)**
3. **Suomen Kulttuurirahasto 8 861 (5,4 %)**
4. **Thomesto Oy 4 097 (2,5 %)**
5. **Turun Yliopistosäätiö 3 445 (2,1 %)**
6. **Kauko Kanto 2 264 (1,4 %)**
7. **Kansaneläkelaitos 1 819 (1,1 %)**
8. **Osaluotto Oy 1 718 (1,0 %)**
9. **Björn Weckman 1 507 (0,9 %)**
10. **Maija-Liisa Huttunen (o.s. Kanto) 1 412 (0,8 %)**

Vak. Oy Ilmarinen 1 390, Arto Kairamo 1 302, Elisa Paloheimo 1 300, Eero Kanto 1 300, KOP:n eläkesäätiö 1 132 jne.

Suuria omistajia (0,4—1 %) ovat edelleen: Marja Ruusunen, Antero Kivi, Pirkko Gärtner, Arvi Paloheimo, Anna Kairamo (kuolinpesä), ky Aune Ikonen & kumpp., ky A. Kairamo ja Perilliset, Laila Kivi, Lydia Soini (kuolinpesä), Eero Kivi, Vuokko, Anne, Marjo ja Salla Kanto, Laura-Maria, Lauri, Erkki ja Kari Kairamo, Jarl A. O. Weckman, Antti Ikonen, Annikki, Hannele ja Jukka Soini, Aino ja Soina Tarjanne, SPR, Emil Aaltosen säätiö, Eläkesäätiö Polaris, Kesk. yhtiö Suomi-Salama, Tuulikki ja Heikki Jalanti sekä Metsäteollisuuden Työnantajaliitto.

KIRJAPAINO OY KALEVA

Hilja Korkeakivi 25,9 %, Gurli Antell 15,1 %, Antje Tallgren 10,3 %, Bror Antell (perikunta) 10,3 %, Pekka Jauho 6,8 % jne.

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

(27. 2. 1976)

Yhtiössä on noin 135 000 osakasta.

1. **Vak. Oy Pohjola 651 390 3,2 %**
2. **Jenny ja Antti Wihurin rahasto 272 300 1,3 %**
3. **KOP:n eläkesäätiö 263 865 1,3 %**
4. **Suomen Tankkilaiva Oy 208 080 1,0 %**
5. **Emil Aaltosen säätiö 186 993 0,9 %**
6. **Wihurin kansainvälisen palkinnon rahasto 180 401 0,9 %**
7. **Suomen Kulttuurirahasto 148 484 0,7 %**
8. **Kesk.yhtiö Aura 143 268 0,7 %**
9. **Kansaneläkelaitos 87 416 0,4 %**
10. **Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys 78 067 0,4 %**
11. **Suomen Työnantajain Yleinen Ryhmä 58 580 0,3 %**
12. **Kesk.yhtiö Suomi-Salama 58 149 0,3 %**
13. **Salon Sokeritehdas Oy 55 503 0,3 %**
14. **Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistys 50 283 0,2 %**
15. **Salaojitusyhdistys 39 221 0,2 %**
16. **Pohjola-yhtiöiden eläkekassa 38 897 0,2 %**
17. **Aarne Aarnio 38 417 0,2 %**
18. **Suomen Veturimiesten liitto 36 332 0,2 %**
19. **Turun Yliopisto 35 832 0,2 %**
20. **Rakel Wihuri 35 110 0,2 %**
21. **Niilo Helanderin säätiö 32 760 0,2 %**

22. Perusyhtymä Oy
30 656 0,2 %
23. Pauniemi Oy 26 619 0,1 %
24. Alfred Kordelinin säätiö
23 003 0,1 %
25. Viipurin taloudellinen korkeakouluseura
22 792 0,1 %
26. Suomen Asuntohypoteekkipankki 22 770 0,1 %
27. Pro Musica -säätiö
22 110 0,1 %
28. William ja Ester Otsakorven säätiö 20 890 0,1 %
29. Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys
19 909 0,1 %
30. O. A. Kauppi (kuolinpesä)
19 900 0,1 %

Teollisuuden ja Liikkeenharjoittajain seura Pamaus 19 206, Suomen Kansallisteatterin näyttelijäin eläkekassa 19 051, Sotainvalidien Veljesliitto 18 809, Kuopion kaupunki 18 101, Helvi Kauppi 18 003, Tampereen kaupunki 17 773, Alli Paasikiven säätiö 17 230, Metsämiesten säätiö 16 875, Sakari Sohlberg 16 830, Suomen Puunjalostustehdas Oy 16 625, Suomalaisen kirjallisuuden seura 16 303, STK 16 032, Nelikanta Oy 14 776, Väinö ja Laina Kiven säätiö 14 400, Kesk. yhtiö Sampo 14 152, Oy K. Hjorth Ab 13 473, Turengin Sokeritehdas Oy 13 364, Keskon eläkekassa 13 267, Lauri Louekari 13 109, Tekniikan Edistämissäätiö 12 996, Helmi Talaan Säätiö 12 585, Lääkäriseura Duodecim 12 583, Paavo Honkajuuri 12 130, KOP:n maataloussäätiö 12 061, Kannaksen osuusliikkeen säätiö 12 014, Teknillinen Korkeakoulu 11 890, Åbo Akademin säätiö 11 601, Maanpuolustuksen kannatussäätiö 11 575, Hiisi-säätiö 11 555, Suomen Hypoteekkiyhdistys 11 259, Veikko Kauppi 11 000, Eschnerska Frilasarettet-säätiö 11 000 jne.

Tytäryhtiöitä: KOP:n Oy, Oy Kämp, Oy Merkurius, Osakkeiden Myynti Oy Väinölä, Osaluotto Oy, Suomen Interfactors Oy (75 %), Systek Oy, Tornus Oy, ja Vuokrausluotto Leasing Oy.

Ulkomaisia osakkuusyhtiöitä: ADELA Investment Co S.A. (Luxemburg), CEDEL S.A. (Luxemburg), Euro-clear Clearing System Ltd (Englanti), Manufacturers Hanover Banque Nordique S.A. (Ranska), Nordfinanz-Bank Zürich A.G. (Sveitsi) ja Nordic Bank Ltd (Englanti).

KAR-AIR OY

Finnair Oy 34,6 %, Suomen Höyrylaiva Oy 18,1 %, Oy Esso Ab 8,7 %, KOP 5,2 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 4,7 %, Sanoma Oy 1,6 % jne.

Finnair Oy:llä on äänten enemmistö.

OY KAUKAS AB

(3. 8. 1976)

Yhtiössä on noin 2 700 osakasta.

1. Svenska Litteratursällskapet
18 795 kpl 4,2 %
2. Göran J. Ehrnrooth
17 075 kpl 3,8 %
3. Oy Skanoil Ab
15 520 kpl 3,4 %
4. Fredells Trävaru (Ruotsi)
14 898 kpl 3,3 %
5. Louise Ehrnrooth
12 615 kpl 2,8 %
6. Jacob von Julin
12 345 kpl 2,7 %
7. Elsa Ehrnrooth
12 100 kpl 2,7 %
8. Robert Ehrnrooth
9 840 kpl 2,2 %
9. Erik af Enehjelm
9 617 kpl 2,1 %
10. Elsa von Julin
8 660 kpl 1,9 %

Magnus Ehrnrooth 7 165 1,6 %, Göran Ehrnrooth 6 837 1,5 %, Casimir Ehrnrooth 5 949 1,3 %, ky Standertskjöld & Co 5 538

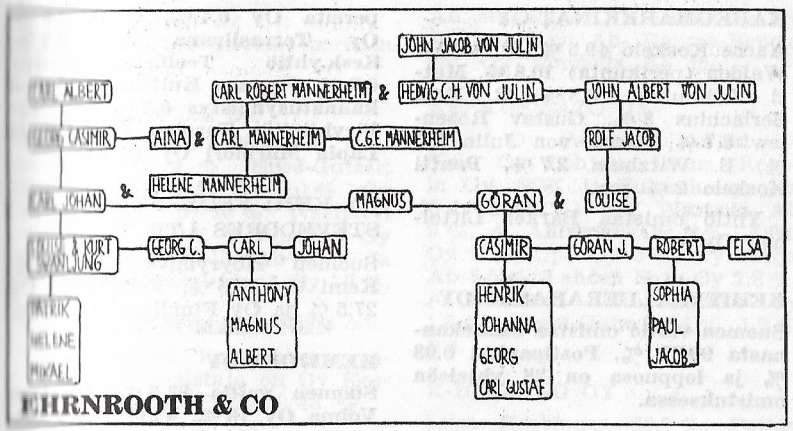

1,3 %, Oy Mandatum Ab 5 293 1,3 %, Stig Brunow 4 056 0,9 %, Eläkesäätiö Polaris 3 963 0,9 %, Tor af Enehjelm 3 926 0,9 %, SHO:n laivapäällystön eläkesäätiö 3 900 0,9 %, Lombard Odier & Cie 3 700 0,8 %, Louise Swanljung 3 505, Folkhälsan 3 200, Paul Ehrnrooth 3 002, Georg Ehrnrooth 2 960, Sophia Ehrnrooth 2 851, Gösta Standertskjöld 2 826, Johanna Ehrnrooth 2 818, Henrik Ehrnrooth 2 800, Carl-Gustaf Ehrnrooth 2 700, Wilhelm Guerillot 2 680, Kesk.yhtiö Teollisuusvakuutus 2 560, Nelikanta Oy 2 500, Anita Standertskjöld 2 330, Kenny Sauren 2 280, Albertina Aberg 2 266, Maja Gräsbeck 2 240, Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 2 200, Kust. Oy Union (Sven Sevelius) 2 200, Nils Pipping 2 058, Saga Standertskjöld 1 829, SHO:n konttorihenkilökunnan eläkesäätiö 1 800, Sophie Wrede 1 500, H. G. Standertskjöld 1 470, Bo Strömberg 1 467, Karin Relander (kuolinpesä) 1 400, Kauppias A. F. Lindstedtin säätiö 1 350, Ella ja Georg Ehrnroothin säätiö 1 275, Hans Pipping 1 206, Rachel von Julin 1 200, Brita von Julin 1 200, Marianne Stirum von Limburg 1 160, Gustaf Sauren 1 100, Fredrik Pipping 1 053, Jacob Ehrnrooth 1 020, Nanni Grotenfelt 1 000, Oscar Öflundin säätiö 950, SPR 950, Georg C. Ehrnrooth 940, Anna Brunow 920 jne.

Tytäryhtiöitä: Kaltimon Voima Oy, Otravaara Oy ja Partala Oy.

Yhtiö omistaa yhdessä Rauma-Repola Oy:n kanssa Joutseno-Pulp Oy:n, Karava-myynti Oy:n, Näsi Oy:n ja Oy Mahoganyn. Texpulp Service Oy:ssä on yhtiökumppanina Rauma-Repolan lisäksi G. A. Serlachius Oy. Lisäksi yhtiö omistaa enemmistöosakkuuden (60 %) Kaukas-Hackman Oy:stä (Oy Hackman Ab 40 %).

Ulkomaisia osakkuusyhtiöitä: Nordland Papier GmbH (Saksan liittotasavalta) Kymin Oy:n kanssa ja Plywood & Timber Products Agencies Ltd (Englanti) A. Ahlström Oy:n kanssa.

KAUKOMARKKINAT OY

Aarne Koskelo 49,5 %, Juuso W. Walden (perikunta) 10,8 %, Matti Virkkunen 10,8 %, R. Erik Serlachius 8 %, Gustav Rosenlew 6,7 %, Jacob von Julin 3,3 %, B. Witzhum 2,7 %, Pentti Koskelo 2 % ym.

Yhtiö omistaa Barker Littoinen Oy:n.

KEHITYSALUERAHASTO OY

Suomen valtio omistaa osakekannasta 99,87 %, Postipankki 0,08 % ja loppuosa on 28 yhteisön omistuksessa.

KEMI OY

13. 4. 1977

Yhtiössä on noin 3 200 osakasta.

1. Veitsiluoto Oy	**245 251 kpl**	**24,9 %**
2. Osuuskunta Metsäliitto	**120 000 kpl**	**12,2 %**
3. Kajaani Oy	**112 644 kpl**	**11,5 %**
4. Tervakoski Oy	**73 651 kpl**	**7,5 %**
5. Oy Mandatum Ab	**52 270 kpl**	**5,3 %**
6. Oy Tampella Ab	**45 808 kpl**	**4,7 %**
7. Oy Kaukas Ab	**44 552 kpl**	**4,5 %**
8. Oy W. Rosenlew Ab	**30 000 kpl**	**3,1 %**
9. Rederi Ab Sally	**25 166 kpl**	**2,6 %**
10. Oy Kyro Ab	**20 000**	**2,0 %**

Kansaneläkelaitos 1,4 %, Tornion Puu Oy 1,2 %, Seppo Salo ja ky:t 0,9 %, OTK 0,5 %, Oulu Oy 0,5 %, Suomen Pankki 0,4 %, Jenny ja Antti Wihurin säätiö 0,4 %, Suomalaisia Arvopapereita Oy 0,4 %, OKO 0,4 %, Oy Terrasilvana Ab 0,3 %, Kesk.yhtiö Teollisuusvakuutus 0,3 %, Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistys 0,2 % jne. Tytäryhtiöitä: Tornion Puu Oy ja Lapin Marmori Oy (2/3).

OY KEMI FEDERATION STEVEDORES LTD

Suomen Höyrylaiva Oy 35 %, Kemi Oy 27,5 %, Veitsiluoto Oy 27,5 % ja Oy Finnlines Ab 10 %.

KEMIJOKI OY

Suomen valtio 82,5 %, Imatran Voima Oy 16 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 0,8 %, Helsingin kaupunki 0,4 %, Veitsiluoto Oy 0,2 % ja Oy Tampella Ab 0,1 %.

KEMIRA OY

Suomen valtio 99,974 %, Kansaneläkelaitos 0,024 %, Kesk. yhtiö Tulenvara 0,001 % ja Urho Kekkonen 0,001 %.

Tytäryhtiöitä: Apatiitti Oy, Tikkurilan Väritehtaat Oy, Kesk. yhtiö Tulenvara ja Viljavuuspalvelu Oy.

Yhtiöön on fuusioitu Säteri Oy, jolla on ulkomaiset tytäryhtiöt Kerilon Inc USA:ssa ja Kerilon Ltd Kanadassa.

Yhdessä Orion-Yhtymä Oy:n kanssa yhtiö omistaa Fermion Oy:n ja Prihan perheen kanssa E. Priha Oy:n.

OY KEPPO AB

E. Höglund (kuolinpesä) 24,1 %, Lisbeth Holtti 11,4 %, Henrik Höglund 11,4 %, Peter Höglund 11,4 %, Ulla Höglund 11,4 %, Ann-Maj von Wendt 11,4 %, Vivi Höglund 9,1 %, Eva Tidström 9,1 %, K. J. Tidström 9,1 % ja Oy Oravaisten Verkatehdas Ab (tytäryhtiö) 0,01 %.

KERROSTYÖ OY

Yhtiö on Sinivuoren perheen omistuksessa.

KERÄYSPAPERI OY

Paperinkeräys Oy 20 %, A. Ahlström Oy 10 %, Enso-Gutzeit Oy 10 %, Kymin Oy 10 %, Oy Myllykoski Ab 10 %, Näsijärvi Oy 10 %, G. A. Serlachius Oy 10 %, Oy Tampella Ab 10 % ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy 10 %.

OY KESKISUOMALAINEN

Tämän lehteä kustantavan yhtiön suurin omistaja on Oy Keskipaavo (Kalle Poussu) 43 %.

KESKI-SUOMEN SELLULOOSA OY

Yhtiö on Sivutuote Oy:n omistuksessa Haarlan perheen myytyä sille osuutensa v. 1976.

KESKO OY

Yhtiö on K-kauppiaiden omistuksessa. Suurin osakas on kuitenkin Keskon eläkekassa, jolla on noin 10 % osakkeista.

Tytäryhtiöitä: Arkki Oy, E. A. Haapala Oy, Kauppiaitten Maksukeskus Oy, Kesarvo Oy, Kesport Oy, Kimport Oy, K-liikepaikat Oy, K-tieto Oy, K-yhtiöt Oy, Lollo Oy, MK-mainos Oy, Neli Oy ja Vähittäiskaupan Takaus Oy. Lisäksi yhtiö omistaa tavaratalot Lahden Citymarket Oy, Turun Citymarket Oy, Oulun Citymarket Oy ja Otra Oy.

Yhdessä Neste Oy:n kanssa yhtiö omistaa Kesoil Oy:n.

OY KESKUSLABORATORIO

Suurteollisuus omistaa yhtiön. Omistajina ovat mm. Kymin Oy, Yhtyneet Paperitehtaat Oy, Enso-Gutzeit Oy, Kemi Oy, Kajaani Oy, Oy Kaukas Ab, G. A. Serlachius Oy, Oy Wilh. Schauman Ab, Metsäliiton Teollisuus Oy, Oy W. Rosenlew Ab, Rauma-Repola Oy, Oy Tampella Ab jne.

KESKUS-SATO OY

Kesko Oy, Paraisten Kalkki Oy, Vak. Oy Pohjola, Rauma-Repola Oy, SOK ja Tukkukauppojen Oy (á 10 %), Oy Wärtsilä Ab 9 %, A. Ahlström Oy 5 %, Asko Oy 5 %, Upo Oy 5 %, Oy Lohja Ab 3,5 %, Lahden Sato Oy 1,8 %, A-Elementti Rakennusmies Oy 1,8 %, Enso-Gutzeit Oy 1,5 % jne.

K-HOLDING OY

Liisa Karttunen 66,7 %, Puijon Liiketalo Oy 23,3 % ja Osmo P. Karttunen 10 %.

RAKENNUSTOIMISTO KIVINIEMI & KUMPP. OY

Artturi Niemelä 41,0 %, Aarne Mattinen 20,5 %, Jyrki Mattinen 10,3 %, Mervi Mattinen 10,3 %, Kalle H. Kiviniemi 10,3 %, Kerttu Niemelä 0,3 %, Aira Mattinen 2,6 % ja Anja Kiviniemi 2,6 %.

KOLMI-SET OY

Yhtiön omistavat Yhtyneet Paperitehtaat Oy ja Oy Tamro Ab.

KONE OY

(15. 3. 1976)

Yhtiössä on noin 900 osakasta. Security Trading Oy 39,5 %, Westinghouse Electric S. A. (Sveitsi) 18,0 %, Holding Manutas Oy 11,7 %, Vak. Oy Pohjola 10,0 %, Vak. Oy Ilmarinen 3,0 %, Koneen säätiö 2,1 %, Heikki H. Herlin 2,9 %, Liisa Kivekäs 1,4 %, Pekka Herlin 1,3 %, Minna Paavolainen 1,0 %, Koneen eläkesäätiö 0,8 %, Meeri Blåberg 0,7 % jne.

MUONION KUNNAN PAAKIRJASTO

Tytäryhtiöitä: Hissi-Ala Oy, Famia Oy, Hissinhuolto Oy, Ollin Metalli Oy, Ollituote Oy, Raahe Oy ja Roxon Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Eguren Kone SA (Espanja), Elevadores Induca Ltda (Brasilia), Hävemeier & Sander KG (Saksan liittotasavalta), Kone AB (Ruotsi), Kone Elevator A/S (Tanska), Kone Heiser A/S (Norja), Kone Hissar AB (Ruotsi), Kone Ascenseurs S.A. (Ranska), Kone Westinghouse Elevators Belgium S.A. (Belgia), Sowitsch AG (Itävalta), Société Francaise des Ascenseurs Kone-Westinghouse S.A. (Ranska), Whitbread Lifts Ltd (Englanti), Wisbech Refsum A/S (Norja) ja Olli Elektromedicin AB (Ruotsi).

Lisäksi yhtiöllä on osakkuusyhtiöitä ja myyntitoimistoja Brasiliassa, Egyptissä, Filippiineillä, Iranissa, Meksikossa, Neuvostoliitossa, Singaporessa, Sveitsissä ja Venezuelassa.

OY KONTINO AB

Toivo Matikkala 72,7 %, Christian Catani 20 %, Oy Te-Ke Ab 4 % ja Anastasia Matikkala 3,3 %.

Matikkalat omistavat myös Te-Ke Oy:n.

KORPIVAARA OY

Äänten enemmistö yhtiössä on Moottorialan Luotto Oy:llä, joka omistaa 31,1 % osakkeista.

Korpivaaran suvun jäsenistä Eeva, Hannu, Jukka, Maija, Matti ja Petri omistavat kukin 7,5 % sekä Heikki, Jouko, Kari, Lasse ja Tapio kukin 4,5 %.

Yhtiö omistaa Oy Hydor Ab:n, Moottorialan Luotto Oy:n ja Auto-Elektiska-Importen Ab:n.

Vuonna 1976 yhtiöön on fuusioitu Konekemia Oy ja Oy S. O. Fagerström Ab.

KOSTAMUS-KAUPUNKI OY

Rakennuskunta Haka 47,5 %, Rak.toimisto A. Puolimatka Oy 32,5 %, Finnbotnia Oy 10 % ja Rak.yhtymä Sakarla Oy 10 %.

KOSTAMUKSEN MAARAKENNUSRYHMÄ

Avoimen yhtiön omistavat Perusyhtymä Oy, Lemminkäinen Oy ja Finnbotnia Oy.

OY KOTISAARI AB

(ent. Maanviljelijäin Maitokeskus Oy)

Yhtiön suurimpia omistajia ovat sen tytäryhtiö Oy Kallion Meijeri ja henkilökunnan eläkesäätiö.

Muut omistajat ovat lähinnä suurviljelijöitä.

KOTKAN HÖYRYVOIMA OY

A. Ahlström Oy 20 %, Etelä-Suomen Voima Oy 20 %, Kotkan kaupunki 20 %, Oy Tampella Ab 20 %, Kymin Oy 10 % ja Myllykoski Oy 10 %.

OY KOTKA STEVEDORING

Enso-Gutzeit Oy 27,8 %, Kymin Oy 22,2 %, Oy Stevedoring Ab 17,6 %, Myllykoski Oy 9 %, Oy Tampella Ab 8,3 %, A. Ahlström Oy 8 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 2,1 %, Pellos Oy 1,3 %, Oy Wilh. Schauman 1,3 %, Joutseno-Pulp Oy 0,8 %, Höyrylaiva Oy Bore 0,8 % ja Oy Kaukas Ab 0,8 %.

KRILKA OY

Yhtiön omistavat Maria, Risto ja Kaarle Walden.

KUITULEVYKESKUS OY

A. Ahlström Oy, Enso-Gutzeit Oy, Oy Heinolan Faneritehdas Ab (fuusioitu Enso-Gutzeitiin), Savo Oy ja Oy Wilh. Schauman Ab omistavat yhtiön.

KUMMILA OY

Veikko Kummila 20,2 %, Tuulikki Harjuvaara 15,7 %, Sirkka Lonka 12,6 %, Inkeri Kasurinen 7,3 %, K. E. Kasurinen 6,9 %, Matti Kasurinen 3,6 %, Anssi Kasurinen 3,6 %, M-L. Luokomaa 3,6 %, Rauni Salo 2,8 %, Maarit Harjuvaara 2,8 %, Tiina Harjuvaara 2,8 %, Pekka Lonka 2,7 %, Riikka Lonka 2,7 %, Pirkko Vanhanen 2,7 %, Outi Heikkinen 2,7 % jne.

Yhtymään kuuluu myös K-Betonia Oy.

KUURNAN VOIMA OY

Enso-Gutzeit Oy 55,7 %, Oy Kaukas Ab 27,1 %, Joensuun kaupunki 11 %, Pohjois-Karjalan Sähkö Oy 5,8 %, Partala Oy 0,3 % ja Kaltimon Voima Oy 0,1 %.

KYMIN OY

(23. 4. 1975)

Yhtiössä on noin 20 000 osakasta.

1. Åbo Akademin säätiö	**10,2 %**
2. SYP	**5,0 %**
3. Sigrid Juseliuksen säätiö	**3,6 %**
4. SYP:n eläkekassa	**3,0 %**
5. Oy Possessor Ab	**1,8 %**
6. Maud von Udvardy (o.s. Björklund)	**1,7 %**
7. Metalliteollisuuden Työnantajaliitto	**1,2 %**
8. Folkhälsan	**1,2 %**
9. Brita Maria Renlundin muistosäätiö	**1,1 %**
10. Svenska Litteratursällskapet	**0,9 %**

Sanoma Oy 0,9 %, Kotka Tegelbruks Ab 0,9 %, Eläkesäätiö Polaris 0,6 %, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 0,6 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 0,6 %, Oy Mandatum Ab 0,4 %, Oscar Öflundin säätiö 0,4 %, Suomalais-ruosalainen kulttuurirahasto 0,4 %, Suomen Merivakuutus Oy 0,4 %, Suomen Punainen Risti 0,4 %, Louise Swanljung 0,4 %, Suomen Tankkilaiva Oy 0,4 %, Oy Skanoil Ab 0,4 %, Kansaneläkelaitos 0,4 %, Emil Aaltosen säätiö 0,3 % ja Vakuutus Oy Otso 0,3 %.

Muita suuria omistajia (0,2—0,3 %) ovat C. J. Ehrnrooth, Marianne Björkman, Magnus Ehrnrooth, Mannerheim-säätiö, Svenska Folkskolans Vänner, Svenska Kulturfonden i Björneborg, Sotavahinkoyhdistyksen säätiö, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto, Marianne Ingman, Ingrid Björkman, Marjatta Ormio, Kirsti Tiivola (kuolinpesä), Suomalaisia Arvopapereita Oy, E. Kuusinen, Vakuutus Oy Pohjola, Nelikanta Oy, Hereditas ja Hans von Rettig.

Tytäryhtiöitä: Oy Aerator Ab, Ab Halla, Kotka Tegelbruks Ab Surnu Oy sekä 51 % Kymtil Oy:n osakkeista (Oy Tilgman Ab 49 %).

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Star Paper Ltd (Englanti), Eurocan Pulp & Paper Ltd (Kanada) Enso-Gutzeit Oy:n (á 50 %) kanssa, Nordland Papier GmbH Oy Kaukas Ab:n (á 50 %) kanssa ja Leaf River Forest Products Inc. (USA).

Lisäksi yhtiöllä on myyntiyhtiöitä Ruotsissa, Saksan liittotasavallassa, Englannissa, Norjassa, Tanskassa, Ranskassa, Sveitsissä, Itävallassa, Portugalissa, Etelä-Afrikassa ja Australiassa.

OY KYRO AB

Henning Sumelius 13,9 %, Marina Nydegger 6,7 %, Kaj Hammaren 5,7 % Charlie von Christierson 5,0 %, Holger R. Sumelius 4,6 %, Maria Sumelius 3,3 %, Ulla Strandberg 3,3 %, Linnéa Lindholm 3,2 %, Kyröskoski Ab 2,8 %, Ingeborg Serlachius 2,5 %, Göran Sumelius 2,4 %, Brita Lehtinen 2,2 %, Carl von Bonsdorff (kuolinpesä) 2,2 %, Ruth Sume-

lius 2,2 %, Björn Sumelius 2,1 %, P. V. Fontell 1,7 %, Nils Fontell 1,7 %, Wallborg Fagerström 1,5 % jne.

LAHDEN PUUKALUSTE OY

Timo Vikström 99,8 %, Aino Vikström 0,1 % ja T. Vikström 0,1 %.

LAHDEN RAKENTAJAT OY

SR-Kone Oy (Veikko Paljakka) 75 %, Veikko Paljakka 15 % ja Rauno Uronen 10 %.

LAHDEN RAUTATEOLLISUUS OY

Kaija Suominen 13,4 %, Ilta Keskiaho 12,5 %, Pulmu Kirmo 12,5 %, Eero Mustakallio 7,2 % jne.

RAKENNUSLIIKE P. LAHTINEN OY

Rakennus Oy 70 % ja Pertti Lahtinen 30 %.

LAPIN KANSAN KIRJAPAINO OY

Tämän lehteä kustantavan yhtiön suurimpia omistajia ovat Ahon (Aatto, Antti, Jussi, Laila, Laura, Leena ja Matti) ja Kuuselan (Arvid, Esko, Jorma ja J. E.) perheet.

LAPIN KULTA OY

Irma Stormbom 55 %, Jens Stormbom 22 %, Arno Stormbom 22 % ja Fr. Stormbom (kuolinpesä) 1 %.

LAMY OY

Brade Oy 46 %, Tuotemarkkinointi ky 30 %, J. Brade 6,5 %, Harri ja Hanna Brade 5,2 %, Insinööritoimisto Outinen ky 5 %, Sijoitusyhtymä Oy 5 % ja Puistolan Rakennus A. Huurros 2,3 %.

LASIPAKKAUS OY

A. Ahlström Oy 49 %, Lauri K. J. Tukiainen 1 %, Riihimäen Lasi Oy 49 % ja A. O. Kolehmainen 1 %.

LASSILA & TIKANOJA OY
(29. 3. 1976)

Toivo Kangas 4 004 6,7 %, Varpu Spronken 3 330 5,5 %, Tapani Tikanoja 2 762 4,6 %, Yrjo Laitinen (perikunta) 2 100 3,5 %, Yrjö Lassila (perikunta) 1 890 3,2 %, Tuttu Frejborg 1 615 2,7 %, Urpo Tikanoja 1 472 2,5 %, Laila Hissa 1 395 2,3 %, Evald Nissin säätiö 1 238 2,1 %, Marjatta Korkman 1 145 1,9 %, Erkki Mäkynen 1 100 1,8 %, Paavo Mattinen 1 098 1,8 %, V-J. Hölsö 1 088 1,8 %, Maija Niinioja 1 055 1,8 %, Lassila & Tikanoja Oy:n eläkesäätiö 888 1,5 % jne.

Yhtymään kuuluvat Fiktio Oy, Inka Oy, TopMan Oy sekä Tiklastuotanto ja tukku.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Tiklas AB (Ruotsi), Tiklas A/S (Norja), Tiklas A/S (Tanska) ja Tiklas Ltd (Englanti).

LEASING RAHOITUS OY

SYP 19 %, Oy Mandatum Ab 18 %, Osamaksu Oy 18 %, HOP 15 %, OKO 15 % ja SKOP 15 %.

LEER OY

Yhtiön omistavat Peik, Jaakko, Hannele ja Liisa Glöersen.

LEHTIMIEHET OY

Yhtiö on Urpo ja Hymy Lahtisen sekä Matti Lahtisen omistuksessa.

LEMMINKÄINEN OY

Eva Vilamo-Pentti 58,8 %, Oy Sica Ab 24,9 %, Heikki Vilamo 0,2 %, Niilo Äärі 0,01 % jne.

Yhtiö omistaa Alavuden Tehdas Oy:n 83,4 %, Asfaltor Oy:n, Asfalttibetoni Oy:n, ky Elementon, Eka-Asfaltti Oy:n, Oy Sica Ab:n sekä WPL-System Oy:n yhdessä à 50 % WP System Intressenter AB:n (Ruotsi) kanssa.

Yhdessä Rakennus-Ruola Oy:n kanssa yhtiö omistaa Fin-Niger Construction Co Ltd:n Nigeriassa.

INSINÖÖRITOIMISTO OY LEVATOR

Heikki H. Herlin 86,7 %, E. Ingvall 10 % ja O. Harkia 3,3 %.

L-HOLDING OY

Liisa Karttunen 23,6 %, Petra Karttunen 23,6 %, Petteri Karttunen 23,6 %, Pirketta Karttunen 23,6 % ja Osmo P. Karttunen 5,6 %.

OY LOHJA AB
(8. 6. 1975)

Yhtiössä on yli 10 000 osakasta.

1. **Oy Mandatum Ab 70 479 kpl 5,2 %**
2. **Jenny ja Antti Wihurin rahasto 54 047 kpl 4,0 %**
3. **Oy Skanoil Ab 32 290 kpl 2,4 %**
4. **Göran Ehrnrooth 27 603 kpl 2,0 %**
5. **Magnus Ehrnrooth 27 072 kpl 2,0 %**
6. **Petter ja Margit Forsströmin säätiö 26 071 kpl 1,9 %**
7. **Kansaneläkelaitos 25 255 kpl 1,9 %**
8. **Börje Forsström 23 767 kpl 1,7 %**
9. **Oy Karl Fazer Ab 19 484 kpl 1,4 %**
10. **Paraisten Kalkki Oy 19 223 kpl 1,4 %**

Carl Johan Ehrnrooth (kuolinpesä) 17 010 1,3 %, Kesk.yhtiö Eläke-Varma 15 564 1,1 %, Sigrid Juseliuksen säätiö 13 985 1,0 %, Folkhälsan 13 544 1,0 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 12 912 0,9 %, Svenska Kulturfonden i Björneborg 12 600 0,9 %, Åbo Akademin säätiö 12 519 0,9 %, C. J. Ehrnrooth 9 845 0,7 %, Petter Forsström (kuolinpesä) 9 353 0,7 %, Eläkesäätiö Polaris 9 245 0,7 %, Riihimäen Konepajakoulun säätiö 7 346, Svenska Litteratursällskapet 6 747, Oy Ello Ab 6 245, Svenska Folkskolans Vänner 6 305, Volmar Teräskallio 6 295, Victor Procopé 6 026, Mannerheim-säätiö 5 800, Georg C. Ehrnrooth 5 122, Yksityiskoulujen Eläkekassa 4 962, Lea van Gilse van der Pals 4 926, Robert Ehrnrooth 4 340, Ulla Söderström 4 314, Henrik Söderström 4 254, Magnus Ehrnroothin säätiö 4 050, Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag 4 032, Tuulikki Jalanti 3 980, Livia Huttunen 3 968, Vuorineuvos Petter Forsströmin ammattikoulut 3 705, Casimir Ehrnrooth 3 700, K. R. Wikman 3 632, Tauno Jalanti 3 612, Göran J. Ehrnrooth 3 580, Lauri Järvinen 3 579, Anna Ehrnrooth-van Gilse van der Pals 3 450, Oravaisten Verkatehdas Oy 3 360, Veikko Bonsdorff 3 291, Ella ja Georg Ehrnroothin säätiö 3 152, Max van Gilse van der Pals 3 105, Hereditas 3 075, Sara van Gilse van der Pals 3 019, Suomen Tukkukauppiaiden liitto 3 008, Helsingin Leimasintehdas Oy 2 965, Stina Nicolaisen 2 900, Svenska Handelshögskolans garantiförening 2 900, Suomen Hiilihappoteollisuus Oy 2 839, Julius Stjernwallin säätiö 2 620, Mauri Haarla 2 480, Fruntimmersföreningen i Helsingfors 2 328, Oswald von Renteln 2 309, Alex Ärtsin perhesäätiö 2 247, Suomen Punainen Risti 2 245, Maria Eiroma 2 214, Gustaf Björklund 2 206, Suomen Lääketieteen säätiö 2 204, Suomen Kulttuurirahasto 2 123, Albert Ehrnrooth 2 100, Fredrik Ehrnrooth 2 100, Magnus Carl Ehrnrooth 2 100, Maria Söderström 2 100, Henrik Höijer 2 080, J. F. Lundqvist 2 060, Patrik Swanljung 2 020, Suomalaisen

Kirjallisuuden Seura 2 002, Upseeriliitto 2 000 jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Ello Ab, Oy Finlux Ab, Oy Finnacryl-Uniplast, Oy LK-Shipping Ab, Oy Rudus-Tiesepeli Ab, Oy Saseka-Lahden Betoni Ab ja Solifer Caravan Oy.

Yhdessä Metsäliiton Teollisuus Oy:n kanssa yhtiö omistaa LM-Stevedoring Oy:n sekä SOK:n ja Oy Mainos-TV Ab:n kanssa Opete Oy:n.

Tytäryhtiöitä ulkomailla: Finnelektronik AB (Ruotsi), Finnacrylics Ltd (Englanti) ja Solifer Svenska AB (Ruotsi).

LOK-TAM OY

Veikko Virkkunen 15 %, Aarno Virkkunen 17 %, Eila Virkkunen 17 %, Lauri Virkkunen 17 %, Leena Virkkunen 17 % ja Hanneli Virkkunen 17 %.

Veikko Virkkusella on äänten enemmistö.

V. LUHTANEN OY

Finnluhta Oy 50,3 %, Pauske Oy 12,8 %, Ullaps Oy 11,9 %, Miilukallio Oy 11,4 % ja Sihira Oy 10,3 %.

LUNDQVIST REDERIERNA AB

Varustamo on Lundqvistin perheen omistuksessa mm. Höyrylaiva Ab Alfan ja Ab Hildegaardin välityksellä.

LUOTTOKONTROLLI OY

KOP 30 %, SYP 30 %, HOP 5 %, SKOP 5 %, OKO 5 %, Luottotieto r.y. 5 %, Suomen Luotonantajayhdistys r.y. 5 %, Kesko Oy 2,5 %, SOK 2,5 %, Tukkukauppojen Oy 2,5 %, Oy Stockmann Ab 1,5 % ja OTK 1 %. Lisäksi eri alojen kauppiaiden liitoilla on 0,5 %:n suuruisia osuuksia.

LUOTTOREKISTERI OY

Luottokontrolli Oy 98 %, Osaluotto Oy 1 % ja Osamaksu Oy 1 %.

LUOTTOTIETO OY

Luottotieto r.y. 99,5 %, Laamanni Ant-Wuorisen kuolinpesä 0,4 % ja Rahastus Oy 0,1 %.

LÄNNEN BETONI OY

Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy 33,3 %, Rakennus Oy 33,3 % ja Rakennustoimisto Ruola Oy 33,3 %.

LÄNNEN TEHTAAT OY

Yhtiön omistajia on noin 21 000. Niiden joukossa on kuntia, yhteisöjä ja yksityisiä.

LÄNSIRANNIKON VOIMA OY

Oy Nokia Ab 25,6 %, G. A. Serlachius Oy 20,3 %, Porin kaupunki 15,3 %, Oy W. Rosenlew Ab 15,3 %, Etelä-Suomen Voima Oy 10,3 %, Pohjolan Voima Oy 5 %, Paraisten Kalkki Oy 5 % ja Kyro Oy 2,5 %.

LÄNSI-SUOMEN POLTTOÖLJY OY

Oy Suomen BP Ab 29,6 %, Oy Nokia Ab 18,5 %, Oy Finlayson Ab 14,8 %, G. A. Serlachius Oy 11,1 %, Suomen Trikoo Oy 11,1 %, A. Ahlström Oy 7,4 % ja Oy W. Rosenlew Ab 7,4 %.

LÄNSI-SUOMEN VOIMA OY

Oy Nokia Ab 38 %, A. Ahlström Oy 36 %, Porin kaupunki 12 %, Oy W. Rosenlew Ab 10 % ja Oy Finlayson Ab 4 %.

LÄNSI-SUOMEN YHTEISKÄYTTÖ OY

Etelä-Suomen Voima Oy 16,7 %, Länsirannikon Voima Oy 16,7 %, Länsi-Suomen Voima Oy 16,7 %, Oy Nokia Ab 16,7 %, Pohjolan Voima Oy 16,7 % ja Oy W. Rosenlew Ab 16,7 %.

LÄÄKINTÄSÄHKÖ OY

Yhtiössä on noin 600 osakasta, jotka ovat pääasiassa lääkintöhenkilökuntaa.

Yhtiö fuusioidaan v. 1977 Instrumentarium Oy:öön.

OY MAAKANSA

Yhtiön suurimpia osakkaita ovat Kirja-Mono Oy 27 % ja M-Holding Oy 26,5 %, jotka puolestaan ovat Oy Maakansan hallinnassa.

MACHINERY OY

Heikki Timonen 21,6 %, Pyry Timonen 17,8 %, Pirkko-Leena Otonkoski 17,8 %, Hugo E. Timonen 16,8 %, Anne Timonen 5,1 %, Janne Timonen 5,1 %, Juha Timonen 5,1 %, Lauri Otonkoski 5,1 %, Timo Otonkoski 5,1 % ja Knut Bäck 0,5 %.

Tytäryhtiöitä: Oy Beram Ab ja Tureksi Oy.

OY MAINOS-TV-REKLAM AB

Suurimpia omistajia ovat Holger Bergenheim 5 %, Bergenheim-Yhtiöt Oy 5 %, Amer-Tupakka Oy 5 %, ky H. Bergenheim & Co 4,8 %, Golden Leaf Oy 4,7 %, Suomi-Filmi Oy (Orkon perhe) 2,6 %, Fennada-Filmi Oy (Adamsin perhe) 2,5 %, Kesko Oy 1,1 %, KOP 1 %, Enso-Gutzeit Oy 0,7 %, Vak.Oy Fennia 0,7 %, HOP 0,7 %, Suomen Sokeri Oy 0,7 %, Suomen Trikoo Oy 0,7 %, SYP 0,7 % jne.

OY MALLASJUOMA AB

Kovo Oy (Kovamäet) 32,4 %, Henle Oy (Grünnit) 22,9 %, Torsten Kahlson 6,1 %, Brita, Christian, Holger, Kenneth ja Torsten Bergenheim à 3,8 %, Ragna Kovamäki 3,8 %, Oy Hartwall Ab 3,5 %, Anitra Lehti 2,1 %, Mauno Keipi 1,4 %, Lea Urman 0,9 %, Marita Ikävalko 0,9 %, Reino Keipi (kuolinpesä) 0,8 %, Eero Keipi 0,5 %, Eira Salervo 0,5 % jne.

Yhtiö omistaa Uusi Kivipaino Oy:n.

MARIMEKKO

Yhtiö asetti v. 1974 myyntiin uusia etuoikeutettuja osakkeita. Äänten enemmistö jäi kuitenkin kantaosakkeille. Eniten kantaosakkeita omistavat Armi Ratia Holding Oy 76,3 %, Viljo Ratia Oy 16,8 % ja Visiiri Oy 2,8 %.

RAKENNUSTOIMISTO MATTINEN & NIEMELÄ OY

A. Niemelä 31,2 %, Aarre Mattinen 18,8 %, Kalle Kiviniemi 12,5 %, Aira Mattinen 12,5 %, Kerttu Niemelä 12,5 %, Jyrki Mattinen 6,2 % ja Mervi Mattinen 6,2 %.

Samoilla omistajilla on myös Rakennustoimisto Kiviniemi & Kumpp. Oy, Rakennusliike A. Mattinen ja A. Niemelä ky (ent. Rakennusliike Hännikäinen & Mansikka), Keskisen Rakennusliike Oy (fuusioitu v. 1976) ja Laatuelementti Oy.

OY MEC-RASTOR AB

Oy Rastor Ab 40 %, AB Svenska MEC (Ruotsi) 40 %, Antero Kallio 10 % ja H. E. Biel-Nielsen 10 %.

MEDICA-YHTYMÄ OY (29. 3. 1976)

Yhtiössä on noin 3 500 osakasta. Oy Tamro Ab omistaa tytäryhtiöineen (Oy Tam-Kos Ab, Tam-Drug Oy, Tam-Trading Oy ja Oy Drugtrade Ab) 70 209 osaketta 19,1 %.

Muut suuret omistajat ovat Lamy Oy 20 485 5,6 %, Johan Björksten 7 360 2,0 %, Kiint. Oy Ajurinpuisto 4—6 (Apteekkarien Keskuskunta) 6 850 1,9 %, Lääketehdas Medica Oy 6 000 1,6 %,

Tuotemarkkinointi ky 5 541 1,5 %, Jaakko Wallenius 5 000 1,4 %, J. Wellman 4 507 1,2 %, Bo Lindqvist 3 852 1,0 %, Jacobus Sundman 3 803 1,0 %, Eero Bergqvist 3 790 1,0 %, Carl C. Wallgren 3 350 0,9 %, Elsa Aarnio 3 000 0,8 %, Aarne Konttinen 2 889 0,8 %, B-M. Juslén 2 837 0,8 %, Selma Wasastjernan säätiö 2 693 0,7 %, Finska Läkaresällskapet 2 673 0,7 %, Sven Kuhlefelt 2 500 0,7 %, Kaja Nyberg 2 500 0,7 %, Guido Tötterman 2 500 0,7 %, G. R. Wallgren 2 406 0,7 %, Sijoitusyhtymä Oy 2 210 0,6 % jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Kemiscan Ab, Lääketehdas Medica Oy, Oy Medikalis Ab, Printal Oy, As. Oy:t Pohj. Hesperiankatu 5 ja 7 sekä Emset Oy.

Printal Oy:n kautta yhtiö omistaa Printal International GmbH:n ja Lechner GmbH:n Saksan Liittotasavallassa.

MEDIFARMA OY

Tämän lääkkeiden jakeluyhtiön omistavat á 33,3 %, Farmos Oy, Huhtamäki Oy ja Medica-yhtymä Oy.

MERIHUOLTO OY

Reijo Wihuri 37,5 %, Pentti Wihuri 37,5 %, Esko Lappalainen 11,6 %, Oy Wiima Ab 6,4 % jne.

OY METALLIKUTOMO

Pehr Sommar 56,1 %, Enso-Gutzeit Oy 15 %, Gretel Sommar 6,2 %, Ebbe Sommar 5,4 %, Heikki Sihtola 2 %, Kajaani Oy 1,5 %, Aulis O. Kairamo 1,1 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 0,8 %, Rauma-Repola Oy 0,6 % jne.

METSÄLIITON TEOLLISUUS OY

Yhtiössä on yli 75 000 osakasta. Osuuskunta Metsäliitolla on lähes kaikki kantaosakkeet ja äänten enemmistö. Etuoikeutetut osakkeet jakautuvat seuraavasti:

1. Osuuskunta Metsäliitto	**12,2 %**
2. KOP	**8,8 %**
3. Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki	**7,0 %**
4. Osuuspankkien Keskuspankki Oy ja Osuuspankkien eläkesäätiö	**5,8 %**
5. Hankkija	**3,9 %**
6. Kesk. yhtiö Aura	**2,0 %**
7. Valio	**1,6 %**
8. Lamy Oy	**1,1 %**

Metsäliitto-Yhtymään kuuluvat seuraavat yhtiöt: Osuuskunta Metsäliitto, Metsäliiton Myyntikonttorit Oy, Metsäliiton Teollisuus Oy, Savon Sellu Oy, Sahojen Myyntikeskus Oy sekä tytäryhtiöt Jalassaari Oy, Kandelinin Seuraajat Oy, Luhtapuu Oy, The Federation Stevedoring Röyttä Oy ja Finnforests Ltd (Englanti).

Lisäksi yhtiö omistaa Oy Metsäpohjanmaa Ab:n välityksellä 51 % Oy Metsä-Botnia Ab:n osakekannasta, josta muun osan omistavat Oy Nokia Ab 24,5 % ja G. A. Serlachius Oy 24,5 %. Oy Fiskars Ab:n kanssa yhtiö omistaa Oy Metsä-Skogby Ab:n.

MIILUKALLIO OY

Eero Luhtanen 91 %, Seppo Luhtanen 3 %, Marja-Lea Liukko 3 % ja Eila-Liisa Liukko 3 %.

OY MOGADOR AB

Thomas Tallberg 90 %, Marja Tallberg 4 %, Susanna Tallberg 2 %, Nina Tallberg 2 % ja Thomas Martin Tallberg 2 %.

MORTGAGE BANK OF FINLAND OY

Suomen Pankki 66,5 %, Postipankki 33,3 %, Kansaneläkelaitos 0,07 % ja Tervakoski Oy 0,07 %.

MUSTIJOEN VESILAITOS OY

Porvoon maalaiskunta 60 %, Neste Oy 20 % ja Oy Tampella Ab 20 %.

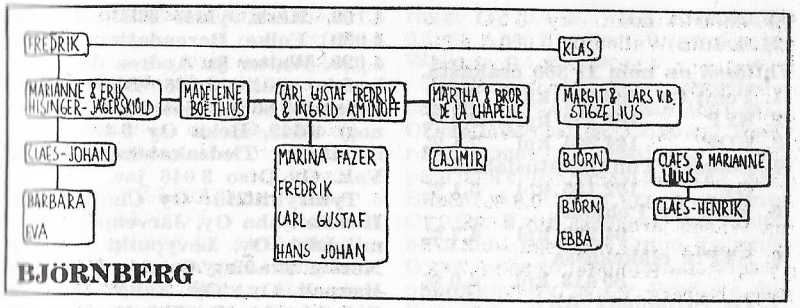

MYLLYKOSKI OY

Marianne Hisinger-Jägerskiöld 11,7 %, Märtha de la Chapelle 8,8 %, C. G. Björnberg 7 %, Carl Björnberg 6,9 %, Fredrik Björnberg 6,9 %, Hans Björnberg 6,9 %, Marina Fazer 6,9 %, Stigzelius (kuolinpesä) 5,4 %, Chris H. Ericsson 3,5 %, Ingrid Björnberg 3,3 %, Casimir de la Chapelle 2,1 %, Renata Wrede 1,4 %, Antonia Hackman 1,1 %, J. F. Boetheus 1,1 %, Björn Stigzelius 0,6 %, Jan Erik Boetheus 0,5 % jne.

Myös Ruskealan Marmori Oy on Björnbergin suvun hallussa.

NANSO OY

Nelikanta Oy 53,2 %, K. T. Tuurna 7,7 %, Olli Kivekäs 6,6 %, Heikki Paloheimo 5,6 %, Sakari Paloheimo 5,6 %, Pertti Peltonen 3,4 %, Jorma Teriö 2,3 % jne.

OY NAVIRE AB

Rainer Sjöström 58,7 %, Oy Erivan Holding Ab 40 %, Gunvor Sjöström 0,7 % ja Ingegerd Sjöström 0,7 %.

NELIKANTA OY

Ju-Le Oy 20 %, Koivento Oy 20 %, Pirkanpohja Oy 20 %, Solikko Oy 20 %, Elsa Kivekäs 15 % ja Lauri J. Kivekäs 5 %.

NESTE OY

Suomen valtio 97,96 %, Oy Alko Ab 1,89 % ja Imatran Voima Oy 0,15 %.

Tytäryhtiöitä: Ajoksen öljy Oy, Nestepalvelu Oy sekä Neste Exploration Limited (Englanti).

Lisäksi yhtiö omistaa yhdessä Kesko Oy:n kanssa Kesoil Oy:n ja OTK:n kanssa E-öljyt Oy:n. E-öljyt Oy:n 25 % ja Kesoil Oy:n 25 % kanssa yhtiö omistaa Finngulf Oy:n sekä siihen fuusioidun G-Oil Oy:n.

NESTESÄILIÖT OY

Kemira Oy 33,3 %, Neste Oy 33,3 % ja Oulu Oy 33,3 %.

OY HENRY NIELSEN AB

Ab Helsingfors Steamship Co Ltd. 76,7 %, Berndt Nielsen 23,3 % ja Iris Nielsen 0,003 %.

NILCON OY

Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy 48 %, Polar-rakennus Oy 48 %, Rakennusvalmiste Oy 2 % ja Polar-Elementti 2 %.

OY NORDTEND AB

Yhtiö on pohjoismaisten osuustoiminnallisten yritysten (OTK ja SOK 27 %) omistaman Nordtend AB:n (Ruotsi) tytäryhtiö. Siihen on Suomessa fuusioitu Oy Nordspray Ab ja Teo Oy.

OY NOKIA AB
(21. 4. 1976)

Yhtiössä on noin 13 300 osakasta.

1.	Pomi Oy	169 128 kpl	8,4 %
2.	SYP	162 259 kpl	8,0 %
3.	KOP	144 244 kpl	7,1 %
4.	Suomen Puunjalostustehdas Oy	102 165 kpl	5,1 %
5.	Vak. Oy Pohjola	94 233 kpl	4,7 %
6.	SYP:n eläkekassa	80 413 kpl	4,0 %
7.	Oy Strömberg Ab	68 528 kpl	3,4 %
8.	Svenska Litteratursällskapet	60 863 kpl	3,0 %
9.	Kymin Oy	39 307 kpl	1,9 %
10.	Aaltosen Tehtaat Oy	38 792 kpl	1,9 %

Oy Possessor Ab 35 933 1,8 %, Emil Aaltosen säätiö 35 541 1,8 %, Oy Mandatum Ab 33 645 1,7 %, Sigrid Juseliuksen säätiö 32 582 1,6 %, Åbo Akademin säätiö 30 455 1,5 %, KOP:n eläkesäätiö 28 853 1,4 %, Oy Finlayson Ab 20 971 1,0 %, Kymin Oy:n eläkesäätiö 20 031 1,0 %, William Thuringin säätiö 18 998 0,9 %, Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 17 735 0,9 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 14 137, Folkhälsan 13 220, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 12 044, Hankkija 11 976, Iso-Huukonen Oy 11 313, Svenska Folkskolans Vänner 9 249, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto 8 008, Oy Mikonlinna Ab (tytäryhtiö) 7 751, Jean-Paul Müller 7510, Yksityiskoulujen Eläkekassa 7 442, Marley (Overseas) Ltd (Englanti) 7 055, Eläkesäätiö Polaris 6 891, Hereditas 6 235, Suomen Kulttuurirahasto 5 577, Kotka Tegelbruks Ab 5 387, Oy Nokia Ab:n toimihenkilöiden eläkesäätiö 5 264, GR & KO Idmanin säätiö 5 200, Suomen Marttaliitto 4 959, Nelikanta Oy 4 917, Brita Maria Renlundin muistosäätiö 4 627, Magnus Ehrnrooth 4 324, Christina Storkåll 4 199, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 4 039, Folke Bernadotten säätiö 4 029, Walter ja Andree de Nottbeckin säätiö 3 866, Björn Westerlund 3 668, Lejos Oy (Juurannot) 3 549, Reka Oy 3 487, Suomalainen Tiedeakatemia 3 145, Vak. Oy Otso 3 046 jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Chester Ab, Hiedan Saha Oy, Järvenpään Kumitehdas Oy, Levyputki Oy, Oy Nordic Trading Co Ab, Pohjolan Kaapeli Oy, Oy Sako Ab, Oy Softplan Ab, Oy Tecalex Ab, Oy Tikkakoski Ab ja Uudenmaan Kirjapaino Oy.

Yhtiö omistaa enemmistöosakkuuden 60 % Kolsi Oy:stä, A. Ahlström Oy 40 %. Yhdessä G. A. Serlachius Oy:n kanssa yhtiö omistaa Puulaaki Oy:n à 50 % ja vähemmistöosakkuuden à 24,5 % Oy Metsä-Botnia Ab:stä. Yhdessä SYP:n kanssa yhtiö omistaa En-Ko Oy:n, Oy Strömberg Ab:n kanssa Oy Nokia-Strömberg Control Ab:n, Imatran Voima Oy:n kanssa Sähköradat Oy:n ja Oy Televa Ab:n kanssa Telefenno Oy:n.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Finska Gummi AB (Ruotsi), AB Kymarno (Ruotsi), Nokia AB (Ruotsi), Scandex Aluminium N.V (Hollanti) 50 %, Sodipan S.A.R.L. (Ranska) ja Türkkablo A.O (Turkki).

Yhdessä G. A. Serlachius Oy:n kanssa yhtiö omistaa Tanskassa Fin-Crepe A/S:n ja Englannissa puolet à 25 % British Tissues Ltd:n osakkeista.

OY NORDAIR AB

Osakkaat à 10 % jakaantuvat kahteen ryhmään.

I ryhmään kuuluvat Kymin Oy, SYP, Ovako Oy, Oy Strömberg Ab ja Oy Tampella Ab.

II ryhmään kuuluvat Enso-Gutzeit Oy, Finnair Oy, Outokumpu Oy, Rautaruukki Oy ja Valmet Oy.

JOHN NURMINEN OY

Matti Nurminen 41,5 %, Juha Nurminen 40,9 %, Ali Arho 6,5 %, Marja-Liisa Suopanki 3 % jne.

Yhtiö omistaa Matkatoimisto Oy Kalevan ja Cybernetics International Oy:n.

RAKENNNUSLIIKE K. E. NYMAN OY

Anja Nyman 92,5 %, Alf Ahlbäck, Thorilf Ferm, Börje Herrgård, Jorma Korpela, Eugen Kuusela, Eva Nyman ja Sakari Rajala à 1,0 % sekä Heikki Jukala 0,5 %.

Yhtiöön fuusioitiin v. 1976 Oy Puuhevonen Ab ja Rakennusliike Mynte Oy.

NÄSIJÄRVI OY

Yhtiö on Breitensteinin perheen omistuksessa.

OLVI OY

Suurimpia omistajia ovat Olvin säätiö 62,7 % ja Hedvig Åberg (kuolinpesä) 27,1 %.

ORION-YHTYMÄ OY

Yhtymään on fuusioitu monia lääkintäalan yrityksiä. Aikaisemmin omistajana esiintynyt holding-yhtiö Regulus Oy on lakkautettu.

Yhtiön suuria omistajia ovat mm. Pentti Koskelo 5,4 %, Arvo Ylppö 5,1 %, Jaakko ja Jussi Sarvela 3,6 %, Ylermi Rauhamaa 3,2 %, Erkki Leikola 2,4 %, Aarne Konttinen 1,8 %, Yrjö Ylijoki 1,5 %, Tauno Putkonen 1,2 %, Aarne Godenhjelm 1,0 %, Juhani Kirpilä 0,9 %, Sauli Sipilä 0,9 %, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 0,8 %, Veikko Uuspää 0,8 %, Antti Horsmasalo 0,7 %, Oriola Oy 0,7 %, Jaakko Taskinen 0,6 %, Suomen Kulttuurirahasto 0,5 %, Olli Routti 0,5 %, Uulo Arhio 0,5 %, K. O. Renkonen 0,5 %, Paavo Koskinen 0,5 %, Eero Lankiala (perikunta) 0,5 %, Väinö Elovaara 0,5 %, V. J. Karvonen 0,4 %, Duodecim Sairaala Oy 0,4 %, Viljo Rantasalo 0,4 %, Ahti Karessuo 0,4 %, Boris Wolkow 0,4 % jne.

Yhtymään kuuluvat Lääketehdas Orion, Lääketehdas Remeda, Orion Diagnostica, Chymos, Noiro, Normet (Peltosalmen Konepaja), Telito ja tytäryhtiöt Oy Bacher Ab, Oriola Oy, Neofarma Oy, Oy Knud Henberg Ab, Tekno-Aromi Oy sekä Orion-Yhtymä Oy:n pääosin omistamat Hammasväline Oy ja Oy Produits du Dr. N.G. Payot. Tytäryhtiöiden tytäryhtiöitä ovat Panfarma Oy ja Oy Max Aue Ab.

OY ORTE AB

Casimir Ehrnrooth 25 %, Elsa Ehrnrooth 25 %, Göran J. Ehrnrooth 25 % ja Robert Ehrnrooth 25 %.

OSUUSPANKKIEN KESKUSPANKKI OY (OKO)

Yhtiö on maan osuuspankkien omistuksessa.

Yhtiö omistaa Maa- ja Teollisuuskiinteistöpankki Oy:n sekä Osuuspankkien Kiinteistökeskus Oy:n OKL:n ja Osuuspankkijärjestön tutkimussäätiön kanssa.

Yhtiö on osakkaana englantilaisessa London & Continental Bankers -yhtiössä.

KUSTANNUS OY OTAVA

Oy Mandatum Ab 10,0 %, Olli Reenpää 8,5 %, Jaakko Reenpää 8,2 %, Hannes Reenpää (kuolinpesä) 6,4 %, Heikki Reenpää 4 %, Martti Reenpää 3,7 %, Suomen Kulttuurirahasto 3 %, Eeva Reenpää 3 %, Erkki Reenpää 2,7 %, Yrjö Reenpää (kuolinpesä) 2,6 %, Vakuutus Oy Pohjola 2,5 %, Suomalaisen kirjallisuuden seura 1,7 %, Lamy Oy 1,6 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 1,3 %, Jorma Reenpää 1,2 %, Thomesto Oy 1 %, Power-Papers R. Falck & Co ky 1 %, Sijoitusyhtymä Oy 0,6 %, Eläkesäätiö Polaris 0,6 %, Sakari Ja-

laskoski 0,6 %, Paul Lindholm 0,6 %, Matti Viherjuuri 0,5 %, Ulla-Maija Borgstrand 0,5 %, Alis Åkerman 0,5 %, Maija Åkerman-Tudeer 0,5 % jne.

KESKUSOSUUSLIIKE OTK

OTK on osuuskuntamuotoinen. Sitä hallitsevat maan E-osuusliikkeet.

Tytäryhtiöitä: Oy Julisterengas Ab, Keru Oy, Kontio & Kontio Oy, Oy Mainosrengas Ab, Oy Matkarengas Ab, Osuuspuu, Oy Renlund Ab, Sotka Oy ja Oy Sotkia.

OTRIO OY

Hankkija 20 %, Perusyhtymä Oy 20 %, Tuottajain Lihakeskuskunta 20 %, Kesk. yhtiö Aura 12,5 %, Metsäliitto 9 %, Osuuspankkien Keskuspankki Oy 9 %, Valio 9 % ja Maataloustuottajain Keskusliitto 0,5 %.

Yhtiö omistaa Helsingin Hissi Oy:n.

KESKEYTYSVAKUUTUS OY OTSO

Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 41,7 %, Vakuutus Oy Pohjola 25 %, Kesk. yhtiö Sampo 25 % ja Vakuutus Oy Fennia 8,3 %.

OULU OY

Veitsiluoto Oy 49,2 %, Kajaani Oy 49,2 % ja Suomen Pankki 1,7 %.

OULU STEVEDORING OY

Kajaani Oy 40 %, Rauma-Repola Oy 33,3 % ja Oulu Oy 26,7 %.

OULUJOKI OY

Imatran Voima Oy 90,5 %, Oy Tampella Ab 5 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 4,2 % ja Suomen valtio 0,3 %.

OULUN MAARAKENNUSPOJAT OY (nyk. OMP-Yhtymä Oy)

Insinööritoimisto Oy Vesi-Pekka omistaa yhtiöstä 60 %. Vesi-Pekkaa hallitsee Maa- ja vesitekniikan tuki r.y.

Yhtiön muut omistajat ovat Rines Oy (Reijo Holopainen) 20 %, Maakasi Oy (Martti Tauriainen) 6,7 %, Maakar Oy (Erkki Karvonen) 6,7 % ja Erkki Rissanen 6,7 %.

OULUN RAKENNUS OY

Viljo Castrén 31,3 %, Reino Jokiranta 31,3 %, Tauno Tönningin säätiö 25,3 %, Tauno Tönning 6,1 %, Eero Hanhela 2,0 %, Eero Helsi 2,0 %, Mikko Erkkilä 2,0 % jne.

OUTOKUMPU OY

Suomen valtio 51 %, Kansaneläkelaitos 48,999 % sekä Enso-Gutzeit Oy, Kemira Oy, Imatran Voima Oy, Outokumpu Oy:n säätiö ja Petri Bryk.

Yhtiö omistaa Orijärvi Oy:n sekä tytäryhtiön Kanadassa ja Ecuadorissa (Minera Toachi SA, 40 %).

OVAKO OY

Oy Fiskars Ab 36 %, Oy Wärtsilä Ab 24 %, SYP 20 %, Oy Lohja Ab 10 % ja Oy Strömberg Ab 10 %.

Yhtiö omistaa Oy Koverhar Ab:n ruotsalaisen Stora Kopparbergs Bergslags AB:n 50 % ja SYP:n 0,5 % kanssa.

OY OWNERS BROKER LTD

Suomen Höyrylaiva Oy 55 %, Kemi Oy 12,9 %, Veitsiluoto Oy 12,9 %, Finnlines Oy 10 % ja Höckertin Seuraajat Oy 9,2 %.

E. W. PAASIVAARA-YHTYMÄ OY

Yhtiö on hollantilaisen Unilever-yhtymän omistuksessa. Sen sisaryhtiöitä ovat Gibbs Oy, Lumivalko Oy ja Turun Saippua Oy.

Yhtymään kuuluu myös Eläkesäätiö Polaris.

PALCMILLS OY

Aarne J. Aarnio 20 %, Annukka Aarnio-Kajander 20 %, Heikki Aarnio 20 %, Pekka Aarnio 20 % ja Sakari Arola 20 %.

Aarne J. Aarniolla on äänten enemmistö.

PALKKI OY

Aarne J. Aarnio 93,3 %, Saara Aarnio 5,1 % ja Hilja Mattila 1,3 %.

Yhtiö on varsinaisena yhtiömiehenä Palkki Oy & Co ky:ssä, jonka "äänettömiä" yhtiömiehiä ovat Aarne J. Aarnio sekä Palcmills Oy.

Yhtiö fuusioidaan v. 1977 Pellos Oy:öön.

OY PALMACO AB

Kim Schauman 18 %, Kira Schauman 18 %, Henrik Sawela 18 %, Camilla Palm 12 %, Martin Palm 12 %, Annika Palm 12 %, Marianne Schauman 4 %, Ghita Schauman-Palm 4 % ja Dolly Sawela 1 %.

OY ALFRED A. PALMBERG AB

Otto Vänttinen 29,7 %, Mikko Kelopuro 22,7 %, Pauli Lind 11,7 %, Ola Dyhr 8 %, Harry Kuhlberg 8 %, Urho Lehmussaari 3,7 %, Jalo H. Lind 3,7 % ja T. O. Pietarila 3,7 %.

Omistussuhteet muuttuivat vuonna 1975, kun Lemminkäinen Oy osti osakkeista noin 84 %. Tytäryhtiöt Tapra Oy ja Erector Oy siirtyivät Lemminkäisen omistukseen.

H. G. PALOHEIMO OY

Kolsan Tiilitehdas Oy 49,8 %, Olli Paloheimo (kuolinpesä) 15,3 %, Arvi Paloheimo 7,8 %, Eine Palmroth 6,9 %, Helvi Sjöblom 5,7 %, Yrjö Yrjö-Koskinen 5,1 %, Elisa Paloheimo 5,0 %, Kaarlo Yrjö-Koskinen 3,7 % ja Kaisu Yrjö-Koskinen 0,2 %.

PAMILO OY

Enso-Gutzeit Oy 60,5 %, Imatran Voima Oy 27,3 %, Outokumpu Oy 6,6 % ja Oy Kaukas Ab 5,6 %.

PAPERINKERÄYS OY

Enso-Gutzeit Oy 20,2 %, G. A. Serlachius Oy 20,2 %, Oy Tampella Ab 20,2 %, A. Ahlström Oy 12,2 %, Myllykoski Oy 10,1 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 10,1 %, G. A. Lönnqvistin perilliset 4,1 %, Näsijärvi Oy 2,2 % ja Kymin Oy 0,6 %.

Samat yhtiöt omistavat Keräyskuitu Oy:n.

PARAISTEN KALKKI OY

(25. 6. 1975)

Yhtiössä on noin 8 600 osakasta.

1. Åbo Akademin säätiö	**8,6 %**
2. Myllykoski Oy	**5,6 %**
3. Höyrylaiva Oy Bore	**4,3 %**
4. Metalliteollisuuden Työnantajaliitto	**2,2 %**
5. Margaretha Ståhlström (o.s. von Rettig)	**1,9 %**
6. Oy Strengberg Ab	**1,6 %**
7. Hans von Rettig	**1,2 %**
8. Folkhälsan	**1,1 %**
9. Vuoksen Kalkkivuori Oy	**1,1 %**
10. Birgitta Simberg	**1,0 %**

Nelikanta Oy 1 %, Eläkesäätiö Polaris 0,9 %, Martha ja Albin Löfgrenin säätiöt 0,9 %, Sigrid Juseliuksen säätiö 0,8 %, Salon Sokeritehdas Oy 0,7 %, Tom Runeberg 0,7 %, Eschnerska Frilasarettet-säätiö 0,5 %, Suomen Punainen Risti 0,5 %, Oy Mandatum Ab 0,5 %, Björn von Ret-

tig (kuolinpesä) 0,5 %, Maanpuolustuksen kannatussäätiö 0,4 %, Gunnel Holmström 0,4 %, Ingegerd Sjöström 0,4 %, Elisabeth Weckman 0,4 %, Arvo Ylppö 0,4 %, Kirsti Linko 0,4 %, Leena Linko 0,4 %, Svenska Kulturfonden i Björneborg 0,4 %, Elsa Jörgensen 0,4 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 0,4 %, Edit Sarlin 0,4 %, Ann von Rettig 0,4 %, Cyril von Rettig 0,4 % ja Ruskealan Marmori Oy 0,4 %.

Muita suuria omistajia (0,2—0,3 %) ovat: Hereditas, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto, von Rettigin sukurahasto, Suomalaisia Arvopapereita Oy, Erik Simberg, Svenska Folkskolans Vänner, Svenska Litteratursällskapet, Greta Fobiesen, Tyra Ålenius, Marianne Frejborg, Johanna Weckman, Turun seurakuntain hautainhoitorahasto, Henrik Simberg, Martin Simberg, C. G. Sundellin säätiö, Jakobstads Munstycksfabrik, Kesk. yhtiö Sampo, Hamesco Ab (Ruotsi), Rainer Sjöström, Kansaneläkelaitos, Erik Sarlin, Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys, Oravaisten Verkatehdas Oy, Työnantajain Yleinen Ryhmä, Niilo Helanderin säätiö, Tom von Rettig, Hans Robert von Rettig, Paraisten seurakunnat, ky Hans von Rettig, Stina Nicolaisen ja Mannerheim-säätiö.

Tytäryhtiöitä: Oy Malminetsijä, Par-Rak Oy, Oy Partek-Machines Ltd, Oy Pukkila Ab, Oy Semtrans Ab, Suomen Mineraali Oy, Vuoksen Kalkkivuori Oy sekä Finn-Elematic Betonbaugeräte GmbH (Saksan liittotasavalta) ja Partek Byggvaror AB (Ruotsi).

OY GUSTAV PAULIG AB

Kiinteistö Oy Satamakatu 9 (tytäryhtiö) 10,4 %, Henrik Paulig 8,7 %, Birgitta Doktar 7,3 %, Anita Hallberg 7,3 %, Ingeborg Bergman 6,6 %, Torsten Paulig 5,6 %, Marcus Borgström 4,2 %, Georg Borgström 4,2 %, Louise Borgström 4,2 %, Mikael Doktar 3,8 %, Viktor Doktar 3,8 %, Bertel Paulig 3,3 %, Martin Paulig 3,3 %, Christina Borgström 2,4 %, Monica Schroderus 2,1 %, Kerstin Paulig 2,1 %, Robert Paulig 2,1 %, Maria Bergman 2,1 %, Mathias Bergman 2,1 %, Samuel Bergman 2,1 %, Sofia Bergman 2,1 %, Hjalmar Hallberg 1,8 %, Magnus Hallberg 1,8 %, Vivian Reinertz 1,8 %, Synnove Langenskiöld 1,8 % jne.

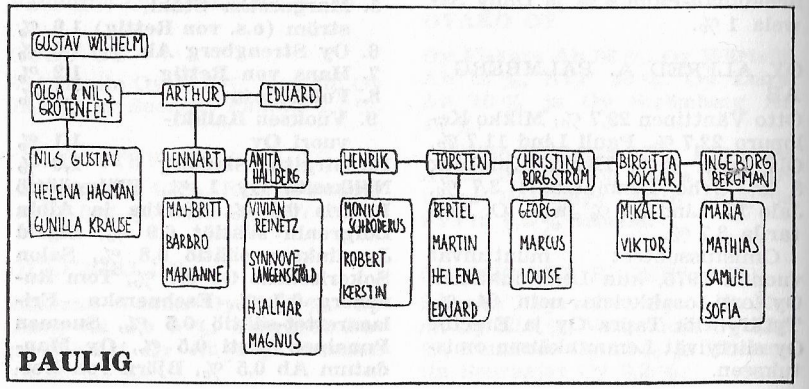

FAUNIEMI OY

Heikanta Oy 96,8 %, Elsa Kivekäs 1,6 % ja Lauri J. Kivekäs 1,6 %.

FAUSKE OY

Matti Luhtanen 40 %, Kari Luhtanen 15 %, Pentti Luhtanen 15 %, Eeile Marttinen 15 % ja Raili van Os 15 %.

FEKEMA OY

Neste Oy 41,5 %, Kymin Oy 20,0 %, Paraisten Kalkki Oy 15,0 %, Oy Nokia Ab 7,5 %, Enso-Gutzeit Oy 6,0 %, Oy Strömberg Ab 5,0 %, Upo Oy 2,5 % ja Kemira Oy 2,5 %.

FELLOS OY

Aarne Aarnio 88,3 %, ky Palkki Oy & Co 4,1 %, Palkki Oy 3,3 %, Saara Aarnio 1,5 %, Annukka Aarnio 0,7 %, Heikki Aarnio 0,7 %, Jussi Aarnio 0,7 % ja Pekka Aarnio 0,7 %.

Samoilla omistajilla on Oy Kiteen Puhos Ab ja Oy Noresin Ab.

FEMAVILLE OY

Arno Mustakallio 32,3 %, Timo-Pekka Mustakallio 32,3 %, Tuula Mustakallio 32,3 % ja Timo Mustakallio 3,2 %.

Timo Mustakalliolla on äänten enemmistö.

OY PERATEK AB

Ab Gadus (Ruotsi) 50 %, Louhintatekniikka Oy 43,8 % ja Vesto Oy 6,2 %.

PERUSYHTYMÄ OY

Suomen valtio 28,1 %, KOP 20 %, Vak. Oy Pohjola 9,7 %, SYP 9,2 %, Kesk. yhtiö Aura 8,1 %, OKO 3,5 %, Roho Oy 2 %, Valio 1,9 %, Hankkija 1,6 %, MTK, Perusyhtymän eläkesäätiö ja SOK á 1 %, OTK 0,7 % jne.

Yhtiö omistaa mm. Makrotalo Oy:n, Perusyhtymä Niger Ltd:n (Nigeria) ja Roho Oy:n.

Vuonna 1976 yhtiöön fuusioitiin Rakennusalan Leasing Oy, Auran Rautateollisuus Oy ja A. W. Liljeberg Oy.

PIRKANPOHJA OY

Pirkko Virkkunen 35 %, Aarno Virkkunen 12 %, Eila Virkkunen 12 %, Lauri Virkkunen 12 %, Leena Virkkunen 12 %, Marja Virkkunen 12 % ja Veikko Virkkunen 5 %.

Pirkko Virkkusella on äänten enemmistö.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO

Tämän Karjalainen-lehteä kustantavan yhtiön suuria omistajia ovat Yrjö Laakkonen 7,0 %, Reino Laakkonen 6,8 %, Y. A. Kankaanrinta 6,5 %, Hanna Aaltonen 6,0 %, Kosti Aaltonen 5,2 %, Tapani Aaltonen 5,1 %, Mauri Haapalainen 3,2 %, Erkki Laakkonen 3,0 %, Pentti Aaltonen 3,0 %, Eino J. Aro 2,7 %, T. R. Aaltonen 2,5 %, Tauno Seppänen 2,1 %, Pentti Kostamo 2,0 % jne.

VAK. OY POHJOLA (11. 6. 1976)

Yhtiössä on noin 9 000 osakasta, joista suurimmat ovat pääosin samoja kuin KOP:ssakin.

Kesk. yhtiö Suomi-Salama 3 373 756 41,1 %, KOP 1 317 545 16,1 %, Oy C. T. Ward 562 474 6,9 %, Tukkukauppojen Oy 348 066 4,2 %, Aavasaksa Oy 256 600 3,1 %, Vak. Oy Otso 114 573 1,4 %, Vak. Oy Louhi 107 502 1,3 %, Oy Stockmann Ab:n eläkesäätiö 80 000 1,0 %, Vak. Oy Osmo 68 690 0,8 % ja Vak. Oy Eurooppalainen 0,7 %, Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys 0,6 %, William ja Ester Otsakorven säätiö 0,5 %, Suomen Asuntohypoteekkipankki 0,4 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 0,4 %, Sydänsäätiö 0,3 %, Kesk. yhtiö Svensk-Finland 0,3 %, Kes-

ko Oy:n eläkekassa 0,3 %, KOP:n eläkekassa 0,3 % Sakari Sohlberg 0,2 %, Seppo Soratie 0,2 % (perheellä on samansuuruisia osuuksia) jne.

Muita suuria omistajia 0,1—0,2 % ovat mm. **Alfred Kordelinin säätiö, Vak. Oy Veritas, Yhtyneet Paperitehtaat Oy, Lassila & Tikanoja Oy, Lassila & Tikanoja Oy:n toimenhaltijain eläkesäätiö, Tukkukauppojen Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö, Eläkesäätiö Polaris, G. R. & K. G. Idmanin säätiö, Suomen Tankkilaiva Oy, Suomen Kirjailijaliitto, Suomen Kansallisteatterin näyttelijäin eläkekassa, Suomen Tukkukauppojen liitto, Jussi Salemaa, Yksityisyrittäjien säätiö, Kesk. yhtiö Yrittäjien Vakuutus, Honkajuuret (Paavo, Leena ja Erkki), Urlus-säätiö, Merihuolto Oy, Tampereen kaupunki, Tauno Angervo, Eero Viima, Jenny Piponius, Maud von Udvardy, Hereditas, A. Ahlström Oy, Vaasa Oy, A. Ahlström Oy sekä Rakel Wihuri.**

Tytäryhtiöitä: Aavasaksa Oy, Eurooppalainen Tavara- ja Matkavakuutus Oy, Kauppiaitten kesk. vakuutusyhtiö, Oy Louhi, Northclaims Oy, Ab Tengeliö Oy, Oy C. T. Ward ja Moorgate Ltd (Englanti).

Yhtiöön on fuusioitu mm. Vak. Oy Louhi ja Vak. Oy Kullervo.

Yhtiö omistaa 10 % sveitsiläisen Rhein Rückin osakekannasta ja 5 % Saksan liittotasavallassa toimivasta Nord-Deutsche Versicherungista. Lisäksi yhtiöllä on asioimistoja Norjassa, Hollannissa, Ranskassa ja Tanskassa.

POHJOLAN KAAPELI OY

Oy Nokia Ab 88,3 %, Hankkija 11,6 % ja Björn Westerlund 0,05 %.

POHJOLAN LIIKENNE OY

Valtion Rautatiet 95,61 %, OTK 3,47 %, SOK 0,5 %, Keskon eläkekassa 0,41 %, Enso-Gutzeit Oy 0,003 % ja Rauma-Repola Oy 0,003 %.

Tytäryhtiöitä ovat mm. Napapiirin Turistiauto Oy ja Viipurin Linja-auto Oy.

POHJOLAN SANOMAT OY

Tämän lehteä kustantavan yhtiön omistavat Keskustapuoluetta lähellä olevat henkilöt. Suuria yksittäisiä omistajia ovat mm. Eero Vainio, Erkki Maihkila, Martti Kivelä, Veli Siikala, Martti Miettunen, Veikko Hanhirova, Yrjö Alaruikka ja Reino Salmela.

POHJOLAN VOIMA OY

Enso-Gutzeit Oy 11,3 %, Kajaani Oy 11,3 %, Kymin Oy 11,3 %, Oulu Oy 11,3 %, Rauma-Repola Oy 11,3 %, Tervakoski Oy 11,3 %, Veitsiluoto Oy 11,3 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 11,3 % ja Kemi Oy 9,9 %.

POIKKILUHTA OY

Irma Mustakallio 32,3 %, Kari Mustakallio 32,3 %, Merja Mustakallio 32,3 % ja Antti Mustakallio 3,2 %.

Antti Mustakalliolla on äänten enemmistö.

POLAR-RAKENNUS OY

Rauma-Repola Oy 23 %, SOK 23 %, Paraisten Kalkki Oy 19 %, Kesko Oy 11,3 %, Ka-Ras Oy 10 %, Oy Lohja Ab 8 % ja Keskus-Sato Oy 5,7 %.

Yhtiö omistaa Ahti-rakennus Oy:n, Insinöörityö Oy:n, Polar-elementti Oy:n ja Polar-maalaus Oy:n.

POLTTOAINEOSUUSKUNTA

Yhtymään kuuluvat Aspo Oy (ent. Oy G.H.H. Ab), Aspoyhtymä Oy, Etelä-Suomen Laiva Oy, Oy Näppärä, Oy Ariel Boman Ab ja SwedAspo AB (Ruotsi).

Osuuskuntaa hallitsevat yhtymän jäsenliikkeet sekä KOP ja Vak. Oy Pohjola.

POLYPUTKI OY

Oy Wiik & Höglund Ab 40 %, Oy Finlayson Ab 40 %, Oy Prevex Ab 8 %, Okarla Oy 6 %, Muovi-Muoto Oy 4 % ja Tmi Ewald Borg 2 %.

POMI OY

SYP 47,5 %, Kymin Oy 47,5 %, Oy Mandatum Ab 3,5 % ja Kotka Tegelbruks Ab 2,5 %.

PORIN RAKENNUSTYÖ OY

Yhtiö on Antti Koskisen ja Torsti Tuomen omistuksessa.

OY POSSESSOR AB

Oy Kaukas Ab 25 %, Kotka Tegelbruks Ab 25 %, G. A. Serlachius Oy 25 % ja Oy Tampella Ab 25 %.

PRESTOPERUNA OY

Huhtamäki-Yhtymä Oy 45 %, Suomen Sokeri Oy 45 %, Pakkaus Oy 5 % ja Oy Sucros Ab 5 %.

E. PRIHA OY

Kemira Oy 50 %, Erkki Priha 25 %, Jukka Priha 6,25 %, Vuokko Priha 6,25 %, Helen Huhanantti 6,25 % ja Päivi Setälä 6,25 %.

PUKEVA OY

Yhtiö on Jaarin perheen omistuksessa.

RAKENNUSTOIMISTO A. PUOLIMATKA OY

Puolimatka-yhtymä Oy 98,4 %, Terttu Puolimatka 0,8 % ja Raimo Puolimatka 0,8 %.

PUOLIMATKA YHTYMÄ OY

Rakennusvalmiste Oy 61,1 %, Armas Puolimatka (myös Rauno ja Riitta Puolimatkan holhoojana) 18,1 %, Terttu Puolimatka 6,9 %, Raija Sinkkonen 6,9 % ja Raimo Puolimatka 5,6 %.

Armas Puolimatkalla on äänten enemmistö.

Yhtymään kuuluvat Rakennustoimisto A. Puolimatka Oy:n lisäksi Forssan Tiili Oy ja Rakennusvalmiste Oy.

OY PYYNIKKI

Simo E. Salmelin (kuolinpesä) 55,3 %, Oy Sinebrychoff Ab 34,7 %, sekä Henrik, Juhani, Klaus ja Markku Salmelin á 1,8 %.

INSINÖÖRITOIMISTO JAAKKO PÖYRY & CO OY

Jaakko Pöyry 95,1 %, Eric Ehrnrooth 1 %, Risto Eklund 1 %, Niilo Ryti 1 %, Esko Mykkänen 1 %, Kaj Skogberg 0,3 %, Stig Willberg 0,3 % ja Veikko Levo 0,3 %.

RAAHE OY

Kone Oy 46 %, Heikki H. Herlin 30,4 % ja Suomen Tankkilaiva Oy 23,6 %.

RAHOITUSKESKUS OY

OKO 98 %, Osuuspankkien Keskusliitto (OKL) 1 % ja Osuuspankkien kesk. vakuutusyhtiö 1 %.

RAISION TEHTAAT OY

Oy Kasviöljy Ab 46,7 %, Oy Vehnä Ab 46,7 % ja Margariini Oy 6,6 %.

Nämä yhtiöt ovat toistensa ja monien viljelijöiden omistuksessa.

Yhtymään kuuluvat myös Oy Raikem Ab, Viljavakka Oy, Oy Atraco Ab, Kalayhtymä Oy (yhdessä Valion kanssa), Satavehnä Oy ja Viher-Rehu Oy.

RAKE OY

KOP 20 %, Anneli Cederberg 11,9 %, Sakari Sohlberg 10 %, Yngve Kivilahti 8,5 %, Klaus

Cederberg 8,4 %, Kenneth Cederberg 8,4 %, Maria Cederberg 8,4 %, As. Oy Akatemiantie 17 (Anneli Cederberg) 7,3 %, Elna Vartia 3,1 %, Kirsti Seitkari 2,4 %, Ferramenta Oy 1,8 % jne.

KOP on suurimmaksi osaksi luopunut osuudestaan.

Tytäryhtiöitä: Ferramenta Oy, Imatran Puutyö Oy, Rauman Rauta Oy ja Vaneri-Aitta Rake Oy & Co.

RAKENNUSAINE-HANKINTA OY

Vanhojen tietojen mukaan yhtiön omistavat K. K. Kankaanranta 78 %, Urho Tanela 18 % ja Rauno Alatalo 4 %.

RAKENNUSVOIMA OY

Rakennuspiste Oy (P. K. Juntunen) 50,7 %, Surako Oy (P. K. Juntunen) 40 %, E. K. Junttila 4,7 % ja K. Paavola 4,7 %.

RAKENNUSVÄLINE OY

Atte Lehto (kuolinpesä) 40,0 %, Reino Helanto 30,0 %, Arex Oy 18,5 % ja Ilmari Helanto 11,5 %.

VAKUUTUS OY RAKENTAJIEN TAKAUS

Kesko Oy 78,8 %, Rauma-Repola Oy 9,6 %, Vakuutus Oy Pohjola 5,8 %, Kesarvo Oy 0,1 % ym.

OY RASTOR AB

Yhtiö on suomalaisten suuryhtiöiden hallussa. Suuria omistajia ovat mm. Helsingin Puhelinyhdistys, OTK, Paraisten Kalkki Oy, Oy Karl Fazer Ab, Hankkija, Kesko, KOP, Oy Strömberg Ab, Suomen Trikoo Oy, Oy Wärtsilä Ab, Perusyhtymä Oy, Yhtyneet Paperitehtaat Oy, Oy Airam Ab, Enso-Gutzeit Oy, Oy Fiskars Ab, Kajaani Oy, Polar-rakennus Oy, Oy Wilh. Schauman Ab jne.

RAUMA-REPOLA OY
(15. 4. 1975)

Yhtiössä on yli 45 000 osakasta.

Lukuisten peräkkäisten osakeantien seurauksena omistusmäärät ovat jatkuvasti muuttuneet.

Yhtiön valtaryhmät ovat KOP 3 278 928 (15,5 %), Vak. Oy Pohjola 2 168 305 (10,3 %) sekä maksullisissa osakeanneissa osuuttaan menettänyt Emil Aaltosen perillisten ryhmä.

Rauma-Repola Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö on joustavasti merkinnyt sellaisia osakkeita, jotka muuten olisivat saattaneet jäädä merkitsemättä. Vak. Oy Ilmarisen osuus on jatkuvasti kasvanut.

1. **KOP** 15,5 %
2. **Emil Aaltosen perillisten ryhmä** 12,0 % **(Aaltosen Kenkätehdas Oy, Emil Aaltosen säätiö, Ju-Le Oy, Jutahela Oy, Koivento Oy, Nelikanta Oy, Pauniemi Oy, Pirkanpohja Oy, Poikkiluhta Oy, Pemaville Oy, Pro Musica -säätiö, Suomen Puunjalostustehdas Oy sekä J. Mustakallion perilliset, Kivekkäät, Kirsti Berglund, Eila Utriainen ja Pirkko Virkkunen)**
3. **Vak. Oy Pohjola** 10,3 %
4. **Rauma-Repola Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö** 5,0 %
5. **Vak. Oy Ilmarinen** 4,0 %
6. **KOP:n eläkesäätiö** 2,7 %
7. **Metalliteollisuuden Työnantajaliitto** 1,4 %
8. **Paavo Honkajuuri** 1,2 %
9. **Liikesivistysrahaston kannatusyhdistys** 1,0 %
10. **Osuuskunta Metsäliitto** 0,7 %

Niilo Ääri 0,7 %, Suomen Kulttuurirahasto 0,5 %, Oy Orte Ab 0,5 %, Osuuspankkien eläkesäätiö 0,5 %, Leo Jouhki 0,4 % jne.

Muita suuria omistajia 0,1—0,3 % ovat mm. seuraavat: Reskr. yhtiö Suomi-Salama, Erkki Honkajuuri, Leena Honkajuuri, Thomesto Oy, Viljo Ääri, Hiidenlinnan säätiö, Osmo Paloheimo, Vilho Väiniö, Kiven perikunta, Olavi Sohlberg, Kansaneläkelaitos, Eino J. Aro, Suomen Asuntohypoteekkipankki, Suomen Höyrylaiva Oy:n laivapäällystön eläkesäätiö, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Kirsti Helaniemi, Heikki Holma, Arvo Ylppö, Lars Roering (kuolinpesä), Yksityisyrittäjäin säätiö, Sakari Sohlberg, Suomen Punainen Risti, Sydänsäätiö, Saion Sokeritehdas Oy, Niilo Helanderin säätiö, Turun Yliopisto, Kauppakorkeakoulu, Mannerheim-säätiö, Kaarina Ståhle, Satajitusyhdistys, Suomen Tankkilaiva Oy, Suomalaisen kirjallisuuden seura, Metsämiesten säätiö, William ja Ester Otsakorven säätiö, Hiisi-säätiö, Oy Skanoil Ab ja Suomen Kennelliitto.

Tytäryhtiöitä: Klamilan Saha Oy, H. Kurikka Oy, Raumalevy Oy, Revilä Oy, Suolahden Puu Oy ja Suomen Puunvienti Oy.

Yhtiö omistaa yhdessä Oy Kaukas Ab:n kanssa Joutseno-Pulp Oy:n, Karava-myynti Oy:n, Oy Mahoganyn ja Näsi Oy:n sekä lisäksi G. A. Serlachius Oy:n kanssa á 33,3 % Texpulp Service Oy:n.

Yhtiöön on fuusioitu mm. Lokomo Oy, Oy Joh. Askolin Ab, H. Peura Oy, Reposaaren Konepaja Oy, Kauhajoen Saha Oy, Uudenkaupungin Telakka Oy ja Parkano Oy.

Yhtiöllä on ulkomailla tytäryhtiö Lokomo AB (Ruotsi) sekä markkinointiyhtiöitä Ruotsissa, Norjassa, Sveitsissä, Kanadassa, USA:ssa ja Brasiliassa.

RAUTAKIRJA OY

WSOY 23,1 %, Sanoma Oy 16,7 %, Otava Oy 14,4 %, Uusi Suomi Oy 13,7 %, Ab Hufvudstadsbladet 6,5 %, Konstsamfundet 4,3 %, WSOY:n kirjallisuussäätiö 3,7 %, Kustannus Oy Kansanvalta 1,3 %, Yhtyneet Kuvalehdet Oy 0,6 %, Hyvä Kirja Oy 0,4 %, Severi Saarinen 0,2 %, Laura Saarinen 0,2 %, Lennart Kari 0,2 %, Pauli Valtanen 0,1 % jne.

Yhtiö omistaa Suomalaisen Kirjakaupan. Yhdessä Suomen Matkailuliiton (2/3) kanssa Rautakirja Oy (1/3) omistaa Matkaravinto Oy:n.

Lisäksi nämä yhtiöt omistavat yhdessä tukkukauppaa harjoittavan Kauppa Hallenberg Oy:n, joka taas on sopinut yhteistoiminnasta Talousosakekaupan kanssa.

RAUTAKONTTORI OY

Teräs Oy 21,2 %, Rake Oy 10 %, Rauta-Sampo Oy 9,5 %, Oy Starckjohann & Kni Ab 8,7 %, Oy C. J. Hartman 4,7 %, Oy H. W. Snellman 3,9 % jne.

Tytäryhtiöitä: Puolmatkan Teollisuus Oy, Rautarvo Oy, Rauta-Sampo Oy, Viiala Oy sekä The Anglo-Finnish Hardware Co Ltd (Englanti).

RAUTARUUKKI OY

Suomen valtio 98,9 %, Outokumpu Oy 0,5 %, Rauma-Repola Oy 0,3 %, Valmet Oy 0,2 %, Oy Fiskars Ab 0,1 % ja Oy Wärtsilä Ab 0,1 %.

OY RAVENA AB

Yhtiö on Lassfolkin perheen omistuksessa.

RENTTO OY

Taimi Eholuoto 8,7 %, Onni K. Rentto 8,3 %, Antti Rentto 6,4

%, Elli Helkavaara 6,0 %, Kalle Rentto (kuolinpesä) 5,3 %, Juhani Eholuoto 4,5 %, Kaarina Mökkölä 4,5 %, Pentti Rentto 3,9 %, Kalervo Rentto 3,9 %, Eeva Rentto 3,5 %, Liisa Koponen 3,5 % jne.

Samoilla omistajilla on Kaapelitehdas Reka Oy, Teollisuuskumi Oy ja Tammertool Oy.

OY RETTIG-STRENGBERG AB
Yhtiö syntyi, kun P. C. Rettig & Co fuusioitiin Oy Strengberg Ab:iin. Molemmat yhtiöt olivat Hans von Rettigin perheen hallussa.

Samoilla omistajilla on lisäksi hallussaan Höyrylaiva Oy Bore, Oy Nizza Sikaarituonti, Tupakkatehdas Fennia sekä Tupakkatehdas Kerho Oy.

RIIHIMÄEN LASI OY
Riihimäen Saha Oy 14,6 %, Anna-Liisa Osara 12,1 %, Roope Kolehmainen (kuolinpesä) 6,2 %, Sakari Harjanne 4,9 %, Vilho Kolehmainen 4,1 %, V. E. Kolehmainen (perikunta) 4,0 %, Torsten Kolehmainen 4,0 %, Terttu Kolehmainen 3,1 %, Saima Kolehmainen 3,1 %, Anja Kolehmainen 3,1 %, Rauna Kolehmainen 3,0 %, Tuija Laiho 2,9 %, Kari Kolehmainen 2,8 %, Paavo Kolehmainen 2,6 %, A. O. Kolehmainen 2,4 %, Janne Kolehmainen 2,2 %, Seppo Harjanne 2,0 %, Visa Kolehmainen 1,8 %, Irmeli Lindholm 1,8 % jne.

RIIHIMÄEN SAHA OY
H. G. Paloheimo Oy omistaa yhtiön kokonaan.

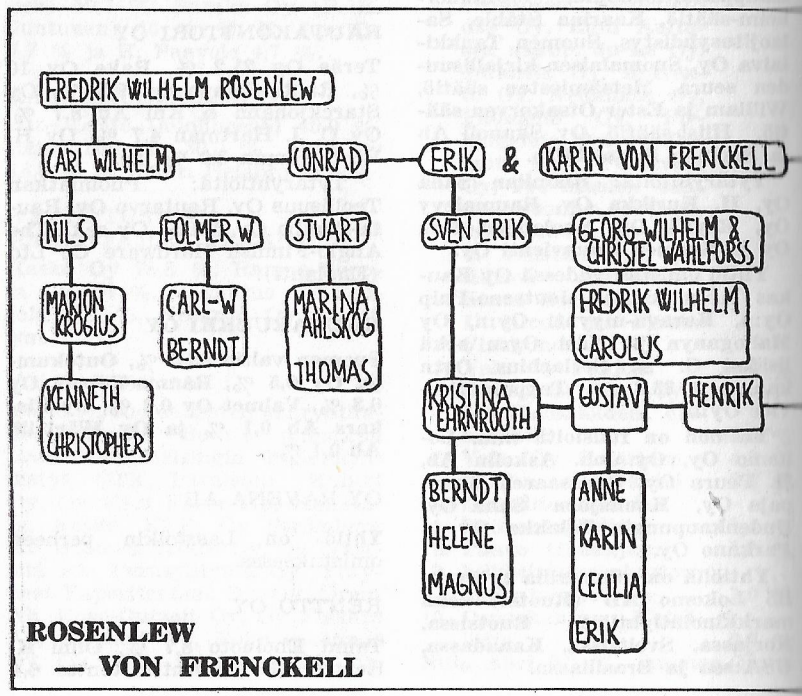

RIIHISORA OY
Antti Mustakallio 32,3 %, Timo Mustakallio 32,3 %, Helena Koskimaa 32,3 % ja Hellin Mustakallio 3,2 %.

Hellin Mustakalliolla on äänten enemmistö.

OY ROHTO AB
Oy Tamro Ab 18,9 %, Harri Wilamo 14,0 %, Apteekkarien Keskuskunta 9,6 %, Raaseporin Tiili Oy 3,4 %, Suomen Apteekkariyhdistys 3,0 %, Oy Tamro Ab:n yhteiseläkesäätiö 2,8 %, Thor Gahmberg 1,8 %, Pentti Porthan perh. 1,6 %, Harald Blomqvist 1,3 %, Ulla-Maija Alhopuro 1,3 % jne.

Oy Tamro Ab ilmoittaa omistavansa nykyisin n. 30 % yhtiön osakkeista.

ROMURAUTA OY
Oy Fiskars Ab 16,7 %, Ovako Oy 16,7 %, Oy Wärtsilä Ab 16,7 %, A. Ahlström Oy 8,3 %, Kymin Oy 8,3 %, Rauma-Repola Oy 8,3 %, Upo Oy 8,3 %, Valmet Oy 8,3 %, Oy W. Rosenlew Ab 5 % ja Kemira Oy 3,3 %.

OY W. ROSENLEW AB
(4. 3. 1976)
Yhtiössä on yli 1 000 osakasta.

1. **SYP:n eläkekassa**
   80 490 kpl 11,9 %
2. **Georg-Wilhelm Rosenlew**
   32 780 kpl 4,9 %
3. **Carolus Rosenlew**
   24 790 kpl 3,7 %
4. **Theodor von Frenckell**
   24 650 kpl 3,7 %
5. **Marion Krogius**
   24 300 kpl 3,6 %

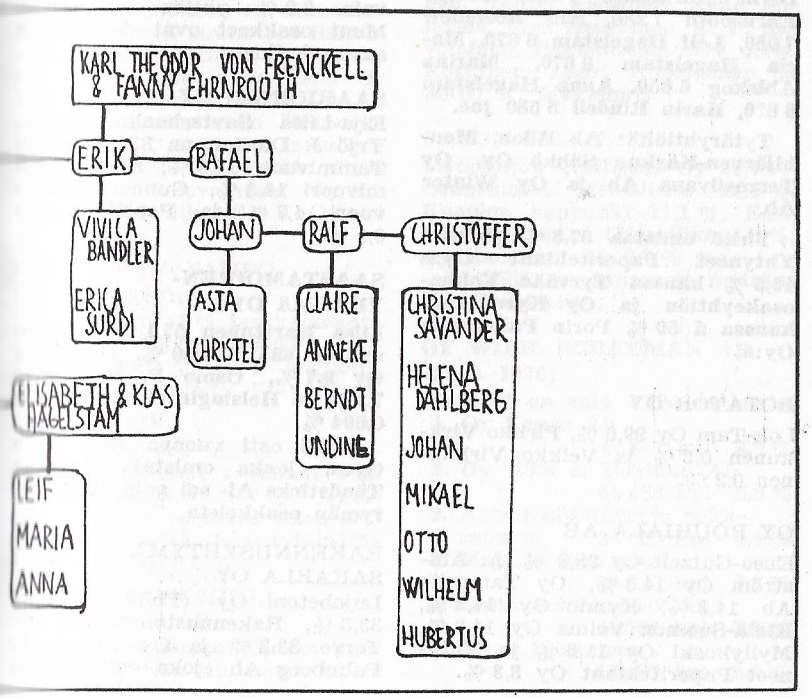

6. **Ralf von Frenckell 23 450 kpl 3,5 %**
7. **Kesk. yhtiö Eläke-Varma 23 260 kpl 3,4 %**
8. **Fredrik Wilhelm Rosenlew 22 140 kpl 3,3 %**
9. **Sven-Erik Rosenlew (kuolinpesä) 21 830 kpl 3,2 %**
10. **Christoffer von Frenckell 21 120 kpl 3,1 %**

Christina Ehrnrooth 20 900 3,1 %, Elisabeth Hagelstam 20 220 3,0 %, Oy Terrasilvana Ab 20 070 3,0 %, Oy Finlayson Ab 15 530 2,3 %, Kenneth Krogius 14 260 2,1 %, Gustav Rosenlew 12 730 1,9 %, Christopher Krogius 12 530 1,9 %, Henrik Rosenlew 10 260 1,5 %, Eläkesäätiö Polaris 8 280 1,2 %, Folkhälsan 7 730 1,1 %, Björneborgs Svenska Samskolas Ab 7 690, Thomas Rosenlew 7 550, Bernt Ehrnrooth 7 280, Helene Ehrnrooth 7 280, Nils Rosenlew 7 080, Leif Hagelstam 6 670, Maria Hagelstam 6 670, Marina Ahlskog 6 650, Anna Hagelstam 6 620, Karin Rindell 5 580 jne.

Tytäryhtiöitä: Ab Bilon, Mouhijärven-Karkun Sähkö Oy, Oy Terrasilvana Ab ja Oy Winter Ab.

Yhtiö omistaa 57,5 % yhdessä Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n 42,5 % kanssa Tyrvään Voima-osakeyhtiön ja Oy Kyro Ab:n kanssa á 50 % Porin Painotuote Oy:n.

ROTATOR OY

Lok-Tam Oy 99,6 %, Pirkko Virkkunen 0,2 % ja Veikko Virkkunen 0,2 %.

OY ROUHIALA AB

Enso-Gutzeit Oy 28,6 %, A. Ahlström Oy 14,3 %, Oy Tampella Ab 14,3 %, Kymin Oy 14,3 %, Etelä-Suomen Voima Oy 14,3 %, Myllykoski Oy 11,0 % ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy 3,3 %.

ROXON OY

Kone Oy yli ½. Muita omistajia ovat mm. N. O. Vartiainen, Paraisten Kalkki Oy ja Raahe Oy jne.

RAKENNUS-RUOLA OY

Yhtiö on pääosin tytäryhtiönsä Rakennushansa Oy:n omistuksessa 89,3 %. Muita omistajia ovat Anni, Martti, Sirkka ja Urho Ruola á 2,7 %.

Rakennustoimisto Ruola Oy:n nimi muutettiin Rakennus-Ruola Oy:ksi, kun siihen liitettiin Uno Pikarlan kuolinpesän omistuksessa ollut Rakennus Oy. Samoilla omistajilla oli myös Seinälevy Oy.

RUUKIN MINERAALIVILLA

A. Ahlström Oy:llä on äänten enemmistö, vaikka se omistaa vain 3,3 % yhtiön osakkeista. Muut osakkeet ovat Ahlströmin suvun hallussa.

SAARIOINEN OY

Eija-Liisa Savtschenko 33,3 %, Yrjö J. Dieckmann 33,3 %, Erik Tammivuori 14,3 %, Harri Tammivuori 14,3 %, Gunnel Tammivuori 4,7 % ja Pentti Avotie 0,1 %.

SAASTAMOINEN-YHTYMÄ OY

Liisa Karttunen 57,1 %, Saastamoisen säätiö 26,0 %, L-Holding Oy 9,7 %, Osmo P. Karttunen 7,1 % ja Helsingin Osakeliike Oy 0,004 %.

Yhtiö osti vuonna 1976 Savo Oy:n, jonka omistaja Svenska Tändsticks Ab sai noin 10 % yhtymän osakkeista.

RAKENNUSYHTYMÄ SAKARLA OY

Lujabetoni Oy (Feliks Isotalo) 33,3 %, Rakennustoimisto S. A. Tervo 33,3 % ja Oy Alfred A. Palmberg Ab (joka osti vuonna 1975 osuutensa Rakennusliike O. J. Korhoselta) 33,3 %.

REDERI AB SALLY

Algot Johanssonin perhe omistaa yhtiöstä n. 30 %. Muut osakkeet ovat jakautuneet Ahvenanmaalla laajalle. Yhtiöön on fuusioitu varustamoyhtiöt Advance, Fanny ja Havnia.

SALON SOKERITEHDAS OY

Suomen Sokeri 45 %, KOP 19,5 %, Valio 7 % jne.

SALORA OY

H. O. Laakso 50 %, F. A. Nordell (kuolinpesä) 49,5 % ja Ester Nordell 0,5 %.

Yhtiöllä on tuotannollista toimintaa mm. Swazimaassa ja Nigeriassa.

SALPA OY

Yhtiön omistavista 19 rakennusliikkeestä ovat suurimpia Rakennustoimisto Mattinen & Niemelä Oy 15,5 %, Rakennus-Ruola Oy 15,5 %, Rakennusvoima Oy 7,8 %, Rakennustoimisto Kiviniemi & Kumpp. Oy 4,3 %, Insinööritvö Oy 4,3 %, ky Palkki Oy & Co 4,3 %, Talovalmiste Oy 4,3 %, Rakennusliike B & K Oy 4,3 % jne.

KESK. YHTIÖ SAMPO

(ent. Sampo-Tarmo)

Yhtiö omistaa 5 % tanskalaisesta A/S Det Kjöbenhavnske Compagn-yhtiöstä ja 10 % englantilaisesta Community Re-yhtiöstä.

SANOMA OY

Yhtiö on Erkon suvun omistuksessa. Suurimmat osakkaat ovat Patricia Seppälä 28,7 %, Aatos Erkko 27,8 % ja Ritva Harli 20,3 % sekä Sanoma Oy:n tytäryhtiö Lehtikuva Oy 3,6 %.

SATAKUNNAN KIRJATEOLLISUUS OY

Tämän Satakunnan Kansaa kustantavan yhtiön suurimpia omistajia ovat KOP 9,6 %, Ilmari Holmlund, Oy W. Rosenlew Ab, Satakunnan kokoomus, Erik Berg, M. J. Saarnilehto (kuolinpesä), Porin Suomalainen Säästöpankki, Antero Hermonen, Theodor von Frenckell ja Arvo Kivelä.

SATAMAVARTIOINTI OY

Suomen Höyrylaiva Oy 26 %, Oy Stevedoring Ab 14 %, Suomen Merivakuutus Oy, Vak. Oy Pohjola ja Vak. Oy Fennia á 10,2 %, Helsingin hiilikauppiaiden yhdistys 10 % jne.

SAVON SANOMAIN KIRJAPAINO OY

Yhtiöllä on runsaasti omistajia. Suuria omistajia 1—3 % ovat mm. Alina Rönkkö, Martti Suhonen, Tauno Rissanen, Risto Suhonen, Elsa Heikkinen, E. P. Savolainen, Pakkaustuote Oy, Arvo Koskinen, Lauri Kuosmanen ja Matti A. Mykkänen.

SAVON SELLU OY

Metsäliiton Teollisuus Oy 29,7 %, Osuuskunta Metsäliitto 28,5 %, Kuopion kaupunki 11,1 %, KOP 6,7 %, Kuopion Osuusliike 1,3 %, Oy Hackman Ab 0,7 % jne.

Yhtiöllä on runsaasti metsänmyyjäosakkaita.

OY WILH. SCHAUMAN AB

(22. 3. 1976)

Yhtiössä on noin 4 300 osakasta.

1. **Oy Keppo Ab 47 841 kpl 6,7 %**
2. **Oy Wiik & Höglund Ab 41 488 kpl 5,8 %**
3. **Astrid Söderbergin sukurahasto 24 552 kpl 3,4 %**
4. **Maj-Lis Övergaard 19 487 kpl 2,7 %**
5. **Ghita Schauman-Palm 16 751 kpl 2,3 %**
6. **Signe Björkman 15 457 kpl 2,2 %**

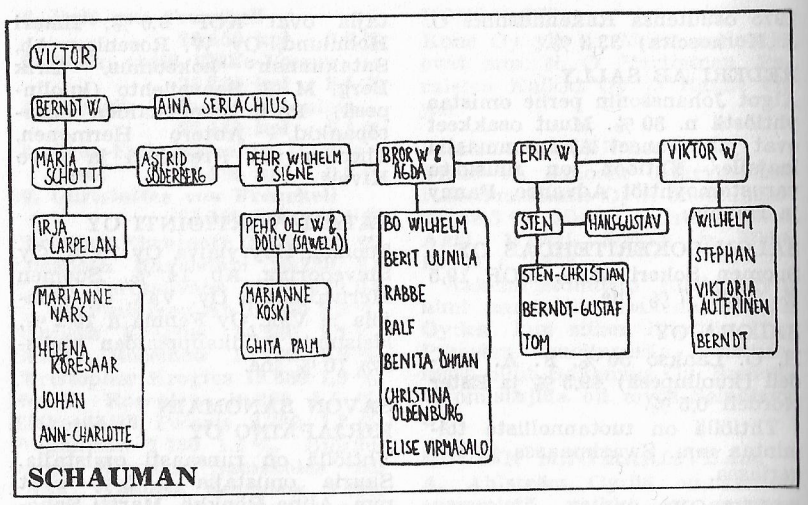

7. Marianne Schauman-Lähteenmäki 14 550 kpl 2,0 %
8. Helena Schütt 13 934 kpl 1,9 %
9. Dolly Sawela 13 571 kpl 1,9 %
10. Oy Palmaco Ab 12 470 kpl 1,7 %

Irja Carpelan 12 189 1,7 %, Wilh. Schaumans Cikoria Ab 11 735 1,6 %, G. A. Serlachius Oy 11 218 1,6 %, Anders Lassfolk 10 800 1,5 %, Madeleine Sirén 9 879 1,4 %, Stig Oriander 9 578 1,3 %, Odd övergaard 9 555 1,3 %, Kjell övergaard 9 506 1,3 %, Christer Schütt 9 337 1,3 %, Solveig övergaard 9 174 1,3 %, Henrik Björkman (kuolinpesä) 8 359, Bo Schauman 7 685, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 7 635, Tervakoski Oy 7 593, Agda Schauman (kuolinpesä) 7 110, Christina Oldenburg 6 956, Vak. Oy Pohjola 6 767, Elisabeth Schauman 6 253, Leonora Schauman 6 253, Wilhelm Schauman 6 134 jne.

Tytäryhtiöitä: Finnark Oy, Oy Ja-Ro Ab, Ab R. M. Labbart Oy, Oy Pietarsaaren Laivanahtausliike ja Oy Wilh. Schauman Sikuri (Cikoria) Ab.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Craf' Sac S.A. (Ranska), Wilh. Schauman Försäljnings AB (Ruotsi), Schauman (U.K) Ltd (Englanti) ja Wilh. Schauman GmbH (Saksan liittotasavalta).

SECURITY TRADING OY

Kone Oy 40 %, Pekka Herlin 20,1 %, Heikki Herlin 12,5 %, Insinööritoimisto Oy Levator 11,0 % jne.

G. A. SERLACHIUS OY
(6. 8. 1976)

Yhtiössä on noin 3 000 osakasta.

1. Gösta Serlachius Konststiftelse 97 761 kpl 5,2 %
2. Bror Serlachius 69 498 kpl 3,7 %
3. R. Erik Serlachius 62 396 kpl 3,3 %
4. SYP:n eläkekassa 36 918 kpl 2,0 %
5. Göran Ehrnrooth 30 618 kpl 1,6 %
6. Kesk. yhtiö Eläke-Varma 30 458 kpl 1,6 %
7. Gustaf Serlachius 29 683 kpl 1,6 %
8. Folkhälsan 24 201 kpl 1,3 %
9. Eläkesäätiö Polaris 22 197 kpl 1,2 %
10. Olof Serlachius 22 110 kpl 1,2 %

Atina Oy 21 000 1,1 %, Christina Reenpää 21 000 1,1 %, Peter Serlachius 20 910 1,1 %, Ann-Marie Kolster 16 897 0,9 %, Sigrid Juseliuksen säätiö 15 719 0,8 %, Oy Mandatum Ab 14 459 0,8 %, R. Erik Serlachius Stiftelse 14 347 0,8 %, Kersti de la Chapelle 11 220 0,6 %, Bensowin lastenkoti Granhyddan 10 227 0,5 %, Marianne Palmaer 9 456 0,5 %, Suomen Punainen Risti 9 340, Åbo Akademin säätiö 9 210, Bror Serlachius Stiftelse 8 400, Greta Hornborg 8 091, Svenska Folkskolans Vänner 8 003, Magnus Ehrnrooth 7 728, Vak. Oy Pohjola 7 500, Oy Ravena Ab 7 403, Oy Skanoil Ab 6 636, Dieter Vitzhum von Eckstädt 6 580, Stig Brunow 5 682, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 5 292, Tampereen kaupunki 5 135, Greta-Lisa Sarlin 5 023, SHO:n konttorihenkilökunnan eläkesäätiö 4 445, Helene Björkenheim 4 198, Berndt Brunow 4 059, Risto Ryti (kuolinpesä) 3 889, Ella ja Georg Ehrnroothin säätiö 3 885, Brita Serlachius 3 853, Louise Swanljung 3 780, Magnus Ehrnrooths Stiftelse 3 727, Louise Ehrnrooth 3 600, Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto 3 560, Alfred Kordelinin säätiö 3 508, Nelikanta Oy 3 324, Rolf Tollander 3 132, Suomen valtio 3 105, Renata Shaw 3 100, Christa Backa 3 045, Livränteanstalten Hereditas 2 835, Denise von Walzel 2 710, Lamy Oy 2 697, Liv och Hälsa 2 520, Julius Lagus 2 451, Konstsamfundet 2 436, Inter Marketing G. Jönsas ky 2 250, Eric Ahlqvist 2 218, Albert de la Chapelle 2 168, Sotainvalidien Veljesliiton Pirkka-Hämeen osasto 2 163, Dolly Sawela 2 129, Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy 2 121, Anders Ahlqvist 1 800, Johan Ahlqvist 1 800, Kenneth Ahlqvist 1 800, Andreas Diesen 1 800, Marianne Söderström 1 800, Walter ja Andree de Nottbeckin säätiö 1 685, Gerda Ryti 1 642, Eva Saxen 1 642, Urho K. Kekkonen 1 512, Svenska Blindskolförenin

gen 1 470, Walter Ramsay (kuolinpesä) 1 469, Suomen Työnantajain Yleinen Ryhmä 1 407, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 1 360, Lena Sarlin 1 349, Ingeborg Rosenius 1 347, Oy Grönblom Ab 1 346, Sven Sevelius 1 278, Schweizerische Kreditanstalt (Sveitsi) 1 262, Lejos Oy 1 260, Germaine Pautrot 1 233, C. H. de la Chapelle 1 188, Antonia Hackman 1 110, Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys 1 103, Niilo Helanderin säätiö 1 050, Edel Söderström 1 050, Carl-Johan Tallberg 1 050 jne.

Tytäryhtiöitä: Glolok Europa Oy, Kolho Oy, Kotelokulma Oy, Lielahden Teollisuuskiinteistö Oy, Mänttä Oy, Sammutin Oy, Oy Setil Ab, Serlapack Oy, Simunankoski Oy ja Tako Oy.

Yhtiö omistaa yhdessä Oy Nokia Ab:n kanssa Puulaaki Oy:n sekä vähemmistöosakkuuden á 24,5 % Oy Metsä-Botnia Ab:stä. Yhdessä Oy Kaukas Ab:n ja Rauma-Repola Oy:n kanssa á 33,3 % yhtiö omistaa Texpulp Service Oy:n.

Ulkomailla yhtiö omistaa yhdessä Oy Nokia Ab:n kanssa Tanskassa Fincrepe A/S:n á 50 % ja Englannissa puolet á 25 % British Tissues Ltd:n osakekannasta. Lisäksi yhtiö omistaa Englannissa Serlachius Converting Ltd:n, Tanskassa Evopan Byggematerialer ApS:n ja Sveitsissä Serlachius Holding Ltd:n.

SERVI SYSTEMS OY

Danske Regörings Selskab 20 %, Gustaf Serlachius 19 %, Sven Fazer 16 %, Gustav Rosenlew 14,4 %, Christina Ehrnrooth 12,3 %, Peter Fazer 10,7 % ja R. Erik Serlachius 7,7 %.

SIAB-RAKENNUS OY

Yhtiön omistaa ruotsalainen Svenska Industribyggen AB.

OY SICA AB

Lemminkäinen Oy 96,7 %, Eva Vilamo-Pentti 1,6 % ja K. H. Pentti 1,6 %.

SIHIRA OY

Liisa Rekola 42 %, Veikko Rekola 20 %, Marjatta Hukki 20 % ja Tuulikki Stucki 18 %.

OY SILJA-LINE AB

Suomen Höyrylaiva Oy 33,3 %, Höyrylaiva Oy Bore 33,3 % ja Stockholms Rederi AB Svea (Ruotsi) 33,3 %.

OY SINEBRYCHOFF AB

Carlsberg Bryggerierne A/S (Tanska) 17,4 %, Marcus Kjöllerfeldt (perikunta) 13,7 %, I. F. Hornborg 7,3 %, Lars Grénman 5,5 %, Camilla Kjöllerfeldt (kuolinpesä) 5,3 %, Denise von Walzel 5,1 %, Elisabeth Pérez-Roman 5,1 %, Christian Hornborg 5,1 %, Olof Törnroos 4,3 %, Kristina Törnroos 4,3 %, Anders Wiklund 2,5 %, Bengt Wiklund 2,5 %, Benita Burmeister 2,5 %, Brita von Wietersheim 2,3 %, Reidar Grénman 1,8 %, Rolf Grénman 1,8 %, Inger Forssell 1,8 %, Mikael Aspelin 1,6 %, Magnus Aspelin 1,6 %, Monica Aspelin 1,6 %, Mårten Aspelin 1,6 % jne.

Yhtiö omistaa Porin Oluttehdas Oy:n osakekannasta 4/5 ja Carlsberg 1/5.

SIVUTUOTE OY

Yhtiön omistavat useat keskisuomalaiset sahat. Suurimpia osakkaita ovat Pohjan Saha Oy 24,9 %, Martti Laitinen 13,8 %, Kursun Puu Oy 10 %, Vuotunki Oy 10 % ja Alavuden Puunjalostustehdas Oy 6 %.

OY SKANOIL AB

Casimir Ehrnrooth 25 %, Göran J. Ehrnrooth 25 % ja Elsa Ehrnrooth 25 %.

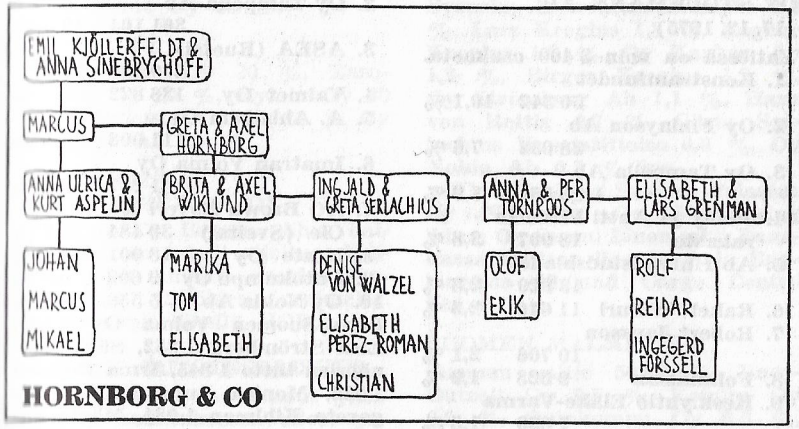

OY G. W. SOHLBERG

Yhtiö on Sohlbergin suvun omistuksessa. Suurimmat osakkaat ovat Olavi Sohlberg 21,5 % ja Bakari Sohlberg 20,2 %.

Yhtiö omistaa Pikval Oy:n.

SOLIKKO OY

Eila Utriainen 80 %, Pirkko Virkkunen 10 % ja Anna Utriainen 10 %.

SORASEULA OY

Tampereen kaupunki 51 %, Niilo Ahti Oy 6 %, Keskisen Rakennusliike Oy 6 %, Otra Oy 6 %, Laasti Oy 5,9 %, Paavo Leppänen 5 %, Rakennustoimisto Mattinen & Niemelä Oy 3,4 %, Tampereen Haka 3,1 %, Nopan Rakennusliike Oy 3 %, Rakennustoimisto Tähtinen & Sola Oy 3 %, H. Böök Oy 2,3 %, Rakennusliike Auttila Oy 2,2 %, Pirkan Rakennustoimisto Oy 1,1 % ja Rakennusliike Aalto & Lehtonen 0,8 %.

SPONSOR OY

Suomen Pankki 65 %, KOP 5,5 %, Osuuspankkien Keskuspankki Oy 5,5 %, Postipankki 5,5 %, SYP 5,5 %, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki 5,5 %, Mortgage Bank of Finland Oy 4 %, Teollistamisrahasto Oy 2,5 %, HOP 2,3 %, Teollisuuden Keskusliitto 0,4 % jne.

OY STARCKJOHANN IMPORT AB

Solveig Starckjohann-Hygaard 13,4 %, Eileen Starckjohann 8,6 %, Thelma Bruun 8,6 %, Lars Lindholm 3,5 %, Bernt Starckjohann 3 %, Ingfried Aejmalaeus 3 %, Anders Aejmalaeus 3 %, Maria Aejmalaeus 3 %, Anne-Marie Aejmalaeus 3 %, Erik Starckjohann 3 %, Pirkko Kanervaara 2,9 %, Sisko Kanervaara 2,9 % Maj-Christine Lindholm 2,9 % Torsti Kanervaara 2,9 %, Allan Kanervaara 2 % jne.

Yhtiö omistaa Oy Starckjohann & Co Ab:n.

OY STOCKMANN AB
(17. 12. 1975)

Yhtiössä on noin 3 400 osakasta.

1. **Konstsamfundet** 50 342 10,1 %
2. **Oy Finlayson Ab** 38 032 7,6 %
3. **Oy Tampella Ab** 19 561 3,9 %
4. **Jenny ja Antti Wihurin rahasto** 18 907 3,8 %
5. **Ab Hufvudstadsbladet** 13 920 2,8 %
6. **Rakel Wihuri** 11 646 2,3 %
7. **Robert Jansson** 10 706 2,1 %
8. **Folkhälsan** 9 328 1,9 %
9. **Kesk.yhtiö Eläke-Varma** 7 630 1,5 %
10. **Bensowin lastenkoti Granhyddan-säätiö** 6 920 1,4 %

Vak. Oy Pohjola 6 191, Sven Sevelius 6 108, Oy Mandatum Ab 4 990, Clara Ekholm 4 803, Börje Ingberg 4 378, Kiint. Oy Forum Henrici 4 199, Eva Horelli 4 042, Hedvig Svensson 3 773, Walter ja Helene Grönqvistin säätiö 3 719, K. E. Ekholm 3 451, Oy Wärtsilä Ab 2 961, Ilkka Arvola 2 955, Svenska Teatern i Helsingfors 2 650, Suomen Tankkilaiva Oy 2 564, Anna-Liisa Aarnio-Wihuri 2 510, Victor Procopé 2 480, Oy Tilgman Ab 2 478, Nils-Erik Stenbäck 2 424, Oscar Öflundin säätiö 2 250, Johanna Weckman 2 208, Sten Stockmann 2 162, Wilhelm ja Elsa Stockmannin säätiö 2 119, Karl Langenskiöld 2 060 jne.

Yhtiöön kuuluvat Akateeminen Kirjakauppa, Stockmann Auto, Stockmann Tukku, Sestomarkkinat, Orno Metallitehdas ja Tukku sekä Keravan Puusepäntehdas.

OY STRÖMBERG AB
(14. 4. 1976)

Yhtiössä on noin 2 200 osakasta.

1. **Kymin Oy** 804 926 44,3 %
2. **Oy Tampella Ab** 361 104 19,9 %
3. **ASEA (Ruotsi)** 200 194 11,0 %
4. **Valmet Oy** 136 822 7,5 %
5. **A. Ahlström Oy** 111 006 6,1 %
6. **Imatran Voima Oy** 51 287 2,8 %
7. **AG Brown Boveri & Cie (Sveitsi)** 39 484 2,2 %
8. **Neste Oy** 18 001 1,0 %
9. **Outokumpu Oy** 9 602 0,5 %
10. **Oy Nokia Ab** 5 556 0,3 %

Länsi-Suomen Voima Oy 2 400, Elsa Strömberg 1 852, Sähköinsinöörien liitto 1 845, Irma Bojesen 1 536, Monica Lund 1 152, Margareta Kihlman 1 084, Märta Solin 1 016, Lamy Oy 980, Myllykoski Oy 843, Thomas Tallberg 754, Suomen Historiallinen Seura 681, Hans Ahlström (kuolinpesä) 677, Margit Boije 640, Ilkka Wallin 617, Torsten Ahlström 607, Georg Ignatius 600, Victor Procopé 550, Suomen kirkon pappisliiton hautausapurahasto 504, Aarno Solin (kuolinpesä) 500, Brita Weckström 498, Sotainvalidien Veljesliitto (Mikkeli) 483, Svenska Handelshögskolans garantiförening 480, Mika Tiivola 477, Suomen Sähkö Oy 440 jne.

Tytäryhtiöitä: Strömbergin Rakennus Oy, Suomen Sähkö Oy, Strömberg Svenska AB (Ruotsi, tytäryhtiö Lomma Plåt & Elektronindustri Ab) ja Strömberg (Deutschland) GmbH (Saksan liittotasavalta).

Yhtiö omistaa yhdessä ruotsalaisen AB Electroluxin kanssa Oy Liesimyynti Ab:n, Oy Nokia Ab:n kanssa Oy Nokia-Strömberg Control Ab:n ja Valmet Oy:n kanssa avoimen yhtiön Metrovaunut.

STYMER OY

Kymin Oy 50 %, Kemira Oy 25 % ja Neste Oy 25 %.

SUNILA OY

A. Ahlström Oy 20 %, Enso-Gutzeit Oy 20 %, Kymin Oy 20 %, Myllykoski Oy 20 % ja Oy Tampella Ab 20 %.

SUOMALAISIA ARVOPAPEREITA OY

Yhtiö on Oy Bensow Ab:n hallinnassa. Se toimii sijoitusrahastona, joka omistaa useiden suomalaisten yhtiöiden osakkeita. Yhtiö toimii lähellä HOP:a.

SUOMEN AUTOTEOLLISUUS

Suomen valtio on ostanut yksityisessä omistuksessa olleet yhtiön osakkeet ja sen osuus on 3/4 osakepääomasta. Muut omistajat ovat englantilainen British Leyland ja ruotsalainen Saab-Scania, joiden osuus lähivuosina tulee olemaan á 12 %.

SUOMEN HIILIHAPPO-TEOLLISUUS OY

Gustav Aminoff 50 %, Cecil Aminoff 16,7 %, Eugen Aminoff 16,7 % ja Gregori Aminoff 16,7 %.

SUOMEN HÖYRYLAIVA OY
(1. 6. 1976)

Rauma-Repola Oy 12,2 %, Oy Skanoil Ab 8,1 %, Ab Oceanfart (Krogiukset) 7,8 %, Oy Wärtsilä Ab 4,8 %, Vak. Oy Pohjola 4,2 %, Suomen Merivakuutus Oy 3,5 %, Oy Tampella Ab 3,2 %, Brita Maria Renlundin muistosäätiö 3,1 %, HOP 3,0 %, Kymin Oy 3,0 %, Oy Possessor Ab 2,3 %, Rauma-Repola Oy:n toimihenkilöiden eläkesäätiö 2,1 %, SYP:n eläkekassa 2,0 %, Oy Kaukas Ab:n eläkesäätiö 2,0 %, Oy Wilh. Schauman Ab 1,6 %, Pomi Oy 1,4 %, Kiint. Oy Mikonlinna 1,4 %, SHO-konsernin kesk. vakuutusyhtiö 1,4 %, Svenska Litteratursällskapet 1,3 %, Lars Krogius 1,3 %, Ragnar Krogius 1,3 %, Oy Kaukas Ab 1,2 %, Birger Krogius 1,2 %, Oy Strömberg Ab 1,1 %, Hans von Rettig 0,7 %, Gösta Serlachius Konststiftelse 0,6 %, Oy Nokia Ab 0,5 % jne.

Yhtiö omistaa Suomen Pelastus Oy Neptunin, Oy Stevedoring Ab:n, Oy Suomi Linen sekä Ranskassa Fintran line SA:n ja Englannissa Finland Cargo Centre Ltd:n.

SUOMEN MALMI OY

Suomen valtio 50,99 %, Enso-Gutzeit Oy 9,5 %, Kemira Oy 6,9 %, Outokumpu Oy 6,6 %, Rautaruukki Oy 5,8 %, Oy Lohja Ab 5,8 %, Imatran Voima Oy 4,4 %, Veitsiluoto Oy 4,4 %, Myllykoski Oy 4 % ja Ruskealan Marmori Oy 1,8 %.

SUOMEN MERIVAKUUTUS OY

Vakuutus Oy Pohjola 27,4 %, Suomen Merivakuutuksen eläkesäätiö 17,5 %, SYP 6,9 %, Asko-Yhtymä Oy 3,4 %, Oy Kaukas Ab 3,4 %, Kymin Oy 3,4 %, Oy Wilh. Schauman Ab 3,4 %, G. A. Serlachius Oy 3,4 %, Oy Tampella Ab 3,4 %, Länsikulma Oy 1,2 %, Ulf Thuring 1 %, Blomsterfonden-säätiö 0,9 %, Paul Rosengren 0,9 %, Ole Enqvist (kuolinpesä) 0,8 %, Erik Westzynthius 0,7 %, Carin Wasastjerna 0,6 %, Myllykoski Oy 0,5 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 0,5 % jne.

Tytäryhtiöitä: Länsikulma Oy ja Oy Transpak Consulting Ab.

SUOMEN METALLI-KUTOMO OY

Kymin Oy 26,4 %, G. A. Serlachius Oy 23,5 %, Oy Tampella Ab 15 %, Tervakoski Oy 10,3 %, Oy Nokia Ab 7,3 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 4,4 %, Mylly-

koski Oy 3,4 %, A. Ahlström Oy 2,4 %, Oulu Oy 1,6 %, Oy Kyro Ab 0,9 %, Oy Wilh. Schauman Ab 0,8 %.

SUOMEN OSUUSKAUPPOJEN KESKUSKUNTA (SOK)

SOK on osuuskuntamuotoinen. Sitä hallitsevat maan pellervolaiset osuusliikkeet.

Tytäryhtiöitä: Filmiyhtymä Oy, Oy Leijona-Pukine Ab, Oy Maan Auto Ab, Matkayhtymä Oy, Oy Peiteala, SOK-järjestön Takaus Oy, Oy Sokos Ab, Oy Sokle Ab, Suonenjoen Pakaste Oy, Oy Tuote-Välitys, Vakiopuu Oy, Kiinteistö Oy Valtakulma, Varmans Ab ja Yhteiskirjapaino Oy.

SUOMEN PUUNJALOSTUS-TEHDAS OY

Kirsti Berglund 14,3 %, Olli Kivekäs 14,3 %, Eila Utriainen 14,3 %, Jutahela Oy 14,3 %, Pemaville Oy 14,3 %, Pirkanpohja Oy 14,3 % ja Poikkiluhta Oy 14,3 %.

SUOMEN SOKERI OY

4. 3. 1976

Yhtiössä on noin 11 000 osakasta. Keskon eläkekassa 129 000 3,9 %, Tukkukauppojen Oy 120 163 3,6 %, SOK 117 599 3,6 %, OTK 99 660 3,0 %, Suomen Sokeri Oy:n eläkesäätiö 90 076 2,7 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 82 764 2,5 %, Tukon toimihenkilöiden eläkesäätiö 63 694 1,9 %, Kesko Oy 55 792 1,7 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 53 978 1,6 %, Sotka Oy 41 250 1,3 %, Harry E. Blomqvist (kuolinpesä) 34 410 1,0 %, Kontio & Kontio Oy 34 214 1,0 %, Rafael von Frenckell 29 840 0,9 %, Oy Sokos Ab 29 700 0,9 %, Oy Tuote-Välitys 27 812 0,8 %, Åbo Akademin säätiö 25 469 0,8 %, Eläkesäätiö Polaris 24 411 0,7 %, Yksityisyrittäjäin säätiö 22 910 0,7 %, Konstsamfundet 21 780 0,7 %, William ja Ester Otsakorven säätiö 19 602 0,6 % jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Finnsugar Trading Ltd, Oy Juurikassokeri (82 %), Kots Oy, Oy Proprietor Ab, Sokerikemia Oy, Sokru Oy, Oy Sucros Ab ja Turengin Sokeritehdas Oy (yli 50 %).

Ulkomaisia tytäryhtiötä: Filia AG (Sveitsi), Finn-Cal Fruit Sugar Company (USA) 51 %, ja Nissin Fructose Co (Japani) 45 %.

SUOMEN TANKKILAIVA OY

Reijo Wihuri 35,5 %, Pentti Wihuri 27,7 %, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 24,4 %, Wihurin kansainvälisen palkinnon rahasto 16,3 %, Merihuolto Oy 1,3 % ja Oy Wiima Ab 1,3 %.

SUOMEN TEOLLISUUDEN VARTIOINTI OY

Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 47,5 %, Vak. Oy Pohjola 27,5 %, Kesk. yhtiö Sampo 15 %, Kesk. yhtiö Kansa 5 % ja Kesk. yhtiö Pohja 5 %.

SUOMEN TEOLLISUUS-PANKKI OY

A-ryhmään kuuluvat SYP 22,7 %, KOP 21,8 % ja HOP 5,5 %. B-ryhmään kuuluvat KOP 22 %, SYP 21 %, HOP 4,9 % ja eräät suuret teollisuusyhtiöt.

SUOMEN TIETOTOIMISTO OY

Oy Uusi Suomi 35,2 %, Sanoma Oy 25,7 %, Oy Turun Sanomat 22,7 %, Ab Hufvudstadsbladet 1,4 %, Oy Yleisradio Ab 1,2 %, Tampereen Kirjapaino Oy 0,8 %, Kustannus Oy Kansanvalta 0,8 %, Kirjapaino Oy Kaleva 0,7 % jne.

SUOMEN TRIKOO OY

(7. 6. 1976)

Yhtiössä on noin 4 000 osakasta.

1.	**Oy Finlayson Ab**	
	492 996	**30,5 %**
2.	**Oy Tampella Ab**	
	369 385	**22,8 %**
3.	**Tampereen Trikoo Oy**	
	48 277	**3,0 %**
4.	**Margaretha Backström (Jensen)**	
	18 512	**1,1 %**
5.	**Nelikanta Oy**	
	18 460	**1,1 %**
6.	**Wald. Jensen**	
	17 100	**1,0 %**
7.	**Åbo Akademin säätiö**	
	11 587	**0,7 %**
8.	**Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto**	
	8 533	**0,5 %**
9.	**Oy Ravena Ab**	
	7 620	**0,5 %**
10.	**Suomalaisia Arvopapereita Oy**	
	6 709	**0,4 %**

Oy Nymek Ab (Gunnar Skog) 6 415, Claes Jensen 5 830, Anna Jensen 5 330, Yksityiskoulujen eläkekassa 4 830, Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 4 818, Svenska Litteratursällskapet 4 792, Oy Star Ab 4 740, Kai Dunder 4 440, Folkhälsan 4 194, Hans Christian Jensen 4 185, John Jensen 3 500, GR & KO Idmanin säätiö 3 334, Martti Dunder 3 220, Tampereen ruotsinkielisen yhteiskoulun kannatusyhdistys 3 166, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 3 163, Marita Jensen 3 040, Kirsti Berglund 2 865, Erkki Dunder 2 859, William Thuringin säätiö 2 854, Suomen Kulttuurirahasto 2 715, SPR 2 630, Toini Nikander 2 514, Hereditas 2 450, Hans Ahlström (kuolinpesä) 2 400, Harald Jensen 2 245, Suomen Vanutehdas Oy 2 065 ja Ake Jensen 2 022. Muita suuria omistajia (0,1 %) ovat mm. Pirkko Virkkunen, Olli Kivekäs, Eila Utriainen, Nikama Oy (Nikaman perhe), Hämeenlinnan kreikkalaiskatolinen seurakunta, Svenska Folkskolans Vänner, Henning Sumelius, Oscar Öflundin säätiö, A. Aarnio, Helsingin Yliopisto, Lamy Oy, Oy Skanoil Ab, Arno Solin, Lakumo Oy (Uotin perhe), Suomalaisen kirjallisuuden seura, Rafael von Frenckell, Folke Bernadotten muistosäätiö, Torsten Ahlström, Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy, Puunjalostusteollisuuden Työnantajaliitto, Suomen Kulttuurirahaston Kannatusyhdistys ja Sadi Sandell.

Tytäryhtiöitä: Amar-Teollisuus Oy, Annarilla Oy, E. Helenius Oy, North Pole Oy, Sukka Oy, Tampereen Trikoo Oy ja Tricol Oy.

Vuonna 1976 myös Oy Norlyn Ab siirrettiin yhtiön omistukseen.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Finnwear GmbH (Saksan liittotasavalta), Finnwear (U.K) Ltd (Englanti), Finnwear Suomen Trikoo A/S (Tanska), A/S Norske Finnwear (Norja), Suomen Trikoo Nordiska AB (Ruotsi).

SUOMEN VIENTILUOTTO OY

Suomen valtio 55,6 %, KOP 11,1 %, SYP 11,1 %, HOP 4,4 %, Rauma-Repola Oy 2,7 %, Oy Wärtsilä Ab 2,7 %, Oy Strömberg Ab 2,5 %, Oy Tampella Ab 2,2 %, A. Ahlström Oy 2,2 %, Valmet Oy 2,2 %, Oy Nokia Ab 1,1 %, Kone Oy 0,7 %, Enso-Gutzeit Oy 0,4 %, Lahden Rautateollisuus Oy 0,4 %, Oy W. Rosenlew Ab 0,4 %, Upo Oy 0,1 %, Oy Fiskars Ab 0,1 % ja Uudenkaupungin Telakka Oy 0,1 %.

SUOMEN YHDYSPANKKI OY

(24. 2. 1976, ent. Pohjoismaiden Yhdyspankki)

Yhtiössä on noin 150 000 osakasta.

1.	**Oy Tampella Ab**	
	460 730	**1,4 %**
2.	**Kymin Oy**	**410 057**	**1,2 %**
3.	**SYP:n eläkekassa**	
	363 694	**1,1 %**

4. **Kansaneläkelaitos** 251 880 0,7 %
5. **Oy Karl Fazer Ab** 237 332 0,7 %
6. **Oy Vuoksenniska Ab** 197 674 0,6 %
7. **Oy Kaukas Ab:n eläkesäätiö** 191 356 0,6 %
8. **Stiftelsen för Åbo Akademi** 189 426 0,6 %
9. **Kesk. yhtiö Eläke-Varma** 185 798 0,6 %
10. **Svenska Litteratursällskapet i Finland** 177 634 0,5 %
11. **Oy Kaukas Ab** 160 039 0,5 %
12. **Oy Sinebrychoff Ab** 159 879 0,5 %
13. **Myllykoski Oy** 142 589 0,4 %
14. **Emil Aaltosen säätiö** 125 001 0,4 %
15. **Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus** 107 400 0,3 %
16. **Yksityiskoulujen eläkekassa** 87 642 0,3 %
17. **Vak. Oy Fennia** 85 738 0,3 %
18. **Sigrid Juselius Stiftelse** 85 568 0,3 %
19. **Oy Possessor Ab** 83 476 0,2 %
20. **Kotka Tegelbruks Ab** 77 440 0,2 %
21. **Kesk. yhtiö Suomi-Salama** 75 478 0,2 %
22. **Finska Läkaresällskapet** 74 768 0,2 %
23. **Salaojitusyhdistys** 54 077 0,2 %
24. **Suomen Höyrylaiva Oy:n konttorihenkilökunnan eläkesäätiö** 47 030 0,1 %
25. **Suomen Työnantajain Yleinen Ryhmä** 44 789 0,1 %
26. **Oscar Öflunds Stiftelse** 44 000 0,1 %
27. **Oy Wärtsilä Ab** 43 700 0,1 %
28. **Kesk. yhtiö Aura** 40 994 0,1 %
29. **Väinö Kaarla** 40 526 0,1 %
30. **Ilmari Helanderin vanhusten säätiö** 39 621 0,1 %

Suomen Kulttuurirahasto 39 028, Oy Finnish Chemicals Ab 38 876, Svenska Handelsbanken 38 689, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 37 694, Vak. Oy Pohjola 37 110, Brita Maria Renlundin muistosäätiö 36 175, Eläkesäätiö Polaris 35 600, Vaasan kaupunki 34 090, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto 33 954, Niilo Helanderin säätiö 32 423, Eschnerska Frilasarettet-säätiö 31 056, Lamy Oy 30 760, Suomen Veturimiesten liitto 30 754, Kuopion kaupunki 29 918, Suomen Tankkilaiva Oy 29 400, Jo-Fo Oy 28 529, Helsingin Diakonissalaitos 27 264, Suomen Hiilihappoteollisuus Oy 25 489, Suomen Merivakuutus Oy 25 324, Tekniikan Edistämissäätiö 25 220, Vak. Oy Eurooppalainen 24 942, Rauman Vanhainkotiyhdistys 23 732, Antti Ahlströmin Perilliset Oy 24 000, Lars Krogius 24 000, Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys 23 732, Viipurin taloudellinen korkeakouluseura 23 267, Maanpuolustuksen kannatussäätiö 23 204, Konstsamfundet 21 600, Suomen keskinäinen eläinvakuutusyhtiö 21 054, Lars Gustafsson 21 006 jne.

Tytäryhtiöitä: Intiö Oy, Keskusta Oy, Oy Mandatum Ab, Onno Oy, Osamaksu Oy, Oy Ova Holding Ab, Tietotehdas Oy ja Oy Unitas Ab.

Ulkomaisia osakkuusyhtiöitä: ADELA Investment Co S.A. (Luxemburg), Banque Scandinave en Suisse (Sveitsi), CEDEL S.A. (Luxemburg), Euroclear Clearance System Ltd (Englanti) ja European Enterprises Development Co (Luxemburg) ja Union Bank of Finland International S. A. (Luxemburg).

SUUNNITTELUKESKUS OY

Suomen Kunnallisliitto 33,7 %, Suomen Kaupunkiliitto 33,7 %,

OKO 16 %, SKOP 12 %, Säästöpankkien Tutkimussäätiö 4 % ja Finlands svenska kommunförbund 0,6 %.

SÄHKÖLIIKKEIDEN OY

Yhtiö on maan suurimpien sähköliikkeiden omistuksessa.

Yhtiö omistaa Akku Oy:n, Linectra Oy:n, Mäntsälän Metalli Oy:n sekä yhdessä AEG Telefunkenin (Saksan liittotasavalta) kanssa Kaapeliteollisuus Oy:n.

SÄKKIVÄLINE OY

Enso-Gutzeit Oy 25 %, Oy W. Rosenlew Ab 25 %, Oy Wilh. Schauman Ab 25 % ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy 25 %.

SÄÄSTÖPANKKIEN KESKUS-OSAKE-PANKKI (SKOP)

Yhtiö on maan säästöpankkien omistuksessa.

Tytäryhtiöitä: Osarahoitus Oy, Suomen Kiinteistöpankki Oy ja Skopdata Oy.

Ulkomailla yhtiö on osakkaana Banque Nordeurope S.A:ssa.

WERNER SÖDERSTRÖM OY (WSOY)

Yhtiön suurimpia omistajia ennen pörssiosakeantia olivat mm. Alfred Kordelinin säätiö 17,6 %, Yrjö A. Jäntti 5,2 %, Risto Särkilahti 5 %, Allan Särkilahden perilliset ky 3,5 %, Suomen Kulttuurirahasto 2,5 %, Lauri Jäntti 2,2 %, Osmo Särkilahti 2 %, Maj-Britt Schmedes 2 %, Mirja Larsen 1,8 %, Elsa Modeen 1,4 %, Jaakko Jäntti 1,4 %, Tuula Aaltonen 1,1 %, Ilona von Heiroth 1,1 %, Heidi Jäntti-Leveelahti 1,1 %, Leena af Heurlin 1,1 %, Mirja Lempinen 1 %, Jorma Särkilahti 1 %, Maire Kentala 1 %, Antti Särkilahti 1 %, Satu Jäntti 0,8 %, Asko Jäntti 0,8 %, Tunkelon säätiö 0,8 %, Aune Brotherus 0,8 %, Aino Särkilahti 0,7 % jne.

Yhtiö omistaa Hyvä Kirja Oy:n, Kirjapaino Oy F. G. Lönnberg Ab:n ja Yliopistokirjakauppa Oy:n.

TAHKOLUODON POLTTOÖLJY OY

Länsirannikon Voima Oy 22,3 %, G. A. Serlachius Oy 20 %, Metsäliiton Teollisuus Oy 13,5 %, Oy Nokia Ab 10 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 10 %, Kemira Oy 6,8 %, Oy W. Rosenlew Ab 6,3 %, A. Ahlström Oy 5,5 %, Suomen Trikoo Oy 3,5 % ja Oy Finlayson Ab 2,5 %.

TALOUSELÄMÄ OY

Suomen Teknillinen Seura 18,7 %, Ekonomiliitto 18,7 %, Suomen Ulkomaankauppaliitto 10,7 %, KOP 9,8 %, SYP 8,8 %, SOK 7,5 %, Postipankki 4,3 %, OKO 4,2 %, Suomen Tukkukauppojen Liitto 4 %, HOP 1,7 %, Suomen Vähittäiskauppiasliitto 0,8 %, Oy Karl Fazer Ab 0,8 % sekä eräät yksityishenkilöt á 0,2 % (ml. Teuvo Aura, Tuure Junnila, Sakari T. Lehto jne).

TALOUS-OSAKEKAUPPA

Erharima Oy (Ermo Harima) 65,4 %, Harimakari Oy (Kari Harima) 26,1 %, Ermo Harima 0,9 %, Kari Harima 0,9 % jne. Yhtiö omistaa Oy E. Hansson Ab:n, P. Kääpä Oy:n, Liha-Piha Oy:n, Moniherkku Oy:n, Suur-Talouskauppa Oy:n, Oy Viherkulma Ab:n ja Virke Oy:n.

TALOVALMISTE OY

Yhtiö on Henttosen perheen omistuksessa.

OY TAMMET AB

Oy Metallikutomo 48,5 %, Pehr Sommar 15,2 %, Enso-Gutzeit Oy 15 %, Oulu Oy 7 % ja Ebbe Sommar 5,4 %.

OY TAMPELLA AB

Yhtiössä on noin 7 100 osakasta.

1. **SYP 4,6 %**
2. **Åbo Akademin säätiö 4,6 %**
3. **Tammerfors Linne och Järn Ab 2,5 %**
4. **Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 2,1 %**
5. **Kymin Oy 1,6 %**
6. **Svenska Litteratursällskapet 1,6 %**
7. **Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 1,6 %**
8. **Folkhälsan 1,5 %**
9. **Oy K. Hjorth Ab 1,3 %**
10. **Oy Skanoil Ab 1,1 %**

Fides Treuhand-Vereinigung (Sveitsi) 1 %, Oy Finlayson Ab 1 %, Svenska Folkskolans Vänner 0,8 %, Henning Sumelius 0,8 %, Sigrid Juseliuksen säätiö 0,7 %, Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto 0,6 %, Göran Ehrnrooth 0,6 %, Eläkesäätiö Polaris 0,6 %, Margareta Kihlman 0,5 %, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto 0,5 %, Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys 0,5 % jne.

Muita suuria omistajia (0,3—0,4 %) ovat: Magnus Ehrnrooth, Hereditas, Iso-Huukonen Oy, Rainer von Fieandt (kuolinpesä), Victor Procopé, Bruno af Forselles, Göran J. Ehrnrooth, Märta Solin, Elsa Ehrnrooth, Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Hans Donner, Oy Ravena Ab, Brita Maria Renlundin muistosäätiö, Ossian Donnerin säätiö, Svante Kihlman, Agnes Kihlman, GR & KO Idmanin säätiö, Gösta Westerholm, Suomalaisia Arvopapereita Oy, Suomen Punainen Risti, Helsingin Yliopisto, Stig Brunow, Suomen Höyrylaiva Oy:n laivapäällystön eläkesäätiö jne.

Tytäryhtiöitä: Oy Borgå Stuveri Ab, Lainapeite Oy, Polrock Oy, Tammerfors Linne och Järn Ab, Tampella Holding Oy, Teksoglass Oy ja Vitivalko Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Dantam Dug A/S (Tanska), Frantex SARL (Ranska), Rent-A-Tarp Ltd (Kanada), Tampella Española S.A (Espanja), Tampella Textil AB (Ruotsi), Tampella Trading AB (Ruotsi), Tamrock Bergwerkmaschinen GmbH (Saksan liittotasavalta), Tamrock Maschinenbau GmbH (Saksan liittotasavalta) ja Tampella Tamrock AB (Ruotsi).

Yhtiö omistaa Englannissa Finnish Unitimber (UK) Ltd:n yhdessä Enso-Gutzeit Oy:n, Kajaani Oy:n ja Kymin Oy:n kanssa.

Näiden lisäksi yhtiöllä on useita enemmistö- ja vähemmistöosakkuuksia kotimaassa ja ulkomailla.

TAMPEREEN AMURI OY

Tampereen kaupunki 38,6 % sekä Oy Finlayson Ab, HOP, KOP, SYP, Suomen Työväen Säästöpankki, Tampereen Seudun Osuuspankki, Tampereen Säästöpankki, Työväen kesk. yhtiö Turva ja Kesk. yhtiö Varma.

TAMPEREEN KATTOHUOPA OY

Terttu Hankala 32,6 %, Tuttu Kirves 25,5 %, Erkki Hankala 13,8 % jne.

TAMPEREEN KIRJAPAINO OY

Tämän Aamulehteä kustantavan yhtiön suurimpia omistajia ovat Emil Aaltosen säätiö, C. V. Åkerlundin säätiö, Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto ja Tampereen Tuberkuloosisäätiö.

TAMPEREEN VERKATEHDAS OY

(18. 2. 1975)

H. Liljeroos Oy 6 011 10,0 %, Axel Cedercreutz (kuolinpesä) 2 151 3,6 %, Theodor von Frenckell 1 690 2,8 %, E. H. Liljeroos 1 680 2,8 %, Folkhälsan 1 650 2,8 %, Christoffer von Frenckell 1 490 2,5 %, Rafael von Frenckell 1 328 2,2 %, Sten Söderholm 1 100 1,8 %, Henrik Lilius 1 000 1,7 %, Marianne Cedercreutz 956 1,6 %, K. E. Stenius 901 1,5 %, Patrik Lilius 896 1,5 %, Veronica Lilius 890 1,5 %, Ingrid Fabritius 882 1,5 %, Caroline, Henrica, Martin ja Peter Lilius á 800 1,3 %, Susie Enkvist 790, Bengt Elving 780, Kurt Fabritius 770, Patricia Lilius 750, Ralf von Frenckell 730, Mikael Lilius 700, Anders Lilius 700, Thyra Winter 677, Greta von Konow 665, Hugo Zuhr 657, Axel Cedercreutz 628, Harry Lilius (kuolinpesä) 600, Toivo Hietala 593, Mannerheimin lastensuojeluliitto 570, Emil Höglund 565 jne.

OY TAMRO AB

(4. 6. 1976)

Yhtiössä on 2 100 osakasta, joista suurimpia ovat P. O. Hagberg 66 786 6,7 %, Verna Borg-Karvinen 55 106 5,5 %, Oy Star Ab 52 666 5,3 %, Salli Melaja 38 440 3,8 %, ky Holger Bergenheim & Co 25 000 2,5 %, Åbo Akademin säätiö 23 131 2,3 %, Hj. Winberg 22 547 2,3 %, Arne Ekerodde 2,3 %, Oy Bergenheim-Yhtiöt Ab 1,9 %, Instrumentarium Oy 1,4 %, Arne Nylander 1,4 %, Hjördis Malmström 1,4 %, Lejos Oy (Juurannot) 1,4 %, Holger Bergenheim 1,2 %, Otto Ruotsila 1,1 %, Oy Tamro Ab:n yhteiseläkesäätiö 1,0 %, Anna Ahlström 0,8 %, Josefine Borg (kuolinpesä) 0,8 %, Oy Metava Ab 0,8 %, Åke Holmberg 0,7 %, Margaretha Backström 0,7 %, Suomen Apteekkarien yhdistys 0,6 %, Berit Nahi 0,6 %, H. E. Blåfield 0,6 %, Hilkka Caselius 0,4 %, Conrad Berggårdh 0,4 %, Karin Berggårdh 0,4 %, Svenska Kulturfonden i Björneborg 0,4 %, Else Purasmaa 0,4 %, Torsten Tallgren 0,4 %, Torsten Kihlström 0,3 %, Börje Ahlström 0,3 %, Reino Lehto 0,3 %, Jyri Melaja 0,3 %, Santeri Elonen 0,3 %, Kaja, Anna, Björn-Eric ja Britt-Marie (Kaila) Nyberg á 0,3 % jne.

Muita suuria omistajia yli 0,2 % ovat: Bo Backström, Vera Welin, Suomen Sairaanhoitajayhdistys, Suomen Farmaseuttinen yhdistys, Margareta Candolin-Granö, Ragnar Eklund, William Thuringin säätiö, E. Kuusinen, Arno Karvinen, Kaisa Holopainen, Elli Turunen, Kerttu Peldan, Abbe Bäckman, Ossian Mannelin, P. Hankatsalo, Antti Ravani, Oy Rohto Ab, Bertel Ingman, Karl-Axel Wallin, Margit Lehti, Gunnar Poppius ja Kunnallislääkärit r.y.

Tytäryhtiöitä: Aroma Oy, Oy Drugrade Ab 83,3 %, Oy Star Ab 52,1 %, Tam-Drug Oy 80 %, Oy Tam-Kos Ab, Tam-Trading Oy ja Oy Topiol Ab.

Lisäksi yhtiö omistaa n. 30 % Oy Rohto Ab:stä.

TEHDASPAKKAUS OY

Rauma-Repola Oy, Rautaruukki Oy, Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab á 25 %.

TEHDASPUU OY

A. Ahlström Oy 25 %, Oy Kaukas Ab 25 %, Kymin Oy 25 % ja Oy Tampella Ab 25 %.

TEHOKAASU OY

Neste Oy 40 %, K-Yhtiöt Oy 20 %, OTK 20 % ja SOK 20 %.

OY TELEVA AB

Suomen valtio 99,99 % omistaa yhtiön Outokumpu Oy:n ja Valmet Oy:n kanssa.

TELJÄN BETONI OY

Rakennustoimisto A. Puolimatka

Oy 33,3 %, Elementtityö Oy 33,3 % ja Porin Rakennustyö Oy 33,3 %.

OY TELKO AB

Kymin Oy 27,3 %, SYP 20 %, Oy Fiskars Ab 18,4 %, G. A. Serlachius Oy 10,1 %, Kotka Tegelbruks Ab 7,2 %, Wm. Sandberg Oy 5,5 %, A. Ahlström Oy 3 %, Enso-Gutzeit Oy 1,1 % ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy 0,8 %.

Yhtiö omistaa Wm. Sandberg Oy:n ja Oy H. W. Snellman Oy:n.

TEOLLISTAMISRAHASTO OY

Suomen Pankki omistaa kaikki 15 000 B-osaketta à 1 ääni. A-osakkeet 30 000 kpl, à 10 ääntä jakaantuvat suurimpien omistajien kesken seuraavasti:

KOP 9,1 %, Mortgage Bank of Finland Oy 9,1 %, Osuuspankkien Keskuspankki Oy 9,1 %, Postipankki 9,1 %, SYP 9,1 %, Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki 9,1 %, HOP 4,6 %, Ilmarinen Oy 2,3 %, Bank of America (USA) 1,7 %, Deutsche Bank AG (Saksan liittotasavalta) 1,1 % jne.

TEOLLISUUDEN POLTTOÖLJY OY

Kymin Oy 15 %, Paraisten Kalkki Oy 12,5 %, Säteri Oy 12,5 %, Oy Lohja Ab 10 %, Oy Nokia Ab 10 %, Oy Suomen BP Ab 10 %, Oy Skanoil Ab 7,5 %, Oy Wärtsilä Ab 7,5 %, Oy Tampella Ab 5 %, Oy Strömberg Ab 5 % ja Oy Kaukas Ab 5 %.

TEOLLISUUDEN VOIMA OY

Pohjolan Voima Oy 19,9 %, Oy Nokia Ab 10,9 %, Enso-Gutzeit Oy, Kemira Oy ja Etelä-Pohjanmaan Voima Oy á 6,3 %, Oy Mankala Ab 5,4 %, G. A. Serlachius Oy 5,4 %, Kymin Oy 4,5 %, A. Ahlström Oy, Kajaani Oy, Metsäliiton Teollisuus Oy, Neste Oy, Oulu Oy ja Rauma-Repola Oy á 3,6 %, Etelä-Suomen Voima Oy, Joutseno-Pulp Oy, Oy Wilh. Schauman Ab ja Oy Tampella Ab á 2,7 %, Paraisten Kalkki Oy, Revon Sähkö Oy ja Yhtyneet Paperitehtaat Oy á 1,8 %.

TEOLLISUUS-KOSTAMUS OY

Polar-rakennus Oy 22 %, Yleinen Insinööritoimisto Oy 17 %, Palkki Oy 10 %, Finnbotnia Oy 10 %, Teräsbetoni Oy 9 %, Insinöörityö Oy 8 %, Kummila Oy 8 %, Oy Alfred A. Palmberg Ab 8 %, Lemminkäinen Oy 4 % ja Perusyhtymä Oy 4 %.

KESK. YHTIÖ TEOLLISUUS-VAKUUTUS

Yhtiö on suomalaisen suurteollisuuden omistuksessa.

Teollisuusvakuutus tytäryhtiöineen omistaa osake-enemmistön Vak. Oy Fenniasta.

Yhtiöllä on Englannissa tytäryhtiö Finnish Industry Insurance (UK) Co Ltd.

TERVAKOSKI OY

Suomen Pankki 91,3 %, G. A. Serlachius Oy 2,4 % jne.

TERÄS OY

Yhtiön suuria omistajia ovat holding-yhtiöt Oy Ferin Ab 43,8 % ja Halli Oy, joiden suuria omistajia puolestaan on Rewellin perhe.

TERÄSBETONI OY

Reino Helanto 47 %, Ilmari Helanto 42,5 %, Arex Oy 8,5 %, Airi Helanto 2 % ja Pentti Sädevirta 0,04 %.

Samoilla omistajilla on Arex Oy, Betonikone Oy ja Rakennusväline Oy.

THOMESTO OY

Leo Jouhki 25,8 %, Kata Jouhki 23,3 %, Lauri Jouhki 18 %, Kirsti Airikkala 12,5 %, Birger Herold 10 % ja Pekka Multonen 10 %.

TIETORIVI OY

Kemira Oy ja Wihuri-Yhtymä Oy omistavat yhtiön.

TIETOTEHDAS OY

SYP 85,9 %, A. Ahlström Oy 2 %, Oy Fiskars Ab 2 %, Oy Kaukas Ab 2 %, Kymin Oy 2 %, Ovako Oy 2 %, Oy Tampella Ab 2 %, Tehdaspuu Oy 2 %, Oy Mandatum Ab 0,05 % ja Osamaksu Oy 0,05 %.

TIKKURILA OY

Oy Finlayson Ab 45 %, Porin Puuvilla Oy (Oy Finlayson Ab) 40 % ja Oy Tampella Ab 5 %.

TUKKUKAUPPOJEN OY

Yhtiö on suurten yksityisten tukkukauppojen omistuksessa.

Tytäryhtiöitä: Kalle Anttila Oy, Erva-Latvala Oy, Hämeenkyläin Tiili Oy, Kauppapaikka Oy sekä yhdessä Svenska Tändsticks Ab:n kanssa Tulitikku Oy.

TUOTE-VALINTA OY

Hintatietoisen Ostopaikka Oy (SM-Notariaatti Oy, Sameli Männistö) 98,7 %, Urho Salminen 0,7 % ja Väinö Lehtilä 0,7 %.

TUOTTAJAIN LIHAKESKUSKUNTA

Osuuskunnan jäseninä on 8 lihatuottajaosuuskuntaa maan eri osista. Se omistaa Helsingin Kauppiaat Oy:n ja Oy Marschan Ab:n.

TURO OY

Veikko Räsänen 32,1 %, Aitto-Köli Oy 14,6 %, Oy Hemming & Co 9 %, V. Taskinen (perikunta) 5,9 %, Heikki Taskinen 2,6 %, Jussi Koivisto 2,2 %, Oiva Turunen 1,5 % Veijo Sääski 1,1 %, Eero Korhonen 1,1 %, Sulo Hallikainen 0,8 %, Pentti Tolonen 0,8 %, Vilma Turunen 0,8 %, Yrjö Lyytikäinen 0,8 % ja Yrjö Uotinen 0,8 %.

Samoilla omistajilla on Oy Hemming & Co ja Suomen Vuokrapeite Oy.

TURUN SANOMAT OY

Yhtiö on Ketosen perheen omistuksessa. Lehden kirjapaino Polytypos Oy on samoilla omistajilla.

TVW PAPER MACHINE GROUP OY

Yhtiön omistavat Oy Tampella Ab, Valmet Oy ja Oy Wärtsilä Ab.

TYÖVÄLINE OY

K-Yhtiöt Oy 30,9 %, Vak. Oy Pohjola 18,7 %, Perusyhtymä Oy 18,7 %, Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 12,5 %, Autonovo Oy 7,9 %, Oy Tampella Ab 2,7 %, Oy Nokia Ab 1,4 %, Väinö E. Nieminen 0,8 % jne.

UITTOKALUSTO OY

Kymin Oy 24 %, Enso-Gutzeit Oy 12 %, Kymin Uittoyhdistys 11,4 %, A. Ahlström Oy 8 %, G. A. Serlachius Oy 8 % jne.

ULLAPS OY

Ulla Valonen 40 %, Esko Valonen 20 %, Juhani Valonen 20 % ja Timo Valonen 20 %.

UNIC OY

Rahoituskeskus Oy 80 % ja OKO 20 %.

UNIFER OY

Kesko Oy 25 %, OTK 25 %, SOK 25 % ja Oy Telko Ab 25 %.

OY UUSI SUOMI

Vakuutus Oy Pohjola 24,4 %, KOP 24 %, Rauma-Repola Oy 12,7 %, Tukkukauppojen Oy 4,3 %, Kokoomuksen säätiö 2,9 %, Uuden Suomettaren säätiö 0,8 %, KOP:n eläkesäätiö 0,8 %, Lauri K. J. Tukiainen 0,6 % jne.

Yhtiössä on v. 1976 suoritettu uusia omistusjärjestelyjä. Osakkaiksi hankittiin monia muita suuryhtiöitä ja mm. pellervolaisia yhteisöjä.

VAASAN HÖYRYMYLLY OY

Yhtiö on vielä pääosin Bruunin ja Levónin perheen omistuksessa. Suurin osakas on Hanna ja Axel Schaumanin säätiö (Bruunit) 6,9 %.

Suuria omistajia 1—5 % ovat lisäksi Berit Bruun, Harriet Spåre, Matts Bruun, Christian Bruun, Simo Kuntsi, Erik Tuomas-Kettunen, Anna Bruun, Jan Bruun, Karl Bruun, Bertil Levón ja T. E. Teir.

OY VAASA—UMEÅ AB

Toivo Asp 36,4 %, Enso-Gutzeit Oy 35,2 %, Tekstiilitoimisto Greta Skogster 9,4 %, Erik Modig 5,1 %, T. Blomqvist 5,1 %, Vilho J. Virolainen 2,5 % ym.

VAHINKOPALVELU OY

E. Tyllinen 30 %, Vak. Oy Pohjola 25 %, Vak. Oy Eurooppalainen 25 % ja Suomen Merivakuutus Oy 20 %.

WAHLROOSIT OY

Erkki Wahlroos 25 %, Paavo Wahlroos 25 %, Kaarina Almgren 25 %, Irja Rickman 7 %, Sinikka Koivula 7 %, Raili Wahlroos 7 %, V. V. Wahlroos 2 % ja Toini Wahlroos 1 %.

VALCO OY

Suomen valtio 60 %, Salora Oy 20 % ja Hitachi (Japani) 20 %.

VALINTATALO OY

Euromarket Ltd. Oy 85,0 %, Jorma Ihatsu 4,2 %, Olavi Uitto 4,2 %, Yrjö Uitto 4,2 %, Erkki Päivinen 1,6 % ja Arto Seppä 0,7 %.

VALIO

Valio on osuuskuntamuotoisten meijereiden keskusosuusliike. Sillä on hallitseva asema koko maan maidon ja maitojalosteiden kaupassa.

Tytäryhtiöitä: Hyvä Maku Oy, Kiantama Oy, Kuivamaito Oy n. 50 %, Marian Konditoria Oy, Pakkasukko Oy, Raninin Oluttehdas Oy, Jäätelöyhtymä Oy ja Tuottajain Maito Oy yli 50 %.

VALMET OY

Suomen valtio 95,9 %, Kansaneläkelaitos 2,5 %, Suomen Pankki 1,6 % ja Postipankki 0,001 %.

Tytäryhtiöitä: Enso-Valmet Oy (Enso-Gutzeit Oy:n kanssa), Oy M. Fuchs Ab, Oy Laivateollisuus Ab, avoin yhtiö Metrovaunut (Oy Strömberg Ab:n kanssa), Oy Röntgentekno Ab, Velsa Oy sekä Oy Saab-Valmet Ab, Oy Scan Auto Ab ja Oy Datasaab-Valmet Ab (ruotsalaisen Saab-Scania AB:n kanssa).

Oy M. Fuchs Ab ja Oy Röntgentekno Ab fuusioitiin v. 1976 Medivalmet Oy:ksi.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Valmet Traktor AB (Ruotsi) ja Valmet do Brasil S.A (Brasilia).

VALTAMERI OY

Yhtiö on Kuosmasen perheyhtiö, jonka suurimpia omistajia ovat Kauko Kuosmanen, Metallijäte Oy, Aino Kuosmanen ja Valtameri Oy:n eläkesäätiö.

VANCO OY

Oy Wilh. Schauman Ab 21,3 %, A. Ahlström Oy 12,5 %, Oy Grahn Ltd/Kalso Oy 11 %, Oy Kaukas Ab 11 %, Asko Oy 10,8 %, Enso-Gutzeit Oy 9,8 % ja G. A. Serlachius Oy 3,8 %.

JÄLLEENVAKUUTUS OY VARMA

Kesk. yhtiö Suomi-Salama 39,7 %, Kesk. yhtiö Kaleva 19,8 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 10 %, Kesk. yhtiö Kansa 8,3 %, Kesk. yhtiö Pohja 8,3 %, Vakuutus Oy Verdandi 8,3 %, Kesk. yhtiö Aura 5 %, Vakuutus Oy Ilmarinen 0,3 %, Kesk. yhtiö Kalervo 0,2 %, ja Vakuutus Oy Liv-Alandia 0,2 %.

VEITSILUOTO OY

Yhtiön omistavat Suomen valtio 88,8 % ja Kansaneläkelaitos 11,2 %.

Muutamia osakkeita on myös pienosakkailla Hannes Jansson, Margit Holmberg, Tapio Korpela, Imatran Voima Oy, Tervolan Osuuspankki, Erkki Köngäs, Aarne Räihä, Kemijoki Oy, Yrjö Alaruikka, Helmi Heikkilä, Aarre Koskenalusta, Jyrki K. Lehtinen, Kauko Liisanantti, Veikko Pohjanpelto ja Kalervo Savukoski.

OY VEHO AB

Dorrit Aminoff 26,2 %, Pontus Aminoff 19,1 %, Dieter Aminoff 18,3 %, Stefan Aminoff 8,5 %, Henrik Aminoff 7 %, Arthur Aminoff 3,8 %, Philip Aminoff 3,8 %, Thomas Aminoff 3,8 %, Ira Aminoff 3,1 %, Teresa Aminoff 3,1 %, Feodor Aminoff 3 % ja Cecil Aminoff 0,2 %.

Samoilla omistajilla on Oy Mercantile Ab ja sen tytäryhtiö Oy Helvar Ab.

VESI-INSINÖÖRIT OY

Polar-rakennus Oy 48 %, Insinöörityö Oy 2 % sekä Korpivaara Oy ja Moottorialan Luotto Oy 50 %.

VESTO OY

Yhtiön suurimpia omistajia ovat Roho Oy (Perusyhtymä Oy) sekä Rakennusainehankinta Oy. Yhtiö omistaa Louhintatekniikka Oy:n, Toiminimi Satama ja Ruoppauksen sekä yhdessä eläkesäätiön kanssa Vesikemia Oy:n.

WIHURI-YHTYMÄ OY

Antti Aarnio-Wihuri 63,8 %, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 22,9 % ja Rakel Wihuri 13,3 %.

Yhtymään kuuluvat Wihuri-Yhtymä Oy:n Aarnio, Kone- ja tarvikeosasto, Lentohuolto, Finnwings, Polmot, Sandudd, Teijo, Wipak, Witraktor, Volkswagen ja VW-Auto sekä sisaryhtiöt Oy Hansa Ab, InterRent Oy, Oy Transporter Ab ja Witermo Oy.

Samoilla omistajilla on myös Chrys-Auto Oy Merihuolto Oy ja Oy Polar-Metal Plant Ab.

OY WIIK & HÖGLUND AB

Emil Höglund 27,3 %, Edv. Wiik (kuolinpesä) 24,8 %, Tor Wiik 7,2 %, Peter Höglund 3,8 %, Henrik Höglund 3,8 %, Ann-Maj Höglund 3,8 %, Ulla Höglund 3,7 %, Doris Estlander 3,6 %, Robert Wiik 2,5 %, Torold Wiik 2,5 %, Martin Estlander 1,7 %, Lisbeth Holtti 1,3 %, Anja Wiik 1,3 %, Nina Wiik 1,3 %, Andreas Holtti 1,1 %, Simon Holtti 1,1 %, Susanne Estlander 1,1 %, Vivi Höglund 0,1 % ja Lars Höglund 0,01 %.

OY WIIMA AB

Pentti Wihuri 47,2 %, Reijo Wihuri 40,3 % ja Suomen Tankkilaiva Oy 12,5 %.

OY VUOKSENNISKA AB

Oy Ova Holding 64 %, Oy Fiskars Ab 36 %, SYP 0,02 % ja Oy Mandatum Ab 0,02 %.

OTTO WUORIO OY

Otrio Oy 99,6 %, Helsingin Hissi

Oy 0,2 % ja Kylmäkoski Oy 0,2 %.

Yhtiö omistaa Kylmäkoski Oy:n.

OY WÄRTSILÄ AB

(18. 4. 1975)

Yhtiössä on noin 17 000 osakasta.

1. Brita Maria Renlundin muistosäätiö	**5,1 %**
2. Oy Mandatum Ab	**3,3 %**
3. Wärtsilän keskinäinen vakuutusyhtiö	**2,9 %**
4. Sigrid Juseliuksen säätiö	**2,3 %**
5. Kaj Olof Hammaren	**2,0 %**
6. Abo Akademin säätiö	**1,9 %**
7. Metalliteollisuuden Työnantajaliitto	**1,6 %**
8. Signe & Ane Gyllenbergin säätiö	**1,3 %**
9. Folkhälsan	**1,2 %**
10. Svenska Litteratursällskapet	**1,1 %**

Rainer von Fieandt (perikunta) 1,1 %, Christel Rosenlew 0,8 %, Julius Stjernvallin lahjoitusrahasto 0,8 %, Susanne Berner-Rasmussen 0,7 %, Oy Skanoil Ab 0,7 %, Ea Gardberg 0,7 %, Ernst Nygren (perikunta) 0,6 %, Jenny ja Antti Wihurin rahasto 0,6 %, Elsie Hackzell 0,5 %, Svenska Folkskolans Vänner 0,5 %, Suomalaisia Arvopapereita Oy 0,4 %, Dagny Schauman 0,4 %, Eläkesäätiö Polaris 0,4 %, Ane Gyllenberg 0,3 %, Göran Ehrnrooth 0,3 %, Henning Sumelius 0,3 %, Johanna Berner-Rasmussen 0,3 %, Kesk. yhtiö Eläke-Varma 0,3 %, Johan von Fieandt 0,3 %, Granatenhjelm-yhdistys 0,3 %, Margareta Hess 0,3 % ja Matti Vaskio 0,3 %.

Tytäryhtiöitä: Ansala Oy, Oy Arabia Ab, Oy Arabia-Rörstrand Ad, Oy Arabian Muuraus Ab, Oy John Stenberg Ab, Oy Wärtsilä-Höganäs Ab, ja Wärtsilän keskinäinen vakuutusyhtiö.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Abloy AB (Ruotsi), Abloy Inc. (USA), Arabia Inc. (USA) ja Finel Inc. (USA).

YHTEISVARASTO OY

Kesk. yhtiö Sampo 28,2 %, Vak. Oy Pohjola 16,3 %, Liikennevakuutusyhdistys 11,8 %, Kesk. yhtiö Yrittäjäin Vakuutus 8,2 %, Vak. Oy Fennia 7,6 %, Kesk. yhtiö Aura 7,4 % jne.

YHTYNEET KUVALEHDET OY

Yhtiön omistavat puoliksi WSOY ja Otava Oy. Yhtiön ja A-lehdet Oy:n yhteinen markkinointiyhtiö on Valiolehdet Oy.

YHTYNEET PAPERITEHTAAT OY

(22. 4. 1975)

Yhtiössä on n. 10 000 osakasta.

1. KOP	**21,5 %**
2. Vakuutus Oy Pohjola	**16,7 %**
3. Vakuutus Oy Ilmarinen	**5,8 %**
4. Anmati Oy	**3,0 %**
5. Juuso ja Tellervo Waldenin säätiö	**2,3 %**
6. Paperituote Oy	**2,1 %**
7. Lauri Walden	**1,4 %**
8. Krilka Oy	**1,3 %**
9. Juuso M. R. Walden	**1,2 %**
10. Leer Oy	**1,2 %**

Rudolf Walden 1,1 %, Kai Walden 1,1 %, Emil Aaltosen säätiö 1,1 %, Riitta Wrede 1,1 %, Anna-Liisa Mårtenson 1,0 %, Kari Walden 0,9 %, Michael Walden 0,9 %, Dulcimara Oy 0,8 %, Tom Wallden 0,8 %, Helvi Härmä 0,7 %, Evoy Oy 0,7 %, Juhani Härmä 0,7 %, Myllykoski Oy 0,7 %, Heidi Härmä 0,6 %, Emanuel Walden 0,6 %, Aarne Koskelo 0,6 %, Iso-Huukonen Oy 0,5 %, Pentti Koskelo 0,5 % ja Suomen Kulttuurirahasto 0,4 %.

Tytäryhtiöitä: Jämsän Lehti Oy, Paperituote Oy, Roukko Oy, Oy United International, Valko Oy, Valkeakosken Kirjapaino Oy ja Wass & Lundberg Oy.

Yhtiöön on fuusioitu Raf. Haarla Oy.

Ulkomaisia tytäryhtiöitä: Dowdings Ltd ja Finaval Ltd (Englanti), Jylhävaara Svenska AB ja Walki Svenska AB (Ruotsi).

YLEINEN INSINÖÖRITOIMISTO OY

Roho Oy 91 %, Oy Hydro-Tekno Ab (tytäryhtiö) 2,5 %, Kurt Fabritius 1,9 %, Erkki Aho 1,8 %, Tauno Mäkinen 1 %, Ragnar Kreuger 0,8 % ja Niilo Kurvinen 0,7 %.

Yhtiö osti Oy PPTH Norden Ab:n Yrjö Koivumäeltä v. 1976.

Yhdessä Paraisten Kalkki Oy:n kanssa se omistaa 1/3 Prefabricated Building Companystä Saudi-Arabiassa.

OY AKERMAN AB

Enso-Gutzeit Oy 30,5 %, Suomen Höyrylaiva Oy 25 %, Yhtyneet Paperitehtaat Oy 20 %, John Nurminen Oy 13,8 %, Kurt Ginman 9,5 % ja L. G. W. Boxberg 1,1 %.

ÅLANDS AKTIEBANK

Yhtiö on pääosin ahvenanmaalaisten varustamojen hallussa. Suuria omistajia ovat mm. Mariehamns Rederi Ab 14,1 %, Rederi Ab Sally 8,3 %, Rederi Ab Asta 7,4 %, Redarnas Ömsesidiga Försäkringsbolag 3,8 %, Höyrylaiva Oy Alfa 3,3 %, Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag 3,1 %, Rederi Ab Hildegaard 1,3 % jne.

Tytäryhtiöitä: Ålands Datacentral Ab, Ålands Factoring Ab, Ålands Företagsbyrå Ab, Ålands Leasing Ab ja Juristkonsult Ab.

ÖLJYNPURISTAMO OY

A-osakkeet omistavat SOK ja OTK á 16,7 % sekä Kesko Oy ja Vaasan Höyrymylly á 8,3 %.

S. W. Paasivaara-Yhtymä Oy omistaa 50 % osakkeista ja kaikki B-osakkeet.

TIETOJA MAANOMISTUKSESTA

Metsät

Suomen maapinta-alasta noin 19,5 milj. hehtaaria on tuottavaa metsämaata. Metsän osuus maapinta-alasta on Suomessa maailman suurimpia: 71 %.

Suomen metsät ovat aina olleet ja ovat edelleen pääosin yksityisten henkilöiden omistuksessa. Se selviää taulukosta, jonka Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliitto julkaisi 50-vuotisjuhlakirjassaan.

OMISTAJARYHMÄ	1922	1938	1953	1963
Yksityiset (sisältää myös osuuskunnat, säätiöt yms.)	51,0	52,6	60,3	63,0
Valtio	39,8	37,0	30,8	28,0
Yhtiöt	7,6	7,9	7,0	7,1
Kunnat ja seurakunnat	1,6	2,5	1,9	1,9

Taulukko Suomen metsien omistajista (pinta-alan mukaan), %

Suomessa metsien omistus jakaantuu suurin piirtein samalla tavalla kuin muissakin Pohjoismaissa. Metsäteollisuuden kannattavuusvertailujen kannalta on kuitenkin huomattava, että Ruotsissa yhtiöiden osuus on suurempi kuin muualla.

OMISTAJARYHMÄ	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska
Yksityiset	63	51	75	54
Valtio	28	18	11	28
Puunjalostusyhtiöt	7	25	7	14
Kunnat ja seurakunnat	2	6	7	4
Yhteensä	100	100	100	100

Taulukko metsänomistuksesta Pohjoismaissa (pinta-alan mukaan), %

Metsien tuotto ei kuitenkaan jakaannu pinta-alojen mukaan. Maan pohjoisosissa metsät ovat huonotuottoisia. Esimerkiksi Veitsiluoto Oy:n omistamasta metsämaasta (95 500 ha) vain noin 3/4 on kasvullista ja tuottavaa.

Lounais-Suomessa metsä tuottaa vuodessa puuta 3,8 m³/ha, kun vastaava tuotto Kainuussa on 0,9 m³/ha ja Lapissa 1,1 m³/ha.

MTK:ssa laadittujen selvitysten mukaan *metsien puupääoma* jakaantuu omistajien kesken seuraavasti (suluissa osuus metsien tuotosta): yksityiset 71 % (78 %), valtio 19 % (13 %), puunjalostusyhtiöt 6 % (6 %) sekä muut 4 % (3 %).

Metsäteollisuuden maanomistus koettiin yhteiskunnassa ongelmalliseksi jo kapitalismimme varhaisessa kehitysvaiheessa.

Asetus puutavarayhtiöiden maanomistustoiminnan rajoittamisesta annettiin vuonna 1915. Se on edelleenkin voimassa.

Kun yhtiöt kiersivät annettua asetusta, asiaan puututtiin ankarammin. Eduskunnassa säädettiin vuonna 1922 ns. Lex Pulkkinen, jonka avulla yhtiöiden ostotoiminta olisi pantu järjestykseen. Metsäteollisuus kuitenkin vastusti lain hyväksymistä onnistuen viivyttämään sen vahvistamista vuoteen 1925. Tällöin se oli saatu teollisuuden kannalta myönteisemmäksi.

Lain perusteella metsäteollisuusyhtiöt joutuivat palauttamaan alkuperäisille omistajille noin 64 000 ha hankkimiaan metsiä. Kuitenkaan uusien metsien ostotoimintaa ei kyetty estämään: maailmansotien välisenä aikana yhtiöt hankkivat lisämaita noin 400 000 ha.

Viimeisten sotien jälkeen Suomen maantieteessä tapahtui eräitä muutoksia. Tällöin yhtiöiden metsistä noin 210 000 ha jäi uuden rajan "väärälle" puolelle. Siirtolaisten asutustoimintaan käytettiin yhtiöiden maata 270 000 ha.

Vasta 1970-luvun noususuhdannevuosina yhtiöiden maanomistus kääntyi uuteen nousuun. Sotien jälkeisenä aikana puunjalostusyhtiöt olivatkin olleet melkoisen pidättyviä uusissa maanhankinnoissaan.

Vuonna 1976 maamme suurimpia metsänomistajia olivat seuraavat yhtiöt (Vuosikertomusten tai pyydettyjen lisäselvitysten mukaan):

Enso-Gutzeit Oy	369 087 ha
Kymin Oy	273 260 „
Kajaani Oy	242 625 „

Oy Kaukas Ab	152 858 ha
A. Ahlström Oy	125 000 „
Veitsiluoto Oy	95 500 „
Oy W. Rosenlew Ab	93 514 „
G. A. Serlachius Oy	77 741 „
Kemi Oy	73 000 „
Rauma-Repola Oy	64 400 „
Oulu Oy	noin 50 000 „
Oy Wilh. Schauman Ab	31 400 „
Yhtyneet Paperitehtaat Oy	30 200 „
Metsäliiton Teollisuus Oy	30 000 „
Oy Tampella Ab	15 000 „
Oy Nokia Ab	13 300 „

Muista yhtiöistä suurimpiin maanomistajiin kuuluu von Julinin suvun hallitsema *Oy Fiskars Ab,* joka omistaa mm. noin neljänneksen Pohjan pitäjän maista.

Fiskarsin maanomistus on lisääntynyt pääasiassa samoin kuin yhtiöiden maanomistus yleensä; ne ovat hankkineet omistukseensa toisia yhtiöitä tai suurtiloja. Oy Fiskars Ab esimerkiksi omistaa seuraavat tilat: Fiskars (Pohja) 2 100 ha, Haapaniemi (Kisko) 1 529 ha, Kärkelä (Karjalohja) 1 000 ha, Billnäs (Pohja) 796 ha, Leksvall (Tammisaari) 735 ha, Harparskog (Tenhola) 614 ha, Gennäs (Pohja) 520 ha, Åminne (Pohja) 465 ha, Lönnhammar (Karjalohja) 240 ha, Borgby (Pohja) 239 ha, Danskog (Tammisaari) 195 ha, Degernäs (Pohja) 188 ha ja Järnvik (Pohja) 135 ha.

Verrattaessa metsäteollisuuden maanomistusta koskevia tietoja vuodelta 1976 vuoden 1963 tietoihin havaitaan, että yhtiöiden osuus maamme metsistä on lisääntynyt noin 9 prosenttiin. Eniten ovat 1970-luvulla lisääntyneet Enso-Gutzeit Oy:n, Kajaani Oy:n, G. A. Serlachius Oy:n, Rauma-Repola Oy:n sekä Kemi Oy:n metsät.

Maamme kansantalouden rakennemuutoksen myötä ovat myös erilaisten sijoittajien ja muiden keinottelijoiden metsät lisääntyneet. Tällöin omistussuhteet ovat muuttuneet yksityisten omistajien keskuudessa. Perikunnat ja kaupunkeihin muuttaneet nuoret ovat myyneet perintöosuutensa kaupunkilaisille elinympäristön vaihdoksen yhteydessä.

Muutoksista huolimatta on selvää, että metsänmyyntitulot joutuvat edelleenkin suurelta osin perinteiselle talon-

poikaisväestölle. Tämän takia kantohintakysymyksellä on kansantaloudessa erinomaisen paljon poliittista merkitystä: kantohintojen avulla metsäteollisuus pystyy pitämään kepulaiset maanviljelijät tyytyväisinä yhteiskunnan kehitykseen.

Toisaalta metsäteollisuuden raaka-ainehintojen jatkuva nousu, mikä on ollut maalaisliittolainen hinta suurpääoman etuja myötäilevälle politiikalle, on ruvennut vaikuttamaan haitallisesti alan kannattavuuteen. Kun metsäteollisuus saa omista metsistä (10—20 % raaka-ainetarpeestaan) puun jopa 30 % halvemmalla kuin yksityisiltä myyjiltä, on perusteltua sanoa, että *metsien yksitysomistus lisää teollisuuden tuotantokustannuksia.* Metsänmyyntitulojen vastineeksi raaka-ainekauppiaat eivät anna kansantalouden tuotannon hyväksi työpanosta. Jos metsänmyyjien työvoimaa ostetaan, siitä maksetaan erillinen korvaus.

Metsien jatkuvasti uusiutuvan puupääoman yksityisomistus ja puun jatkuvasti nousevat kantohinnat ovat poliittinen painolasti, joka on asetettu metsänjalostuksesta riippuvaisen Suomen kansantalouden kapeille harteille.

Pellot

Suomen viljavimmat alueet ovat luonnollisesti Etelä-Suomessa. Etelästä löytyvät myös maamme varsinaiset suurtilat.

Suomessa ei ole tehty viime vuosina luotettavia selvityksiä suurten maa-alueiden yksityisistä omistajista.

Eino Jutikkalan ja Gabriel Nikanderin kirjat *"Suomen kartanot ja suurtilat I—III"* ilmestyivät jo talvi- ja jatkosotien aikana. Sen jälkeen maata on jaettu uudelleen mm. asutustarkoituksiin.

Luotettavin yhtenäinen selvitys maan omistajista löytyy kirjasta *"Suomen maatilat"*, jonka eri osat on koottu vuoden 1959 maatilalaskennan tietojen perusteella. Sen jälkeen yhteiskunnan toimesta ei ole suoritettu maan uudelleenjakoa, mutta omistajat ovat toki luonnollisen kierron johdosta vaihtuneet.

Vuonna 1974 Suomen maatilat jakaantuivat tilakoon perusteella seuraaviin luokkiin (suluissa vastaava tilanne vuonna 1950):

Tilojen lukumäärä v. 1974 (ja v. 1950)

alle 5 ha	85 785 kpl	(194 436)	33,2 %	(54,5 %)
5—10	85 827 „	(88 434)	33,2 %	(24,8 %)
10—15	41 884 „	(38 813)	16,2 %	(10,9 %)
15—25	30 085 „	(23 665)	11,7 %	(6,5 %)
25—50	12 297 „	(9 931)	4,8 %	(2,8 %)
yli 50 ha	2 322 „	(1 507)	0,9 %	(0,5 %)
Yhteensä	258 200 kpl	(356 786)	100,0 %	(100,0 %)

Tilojen peltoala v. 1974 (ja v. 1950)

alle 5 ha	244 672 ha	(416 887)	9,7 %	(17,3 %)
5—10	624 283 „	(627 747)	24,7 %	(26,2 %)
10—15	511 827 „	(470 246)	20,2 %	(19,6 %)
15—25	568 520 „	(446 436)	22,5 %	(18,6 %)
25—50	400 487 „	(321 649)	15,8 %	(13,4 %)
yli 50 ha	178 806 „	(150 470)	7,1 %	(4,9 %)
Yhteensä	2 528 595 ha	(2 400 183)	100,0 %	(100,0 %)

Näissä taulukoissa tilat on ryhmitelty peltoalan mukaan. Samoihin tiloihin kuuluvat muut maa-alueet lisäävät niiden kokonaispinta-alaa useissa tapauksissa huomattavastikin.

Viimeisten 25 vuoden kehityksestä voidaan vetää sellainen johtopäätös, että keskimääräinen tilakoko on Suomessa selvästi kasvanut. Se on tapahtunut tietoisen politiikan tuloksena. Ja se on ollut välttämätöntä, sillä pientilat eivät ole elättäneet asujiaan.

Yleisimmät tilakoot näyttävät olevan suuruudeltaan alle 25 hehtaaria. Varsinaiset suurtilat ovat kuitenkin vasta sellaisia, joilla viljelty pinta-ala saattaa olla satojakin hehtaareita. Niitä ei ole Suomessa monia.

Taulukkoon Suomen 150 todellisesta suurtilasta (s. 161) on koottu tiedot eräistä sellaisista tiloista, joiden maaomaisuus on oloissamme poikkeuksellisen suuri ja jotka sijaitsevat maan suhteellisesti parhaimmissa osissa.

Taulukon perustana ovat viimeisimmät tilojen omistusta koskevat julkiset tiedot.

Kun tiedot on kuitenkin julkaistu jo 1960-luvun puolivälissä ja kun ne perustuvat vuoden 1959 maatilalaskentaan, voidaan niitä pitää melkoisen vanhoina. Taulukkoon on suoritettu korjauksia siltä osin kuin tuoreempaa lähdeaineistoa on ollut käytettävissä.

Jotkut taulukossa mainitut suurtilat on saatettu jakaa niin, että ne eivät enää ole yhtenäisiä. Esimerkiksi Veikko Ihamuotila on tiettävästi lohkonut tilaansa siten, että hänen lapsensa ovat saaneet Histasta oman "palstansa". Tällaisissa tapauksissa on perusteltua käyttää alkuperäisestä suurtilasta nimitystä sukutila.

Kartanojen ja suurtilojen omistajista nyt esitettävät tiedot ovat tuoreimmat ja parhaimmat mitä maassamme on eri lähteistä kerättävissä.

Mitä sitten tällaiset, näinkin vanhat tiedot osoittavat vuonna 1977?

Ne osoittavat ainakin sen, että maassa voidaan vielä perustellusti puhua suurmaanomistajista, joiden edut ovat erilaiset kuin pienviljelijöiden edut.

Tällaisten tietojen perusteella voidaan vetää myös eräitä johtopäätöksiä, jotka kuvaavat maanomistuksen asemaa yhteiskunnassa:

1. Kaikki yhteiskunnan jäsenet eivät synny tasa-arvoisina isänmaamme maapohjan käytön suhteen. Toiset saavat perinnöksi maata, jota yhdessä tarvitaan yhteisen hyvinvoinnin rakentamiseksi.
2. Maanomistuksessa näkyy jäänteitä kapitalismia edeltäneeltä aikakaudelta, jolloin maata jaettiin Ruotsin kuninkaalle tehtyjen palvelusten vastineeksi. Maamme suurtiloista noin 1/3 näyttää olevan vanhojen aatelissukujen omistuksessa ja ruotsinkielisen väestönosan osuus on suuri myös aatelittomien sukujen joukossa.
3. Metsäverotuksen luonteesta johtuen kaikki tässä yhteydessä mainitut omistajat maksavat yhteiskunnalle vähemmän veroja metsänmyynnistä kuin mitä he saavat todellisia myyntituloja.
4. Maatalousverotuksen luonteesta johtuen useimmat tässä mainitut tilanomistajat maksavat yhteiskunnalle veroja vähemmän kuin palkansaajat vastaavista tuloista.
5. Maatalouden tukitoimenpiteiden luonteesta johtuen useimmat suurtilojen omistajat saavat yhteiskunnalta suuria avustuksia suurtuotannon kannattavuuden parantamiseksi. Vastaavasti pientilat saavat yhteiskunnalta vähemmän tukea, eikä maatalouden tukijärjestelmään liity sellaisia työllisyyspoliittisia tavoitteita kuin mitkä olisivat toivottavia.

6. Kiinteistöjen myyntivoittotulojen verottomuudesta johtuen näiden tilojen omistajat ovat voineet ja voivat myydä alueitaan ja tontteja ilman vastaavaa tuloveroa. Kiinteistön oltua omistajansa hallussa 10 vuotta tai sen tultua hänen omistukseensa perinnön kautta myyntivoittotuloa ei veroteta.
7. Ns. ansioton arvonnousu, joka perustuu yhteiskunnan päätöksistä johtuvaan maan käyttöarvon lisääntymiseen, tulee monissa tapauksissa juuri tässä mainittujen omistajien hyväksi. Luonnollisesti maan käyttöarvo (ansioton arvonnousu) on sitä suurempi mitä lähempänä suurta asutuskeskusta se sijaitsee.

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi on tarpeellista todeta, että myös monet metsäteollisuuden suuryhtiöt ja välillisesti niiden omistajat pääsevät osallisiksi maa- ja metsätaloustuotannon veroeduista. Esimerkiksi *Oy W. Rosenlew Ab* on maamme suurimpia maataloustuottajia.

Kun torpparikysymystä (maan jakamista myös sen viljelijöiden omistukseen) käsiteltiin maamme eduskunnassa vuonna 1918, maanomistaja H. G. Paloheimo oli sitä mieltä, että "maataomistava luokka on saatava lisääntymään, koska siten lisätään yhteiskuntaa suojelevaa tervettä kansanainesta".

Yläneenkartanon omistaja Onni Rantasalo luki eduskunnassa vaalitilastoja, joiden mukaan sosialistien kannatus oli vähentynyt kun torppareista oli tehty itsenäisiä pientilallisia.

Torpparikysymystä tutkineen *Viljo Rasilan* mukaan maatalousvaliokunnan jäsen K. E. Linna edelleen katsoi kapinan todistaneen oikeaksi ne taloustieteen tutkijoiden väitteet, joiden mukaan "yhteiskunnan terve kehitys edellytti, että vähintään puolet maaseudun asukkaista omisti maata, koska silloin kansallisvarallisuus jakautui tasaisemmin ja yhteiskuntaa koossapitävä väestö lisääntyi".

Monia kartanoita ja suurtiloja omistaneen suvun jäsen, vapaaherra R. A. Wrede puolestaan kertoi "tuntevansa sellaisiakin entisiä torppareita, jotka itsenäistymisestä huolimatta olivat osallistuneet kapinaan. Mikään ei siis todistanut, että torpparit itsenäistyttyään ja toisenlaisia vastuksia koettuaan olisivat tyytyväisempiä."

Ellilän kartanon omistaja A. Osw. Kairamo päätyi totea-

mukseen, jolla sittemmin on ollut kantavuutta: "Maanomistajan oikeus ei saa olla esteenä välttämättömille uudistuksille, mutta jos yksityiseen omistusoikeuteen kajotaan, se saa tapahtua vain täyttä korvausta vastaan."

Torpparikysymyksen käsittelyn aikoihin Suomen teollisuuden tuotantovälineet olivat hyvin harvojen sukujen omistuksessa. Monille näiden sukujen jäsenille nimenomaan maaomaisuus antoi sen alkupääoman (tai vakuuden), jonka avulla maanomistajista tuli tehdasteollisuuden kapitalisteja.

Maanomistuksen keskittyminen harvoille suvuille ja harvoihin käsiin johti 1900-luvun alussa maanomistusta koskeviin uudistuksiin. On mahdollista, että lähivuosikymmeninä maanomistuksen merkitys yhteiskunnassa yhä edelleen vähenee. Maa on jo vähin erin ostettu pois sen alkuperäisiltä omistajilta. Sen hinnan ovat maata omistamattomat kansalaiset maksaneet työvoimaansa myymällä.

Tämän päivän tieteellis-teknisessä yhteiskunnassa tärkeimpiä omistussuhteita ovat ne, jotka vallitsevat tehdasteollisuudessa. Siellä ovat työn kasautumat: tuotantovälineet. Se aika on tulossa, jolloin tehdastorpparit vaativat vapautustaan.

150 todellista suurtilaa Etelä-Suomessa

(lihavalla painetut tilanomistajat ovat myös yhtiöiden suuromistajia)

	ha
Ahlainen	
Malmgård (Olli ja Jaakko Inberg)	913
Angelniemi	
Sapalahti (Svante Aminoff)	613
Toppjoki (Kauko Suominen)	610
Artjärvi	
Kinttula (Georges Borupin perikunta)	590
Asikkala	
Isakkila (Oiva Koskinen)	585
Askola	
Vanhakartano (Toivo Kortejärvi)	519
Bromarv	
Rilax (Berndt Aminoff)	**1 418**
Sandö (Suomen Vapaakirkko)	1 322
Kivitok (Per Söderlund)	597
Kansjerf (Emil Sandellin perikunta)	588
Dragsfjärd	
Skinnarvik (Emil Höglundin ja Edvin Wiikin perikunnat)	**1 095**
Söderlångvik (Konstsamfundet)	**1 013**
Elimäki	
Myllylä (Veikko Stauffer)	791
Soiniitty (Henrik ja Anita, o.s. Borup, Nordenswan)	629
Espoo	
Esbogård (Wallinin sukutila)	1 012
Hista (Ihamuotilan sukutila)	**810**
Halikko	
Joensuu (Holger von Knorring)	960
Hausjärvi	
Erkylä (Ernst Fabritius)	**1 252**

Hattula
Metsänkylä (Eino Paasivaara) 841
Pelkola (Wegeliuksen sukutila) 630
Ellilä (Aulis O. Kairamon perikunta) 445

Hollola
Messilä (Tellervo Pullinen) 770
Laitiala (Aukusti Asko-Avoniuksen perikunta) 595

Hyvinkää
Kytäjä (Kai Vähäkallio) 4 790
Karlberg (Jussi Aspiala) 974

Inkoo
Fagervik (Christoffer ja Ralf von Frenckell sekä Claes-Johan Hisinger-Jägerskiöldin perikunta) 2 600
Ramsjö (Casimir de la Chapelle) 506

Jaala
Ilonoja (Lasse Ilonoja, ent. Gestrin) 657

Janakkala
Hakoinen (Rolf Rosenberg) 2.491
Monikkala (Erik af Enehjelm) 610
Irjala (Erik Möller) 508

Juupajoki
Sukkila (Kalervo ja Pentti Rentto) 603

Juva
Wehmaankartano (Nils. G. Grotenfelt) 1 120

Jämsä
Tauriala (Lauri Palmroth) 701
Kottila (Osmo Konkola) 610
Karhala (Eeva Aaltonen, os. Kaislo) 505

Kalvola
Kuurila (Göran Lönnholtz) 2 078
Kankainen (Kurt Palmroth) 1 748
Niemi (Harry Engberg) 841
Saviniemi (Pekka Mäkelä) 600

Kangasala
Liuksiala (Lasse Meurman) 566

Kemiö
Tolfsnäs (Konstsamfundet) 894
Vijk (Erik Reinius) 641

Kiikka
Ruotsila (Karl Rydman) 670

Kirkkonummi
Abramsby ja Torsvik (Heikki ja Pekka Herlin) 640
Mellangård (Johan Degerth) 567
Bergstad (Runar Tengström sekä Stig ja Walter Berg) 532

Kisko
Hongisto (Jorma Suurpää) 564

Kokemäki
Kokemäenkartano (Erik Grönlund) 619
Hyyti (Hyytin sukutila) 615
Heikkilä ym. (Leo Mattila) 609

Köyliö
Köyliö (Curt Cedercreutzin perikunta) 3 846

Korpilahti
Mäkelä ym. (Heimo Uusitalo) 1 500

Kuhmalahti
Mattila (Veikko Lehtinen) 650

Kullaa
Kylä-Nokki (Saara Holppi) 1 184

Kuorevesi
Savo (Savon sukutila) 589

Kustavi
Kunnarainen (Aapolan sukutila) 540

Kylmäkoski
Arola (Arolan sukutila) 984

Lammi
Vanhakartano (Wilhelm Ehrnrooth) 1 120
Porkkala (Mauri Laurell) 803

Lapinjärvi
Pockaro (Hakon Borup) 1 299
Porlammi (Georg Ehrnroothin perikunta) 567

Lohja
Laakspohja (Adalbert van Gilse van der Pals) 870
Vaanila (Lisa Leidenius) 525

Loppi
Leppäniemi (Risto Kassari) 1 232
Salo (Matti Helteen perikunta) 636

Luopioinen
Ämmätsä (Into Uusitalo) 1 102
Riihimäki (Tauno Tyrni) 900
Rautajärvi (Timo Oesch) 509

Luvia
Pulli (Martta Lassila) 506

Längelmäki
Harola (Pentti Vuollekoski) 650

Masku
Kankainen (Claes Aminoff) 805

Mynämäki
Sunila (Anna Palanderin perikunta) 582

Mäntsälä
Kassila ja Linnainen (Hans-Henrik Stjernvall) 2 000

Nakkila
Anola (Rafael von Frenckell) 1 242

Nastola
Seesta Magnus Ehrnrooth (Seestan Metsä: Carl Ehrnrooth) .. 1 982

Nokia
Viiki (Nils Procopé) 741

Padasjoki
Skyttä (Skytän sukutila) 1 054
Kellosalmi (MTK:n säätiö) 814
Ansio (Ario Schildt) 755

Paimio
Meltola (Yrjö Härmälä) 520

Parainen
Attu (Konstsamfundet) 1 454
Kuitia ym. (Håkan af Heurlin) 787
Lemlax (Gunvor ja Carl-Göran af Heurlin) 673

Pernaja
Forsby ym. (C. J. Askolin-Ingelberg) 3 755
Malmgård (Carl-Johan Creutz) 2 028
Stor-Sarvlax (Svenska Kulturfonden) 1 711
Tervik (Lennart Ehrnrooth) 1 458
Norr-Sarvlax (Eda von Born) 1 285
Tetom (Svante Creutz) 946
Tjusterby (Erik Antell) 830
Lappnor (Henrik Ramsay) 652
Kjefsalo (Åke Kihlman) 642
Labby (Olli Närhi) 560

Perniö
Teijo (Wihurin perhe) 3 608
Paarskylä (Olavi Kaarlonen) 537
Yliskylä (Lasse Larka ja Gertrud Bergroth) 480

Pohja
Ekerö (Erik Hisinger-Jägerskiöldin perikunta) 1 777
Sällvik (Louise Ehrnrooth, o.s. von Julin) 1 010
Baggby (Nils H. Borgströmin perikunta) 500
Brödtorp (Melita Knape) 489

Pori
Kuuminainen (Kuuminaisen sukutila) 610
Tuori (Heikki Vallin perikunta) 600
Vanhakartano (Vanhakartanon sukutila) 488

Porvoo
Bergsta (Göran ja Casimir Ehrnrooth) 1 000
Kiiala (Oy Kiiala Ab, Robert ja Göran J. Ehrnrooth) 990
Stensböle (Gunvor Wallenskiöld) 800
Drägby (Marita ja Johan Munck) 775
Kullo (Frankenhaeuserin sukutila) 733

Punkalaidun
Rasi (Rasin sukutila) 548

Pälkäne
Närі (Närin sukutila) 537

Ruovesi
Ruhala (Gunnar Aminoff) 2 394
Pekkala (Hans Aminoff) 1 968
Pitkälä (Ingrid Björnberg, o.s. Aminoff) 1 209
Poukka (Oiva Selkeen perikunta) 586

Riihimäki
Hiivola (Fredrik Schulman) 501

Sauvo
Paddainen (Georg-Wilhelm Rosenlew) 455

Sipoo
Östersundom (Nils Borgström) 540

Siuntio
Gårdskulla (Carl-Erik Rehnberg) 1 004
Sjundby (Elsa Lindeberg) 941
Pickala (Gösta Lindeberg) 563
Kehla (Gertrud Cedercreutz) 545
Störsvik (Asuntosäätiö) 526
Fågelvik (Märta Nordenswan, o.s. Lindeberg) 519

Suoniemi
Kulju (Bengt-Johan Elving) 585
Kaunіainen (Johan Rosenlew) 490

Särkisalo
Tessvärr (Fagerholmin sukutila) 703

Sääksmäki
Lahinen (Jarl von Konowin kuolinpesä) 502

Tammela
Saari ym. (Vivica Bandler ja Erica Surdi, molemmat o.s. von Frenckell) 1 125

Tammisaari
Gullö (Lars Aschan) 730

Teisko
Teiskola (Pehr Tammelander) 831

Tenhola
Lindö (René de la Chapelle) 1 515
Prästkulla (Johan Taube) 1 042
Frankböle ym. (Dorrit Björkenheim) 735
Olsböle (Hillevi Rappe) 707
Västankärr (Gustaf Holmbergin perikunta) 665

Tyrväntö
Suontaka (Gustav ja Henrik Rosenlew) 908
Haukila (Jan Holmberg ja Marianne Leppo) 827

Urjala
Honkola (Robert Furuhjelm) 2 399
Nuutajärvi (Einar Brander) 478

Uusikaupunki
Sundholma (Björn Aminoffin perikunta ja Mary Thesleff) .. 1 426

Vanaja
Katinen (Erik Grenman) 1 200
Lassila (Lassilan sukutila) 704

Vantaa
Westerkulla (Ulf Thuring ja Kitty Ackerman, o.s. Thuring) .. 650

Vesilahti
Laukko (Juhani Lagerstam) 1 728

Vihti
Hiiskula (Henrik Brummer) 3 234
Salmi (Karl Niklander) 650

Yläne
Yläneenkartano (Onni Rantasalon perikunta) 1 407

Ylöjärvi
Teivaala (Teivaalan sukutila) 679

Tontit

Maan arvonnousu riippuu enemmän yhteiskunnan toimenpiteistä kuin maan omistajan ahkeruudesta, älykkyydestä, yritteliäisyydestä tai työnteosta.

Tällä perusteella voidaan sanoa, että useimmiten maan arvonnousu on ansiotonta; omistajat saavat maan myynnistä yhteiskunnan tuotannontekijätuloja vastineeksi enemmän kuin mitä he ansaitsevat.

Kysymys *maan ansiottomasta arvonnoususta* on aina ollut tärkeä: Esimerkiksi torppareiden vapautuessa maanomistajien vallasta omistajat julkesivat vaatia korvausta maan arvonnoususta jonka torppari omalla työllään oli saanut aikaan.

Kun eduskunnassa 1970-luvun puolivälissä oli käsiteltävänä ns. maapaketti, sen eräänä osana oli *lunastuslaki.*

Kun valtio tai kunta ostaa asuntoaluetta varten maata, lakiesityksen mukaan siitä ei olisi tarvinnut maksaa maan omistajalle korvausta lunastuksen vireille panoa edeltäneiden seitsemän (7) vuoden aikana tapahtuneesta arvonnoususta.

Kokoomus ja keskustapuolue vastustivat lain hyväksymistä, vaikka tämä arvonnousu on täysin omistajan työstä tai toimenpiteistä riippumatonta. Porvareiden mielestä yhteiskunnan maata omistamattomien jäsenten tulisi maksaa tuotannontekijätulo-osuudestaan kaikissa olosuhteissa täysi korvaus maan yksityisille omistajille. Kuitenkaan näiden yksityisten omistajienkaan hyvinvointi ei voi yhteiskunnassa lisääntyä ilman että työntekijät saavat asuntoja.

Lunastuslakiesityksessä rajoituttiin vain asumistarkoitusta varten tarvitun maan lunastamiseen.

Helsingin keskustassa tai sen läheisyydessä sijaitsevalla maa-alueella on suurempi käyttöarvo kuin kauempana keskustasta sijaitsevalla maa-alueella.

Oy Kunnallistekniikka Ab:n Helsingin seutukaavaliitolle valmistamasta ja virkakäyttöön tarkoitetusta *selvityksestä maahinnasta Helsingin seudulla v. 1973* voidaan löytää kiinnostavia tietoja maan hinnanmuodostuksesta.

Tutkimuksen perustaksi laskettiin ensin maan keskimääräinen hinta Helsingin seudulla vuonna 1973 toteutuneissa kaupoissa. Tälle keskihinnalle annettiin kerroin 1.00.

Sen jälkeen maan hinnanmuodostusta selvitettiin poikkeamina tämän keskihinnan suhteen.

Tutkimuksen perusteella voitiin laatia käyrät (seur. sivulla), jotka kuvaavat Helsingin keskustasta lasketun etäisyyden vaikutusta maan hintaan. Maan arvo näytti olleen keskihinnan tasolla noin 20 kilometriä keskustasta. Sitä lähempänä myyjät saivat maasta korkeampia hintoja.

Tutkimuksen perusteella laadittiin edelleen taulukoita, jotka kuvasivat maan omistusta ja sen tilaa luovutushetkellä.

Keskimääräisestä hintatasosta eniten ylöspäin poikkeavia kertoimia saivat *maata myyneet* yhdistykset ja säätiöt, pankit ja vakuutuslaitokset sekä erilaiset yhtiöt. Valtio näyttää seuraavan taulukon mukaan myyneen maitaan halvimmalla.

MYYJÄ	Kerroin
Yksityinen	0.91
Perikunta	0.81
Yhdistys tai säätiö	1.89
Kiinteistö- tai asuntoyhtiö	1.64
Rakennusyhtiö	0.91
Pankki tai vakuutuslaitos	2.63
Muu yhtiö	1.33
Valtio	0.78
Kunta tai kuntainliitto	1.20
Seurakunta	2.32

Hintataso eri myyjäryhmissä

Keskimääräistä korkeampi hintataso on ollut vallitseva niissä kaupoissa, joissa *maan ostajina* ovat olleet pankit ja vakuutuslaitokset, kiinteistö- ja asuntoyhtiöt sekä rakennusyhtiöt. Seuraava taulukko kuvaa hintatasoa eri ostajaryhmissä.

OSTAJA	Kerroin
Yksityinen	0.55
Perikunta	0.37
Yhdistys tai säätiö	0.69
Kiinteistö tai asuntoyhtiö	1.82
Rakennusyhtiö	1.70
Pankki tai vakuutuslaitos	1.95
Muu yhtiö	0.98
Valtio	0.92
Kunta tai kuntainliitto	0.77
Seurakunta	0.39

Hintataso eri ostajaryhmissä

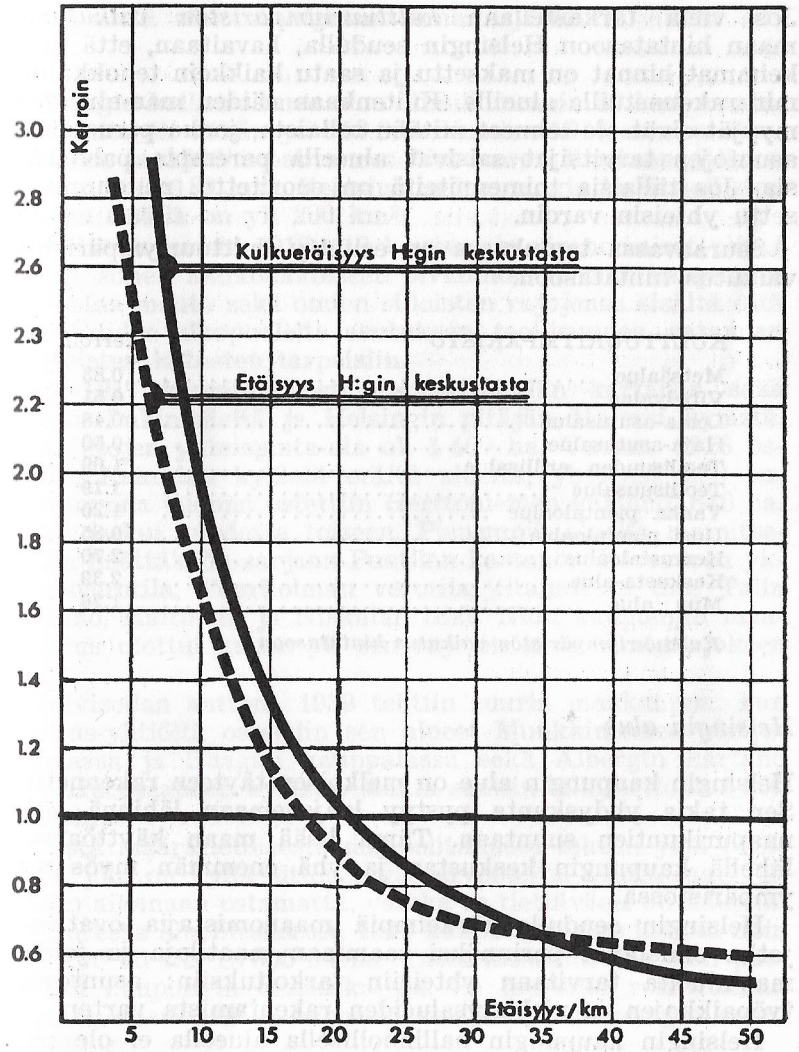

Helsingin keskustasta lasketun etäisyyden vaikutus maan hintaan

Jos vielä tarkastellaan *kulttuuriympäristön vaikutusta* maan hintatasoon Helsingin seudulla, havaitaan, että korkeimmat hinnat on maksettu ja saatu kaikkein tehokkaimmin rakennetuilla alueilla. Kuitenkaan näiden maa-alueiden myyjät eivät ole tehneet mitään sellaista, jonka perusteella asuntojen tarvitsijat saisivat alueella parempia palveluksia. Jos tällaisia toimenpiteitä on suoritettu, ne on maksettu yhteisin varoin.

Seuraavassa taulukossa on esitetty kulttuuriympäristön vaikutus hintatasoon.

KULTTUURIYMPÄRISTÖ	Kerroin
Metsäalue	0.83
Viljelyalue	0.51
Loma-asutusalue	0.48
Haja-asutusalue	0.50
Teollisuuden erillisalue	1.09
Teollisuusalue	1.19
Vanha pientaloalue	1.20
Uusi pientaloalue	0.85
Kerrostaloalue	2.70
Keskusta-alue	2.39
Muu alue	1.26

Kulttuuriympäristön vaikutus hintatasoon

Helsingin alue

Helsingin kaupungin alue on melkoisen täyteen rakennettu. Sen takia yhdyskunta pystyy laajenemaan lähinnä vain naapurikuntien suuntaan. Tämä lisää maan käyttöarvoa lähellä kaupungin keskustaa ja yhä enemmän myös sen ympäristössä.

Helsingin seudulla tärkeimpiä maanomistajia ovat ne, jotka omistavat perinnöksi saamiaan maatiloja ja joiden maa-alueita tarvitaan yhteisiin tarkoituksiin: asuntojen, työpaikkojen ja virkistysalueiden rakentamista varten.

Helsingin kaupungin hallinnollisella alueella ei ole paljon "vapaata" maata. Ja jos on, sen suurin omistaja on Helsingin kaupunki.

Helsingin entinen ylipormestari ja KOP:n yhtiökokousten pitkäaikainen puheenjohtaja *Lauri Aho* kuvasi Uudessa Suomessa helmikuussa 1977 kaupungin maaomaisuuden lisääntymistä aloittaen tarkastelunsa ajasta 60 vuotta sitten:

"Helsingin hallinnollinen alue oli silloin noin 30 km² maata. Asukkaita oli vähän yli 150 000. Vuoden 1946 suuren alueliitoksen ja 1966 tapahtuneen Vuosaaren liitoksen jälkeen alue on noin 180 km². Vesialuetta kaupungin hallinnollisten rajojen sisällä on yli 200 km².

Jo ennen vuosia 1917—18 kaupungin viranomaiset olivat tulleet siihen kaukonäköiseen oivallukseen, että kaupungin tuli ostaa maata sekä omien silloisten rajojensa sisältä että myös niiden ulkopuolelta asutuksen, teollisuuden, satamien ja yleisten laitosten tarpeisiin.

Jo 1917 kaupunki osti Tuomarinkylän kartanon sekä alueita Pukinmäeltä ja Helsingin pitäjän Malmin kylästä. Hankintojen yhteispinta-ala oli 1 460 ha. Vuonna 1918 ostettiin Kaarelan kylästä eräitä alueita, yhteensä 290 ha. Seuraavana vuonna ostettiin Herttoniemen kartano, 646 ha. Tahti jatkui vuodesta toiseen. Pienempiä alueita mainitsematta lisättäköön sarjaan Puotilan kartano, Kulosaaren yksinäisverotila, Tuurholman verotila, Stansvikin tila, Talin kartano, Haltialan ja Niskalan tilat. Näin kaupungin maaomistus ulottui kauas yli sen rajojen aina Vantaanjokeen asti.

Talvisodan aattona 1939 tehtiin suurin maakauppa, kun Stenius-yhtiöltä ostettiin sen alueet Munkkiniemen yhdyskunnassa ja Haagan kauppalassa sekä Albergin kartano Ison-Huopalahden kylässä. Maata saatiin tällä heitolla 1 200 hehtaaria.

Tästä määrätietoisesta maapolitiikasta tehtiin yksi poikkeus, jota on kyllä sitten myös arvosteltu. Lauttasaari jätettiin aikanaan ostamatta, vaikka se tiettävästi oli kaupan.

Suuressa alueliitoksessa 1946 kaupungin alue laajeni noin 130 km² eli siis 13 000 ha:lla. Tästä liitosalueesta noin puolet oli kaupungin omistuksessa. Se merkitsi verrattoman vapaita käsiä silloin nopeasti kasvaneen kaupungin suunnittelulle."

Lauri Ahon oikeistolaisen tarkastelun tavoitteena oli osoittaa, että ns. maapakettia ei tarvita. Hänen mielestään kunta pystyy lisäämään maaomaisuuttaan muutenkin.

Kunta todella pystyy ostamaan yhteisesti tarvitun maan

sen vanhoilta omistajilta. Kysymys on silloin ennen muuta maan hinnasta — ja yhteisten verovarojen käytöstä.

Vapaissa kaupoissa omistajille pitää korvata ansioton arvonnousu, ja se käy tuotannontekijätulojen jaossa omasta osuudestaan taistelemaan joutuvalle väestönosalle kalliiksi.

Toisaalta yksityiset maanomistajat pystyvät hyötymään myös muista kunnan toimenpiteistä kuin suoranaisista kaupoista.

Tällainen keinotteluluontoinen hyötyminen perustuu siihen, että kunnan yhdyskuntasuunnitteluun liittyvien toimenpiteiden onnistuminen riippuu maanomistajien tahdosta.

Yksityinen hyödyntavoittelu voi myös vaikuttaa satojen kuntalaisten elämään ja huonontaa heidän asumisympäristöään. Sitä kuvaa seuraava esimerkki.

Pitäjänmäen kaupunginosaan Helsingissä rakennettiin 1970-luvun alkupuolella kolme uutta kerrostaloa. Näiden talojen rakentamisen teki mahdolliseksi se, että alueen asemakaavaa muutettiin. Asemakaavamuutoksen piirsi kaupungin arkkitehti Irja Hänninen.

Talot rakensi *Rakennustoimisto Karme Oy* (Otto Karme), joka omisti maan. Rakennuttajana toimi *Vakuutusosakeyhtiö Pohjola.*

Rakennusten piirustukset oli tilattu arkkitehtitoimistolta, jonka omistivat Irja Hänninen ja Terttu Lavikainen.

Lähellä näiden talojen rakennuspaikkaa Konalassa samainen Karmen perhe omisti maa-alueen, jolla toimi Konalan siirtolapuutarhayhdistys ja jonne oli rakennettu 129 siirtolapuutarhamökkiä.

Yhtäkkiä joku huomasi, että siirtolapuutarha-alueellahan oli erinomainen paikka uusille kerrostaloille. Kaupungin arkkitehti Irja Hänninen piirsi alueelle asemakaavamuutoksen, jossa puiston ja siirtolapuutarhan paikalle pantiin muutamia kerrostaloja. Ne sijoitettiin pääosin juuri Karmen perheen omistamille maille.

Tällainen kaavamuutos, jonka kaupunginvaltuusto viime kädessä hyväksyi, teki siirtolapuutarhan maa-alueesta omistajalleen arvokkaan. Arvonnousu, jonka kerrostalojen tulevat asukkaat joutuvat maksamaan, oli täysin maanomistajan omista toimenpiteistä riippumatonta, ansiotonta.

Siirtolapuutarhamökkien vuokrasopimuksia ruvettiin nyt

sanomaan irti sillä perusteella, että taloissa oli vastoin vuokrasopimusta asuttu myös talvella. Se taas johtui siitä, että asuntopulasta johtuen ihmisillä ei ollut muuta paikkaa mihin mennä. Aikaisemmin asialla ei ollut merkitystä, mutta nyt se kelpasi irtisanomisen syyksi.

Karme saikin osan vuokrasopimuksista sanotuksi irti ja häädätti ihmiset ulosottomiesten avulla pihalle kodeistaan. Osa vuokraajista, jotka olivat tehneet maanvuokrasopimuksen vuonna 1966 säädetyn vuokralaisystävällisemmän lain voimaantulon jälkeen, voitti juttunsa korkeimmassa oikeudessa ja sai jatkaa asumistaan vuokrasopimuksen edellyttämällä tavalla vuoteen 1982 saakka.

Samaan aikaan Karme kuitenkin kävi kaupungin kanssa kauppaa maa-alueestaan, jossa kaupunginvaltuuston asiakirjojen mukaan ei muka enää ollut vuokralaisia. Ja tulosta syntyi.

Kaupungin virkamiehet saivat kaupunginvaltuuston vuonna 1973 hyväksymään kaavamuutoksen sekä maan käytöstä Karmen kanssa tehdyn sopimuksen.

Sopimuksen mukaan Karmen maalle siirtolapuutarhan alueelle sai rakentaa 6—9-kerroksisia asuintaloja kerrosalaltaan 35 400 m². Kun Karme ilmoitti olevansa valmis myymään kaupungille puisto- ja liikennealueeksi kaavoitetun osan alueestaan 10 pennin neliömetrihinnalla, kaupunki puolestaan suostui myymään Vak. Oy Pohjolalle sen kaupungin omistuksessa olleen alueen, jolle oli piirretty kerrosalaltaan 12 600 m²:n asuintalot.

Rakennustoimisto Karme Oy oli jo luvannut rakentaa siirtolapuutarhan maille piirretyt asuintalot Vak. Oy Pohjolalle vuokrataloiksi. Nyt se pääsi rakentamaan myös kaupungin maille piirretyt talot samalle rakennuttajalle samaan tarkoitukseen.

Sisäasiainministeriö ei valituksesta johtuen hyväksynyt kaavamuutosesitystä vaan palautti sen kaupungille. Alue pantiin rakennuskieltoon. Vuonna 1977 sinne valmisteltiin uutta kaavamuutosta, jossa kerrospinta-aloja jonkin verran pienennetään — ja Karmen maan arvoa vähennetään.

Kun asia näyttää ajan kanssa kehittyvän Karmelle myönteiseen suuntaan, hän rupesi jälleen irtisanomaan siirtolapuutarhamökkien vuokrasopimuksia sillä perusteella, että mökeissä oli asuttu talvella. Se taas johtui edelleenkin syystä, että ihmisille ei yhteiskunnassamme ole riittävästi

asuntoja. Siirtolapuutarhamökki ei täytä alkeellisiakaan asumisen mukavuuksia eikä kukaan siellä asu talvella jos ei ole pakko.

Karme voitti asiansa alioikeuksissa niin kuin edellisillä kerroilla. Kun maanvuokraajien asianajaja Seppo Horsti lähetti asianosaisille 12. 7. 76 klo 17.00 kirjeen hovioikeuden päätöstä koskevan valitusajan päättymisestä 14. 7. 76 klo 12.00, kirje saapui mökinomistajille valitusajan jo umpeennuttua.

Näin hovioikeuden Karmelle edullinen päätös jäi voimaan.

Suomen kunnista Helsinki lienee kaikkein valmiimmaksi rakennettu. Kaupungin alueella on vähän sellaisia maita, joiden yksityiset omistajat voisivat saada yhteisiä verovaroja korvaukseksi maansa myynnistä.

Kun Helsinki on melkoisen täyteen rakennettu, maan arvo naapurikuntien alueella lisääntyy. Maapohjaa voidaan käyttää arvokkaampiin tarkoituksiin kuin huonotuottoiseen maanviljelyyn tai metsätulojen keräilyyn.

Sen ohella, että Helsingissä suurin maanomistaja on kaupunki itse, kaupunki voi kaavoittamisen tai kaavamuutosten avulla määrätä muiden maanomistajien maan käyttötarkoituksesta — ja maan hinnasta. Maan omistajat eivät tee sellaisia maan arvoa lisääviä toimenpiteitä, joilla olisi hinnanmuodostuksen kannalta samanlaista ratkaisevaa merkitystä kuin mikä kaavoituksella on.

Kaavojen hyväksymisestä päättää kaupunginvaltuusto. Sen vallassa on päättää maanomistajan voiton suuruudesta, ja maan neliömetrihinta vaihtelee kaupungin alueella keskimäärin kymmenen ja sadan markan välillä alueen käyttötarkoituksesta riippuen.

Jos kunnalliset päätöksentekijät päättävät vaihtaa maan käyttötarkoitusta, arvokkaan rakennusmaan omistajat alkavat välittömästi vaatia kaupungilta korvausta maansa arvon alenemisesta jos niin on sattunut käymään. Tällaisten korvausten myöntäminen on tavallista. Korvauksen muoto vaihtelee.

Sen sijaan samainen maanomistaja ei ole valmis maksamaan yhteiskunnalle mitään korvausta siitä, että kaavoituksen avulla tietyn maan arvoa korotetaan. Useimmitenhan maasta saadut myyntivoitot ovat maanomistajalle

verotonta tuloa, eikä siten edes verotus pure ansiottomaan arvonnousuun.

Helsingin kaupungin alueella suuria maanomistajia ovat myös valtion ministeriöt ja laitokset (Puolustusministeriö, Posti- ja lennätinhallitus, Valtion Rautatiet, Helsingin yliopisto jne).

Yksityisistä yrityksistä suurimpia maa-alueita omistaa *Oy Lohja Ab* Vuosaaren kaupunginosassa. Sen lisäksi *Hankkijalla* ja muilla pellervolaisilla yhteisöillä on alueita mm. Villingissä. Gryndereillä on yksittäisiä maa-alueita, mm. *Palkki Oy:llä* Vartiosaaressa, *Lemminkäinen Oy:llä* Vuosaaressa ja *Otto Karme Oy:llä* Konalassa.

Kuitenkaan Helsingin kaupungin alueella ei enää ole paljonkaan tilaa maakeinottelulle.

Sen sijaan keinottelulle löytyy tilaa Helsingin naapurikuntien puolella. Kun Helsinki ei voi laajeta sisäänpäin, sen on laajennuttava ulospäin.

Seuraavaan taulukkoon on kerätty tiedot 50 suurimmasta Helsingin kaupungissa sijaitsevasta tilasta, joiden osalta ei asemakaavaa ole laadittu.

Taulukkoon on otettu vain luonnollisten henkilöiden tai perikuntien omistamat tilat siitä syystä, että yhteiskunnassamme yksittäiset ihmisetkin voivat hyötyä muiden ihmisten kustannuksella. Yhtiöiden voitontavoitteluhan ei ole mitenkään outo ilmiö.

Taulukossa on ensin mainittu kaupunginosa, sen jälkeen tilan rekisterinumero ja sen omistajan nimi. Suluissa oleva numero osoittaa, paljonko omistajalle oli vuodelta 1973 määrätty Helsingissä veroäyrejä.

Verotustiedot on poimittu vuoden 1973 verokalenterista siksi, että omistustiedot vastaavat sen vuoden tilannetta.

Verotustiedot osoittavat, että omistajat eivät maksa tällaisten maaomaisuuksien omistamisesta suurtakaan varallisuusveroa. Jos omistajien äyrit ovat ylittäneet verotäyrikalenterin minimin (30 000 äyriä), ne ovat peräisin muista lähteistä kuin maan omistamisesta.

Viimeksi on taulukossa mainittu tilan pinta-ala.

Kun nämä henkilöt ennen pitkää myyvät maa-alueensa yhteiskunnalle tai maata omistamattoman väestönosan asumistarkoituksiin, useimmat myyjät saavat myyntihinnan (10—100 mk m^2) verottomana. He ovat perineet maansa tai omistaneet sen yli 10 vuotta.

50 sellaista maa-aluetta Helsingissä, joiden omistajat hyötyvät maan ansiottomasta arvonnoususta (m^2)

Länsilahti 4—31, Kitty Ackerman, o.s. Thuring (alle 30 000)	369 650
Länsilahti 2—22, Ulf Thuring (alle 30 000)	279 004
Mellunkylä 1—618, Erik, Harry ja Ake Wihtol	246 644
Länsilahti 5—27, Thuringin kiinteistöryhmä	221 910
Länsilahti 1—64, Kitty Ackerman (alle 30 000)	212 482
Mellunkylä 2—156, Nils E. Nyman (142 910)	183 917
Konala 1—165, Doris Ekholm (alle 30 000)	180 681
Vartiokylä 2—431, Lennart Nymanin kuolinpesä (alle 30 000)	152 666
Laajasalo 2—413, Lars Nysten (109 700)	111 890
Konala 1—67, Kurt Liljeström (alle 30 000)	110 893
Konala 1—128, Dag Liljeström (alle 30 000)	107 333
Laajasalo 1—1037, Gertrud Alfthan (alle 30 000)	103 470
Laajasalo 2—18, Aarne J. Aarnio (137 280)	101 500
Vartiokylä 2—422, Lennart Nymanin kuolinpesä (alle 30 000)	86 740
Laajasalo 1—703, Tuula Dromberg (alle 30 000)	85 520
Tapaninkylä 3—400, Kauno Lapila (alle 30 000)	74 890
Mellunkylä 3—150, Karl Wickström (alle 30 000)	74 184
Vuosaari 1—175, Gustav Paulig (alle 30 000)	70 250
Tapanila 29—1, Herman Avall (alle 30 000)	68 450
Laajasalo 2—18, Aarne J. Aarnio (137 280)	64 100
Vuosaari 5—45 jne., Eva Vilamo-Pentti sekä Heikki ja Erkki Vilamo	64 070
Suutarila 2—152, Teodor Skogster (alle 30 000)	59 147
Mellunkylä 4—181 jne., Karl Blomqvist (alle 30 000)	59 054
Mellunkylä 4—169, Agneta Blomqvist (alle 30 000)	58 925
Etelä-Kaarela 7—272, Åke Lehtinen (alle 30 000)	55 130
Vuosaari 5—7, Sven Grönblom (391 390)	53 850
Suutarila 2—159, Karl Stellberg (alle 30 000)	51 450
Länsilahti 7—360, Ulf Thuring (alle 30 000)	51 180
Tapanila 5—51 jne., Johan Oksanen (alle 30 000)	49 000
Vuosaari 1—32, Dorrit Aminoff (127 490)	48 650
Laajasalo 1—859, E. von Schantz (alle 30 000)	46 890
Mellunkylä 3—154, Nils E. Nyman (142 910)	45 834
Tapanila 1—458, Raimo Laihola (alle 30 000)	43 910
Tapaninkylä 2—457, Dagmar Partasen kuolinpesä (alle 30 000)	43 765
Vuosaari 1—181, Paavo Nurmi (33 220)	38 357
Mellunkylä 1—154, Ellen Wikström (alle 30 000)	38 300
Pukinmäki 4—43 jne., Aino Olenius (alle 30 000)	38 300
Pukinmäki 1—125 jne., Gösta Öhrnberg (45 150)	36 950
Vuosaari 5—3, E. Schumacher (alle 30 000)	37 000
Etelä-Kaarela 7—242, Vilma Werterholm (alle 30 000)	36 640
Mellunkylä 1—406, KG. Holmin perikunta (alle 30 000)	34 792
Laajasalo 1—1006 jne., Viljo Ääri (52 410)	34 290
Vartiokylä 2—1064, Lennart Nymanin kuolinpesä (alle 30 000)	34 019
Vuosaari 5—10, Ivan Falin (alle 30 000	33 300
Vartiokylä 2—429, Lennart Nymanin kuolinpesä (alle 30 000)	32 670
Laajasalo 1—294, Karin Boije (alle 30 000)	32 669
Tapaninkylä 3—384, Doris Lydecken (alle 30 000)	31 730
Suutarila 1—19, Birgitta Stellberg (alle 30 000)	31 450
Tapaninkylä 3—388, Dagmar Partasen kuolinpesä (alle 30 000)	31 265
Konala 2—367, Julia Gärkman (91 280)	28 848

Edellä olevat tiedot ovat vuodelta 1973. Sen jälkeen on Lennart Nymanin perikunta myynyt eräitä alueita kaupungille.

Näissä kaupoissa näytteli tärkeää osaa se hintataso, jonka Oy Lohja Ab onnistui kiristämään myydessään vuonna 1975 Vuosaaressa sijainneita maitaan kaupungille. Näille alueille rakennettavien kerrostalohuoneistojen ostajat joutuvat maksamaan maan hintana jokaiselta kerrosneliömetriltä 150—200 markkaa.

Oy Lohja Ab:n maita ostaessaan kaupunki sai omistukseensa myös vesialueita, jotka yhtiö oli "tyhjentänyt" merihiekasta oman liiketoimintansa edistämiseksi. Hiekkaa oli nostettu merestä useiden kymmenien vuosien ajan, ja siinä samalla oli yhtiö silminnäkijöiden kertoman mukaan ruopannut hiekkaa myös kaupungin ja valtion vesialueilta.

Näin yksityinen yhtiö käytti hyväkseen yhteisiä luonnonvaroja, jotka tosin sijaitsivat meren pohjassa.

Toimenpiteelle ei ollut loppuaikoina vesioikeuden lupaa. Aikaisemmin sitä ei edes tarvittu.

Tältä pohjalta kannattaisi varmasti selvittää myös muiden suurkaupunkien maanomistusoloja. Mielenkiintoa yksityisten yhtiöiden ja yhteiskunnan maankäyttöjärjestelyistä ei taatusti puutu.

YHTEISÖHAKEMISTO

Emil Aaltosen säätiö 68, 88, 92, 98, 107, 113, 120, 128, 142, 144, 150
Aaltosen Tehtaat Oy (ent. Kenkätehdas) 92, 98, 120, 128
Aavasaksa Oy 125, 126
ABI Special Lens Oy 106
Oy Abborfors Ab 92
A-Elementti Oy Rakennusmies 92, 111
Oy Aerator Ab 113
Aero Oy 98
Aeropak Oy 105
Oy AGA Ab 84
Oy Agfa Gevaert Ab 85
Agronomien Yhdistys 96, 104
A. Ahlström Oy 43, 76, 78, 92, 93, 94, 98, 104, 109, 111, 112, 114, 116, 120, 123, 126, 131, 132, 138, 139, 140, 141, 143, 145, 146, 147, 148, 155
Antti Ahlströmin Perilliset Oy 92, 142
Ahti-Rakennus Oy (ent. Niilo Ahti Oy) 126, 137
Ahvionkoski Oy 93
Oy Airam Ab 93, 128
Aitto-Köli Oy 93
Ajokki Oy 93
Ajoksen öljy Oy 119
Akku Oy 143
Akkuteollisuus Oy 84
Ab Aktieförvaltning 102, 106
Alakoski Oy 93
Alandia-yhtiöt 97, 149
Alavuden Tehdas Oy 114
A-lehdet Oy 93, 150
Ångfartygs Ab Alfa 116, 151
Kiint. Oy Alta 97
Oy Alko Ab 93, 119
Oy Aluma Ab 84
Amar-Teollisuus Oy 141
Amer-Sea Oy 93
Amer-Tupakka Oy 40, 93, 117
Amer-Yhtymä Oy 87, 93, 139
Amylon Oy 105
Oy Herman Andersson Ab 94
Annarilla Oy 141
Anmati Oy 94, 150
Ansala Oy 150
Kalle Anttila Oy 147
Apatiitti Oy 110
Apteekkarien Keskuskunta 117, 131
Apu-yhtiöt Oy 93, 94
Oy Arabia Ab 150
Matkatoimisto Oy Area 98
Arex Oy 94, 105, 128, 146
Arkki Oy 111
Aroma Oy 145
Aro-Yhtymä Oy 94
ASA-Radio Oy 94
Ase Oy 102
Oy Asea Ab 85
Asea-Skandia Oy 84
Asfaltor Oy 114
Asfalttibetoni Oy 114
Oy Asiakasluotto 103
Asko Oy 77, 94, 149
Asko-Upo Oy 77, 94, 111
Asko-Yhtymä Oy 94
Aspo Oy 94, 126
Aspotrading Ltd Oy 94
Rederi Ab Asta 151
Astra-yhtiöt Oy 84
Atina Oy 94, 135
Oy Atraco Ab 127

Oy Max Aue Ab 121
Aunuksen Puuliike Oy 96
Aura-yhtiöt 96, 107, 118, 122, 125, 142, 149, 150
Aurinkomatkat Oy 98
Autonovo Oy 101, 147
Oy Bacher Ab 121
Barker Littoinen Oy 110
Barli Oy 106
Oy Bensow Ab 94, 139
Beram Oy 117
H. Bergenheim & Co Ky 94, 117, 145
Bergenheim-Yhtiöt Oy 94, 117, 145
Betonikone Oy 146
Ab Bilon Oy 132
Rakennusliike B & K Oy 94, 133
Oy Blomberg Ab 94
Oy Axel Boman Ab 126
Höyrylaiva Oy Bore 95, 96, 112, 123, 130, 136
Oy Borgå Stuveri Ab 144
Brade Oy 95, 114
Oy Chester Ab 120
Chrys-Auto Oy 149
Oy Coats-Finlayson Ab 98
Oy Cofa Ab 95, 97
Oy Datasaab-Valmet Ab 148
Ins.tsto Datex Oy 106
Dipolar Oy 96
Oy Drugtrade Ab 117, 145
Dulcimara Oy 95, 150
Lääkäriseura Duodecim 105, 108, 121
Magnus Ehrnroothin säätiö 115, 135
Eka-Asfaltti Oy 114
Ekono Oy 95
Ekonomiliitto 90, 93, 143
Oy Ekström & Co Ab 95
Ekströmin Koneliike Oy 95
Elanto 101
Oy Elektrohelios Ab 85
Ky Elemento 95, 114
Elementtityö Oy 95, 146
Oy Ello Ab 115, 116
Oy Elorg-Data Ab 95
Eläketurvakeskus 100, 104
Kesk. yhtiö Eläke-Varma 67, 70, 97, 102, 113, 115, 120, 121, 124, 132, 134, 138, 140, 142, 149, 150
Emset Oy 118
Oy En-Ko Ab 120
Enso-Gutzeit Oy 42, 43, 52, 86, 89, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 103, 106, 111, 112, 113, 117, 118, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 132, 139, 141, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155
Enso-Talo Oy 96
Oy Epeko Ab 94
Erector Oy 123
Erharima Oy 143
Oy A. E. Ericsson Ab 96
Oy LM Ericsson Ab 84
Oy Erivan Holding Ab 96, 119
Erva-Latvala Oy 147
Oy ESAB Ab 84
Esan Kirjapaino Oy 96
Eschnerska Frilasarettet-säätiö 108, 123, 142
Oy Esso Ab 84, 108
Etelä-Pohjanmaan Voima Oy 146
Etelä-Suomen Laiva Oy 126
Etelä-Suomen Voima Oy 96, 112, 116, 132, 146
Eurocell Oy 217
Euromarket Ltd Oy 96, 148
Vak. Oy Eurooppalainen 125, 126, 142, 148
Evoy Oy 96, 150
E-öljyt Oy 119
Factoring-Rahoitus Oy 96
S. O. Fagerström Oy 112
Famia Oy 112
Oy Farmer Ab 101
Farmos Oy 96, 118
Oy Karl Fazer Ab 97, 115, 128, 142, 143
The Federation Stevedoring Röyttä Oy 118
Fennada-Filmi Oy 117
Vak. Oy Fennia Oy 67, 70, 95, 97, 103, 105, 117, 122, 133, 142, 146, 150
Oy Fennosilk Ab 98
Oy Ferin Ab 146
Fermion Oy 98, 110
Ferramenta Oy 128
Oy Ferraria Ab 100
Fiktio Oy 114
Oy Filektron Ab 100
Filmiyhtymä Oy 140
Fincos Oy 104, 105
Oy Finlayson Ab 43, 52, 71, 89, 98, 99, 105, 106, 116, 120, 122, 127, 132, 138, 141, 143, 144, 147
Oy Finlux Ab 116
Oy Finnacryl-Uniplast 116
Finnair Oy 98, 108, 120
Finnark Oy 134

Oy Finnatom Ab 98
Finnbotnia Oy 99, 112, 146
Oy Finncarriers Ab 99
Oy Finnetanol 99
Oy Finnfoods Ltd 105
Finngulf Oy 119
Finnish Chemicals Oy 67, 99, 142
Oy Finnish Design Center Ab 99
Oy Finnish Peroxides Ab 99
Oy Finnish Stevedores Ab 99
Oy Finnlines Ab 96, 99, 110
Finnluhta Oy 99, 116
Finnmatch Oy 99
Oy Finnmatkat Ab 98
Oy Finnstroi Ab 99
Oy Finnsugar Trading Ltd 140
Finska Läkaresällskapet 91, 118, 142
Oy Fiskars Ab 43, 52, 72, 76, 89, 99, 118, 122, 128, 129, 131, 141, 146, 147, 149, 155
Folkhälsan 91, 109, 113, 115, 120, 123, 132, 135, 138, 141, 144, 150
Oy Ford Ab 54, 84
Forssan Rakennus Oy 98
Forssan Tiili Oy 127
Forssan Vuokratalo Oy 98
Forste Oy 102
Oy Forum Henrici Fastighets Ab 69, 71, 102, 104, 138
Fototalo Oy 106
G. H. H. Oy 94
Gibbs Oy 123
Glolok Europa Oy 136
G-Oil Oy 119
Oy Go-Inn Ab 97
Golden Leaf Oy 93, 117
Oy Grahn Ktd/Kalso Oy 148
Granhyddan-säätiö 135, 138
Ab Grankulla 106
Oy Grönblom Ab 136
Pankkiiriliike Ane Gyllenberg Oy 100, 103, 135, 141
Signe & Ane Gyllenbergin säätiö 88, 150
Gyproc Oy 100
E. A. Haapala Oy 111
Raf. Haarla Oy 151
Oy Hackman Ab 94, 100, 103, 109, 133
Rakennuskunta Haka 99, 101, 112
Ab Halla 113
Halli Oy 146
Hammasväline Oy 121
Hankkija 96, 101, 103, 118, 120, 122, 126, 128, 175
Oy Hansa Ab 149
Oy E. Hansson Ab 143
Harimakari Oy 143
Rak. Oy Hartela 101, 103
Oy C. J. Hartman 129
Oy Hartwall Ab 101, 117
Oy Hartwa-Trade Ab 101
Oy Hartwall Vending Ab 102
Havin Oy 101
Heinolan Faneritehdas Oy 96, 112
Niilo Helanderin säätiö 103, 107, 124, 129, 136, 142
E. Helenius Oy 141
Helkama Oy 102
Oy Helmikas Ab 102, 103
Ab Helsingfors Steamship Co Ltd 102, 119
Helsingin Hissi Oy 122, 149
Helsingin Kauppiaat Oy 147
Helsingin kaupunki 92, 96, 110, 170—177
Helsingin Leimasintehdas Oy 115
Helsingin Osakeliike Oy 102, 132
Helsingin Osakepankki (HOP) 69, 86, 89, 96, 102, 114, 116, 117, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 146
Helsingin Puhelinyhdistys 128
Helsingin Sato Oy 103
Helsingin Yliopisto 90, 141, 144
Oy Helvar Ab 149
Oy Hemming & Co 147
Oy Knud Henberg Ab 121
Henle Oy 117
Oy Hercofinn Ab 84
Livränteanstaltet Hereditas 113, 120, 124, 126, 144
Hiedan Saha Oy 120
Hiisi-säätiö 108, 129
Angfartygs Ab Hildegaard 116, 151
Hissi-Ala Oy 112
Hissinhuolto Oy 111
Oy K. Hjorth Ab 103, 108, 144
Oy Hoechst-Fennica Ab 84
Holding Manutas Oy 103, 111
Hollming Oy 103
Oy Holy Ab 103
Oy Honeywell Ab 85
Oy Hoover Ab 85
Oy Vesijohtoliike Huber 103, 104
Oy Huberko Trading Ab 104
Ab Hufvudstadsbladet 69, 102, 104, 139, 138, 140
Huhtamäki Oy 86, 104
Huhtamäki-Yhtymä Oy 104, 118, 127
Huoneistokeskus Oy 105
Huoneistomarkkinointi Oy 105
Oy Husqvarna Ab 85
Oy Hydro-Tekno Ab 151
Oy Hydor Ab 112
Hyvilla Oy 105
Hyvä Kirja Oy 129, 143
Hyvä Maku Oy 148
Kesk. Hämeen Vakuutusyhtiö 105
Hämeenkylän Tiili Oy 147
Höckertin Seuraajat Oy 105, 122
Oy IBM Ab 85
G. R. & K. O. Idmanin säätiö 120, 126, 141, 144
Eläkevak. Oy Ilmarinen 70, 104, 105, 107, 111, 128, 146, 149, 150
Imatran Matkatoimisto Oy 98
Imatran Puutyö Oy 128
Imatran Voima Oy 105, 110, 119, 120, 122, 123, 138, 139, 149
Oy Impregno Ab 105
Inka Oy 114
Inra Oy 106
Insinöörirakentajat Oy 106
Insinööriteho Oy 99, 106
Insinöörityö Oy 99, 126, 133, 146, 149
Instrumentarium Oy 106, 117, 145
Interhotel Oy 98
Inter-Rent Oy 149
Intiö Oy 142
Ab Investor 69, 102, 106
Oy Iranhouse Ab 106
Oy Ironvip Ab 102
Iskukaluste Oy 106
Iskun Tehtaat Oy 40, 106
Isku-Yhtymä Oy 106
Iso-Huukonen Oy 92, 106, 120, 144, 150
Jalassaari Oy 118
Oy Ja-Ro Ab 106, 134
Joensuun kaupunki 113
Jo-Fo Oy 106, 142
Joutseno-Pulp Oy 94, 104, 106, 109, 112, 128, 146
Ju-Le Oy 106, 119, 128
Julisterengas Oy 122
Juristkonsult Ab 151
Sigrid Juseliuksen säätiö 67, 88, 89, 98, 102, 113, 115, 120, 123, 135, 142, 144, 150
Jutahela Oy 92, 107, 128, 140
Oy Juurikassokeri 140
Jämsän Lehti Oy 150
Järvenpään Kumitehdas Oy 120
Jäätelöyhtymä Oy 148
Kaapeliteollisuus Oy 143
Kainuun Tekstiili Oy 98
Kajaani Oy 41, 42, 43, 52, 71, 77, 89, 94, 103, 107, 110, 111, 118, 122, 126, 128, 144, 146, 154, 155
Kajaanin Koski- ja Teollisuus Oy 92
Kalayhtymä Oy 127
Kirjapaino Oy Kaleva 107, 140
Matkatoimisto Oy Kaleva 121
Kaltimon Voima Oy 106, 109, 113
Kandelinin Seuraajat Oy 118
Kansa-Yhtiöt 101, 140
Kansallis-Osake-Pankki (KOP) 14, 15, 52, 65, 68, 69, 70, 71, 72, 80, 86, 87, 88, 89, 90, 95, 98, 103, 105, 107, 108, 116, 117, 118, 120, 125, 126, 127, 128, 133, 137, 140, 141, 143, 144, 146, 148, 150, 170
Kansaneläkelaitos 67, 95, 105, 107, 110, 113, 115, 118, 122, 124, 129, 140, 142, 148, 149
Kantaravintolat Oy 93
Kar-Air Oy 108
Ka-Ras Oy 92, 126
Karava-Myynti Oy 109, 129
Rak.tsto Karme Oy 172, 173, 175
Kartanot Oy 105
Oy Kasviöljy Ab 127
Katepal Oy 94
Oy Kaukas Ab 42, 43, 52, 67, 77, 92, 94, 99, 103, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 123, 127, 129, 136, 139, 142, 145, 146, 147, 149, 155
Kaukomarkkinat Oy 110
Kauppa Hallenberg Oy 129
Kauppakorkeakoulu 104, 129
Kauppapaikka Oy 147
Kauppiaitten Maksukeskus Oy 111
Kauppiaitten kesk. vak. yhtiö 126
K-Betonia Oy 113
Kehitysaluerahasto Oy 80, 110
Kemi Oy 41, 42, 86, 89, 93, 99, 103, 105, 106, 110, 111, 122, 126, 155
Oy Kemi Federation Stevedores Ltd 110
Kemijoki Oy 110, 149
Kemion Oy 93
Kemira Oy 43, 98, 110, 119, 122, 125, 127, 131, 138, 139, 143, 146, 147
Oy Kemiscan Ab 118

Kemistien Oy 105
Oy Keppo Ab 110, 133
Kerrostyö Oy 111
Kersa Oy 103
Keru Oy 122
Keräyskuitu Oy 123
Keräyspaperi Oy 111
Kesarvo Oy 111, 128
Oy Keskipaavo 111
Keskisen Rakennusliike Oy 117, 137
Oy Keskisuomalainen 111
Keski-Suomen Selluloosa Oy 111
Kesko Oy 70, 71, 86, 99, 108, 111, 116, 117, 119, 125, 126, 128, 140, 145, 147, 151
Oy Keskuslaboratorio 111
Keskus-Sato Oy 103, 111, 126
Keskusta Oy 142
Kesoil Oy 111, 119
Kesport Oy 111
K-Holding Oy 111
Kiantama Oy 148
Oy Kiiala Ab 165
Killin Voima Oy 105
Kimport Oy 111
Kirja-Mono Oy 117
Oy Kiteen Puhos Oy 125
Rak.tsto Kiviniemi & Kumpp. 111, 117, 133
Klamilan Saha Oy 106, 129
K-liikepaikat Oy 111
Oy Kockum Industri Ab 85
Kodak Oy 85
Koho-Tuote Oy 93
Koivento Oy 119, 128
Kolho Oy 123
Kolmi-Set Oy 111
Kolsi Oy 120
Kone Oy 43, 52, 72, 77, 78, 111, 127, 134, 141
Konekemia Oy 112
Oy Konela Ab 84
Konstsamfundet 69, 71, 91, 102, 104, 129, 138, 140, 142, 161, 162, 164
Oy Kontino Ab 102, 112
Kontio & Kontio Oy 122, 140
Alfred Kordelinin säätiö 108, 126, 135, 143
Korpivaara Oy 112, 149
Kostamuksen maarakennusryhmä 112
Kostamus-Kaupunki Oy 112
Kotelokulma Oy 136
Oy Kotisaari Ab 112
Kotkan Höyryvoima Oy 112
Kotkan kaupunki 92, 96, 112
Oy Kotka Stevedoring 112
Kotka Tegelbruks Ab 67, 68, 113, 120, 127, 142, 146
Kots Oy 140
Kovakone Oy 94
Oy Koverhar Ab 122
Kovo Oy 117
Kuhakirja Oy 93
Kuitulevykeskus Oy 112
Kuivamaito Oy 148
Kukkameri Oy 93
Kummila Oy 113, 146
Oy Kunnallistekniikka Ab 167
Kuopion kaupunki 108, 133, 142
H. Kurikka Oy 129
Kuurnan Voima Oy 113
Kylmäkoski Oy 150
Kymin Oy 43, 52, 67, 68, 72, 77, 86, 89, 94, 96, 99, 104, 109, 111, 112, 113, 120, 123, 125, 126, 127, 131, 132, 138, 139, 141, 144, 145, 146, 147, 154
Kymtil Oy 113
Oy Kyro Ab 110, 113, 116, 132, 140
Oy Kämp 108
Kääpä Oy 143
Laatuelementti Oy 117
Ab R. M. Labbart Oy 134
Oy Labor 101
Lahden Citymarket Oy 111
Lahden Lämpövoima Oy 105
Lahden Puukaluste Oy 114
Lahden Rakentajat Oy 114
Lahden Rautateollisuus Oy 114, 141
Rak.liike P. Lahtinen Oy 114
Lainapeite Oy 144
Oy Laivateollisuus Ab 148
Lamy Oy 95, 114, 117, 118, 121, 135, 138, 141, 142
Lapin Kansan Kirjapaino Oy 114
Lapin Kulta Oy 114
Lapin Marmori Oy 110
Lappeenrannan Lämpövoima 105
Lasipakkaus Oy 114
Lassila & Tikanoja Oy 114, 126
Leasing Rahoitus Oy 114
Vuokrausluotto Leasing Oy
Leer Oy 114, 150
Lehtikuva Oy 133
Lehtimiehet Oy 114
Oy Leijona-Pukine Ab 140
Lejos Oy 120, 136, 145

Lemminkäinen Oy 94, 95, 112, 114, 123, 136, 146, 175
Ins.tsto Levator Oy 103, 115, 134
Levyputki Oy 120
L-Holding Oy 115, 132
Lielahden Teollisuuskiinteistö Oy 136
Liesimyynti Oy 138
Lihakunta 96
Liha-Piha Oy 143
H. Liljeroos Oy 93, 144
Linectra Oy 143
Aimo Lindgren Oy 101
Oy LK-Shipping Ab 116
Oy LM-Stevedoring Ab 116
Oy Lohja Ab 43, 52, 76, 86, 89, 103, 111, 115, 122, 126, 139, 146, 175, 177
Lokomo Oy 129
Lok-Tam Oy 116, 132
Lollo Oy 111
Vak. Oy Louhi 125, 126
Louhintatekniikka Oy 125, 149
V. Luhtanen Oy 116
Luhtapuu Oy 118
Lujabetoni Oy 132
Lumivalko Oy 122
Lundqvist Rederierna Ab 116
Luottokontrolli Oy 116
Luottorekisteri Oy 116
Luottotieto Oy 116
Lännen Betoni Oy 116
Lännen Tehtaat Oy 116
Länsikulma Oy 139
Länsirannikon Voima Oy 116, 143
Länsi-Suomen Polttoöljy Oy 116
Länsi-Suomen Voima Oy 116, 138
Länsi-Suomen Yhteiskäyttö Oy 116
Lääke Oy 96
Lääketalo Oy 97
Lääketukku Oy 97, 104, 105
Lääketuonti Oy 94, 103
Lääkintäsähkö Oy 106, 117
Kirjapaino Oy F. G. Lönnberg Ab 143
Lönnström Oy 105
Maa- ja Teollisuuskiinteistöpankki Oy 121
Maa- ja Vesitekniikan Tuki 91, 93, 122
Oy Maakansa 117
Maakar Oy 122
Maakasi Oy 122
Maan Auto Oy 140
Maanpuolustuksen kannatussäätiö 108, 124, 142
Maanpuolustuksen Tuki ry 104
Maataloustuottajain Keskusliitto (MTK) 96, 122, 125, 154
Machinery Oy 117
Oy Mahogany 109, 129
Oy Mainosrengas Ab 122
Oy Mainos-TV-Reklam Ab 116, 117
Makrotalo Oy 125
Oy Mallasjuoma 117
Oy Malminetsijä 124
Oy Mandatum Ab 92, 96, 109, 110, 113, 114, 115, 120, 121, 123, 127, 135, 138, 142, 147, 149, 150
Oy Mankala Ab 146
Mannerheimin Lastensuojeluliitto 105, 145
Mannerheim-säätiö 113, 115, 129
Margariini Oy 127
Marian Konditoria Oy 148
Marimekko Oy 117
Oy Marschan Ab 147
Matkaravinto Oy 129
Oy Matkarengas Ab 122
Matkayhtymä Oy 140
Rak.tsto Mattinen & Niemelä Oy 117, 133, 137
Rak.liike A. Mattinen ja A. Niemelä ky 117
Oy Mec-Rastor Ab 117
Lääketehdas Medica Oy 117, 118
Medica-yhtymä Oy 117, 118
Medifarma Oy 118
Oy Medikalis Ab 118
Medipolar Oy 97
Medivalmet Oy 148
Medko Oy 106
Me-Jo Oy 106
Kiint. Oy Mensa 105
Oy Mercantile Ab 149
Merihuolto Oy 118, 126, 140, 149
Merivienti Oy 96
Oy Merkurius Ab 108
Oy Merkur-Rohdos Ab 105
Oy Metallikutomo 118, 143
Metalliteollisuuden Työnantajaliitto 91, 96, 98, 109, 113, 120, 123, 128, 141, 144, 150
Oy Metava Ab 106, 145
Osuuskunta Metex 78
Oy Metra Ab 100
Metrovaunut 138, 148
Oy Metsä-Botnia Ab 118, 120, 136
Metsäliiton Teollisuus Oy 42, 43, 52,

86, 99, 104, 111, 116, 118, 133, 143, 146, 155
Osuuskunta Metsäliitto 100, 105, 110, 118, 122, 128, 132
Kesk. yhtiö Metsäpalo 96
Oy Metsäpohjanmaa Ab 118
Oy Metsä-Skogby Ab 100, 118
Metsäteollisuuden Työnantajaliitto 107, 141
Metsätila Oy 70, 102, 106
M-Holding Oy 117
Miilukallio Oy 116, 118
Kiint. Oy Mikonlinna 120, 139
Mikkelin Matkatoimisto Oy 98
MK-Mainos Oy 111
Oy Mobil Oil Ab 85
Oy Mogador Ab 100, 118
Moottorialan Luotto Oy 112, 149
Mortgage Bank of Finland Oy 118, 137, 146
Mouhijärven-Karkun Sähkö Oy 132
MTK-Tehtaat 101
Mustijoen Vesilaitos Oy 118
Myllykoski Oy 67, 71, 77, 93, 94, 95, 111, 112, 119, 123, 132, 138, 139, 140, 142, 150
Mäntsälän Metalli Oy 143
Mänttä Oy 136
Oy Mölnlycke Ab 84
Oy Mölnteks Ab 84
Nanso Oy 119
Napapiirin Turistiauto Oy 126
Oy Navire Ab 119
Neli Oy 111
Nelikanta Oy 92, 95, 98, 103, 106, 108, 109, 113, 119, 120, 123, 125, 128, 135, 141
Neofarma Oy 121
Maj ja Tor Nesslingin säätiö 88
Neste Oy 43, 44, 48, 98, 111, 118, 119, 125, 138, 139, 145, 146
Nestepalvelu Oy 119
Nestesäiliöt Oy 119
Oy Henry Nielsen Ab 102, 119
Nilcon Oy 119
Oy Nokia Ab 42, 43, 52, 77, 86, 89, 93, 95, 98, 99, 103, 104, 116, 118, 120, 125, 126, 136, 138, 139, 141, 143, 146, 147, 155
Oy Nordair Ab 120
Oy Nordic Trading Co Ab 120
Oy Nordspray Ab 119
Oy Nordtend Ab 119
Oy Noresin Ab 125
Norlyn Oy 80
Northclaims Oy 126
North Pole Oy 141
Noster Oy 105
Walter ja Andree de Nottbeckin säätiö 98, 120, 135
Novamer Oy 93
Novi Oy 102
E. J. Nygren & Co ky 97, 103, 106
John Nurminen Oy 121, 151
Rak. liike K. E. Nyman Oy 121
Oy Nymek Ab 141
Oy Näppärä 126
Näsi Oy 109, 129
Näsijärvi Oy 111, 121, 123
Ab Oceanfart 139
Ollin Metalli Oy 112
Ollituote Oy 112
Olvi Oy 121
OMP-Yhtymä Oy, kts. Oulun Maarakennuspojat Oy
Onno Oy 142
Opete Oy 116
Oy Oravaisten Verkatehdas Ab 111, 115, 124
Orijärvi Oy 122
Oriola Oy 98, 121
Orion-Yhtymä Oy 98, 110, 121
Oy Orte Ab 99, 121, 129
Osaluotto Oy 107, 108, 116
Osamaksu Oy 96, 114, 116, 142, 147
Osarahoitus Oy 143
Vak. Oy Osmo 125
Osuuspankkien Keskuspankki Oy (OKO) 96, 110, 114, 116, 118, 121, 122, 125, 127, 129, 137, 143, 146, 147
Osuuspankkien Kiinteistökeskus Oy 121
Osuuspuu 122
Kust. Oy Otava 121, 129, 150
Keskusosuusliike OTK 94, 99, 101, 110, 116, 119, 122, 125, 126, 128, 140, 145, 147, 151
Otra Oy 111, 137
Otravaara Oy 109
Otrio Oy 122, 149
William ja Ester Otsakorven säätiö 88, 105, 108, 125, 129, 140
Keskeytysvak. Oy Otso 113, 120, 122, 125
Oulu Oy 94, 103, 110, 119, 122, 126, 140, 143, 146, 155
Oulu Stevedoring Oy 122

Oulujoki Oy 122
Oululaisen Mylly Oy 97
Oulun Citymarket Oy 111
Oulun Maarakennuspojat Oy 99, 122
Oulun Rakennus Oy 99, 103, 122
Outokumpu Oy 41, 42, 43, 120, 122, 123, 129, 138, 139, 145
Oy Ova Holding Ab 142, 149
Ovako Oy 120, 122, 131, 147
Oy Owners Broker Ltd 122
Alli Paasikiven säätiö 105, 108
S. W. Paasivaara-Yhtymä Oy 123, 151
Pakkasukko Oy 148
Pakkaus Oy 105, 127
Palcmills Oy 123
Palkki Oy 41, 123, 125, 146, 175
Ky Palkki Oy & Co 103, 123, 125, 133,
Oy Palmaco Ab 123, 134
Oy Alfred A. Palmberg Ab 99, 103, 123, 132, 146
H. G. Paloheimo Oy 123, 130
Pamilo Oy 123
Panfarma Oy 121
Vak. Oy Pankavara 96
Paperinkeräys Oy 111, 123
Paperituote Oy 150
Paraisten Kalkki Oy 43, 71, 77, 86, 89, 103, 111, 115, 116, 123, 125, 126, 128, 146, 151
Oy Paramic Ab 94
Parkano Oy 129
Par-Rak Oy 124
Partala Oy 109, 113
Oy Partek Machines Ltd 124
Oy Gustav Paulig Ab 41, 124
Pauniemi Oy 92, 106, 108, 125, 128
Pauske Oy 116, 125
Oy Peiteala Ab 140
Pekema Oy 125
Pellos Oy 112, 123, 125
Pemaville Oy 92, 125, 128, 140
Oy Peratek Ab 125
Perusyhtymä Oy 108, 112, 122, 125, 128, 146, 147, 149
Philips-yhtymä 84
Pietarsaaren Laivanahtausliike Oy 134
Pikval Oy 137
Pirkanpohja Oy 119, 125, 128, 140
Pitäjänmäen Tehdastalo Oy 97
Pohja-yhtiöt 100, 110, 149
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy 125
Pohjois-Karjalan Sähkö Oy 113
Vak. Oy Pohjola 53, 68, 70, 71, 72, 86, 89, 97, 98, 104, 105, 107, 110, 111, 113, 120, 121, 122, 125, 127, 128, 133, 134, 135, 138, 139, 140, 142, 147, 148, 150, 172, 173
Pohjolan Kaapeli Oy 120, 126
Pohjolan Liikenne Oy 126
Pohjolan Sanomat Oy 116
Pohjolan Voima Oy 116, 126, 146
Poikkiluhta Oy 92, 126, 128, 140
Polar-Elementti Oy 119, 126
Eläkesäätiö Polaris 95, 98, 103, 107, 109, 113, 115, 120, 121, 123, 126, 132, 135, 140, 142, 144, 150
Oy Polar-Metal Plant Ab 149
Polar-rakennus Oy 99, 119, 126, 128, 146, 149
Polartest Oy 95
Polrock Oy 144
Polttoaineosuuskunta 94, 126
Polyputki Oy 127
Polytypos Oy 147
Pomi Oy 120, 127, 139
Porin kaupunki 116
Porin Oluttehdas Oy 136
Porin Painotuote Oy 132
Porin Puuvilla Oy 98, 147
Porin Rakennustyö Oy 127, 146
Porvoon mlk 118
Oy Possessor Ab 98, 113, 120, 127, 139, 142
Postipankki 110, 118, 137, 143, 146, 148
Oy PPTH Norden Ab 151
Oy Predium Ab 100
Prestoperuna Oy 127
E. Priha Oy 110, 127
Oy Printal Ab 118
Pro Musica-Säätiö 108, 128
Oy Proprietor Ab 140
Puijon Liiketalo Oy 111
Pukeva Oy 127
Oy Pukkila Ab 124
Rak.tsto A. Puolimatka Oy 99, 112, 116, 119, 127, 145
Puolimatka-Yhtymä Oy 127
Puolmatkan Teollisuus Oy 129
Puulaaki Oy 120, 136
Pyrkijä Oy 105
Oy Pyynikki 127
Ins.tsto Jaakko Pöyry & Co Oy 127
Raahe Oy 112, 127, 132
Rahoituskeskus Oy 127, 147
Raikem Oy 127
Raision Tehtaat Oy 86, 127

Rake Oy 127, 129
Rakennus Oy 114, 116, 132
Rakennusainehankinta Oy 128, 149
Rakennushansa Oy 132
Rakennuspiste Oy 128
Rakennus-Ruola Oy 115, 132, 133
Rakennusvalmiste Oy 119, 127
Rakennusvoima Oy 99, 128, 133
Rakennusväline Oy 128, 146
Vak. Oy Rakentajien Takaus 128
Raninin Oluttehdas Oy 148
Rank Xerox Oy 84
Oy Rastor Ab 117, 128
Armi Ratia Holding Oy 117
Raumalevy Oy 129
Rauma-Repola Oy 43, 53, 71, 77, 78, 79, 86, 89, 94, 96, 98, 103, 105, 106, 109, 111, 118, 122, 126, 128, 129, 131, 136, 139, 141, 145, 146, 148, 155
Rauman Rauta Oy 128
Rautakirja Oy 104, 129
Rautakonttori Oy 102, 129
Rautaruukki Oy 43, 120, 129, 139, 145
Rautarvo Oy 129
Oy Ravena Ab 129, 135, 141, 144
Rauta-Sampo Oy 129
Redarnas ömsesidiga Försäkringsbolag 97, 115, 151
Kaapelitehdas Reka Oy 120, 130
Oy Renlund Ab 122
Brita Maria Renlundin muistosäätiö 88, 113, 120, 139, 142, 144, 150
Rentto Oy 129
Hans von Rettig & Co ky 95, 124
P. C. Rettig & Co 95, 130
Rettig-Strengberg Oy 130
Revilä Oy 129
Riihimäen Lasi Oy 114, 130
Riihimäen Saha Oy 106, 130
Riihisora Oy 92, 131
Rileco Oy (Tukkukauppojen Oy) 147
Rines Oy 122
Roho Oy 125, 149, 151
Rohto Oy 131, 145
Oy Romurauta Ab 131
Oy Roofing Ab 94
Oy W. Rosenlew Ab 43, 76, 89, 98, 103, 104, 110, 111, 116, 117, 131, 133, 141, 143, 155, 159
Rotator Oy 132
Rouhiala Oy 132
Roukko Oy 150
Roxon Oy 112, 132
Oy Rudus-Tiesepeli Ab 116
Oy Rukka Products Ab 98
Rak.tsto Ruola Oy 116
Ruskealan Marmori Oy 119, 124, 139
Ruukin Mineraalivilla Oy 132
Oy Saab-Valmet Ab 138
Saarioinen Oy 132
Saastamoinen-Yhtymä Oy 106, 132
Sahojen Myyntikeskus Oy 118
Sakarla Oy 112, 132
Oy Sako Ab 120
Salaojitusyhdistys 67, 91, 107, 129, 142
Rederi Ab Sally 110, 133, 151
Salon Sokeritehdas Oy 107, 123, 129, 133
Salora Oy 41, 133, 148
Salpa Oy 133
Sammutin Oy 136
Kesk. yhtiö Sampo 98, 105, 108, 122, 124, 133, 140, 150
Wm. Sandberg Oy 146
Sanoma Oy 108, 129, 133, 140
Sarvis Oy 92
Oy Saseka—Lahden Betoni Ab 116
Satakunnan Kirjateollisuus Oy 133
Satama ja Ruoppaus 149
Satamavartiointi Oy 133
Satavehnä Oy 127
Savo Oy 95, 112, 132
Savon Sanomain Kirjapaino Oy 133
Savon Sellu Oy 118, 133
Oy Scan-Auto Ab 138
Oy Wilh. Schauman Ab 43, 76, 86, 89, 99, 103, 106, 111, 112, 128, 133, 139, 140, 143, 146, 148, 155
Security Trading Oy 111, 134
Seinälevy Oy 132
Oy Semera Ab 101
Oy Semtrans Ab 124
Bror Serlachiuksen säätiö 90, 135
Gösta Serlachiuksen Taidesäätiö 91, 134, 139
R. Erik Serlachiuksen säätiö 90, 135
G. A. Serlachius Oy 42, 43, 53, 76, 89, 90, 91, 93, 99, 103, 109, 111, 116, 118, 120, 123, 127, 129, 134, 135, 139, 143, 146, 147, 149, 155
Serlapak Oy 136
Servendo Oy 106
Servi-Systems Oy 136
Oy Setil Ab 136
Oy Shell Ab 84
Siab-rakennus Oy 136

Oy Sica Ab 114, 136
Sihira Oy 116, 136
Sijoitusyhtymä Oy 114, 118, 121
Oy Silja-Line Ab 136
Siltapirtti Oy 105
Simunankoski Oy 136
Oy Sinebrychoff Ab 127, 136, 142
Sivutuote Oy 111, 136
Oy Skanoil Ab 98, 108, 110, 113, 115, 129, 135, 136, 139, 141, 144, 146, 150
Oy SKF Ab 85
Skopdata Oy 143
Oy Skogster Ab (Kesko Oy) 111
Oy Slev Ab 103
Oy H. W. Snellman 129, 146
Oy Softplan 120
Oy G. W. Sohlberg Ab 137
Sokerikemia Oy 140
Sokle Oy 140
Oy Sokos Ab 140
Sokru Oy 140
Solifer Caravan Oy 116
Solikko Oy 119, 137
Soraseula Oy 137
Sotainvalidien Veljesliitto 108
Sotka Oy 122, 140
Sotkia Oy 122
Sponsor Oy 137
SR-Kone Oy 114
Standard Electric Puhelinteollisuus Oy (ITT) 84
Oy Star Ab 106, 141, 145
Oy Starckjohann & Kni Ab 129, 137
Oy John Stenberg 150
Oy Stevedoring Ab 96, 99, 112, 133, 139
St. Henrik Fastighets Ab 104
Julius Stjernwallin rahasto 115, 150
Oy Stockmann Ab 71, 89, 99, 116, 125, 138
Oy Strengberg Ab 123
Oy Strömberg Ab 43, 53, 72, 93, 99, 120, 122, 125, 128, 138, 139, 141, 146, 148
Stymer Oy 138
Oy Sucros Ab 127, 140
Sukka Oy 141
Sunila Oy 103, 139
Suolahden Puu Oy 129
Suomalainen Liikesivistysrahasto 90, 91, 104, 107, 124, 125, 128
Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 104, 108, 121, 129, 141
Suomalaisia Arvopapereita Oy 98, 110, 113, 124, 139, 141, 144, 150
Suomalais-ruotsalainen kulttuurirahasto 113, 135, 144
Suomen Apteekkarien Yhdistys 131, 145
Suomen Asuntohypoteekkipankki 108, 125, 129
Suomen Autoteollisuus Oy 43, 88, 139
Oy Suomen Bayer Ab 84
Oy Suomen BP Ab 84, 116, 146
Suomen General Motors Oy 84
Suomen Hiilihappoteollisuus Oy 103, 115, 139, 142
Suomen Hypoteekkiyhdistys 69, 108
Suomen Höyrylaiva Oy 94, 96, 99, 102, 103, 108, 109, 110, 122, 129, 133, 135, 136, 139, 142, 144, 151
Suomen Interfactors Oy 108
Suomen Kalastus Oy 105
Suomen keskinäinen eläinvakuutusyhtiö 103, 142
Suomen Kiinteistöpankki Oy 143
Suomen Kiinteistötoimisto Oy 106
Suomen Koneliike Oy 102
Suomen Kulttuurirahasto 67, 88, 90, 104, 105, 107, 110, 115, 120, 121, 128, 141, 142, 143, 150
Suomen Malmi Oy 139
Suomen Matkailuliitto 129
Suomen Matkatoimisto Oy 98
Suomen Merivakuutus Oy 113, 133, 139, 142, 148
Oy Suomen Michelin Ab 85
Suomen Mineraali Oy 124
Suomen Osuuskauppojen Keskuskunta (SOK) 96, 99, 103, 111, 116, 119, 125, 126, 140, 143, 145, 147, 151
Suomen Pankki 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 32, 58, 59, 95, 110, 118, 122, 137, 146, 148
Suomen Pankkiyhdistys 90
Suomen Pelastus Oy Neptun 139
Suomen Petrooli Oy 84
Suomen Punainen Risti 103, 107, 113, 115, 123, 129, 135, 141, 144
Suomen Puunjalostustehdas Oy 98, 108, 120, 128, 140
Suomen Puunvienti 129
Suomen Rohdosyhtymä Oy 97
Suomen Sandvik Oy 85
Suomen Selluloosayhdistys 104
Suomen Sokeri Oy 86, 117, 127, 133, 140

Suomen Sähkö Oy 138
Suomen Säilyke Oy 105
Suomen Tankkilaiva Oy 68, 89, 102, 107, 113, 126, 127, 129, 138, 140, 142, 149
Suomen Teknillinen Seura 90, 91, 93, 143
Suomen Teollisuuden Vartiointi Oy 140
Suomen Teollisuuspankki Oy 140
Suomen Tietotoimisto Oy 140
Suomen Tuberkuloosin Vastustamisyhdistys 98, 104, 108, 136, 142, 144
Suomen Trikoo Oy 80, 86, 99, 105, 116, 117, 128, 141, 143
Suomen Työnantajain Keskusliitto 108
Suomen Työnantajain Yleinen Ryhmä 107, 124, 136, 142
Suomen Tukkukauppiaiden Liitto 115, 126, 143
Suomen Ulkomaanmatkat Oy 98
Suomen Vakuutus Oy 97
Suomen valtio 95, 98, 105, 106, 110, 119, 122, 125, 129, 135, 139, 141, 148, 149
Suomen Vanutehdas Oy 103, 141
Suomen Vesi- ja Lämpöjohto Oy 101
Suomen Veturimiesten Liitto 107, 142
Suomen Vientiluotto Oy 141
Suomen Vuokrapeite Oy 147
Suomen Yhdyspankki Oy (SYP) 14, 15, 53, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 80, 86, 87, 88, 89, 92, 96, 98, 105, 113, 114, 116, 117, 120, 122, 125, 127, 131, 134, 137, 139, 140, 141, 143, 144, 146, 147, 149
Suomi-Filmi Oy 117
Suomi Line Oy 139
Kesk. yhtiö Suomi-Salama Oy 67, 70, 104, 105, 107, 125, 129, 142, 149
Suonenjoen Pakaste Oy 140
Surako Oy 128
Surnu Oy 113
Suunnittelukeskus Oy 142
Suurtalouskauppa Oy 143
Svenska Folkskolans Vänner 113, 115, 120, 124, 135, 141, 144, 150
Svenska Handelhögskolan 115, 138
Svenska Kulturfonden i Björneborg 98, 113, 115, 124, 145
Svenska Litteratursällskapet i Finland 67, 89, 91, 98, 103, 108, 113, 115, 124, 139, 141, 142, 144, 150
Svenska Teatern i Helsingfors 69, 102, 138
Kesk. yhtiö Svensk-Finland 125
Sydänsäätiö 125, 129
Systek Oy 108
Sähköradat Oy 120
Sähköliikkeiden Oy 143
Säteri Oy (Kemira Oy) 110, 146
Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki (SKOP) 96, 114, 116, 118, 137, 143, 146
Werner Söderström Oy (WSOY) 73, 87, 129, 143, 150
Tako Oy 136
Talous-Osakekauppa 129, 143
Talovalmiste Oy 133, 143
Oy Tam-Drug Ab 117, 145
Oy Tam-Kos Ab 117, 145
Tammerfors Linne och Järn Ab 144
Tammertool Oy 130
Oy Tammet Ab 143
Oy Tampella Ab 42, 43, 53, 67, 72, 76, 78, 86, 89, 90, 92, 93, 96, 97, 98, 99, 104, 110, 111, 112, 118, 120, 122, 123, 127, 132, 138, 139, 141, 144, 145, 146, 147, 155
Tampereen Amuri Oy 144
Tampereen Elementti Oy 95
Tampereen Kattohuopa Oy 94, 144
Tampereen kaupunki 108, 126, 135, 137, 144
Tampereen Kirjapaino Oy 140, 144
Tampereen Rakennuskone Oy 101
Tampereen Trikoo Oy 141
Tampereen Verkatehdas Oy 93, 105, 144
Oy Tamro Ab 111, 117, 131, 145
Tam-Trading Oy 117, 145
Tapra Oy 123
Tarvas-Rehu Oy 97
Oy Tarvikeyhtymä Ab 101
Oy Teboil Ab 84, 95
Oy Tecalex Ab 120
Tehdaspakkaus Oy 145
Tehdaspuu Oy 145, 147
Tehokaasu Oy 145
Tehomainos Oy 105
Oy Te-Ke Ab 104, 112
Tekniikan Edistämissäätiö 108, 142
Teknillinen Korkeakoulu 108
Tekno-Aromi Oy 121
Teksoglass Oy 144
Tekstiiliteollisuuden Työnantajaliitto 98, 113, 120, 124, 141, 142, 144
Oy Televa Ab 120, 145

Telefenno Oy 120
Oy Telko Ab 146, 147
Ab Tengeliö Oy 126
Teo Oy 119
Teollistamisrahasto Oy 137, 146
Teollisuuden Keskusliitto 137
Teollisuuden Polttoöljy Oy 146
Teollisuuden Voima Oy 146
Teollisuus-Kostamus 146
Teollisuuskumi Oy 130
Kesk. yhtiö Teollisuusvakuutus 67, 70, 95, 97, 103, 109, 110, 115, 120, 122, 125, 135, 138, 140, 141, 142, 144, 146, 147
Oy Terrasilvana Ab 110, 132
Tervakoski Oy 110, 118, 126, 134, 139, 146
Teräs Oy 129, 146
Teräsbetoni Oy 99, 103, 146
Texpulp Service Oy 109, 129, 136
Thomesto Oy 107, 121, 129, 147
William Thuringin säätiö 88, 120, 141, 145
Tietorivi Oy 147
Tietotehdas Oy 142, 147
Tietotyö Oy 100
Oy Tikkakoski Ab 120
Tikkurila Oy 98, 105, 147
Tikkurilan Väritehtaat Oy 110
Oy Tilgman Ab 104, 113, 138
Oy Topiol Ab 145
Top-Man Oy 114
Tornion Puu Oy 110
Tornus Oy 108
Oy Tosilko Ab 94
Oy Trans-Meri Ab 84
Oy Transpak Consulting Ab 139
Oy Transporter Ab 149
Tricol Oy 141
Oy Troili Ab 94
Tukkukauppojen Oy 105, 111, 116, 125, 126, 140, 147, 148
Kesk. yhtiö Tulenvara 110
Tulitikku Oy 147
Tuotemarkkinointi Ky 114, 118
Oy Tuote-Välitys Ab 140
Tuottajain Lihakeskuskunta (TLK) 96, 122, 147
Tuottajain Maito Oy 148
Tureksi Oy 117
Turengin Sokeritehdas Oy 108, 140
Turo Oy 147
Turun Citymarket Oy 111
Turun Saippua Oy 123
Oy Turun Sanomat 140, 147
Turun Yliopisto 90, 104, 107, 129
Turun Yliopistosäätiö 88, 107
Työv. kesk. vak.yhtiö Turva 105, 144
Tyrvään Voimaosakeyhtiö 132
Tähtilinjat Oy 98
Uittokalusto Oy 147
Ullaps Oy 116, 147
Muovitehdas Oy Ulvila 98
Unic Oy 147
Unifer Oy 147
Kust.Oy Union 109
Oy Union-Öljy Ab 101
Oy Unitas Ab 142
Oy United International 150
Upo Oy 77, 94, 125, 131, 141
Urakoitsijat Oy 101
Urlus-säätiö 126
Vak.Oy Ursa 97
Uudenkaupungin Telakka Oy 129, 141
Uudenmaan Kirjapaino Oy 120
Uusi Kivipaino Oy 117
Oy Uusi Suomi 89, 129, 140, 148
Uuttera Oy 102
Vaasan Höyrymylly Oy 148, 151
Vaasan kaupunki 103, 142
Vaasan Puuvilla Oy 98
Oy Vaasa-Umeå Ab 148
Vahinkopalvelu Oy 148
Wahlroosit Oy 148
Vakiopuu Oy 140
Vakiorakenne Oy 205
Valco Oy 148
Valintatalo Oy 148
Valio 96, 118, 122, 125, 127, 133, 148
Valiolehdet Oy 150
Valkeakosken Kirjapaino Oy 150
Valmet Oy 43, 78, 99, 120, 129, 131, 138, 141, 145, 147, 148
Valtameri Oy 148
Valtion Rautatiet 126
Vanco Oy 148
Vaneri Aitta Rake Oy & Co 128
Oy C. T. Ward 125, 126
Warkauden Kirjapaino Oy 92
Jälleenvak. Oy Varma 149
Kesk. yhtiö Varma 105, 144
Varmans Ab 140
Wass & Lundberg Oy 150
Oy Veho Ab 149
Vehnä Oy 127
Oy Weilin & Göös Ab 93

Veitsiluoto Oy 103, 105, 110, 122, 126, 139, 149, 153, 155
Velsa Oy 148
Ins.tsto Vesi-Pekka Oy 122
Vesi-Insinöörit Oy 149
Vesikemia Oy 149
Wesley-Jessen of Scandinavia 106
Vesto Oy 125, 149
Kiint.Oy WHW 97
Viherkulma Oy 143
Viher-Rehu Oy 127
Wihuri-Yhtymä Oy 98, 147, 149
Jenny ja Antti Wihurin rahasto 68, 69, 71, 88, 89, 90, 96, 102, 107, 110, 113, 115, 120, 121, 129, 135, 136, 138, 140, 142, 144, 149, 150
Viiala Oy 129
Oy Wiik & Höglund Ab 127, 133, 149
Oy Wiima Ab 118, 140, 149
Viipurin Linja-Auto Oy 126
Viljavakka Oy 127
Viljavuuspalvelu Oy 110
Winter Oy 132
Virke Oy 143
Visiiri Oy 117
Witermo Oy 149
Vitivalko Oy 144
Oy Volvo-Auto Ab 84
WPL-System Oy 115
Vuoksen Kalkkivuori Oy 123, 124
Oy Vuoksenniska Ab 142, 149
Otto Wuorio Oy 149
Vähittäiskaupan Takaus Oy 111
Osakkeiden myynti Oy Väinölä 108
Oy Wärtsilä Ab 43, 53, 67, 77, 78, 79, 86, 89, 99, 104, 108, 110, 111, 112, 118, 122, 128, 129, 131, 138, 139, 142, 145, 146, 147, 150
Yhteiskirjapaino Oy 140
Yhteiskuva Oy 106
Yhteisvarasto Oy 150
Yhtyneet Kuvalehdet Oy 93, 129, 150
Yhtyneet Paperitehtaat Oy 43, 71, 72, 77, 86, 89, 94, 95, 96, 99, 104, 108, 110, 111, 112, 118, 122, 123, 126, 128, 132, 139, 141, 143, 146, 150, 151, 155
Yhtyneet Ravintolat Oy 93
Yksityiskoulujen Eläkekassa 67, 96, 98, 115, 120, 141, 142
Yksityisyrittäjäin Säätiö 126, 129, 140
Yleinen Insinööritoimisto Oy 99, 146, 151
Yliopistokirjakauppa Oy 143
M. Ylismäki Oy 101
Kesk.yhtiö Yrittäjäin Vakuutus 103, 126, 150
Åbo Akademin säätiö 71, 88, 89, 97, 98, 102, 108, 113, 115, 120, 123, 140, 141, 142, 144, 145, 150
Oy Åkerman Ab 99, 151
Alands Aktiebank (tytäryhtiöineen) 151
Oscar Öflundin säätiö 67, 103, 109, 113, 138, 141, 142
Öljynpuristamo Oy 151

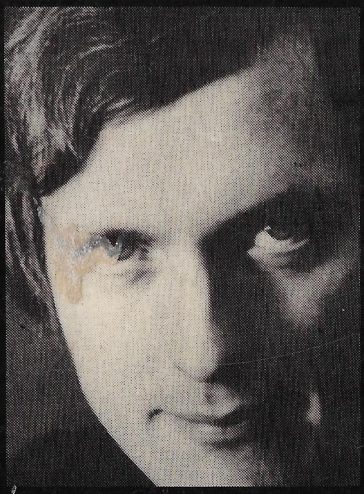

Esko Seppänen

raha liikkuu ja käy pyydykseen

Esko Seppänen (31), kauppatieteiden maisteri ja radion ”pelätty” taloustoimittaja, on aikaisemmin kirjoittanut kaksi kohua herättänyttä kirjaa, Oy Suomi – Finland Ab:n ja Ison pahan rahan.

Uusimmassa kirjassaan Seppänen tarkastelee tuotantovälineiden yksityisomistusta erityisesti vallan käytön sekä tulojen ja varallisuuden jakaantumisen näkökulmista, tulojen hankkimista ”tekemättä mitään”. Kirjaan sisältyy aineistoa, jota ei ole muualla julkaistu.

Aikaisemmista kirjoista poiketen tämän kirjan liitteenä on myös maanomistusta koskevia tietoja.

39-

Lk. 36.11
ISBN 951-615-148-5 nid.

KANSANKULTTUURI